

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2024

Υπεύθυνοι Οδηγού Σπουδών για το ακαδ. έτος 2024-2025

Κωνσταντίνος Ράντης, Καθηγητής Τμήματος Φιλοσοφίας

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Αντώνιος Καλατζής, Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Φιλοσοφίας

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Επιμέλεια - Επεξεργασία Κειμένων:

Θεοδώρα Βότη, Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια Τμήματος

Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Καλλιτεχνική Επιμέλεια Εξωφύλλου:

Βάσια Κλείτσα, Τυπογραφείο Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΠΡΟΟΙΜΙΟ	
A. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	
I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
II. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ	
III. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	
IV. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ	
V. ΚΑΤΟΧΟΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (2001-2024)	
B. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ	
ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ – ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ	
I. ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ [ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ 2024-2025]	
II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	
POSTGRADUATE COURSES - RESEARCH SEMINARS	
III. DETAILED SCHEDULE OF COURSES BY SEMESTER [ACAD. YEAR 2024-2025]	
IV. COURSE OUTLINES	
Γ. ΗΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΩΡΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ	
ΜΕ ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ/ΦΟΙΤΗΤΕΣ	
Δ. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	
I. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ	
II. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	
III. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΚΑΙ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	
IV. ΛΟΙΠΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ	
Ε. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ	
ΣΤ. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	

Πανεπιστήμιο
Ιωαννίνων

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»

Προοίμιο

Ο Τομέας Φιλοσοφίας του πρώην Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, σε συνεργασία με τον Τομέα Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης και το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, οργάνωσε και θεσμοθέτησε από το φθινόπωρο του 1998 με την υπ' αρ. Β7/267 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 738/Β/17.7.1998) το Διδρυματικό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών», το οποίο τροποποιήθηκε με την υπ' αρ. 96110/Β7 υπουργική απόφαση (Φ.Ε.Κ. 2285/Β/11.11.2008) και επανιδρύθηκε με την υπ' αρ. 14071/17-5-2018 απόφαση της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (ΦΕΚ 1756/Β/17.5.2018). Κατά το έτος 2022/2023 το επισπεύδον Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων σε συνεργασία με τον Τομέα Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης και το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων αποφάσισαν από κοινού τη συνέχιση της λειτουργίας του Διδρυματικού Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» μετά την τροποποίηση του ΦΕΚ επανίδρυσής του με την υπ' αρ. 166/28-12-2022 απόφαση της Ε.Π.Σ. του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. προκειμένου να συμμορφωθεί με τα προβλεπόμενα στον Ν. 4957 του Ιουλίου 2022.

Το Διδρυματικό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» αφορά στον δεύτερο κύκλο Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών σύμφωνα με το άρθρο 63 του ν. 4957/2022. Σκοπός του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» είναι η κατάρτιση πτυχιούχων του Τμήματος Φιλοσοφίας καθώς και πτυχιούχων άλλων Τμημάτων των Πανεπιστημίων της χώρας ή του εξωτερικού όσον αφορά στα γνωστικά αντικείμενα του Προγράμματος, ώστε να εξασφαλίζεται με την εξειδίκευση των μεταπτυχιακών φοιτητών η προαγωγή της επιστημονικής γνώσης και συναφώς η ικανοποίηση των ερευνητικών, εκπαιδευτικών και αναπτυξιακών αναγκών του τόπου. Βάσει του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» οι Σπουδές αυτές οδηγούν στην απονομή του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (με ελάχιστο αριθμό εκατόν είκοσι (120) πιστωτικών μονάδων (ECTS) και ελάχιστη διάρκεια τεσσάρων (4) ακαδημαϊκών εξαμήνων), το οποίο αντιστοιχεί στο επίπεδο επτά (7) του Εθνικού και Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων, σύμφωνα με το άρθρο 47 του ν. 4763/2020.

Οι κάτοχοι του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών αποκτούν τη δυνατότητα να εργασθούν ως διδάσκοντες και ερευνητές σε Α.Ε.Ι. και Ερευνητικά Κέντρα, ως εκπαιδευτικοί στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση με αυξημένα προσόντα, αλλά και ως στελέχη σε δημόσιες/-ους και ιδιωτικές/-ους επιχειρήσεις και οργανισμούς. Λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη ότι ο κλάδος της Φιλοσοφίας από τις απαρχές του δεν αποσκοπούσε στην καλύτερη προσαρμογή στο υπάρχον, αλλά στην κριτική του υπάρχοντος, διαπιστώνεται ότι ο φιλοσοφικός κανόνας είναι ανοιχτός και ιστορικά ευέλικτος, ώστε τα φιλοσοφικά ερωτήματα να στοχεύουν συχνά σε γενικότερα προβλήματα και να χρησιμεύουν στον αναστοχασμό περί πιθανών τρόπων πρόσβασης σε πληθώρα πεδίων. Επομένως, οι ορισμοί της Φιλοσοφίας, που αναπτύχθηκαν σε προγενέστερες εποχές στο πλαίσιο της, διατηρούν πάντοτε την επικαιρότητά τους και εξακολουθούν να μας εμπνέουν και σήμερα για να υπερβαίνουμε την απλή προσαρμογή μας στην πραγματικότητα:

«Τι μπορώ να γνωρίσω;», «Τι οφείλω να πράξω;», «Τι μπορώ να ελπίζω;»,

είναι ορισμένα από τα ερωτήματα που μας οδηγούν σε μια άλλη πραγματικότητα, σε έναν βίο που δεν εξαντλείται απλώς σε μια τετριμμένη ζωή, αλλά σε μια έλλογη κοινωνία.

Το Δ.Δ.Π.Μ.Σ. μεριμνά για τη διαρκή ενημέρωση των φοιτητών/τριών αναφορικά με τις επιστημονικές εξελίξεις στη Φιλοσοφία. Επιδιώκει επίσης την παραγωγή και διάχυση των αποτελεσμάτων επιστημονικής έρευνας υψηλής ποιότητας μέσα από εθνικά και διεθνή συνέδρια, σεμινάρια, συμμετοχή φοιτητών/τριών και διδασκόντων σε διεθνή προγράμματα ανταλλαγών και ερευνητικά προγράμματα, προσκλήσεις προς επιστήμονες άλλων πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων για ομιλίες σε θεματικές περιοχές αιχμής κτλ. Το Δ.Δ.Π.Μ.Σ. ακολουθεί μια συστηματική πολιτική εξωστρέφειας μέσα από προγράμματα διεθνούς κινητικότητας (Erasmus+) και απόκτησης ερευνητικής και επαγγελματικής εμπειρίας. Οι πληροφορίες για τις συγκεκριμένες δράσεις αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και κοινοποιούνται μέσω σχετικών ενημερωτικών εκδηλώσεων.

Γενικά, το Δ.Δ.Π.Μ.Σ. στοχεύει στην ουσιώδη και σφαιρική επιστημονική κατάρτιση των φοιτητών/τριών μέσα από την παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης με στόχο τη δημιουργία ανθρώπινου δυναμικού ικανού να αντιμετωπίσει τις σύνθετες προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας και της επιστημονικής έρευνας. Πιο συγκεκριμένα, τα μαθησιακά αποτελέσματα του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. προσδιορίζονται

σύμφωνα με το επίπεδο επτά (7) του Εθνικού και του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Ανώτατης Εκπαίδευσης. Αυτό σημαίνει ότι, όσον αφορά τις γνώσεις των φοιτητριών/ων μας, στόχος είναι στο τέλος της φοίτησής τους να διαθέτουν πολύ εξειδικευμένες γνώσεις, μερικές από τις οποίες είναι γνώσεις αιχμής στο οικείο γνωστικό πεδίο της Φιλοσοφίας και οι οποίες θα αποτελούν τη βάση για πρωτότυπη σκέψη. Επίσης, θα διαθέτουν κριτική επίγνωση των ζητημάτων γνώσης στο συγκεκριμένο πεδίο και στη διασύνδεσή του με διαφορετικά πεδία. Όσον αφορά τις ικανότητες και δεξιότητες, στόχος είναι να κατέχουν εξειδικευμένες δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, οι οποίες απαιτούνται στην έρευνα ή/και στην καινοτομία προκειμένου να αναπτυχθούν νέες γνώσεις και διαδικασίες και να ενταχθούν αρμονικά στη γνώση από διαφορετικά πεδία.

Τέλος, όσον αφορά στις ικανότητες, στόχος είναι να μπορούν να διαχειρίζονται και να μετασχηματίζουν με δημιουργικό τρόπο περιβάλλοντα εργασίας ή σπουδής που είναι σύνθετα, καινοφανή και απαιτούν νέες στρατηγικές προσεγγίσεις. Αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη συνεισφορά στις επαγγελματικές γνώσεις και πρακτικές ή/και για την αξιολόγηση της στρατηγικής απόδοσης ομάδων.

Μαθησιακά αποτελέσματα

Τα μαθησιακά αποτελέσματα του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» αφορούν στο σύνολο των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων που οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν αποκτήσει και γνωρίζουν πώς να εφαρμόζουν σε πραγματικές συνθήκες στη μετέπειτα ακαδημαϊκή, ερευνητική ή επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Πιο αναλυτικά, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα μετά την ολοκλήρωση του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» είναι τα ακόλουθα:

Γνώσεις:

Βασικός προσανατολισμός του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» είναι η απόκτηση σύγχρονων και λειτουργικών γνώσεων που διευρύνουν τις επιστημονικές και επαγγελματικές δυνατότητες των αποφοίτων. Οι γνώσεις αυτές προσφέρουν το απαραίτητο γνωστικό και πρακτικό υπόβαθρο για την περαιτέρω διαμόρφωση και καλλιέργεια των απαραίτητων δεξιοτήτων και ικανοτήτων, ώστε να μπορούν οι απόφοιτοι του προγράμματος να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις απαιτήσεις της ακαδημαϊκής έρευνας και στις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς εργασίας.

Πιο συγκεκριμένα, μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος αναμένεται οι απόφοιτοι:

- Να έχουν αποκτήσει ένα ευρύ και στέρεο σύνολο επιστημονικών γνώσεων.
- Να έχουν εξοικειωθεί με τα περισσότερα πεδία ειδίκευσης της φιλοσοφίας.
- Να έχουν εμβαθύνει σε ορισμένα απ' αυτά τα πεδία.
- Να έχουν αποκτήσει την απαιτούμενη επάρκεια, ώστε να μπορούν να σταδιοδρομήσουν επαγγελματικά ως εκπαιδευτικοί λειτουργοί στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ή και στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση αλλά και ως στελέχη σε οργανισμούς και φορείς πολιτισμού και παιδείας στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.
- Να έχουν αποκτήσει ευρύτερες και διαφοροποιημένες ικανότητες, δεξιότητες και γνώσεις από τη στενή εξειδίκευση της «επιστήμης ως επάγγελμα», ικανοποιώντας συνάμα ερευνητικές, εκπαιδευτικές, παραγωγικές και αναπτυξιακές ανάγκες της κοινωνίας μας, αλλά και της διεθνούς κοινωνίας στην εποχή της παγκοσμιοποίησης.

Δεξιότητες:

Οι δεξιότητες που αποκτούν οι απόφοιτοι του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» είναι αυτές ενός επαρκώς καταρτισμένου και εξειδικευμένου επιστημονικού δυναμικού ικανού να ανταποκριθεί στις υψηλές απαιτήσεις της ακαδημαϊκής έρευνας και της αγοράς εργασίας στις σύγχρονες κοινωνίες.

Οι δεξιότητες αυτές επιτρέπουν στους αποφοίτους:

- Να αναπτύσσουν περαιτέρω τις απαραίτητες δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να συνεχίσουν αυτοτελώς τη φιλοσοφική και επιστημονική έρευνα σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές ακαδημαϊκό περιβάλλον.
- Να εφαρμόζουν την απαραίτητη επιστημονική μεθοδολογία, ώστε να παράγουν νέα γνώση με διεπιστημονικό προσανατολισμό, κοινωνικοπολιτική θεμελίωση και εφαρμοσμένη ηθική δικαιολόγηση.
- Να διαμορφώνουν δημιουργικούς προβληματισμούς και να προωθούν υπό διεπιστημονικό πρίσμα και διεπιστημονική συνεργασία καινοτόμες ιδέες, πληροφορίες και λύσεις, τόσο σε ειδικευμένο όσο και σε μη εξειδικευμένο κοινό, σε σχέση με καίρια κοινωνικά, πολιτικά, θεσμικά και ηθικά ζητήματα.
- Να αναπτύσσουν κοινή, συνεργατική δράση μέσω της διαρκούς αλληλόδρασης, διαμεσολάβησης, συνεργασίας και επικοινωνίας με ερευνητικά κέντρα, επιστημονικούς οργανισμούς, φορείς γνώσης, έρευνας, πολιτισμού και διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον.
- Να συμβάλουν αποτελεσματικά στη διαμεσολάβηση της κοινωνικοπολιτικής παιδείας, των ανθρωπιστικών και ηθικών αξιών, της χειραφέτησης και της ελεύθερης από βία επικοινωνίας και, εντέλει, στη συγκρότηση μιας ανθρώπινης, δημοκρατικής, δίκαιης και έλλογης κοινωνίας.
- Να εντάσσονται αποτελεσματικά σε εργασιακά περιβάλλοντα που απαιτούν ομαδική εργασία και συνεργατικότητα.
- Να σταδιοδρομούν σε φορείς, οργανισμούς, ινστιτούτα και επιχειρήσεις στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.

Ικανότητες:

Οι ικανότητες των αποφοίτων του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» είναι απόρροια των στέρεου γνωστικού υποβάθρου που έχουν αποκτήσει στην πορεία του προγράμματος σε συνδυασμό με τις δεξιότητες που αναπτύσσουν, όπως αυτές έχουν περιγραφεί στις παραπάνω παραγράφους. Οι ικανότητες αυτές συνδέονται άρρηκτα με τη συγκρότηση μιας δυναμικής προσωπικότητας, ενός υπεύθυνου χειραφετημένου πολίτη με στέρεα κοινωνικοπολιτική παιδεία και αυτόνομη ηθική κρίση στο πλαίσιο ενός αναδυόμενου νέου ανθρωπισμού στο διεθνές κοσμοπολιτικό περιβάλλον.

Οι απόφοιτοι αποκτούν την ικανότητα:

- Να καλλιεργούν την κριτική δύναμη και να αναπτύσσουν την κριτική σκέψη τους.
- Να αντιλαμβάνονται, να περιγράφουν και να κατανοούν σε βάθος τα κοινωνικά, πολιτικά και ηθικά προβλήματα του σύγχρονου κόσμου.
- Να αναστοχάζονται, να διαμορφώνουν συγκροτημένη και έγκυρη επιχειρηματολογία και να διατυπώνουν συγκροτημένες και λογικά έγκυρες προτάσεις και κρίσεις.
- Να αναζητούν, να συλλέγουν και να ερμηνεύουν κριτικά δεδομένα που αφορούν τον γνωστικό τους τομέα.
- Να διαμορφώνουν θεμελιωμένες κρίσεις και επιχειρήματα εντάσσοντας την ηθική και κοινωνική διάσταση στην ερευνητική και επιστημονική τους λειτουργία.
- Να ενεργούν σε αυτοδύναμο ή/και συνεργατικό επίπεδο ως υπεύθυνοι ή μέλη ερευνητικών ομάδων.
- Να εφαρμόζουν καινοτόμες και δημιουργικές λύσεις στα προβλήματα του σύγχρονου κόσμου με αφετηρία φιλοσοφικές ερμηνείες και αρχές.

Κωνσταντίνος Ράντης

Καθηγητής Ιστορίας της Φιλοσοφίας – Κοινωνικής Φιλοσοφίας

Διευθυντής

Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών»

A. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο Τομέας Φιλοσοφίας του πρώην Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (1985-2018), σε συνεργασία με τον Τομέα Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης, το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, οργάνωσε και υλοποίησε από το φθινόπωρο του 1998 εγκεκριμένο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) για την κατάρτιση πτυχιούχων στις κατευθύνσεις της Ελληνικής Φιλοσοφίας και της Φιλοσοφίας των Επιστημών.

Το Δ.Δ.Π.Μ.Σ. οδηγεί στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών ελάχιστης διάρκειας τεσσάρων εξαμήνων) εξασφαλίζοντας με την εξειδίκευση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης και την ικανοποίηση των ερευνητικών, εκπαιδευτικών και αναπτυξιακών αναγκών της χώρας. Οι κάτοχοι των διπλωμάτων αυτών θα αποκτήσουν τη δυνατότητα να εργασθούν ως διδάσκοντες και ερευνητές Α.Ε.Ι. και Ερευνητικών Κέντρων, ως εκπαιδευτικοί με αυξημένα προσόντα και ως στελέχη δημοσίων και ιδιωτικών Επιχειρήσεων και Οργανισμών.

Ειδικότερα, τα κύρια επιστημονικά πεδία που καλλιεργούνται από το Τμήμα Φιλοσοφίας, δηλαδή η Ελληνική Φιλοσοφία και η Φιλοσοφία των Επιστημών, αποτελούν στρατηγικής σημασίας γνωστικές περιοχές, τόσο διεθνώς, όσο και για τη χώρα μας, που είναι υποχρεωμένη να εμβραθύνει και να αναδείξει κριτικά τα στοιχεία του πολιτιστικού της παρελθόντος και συνάμα να αντιμετωπίσει τα θεωρητικά και πρακτικά προβλήματα που προκύπτουν σήμερα από τη ραγδαία ανάπτυξη των επιστημών και της τεχνολογίας. Το γεγονός αυτό άλλωστε συναρτάται με τον τρόπο με τον οποίο ενδυναμώνεται ο ερευνητικός της ιστός και η επιστημονική της παρουσία στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο της διευρωπαϊκής συνεργασίας. Προσθέτουμε ότι το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών των δύο αυτών πεδίων συμπληρώνεται με ερευνητικά σεμινάρια («Η Ελληνική Φιλοσοφία και ο Ευρωπαϊκός Πολιτισμός», «Ευρωπαϊκές Σπουδές και Φιλοσοφία των Επιστημών») που ωθούν προς την ικανοποίηση αυτής της ανάγκης. Συνολικά το Δ.Δ.Π.Μ.Σ., λόγω του διεπιστημονικού του χαρακτήρα, πραγματοποιείται ως διατμηματικό, διαπανεπιστημιακό και διδρυματικό πρόγραμμα συσπειρώνοντας πλειάδα ειδικών επιστημόνων.

Με την αρχική έγκριση χρηματοδότησης του Π.Μ.Σ. από το ΕΠΕΑΕΚ δρομολογήθηκε η πιλοτική εφαρμογή του και κατά τα ακαδ. έτη 2001-2004 συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του ΕΠΕΑΕΚ II. Με την ολοκλήρωση αυτής της χρηματοδότησης διαμορφώθηκαν οι θεσμικές και υλικές προϋποθέσεις για τη βιωσιμότητα του Π.Μ.Σ., τον εμπλουτισμό του, τη θεσμοθετημένη διαπανεπιστημιακή συνεργασία με Α.Ε.Ι. χωρών της Ε.Ε. και την προσέλκυση μεταπτυχιακών φοιτητριών/ών από άλλες χώρες. Ασφαλείς δείκτες μιας τέτοιας προοπτικής είναι δυνατό πλέον να θεωρηθούν:

- α) το διδακτικό-ερευνητικό έργο των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος Φιλοσοφίας
- β) η συστηματική συνεργασία με τον Τομέα Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφικών και

Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης, το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών·

- γ) η συνεργασία και η συμμετοχή πανεπιστημιακών από άλλα Α.Ε.Ι. της χώρας και άλλων χωρών της Ευρώπης (Γερμανίας, Γαλλίας, Αγγλίας κλπ.) και των Ηνωμένων Πολιτειών·
- δ) η συμπληρωματικότητα, η συνέργεια και η προσθετικότητα σε σχέση με έργα άλλων μέτρων/ενεργειών·
- ε) η εκπόνηση δεκάδων μεταπτυχιακών εργασιών, η οποία ήδη επιτελείται με την επίβλεψη μελών Δ.Ε.Π. του επισπεύδοντος Τμήματος και των δύο συνεργαζομένων Τμημάτων.

II. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, από τη σύστασή του, λειτούργησε ως διατμηματικό και διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα σπουδών. Το σύνολο του ερευνητικού, διδακτικού και διοικητικού έργου διεκπεραιώθηκε από τους ιδρυτικούς φορείς του Προγράμματος. Ιδιαίτερα, τη διοικητική του υποστήριξη έχει αναλάβει και φέρει με επιτυχία σε πέρας το Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (επισπεύδον Τμήμα).

Τόσο η Υπουργική Απόφαση (194672/Ζ1/02-12-2014) για την αναμόρφωση και τη λειτουργία του Προγράμματος (Φ.Ε.Κ., τεύχος Β', αρ. 3311/10.12.2014) όσο και ο Εσωτερικός Κανονισμός (Ειδική Διατμηματική Επιτροπή, αρ. συν. 2/23.5.2000 και 64/16.6. 2009, 104/16.6.2015) τηρήθηκαν επακριβώς στο σύνολο των δραστηριοτήτων του Προγράμματος. Οι ανά μήνα Σεπτέμβριο κάθε έτους εξετάσεις διεξήχθησαν απρόσκοπτα και ανελλιπώς. Η οικεία Προκήρυξη (αριθμός και κατηγορίες εισακτέων, δικαιολογητικά, κριτήρια επιλογής των υποψηφίων, εξεταστέα ύλη κλπ.) δημοσιεύεται εγκαίρως στον ημερήσιο τύπο και αναρτάται αμμελητί στο Διαδίκτυο.

Η υλικοτεχνική υποδομή και ο ψηφιακός εξοπλισμός υπήρξε πάντοτε επαρκής, στο πλαίσιο μιας διαδικασίας διαρκούς ανανέωσης και εμπλουτισμού του αναγκαίου εξοπλισμού, πράγμα που βοήθησε σημαντικά την απρόσκοπτη λειτουργία του επιστημονικού και ερευνητικού έργου στη διάρκεια της πανδημικής κρίσης.

Το μεγαλύτερο μέρος των εισαγομένων φοιτητών/τριών είναι απόφοιτοι Τμημάτων Φιλοσοφικών ή Παιδαγωγικών Σχολών, αλλά τα τελευταία χρόνια υπάρχει αύξουσα προσέλευση και από Σχολές άλλων επιστημονικών ειδικοτήσεων.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες έχουν τη δυνατότητα να εμπλουτίζουν τις εκπαιδευτικές τους εμπειρίες και τις επιστημονικές τους δραστηριότητες παρακολουθώντας δεκάδες συναφείς διαλέξεις ανά έτος και σειρά επιστημονικών συνεδρίων.

Οι υποτροφίες των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών και υποψηφίων διδακτόρων εδίδοντο από το ΕΠΕΑΕΚ (κατά τα τέσσερα πρώτα έτη λειτουργίας του Προγράμματος), είτε, επίσης, από ευρωπαϊκά προγράμματα για την «Ενίσχυση Ανθρώπινου Ερευνητικού Δυναμικού μέσω της Υλοποίησης Διδακτορικής Έρευνας: *Ηράκλειτος Ι, ΙΙ*», από το Ι.Κ.Υ. και άλλες πηγές, ενώ σημαντικός αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψηφίων διδακτόρων προήρχετο από τη Μέση Εκπαίδευση με τριετή εκπαιδευτική άδεια.

Οι κάτοχοι αυτών των τίτλων εργάζονται ήδη ως μέλη Δ.Ε.Π. Πανεπιστημίων της χώρας και της αλλοδαπής ή ως ανώτατα στελέχη της Εκπαίδευσης, ενώ ορισμένοι έχουν λάβει

μεταδιδακτορική υποτροφία.

Συμπερασματικά, το παρόν Διδρυματικό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών διακρίνεται για την αποδεδειγμένη σκοπιμότητα λειτουργίας του προγράμματος, τη διαπιστωμένη ύπαρξη ικανού αριθμητικά ακαδημαϊκού προσωπικού υψηλού επιστημονικού επιπέδου και διεθνούς εμπειρίας και εμβέλειας, την τεκμηριωμένη ύπαρξη επαρκών και κατάλληλων χώρων διδασκαλίας, εργαστηρίων και υποδομών για την αντιμετώπιση του πρόσθετου εκπαιδευτικού φορτίου, την εξίσου τεκμηριωμένη εξασφάλιση των ελάχιστων αναγκαίων οικονομικών πόρων για τη λειτουργία του. Τέλος, στο Πρόγραμμα λειτουργεί ο θεσμός του Ακαδημαϊκού Συμβούλου (βλ. Α11 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ) και μηχανισμός διαχείρισης παραπόνων και ενστάσεων φοιτητών (βλ. Α10 ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΚΑΙ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ).

III. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Το Δ.Δ.Π.Μ.Σ. λειτουργεί βάσει της τροποποίησης της υπ' αρ. 12475/20-3-2023 (ΦΕΚ 1719/Β'/2023) απόφασης της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, η οποία αφορά στην τροποποίηση του ΦΕΚ ίδρυσης του Διδρυματικού Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» καθώς και του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του, ως ακολούθως:

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Άρθρο 1 Γενικές Διατάξεις

Το Τμήμα Φιλοσοφίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (όπως μετονομάστηκε το Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν. 4559/2018) με το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και με τον Τομέα Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης συνεχίζουν την οργάνωση και λειτουργία του Διδρυματικού Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Δ.Π.Μ.Σ.) με τίτλο «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» [το οποίο επανιδρύθηκε με την υπ' 14071/17-5-2018 (ΦΕΚ 1756/Β'/2018) απόφαση της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων]. Ο τίτλος του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. στην αγγλική γλώσσα αποδίδεται ως εξής: Greek Philosophy – Philosophy of Science. Τη διοικητική υποστήριξη του Προγράμματος αναλαμβάνει το Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Άρθρο 2 Αντικείμενο – Σκοπός

Αντικείμενο του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. είναι οι κατευθύνσεις της Ελληνικής Φιλοσοφίας και της Φιλοσοφίας των Επιστημών. Σκοπός του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. είναι η κατάρτιση πτυχιούχων του Τμήματος Φιλοσοφίας καθώς και πτυχιούχων άλλων Τμημάτων των Πανεπιστημίων της χώρας ή του εξωτερικού όσον αφορά τα γνωστικά αντικείμενα του Προγράμματος, ώστε να εξασφαλίζεται με την εξειδίκευση των μεταπτυχιακών φοιτητών η προαγωγή της επιστημονικής γνώσης και συναφώς η ικανοποίηση των ερευνητικών, εκπαιδευτικών και αναπτυξιακών αναγκών του τόπου.

Άρθρο 3

Όργανα Διοίκησης του Προγράμματος – Σύνθεση – Αρμοδιότητες

1. Αρμόδια όργανα για την οργάνωση και λειτουργία του Διδρυματικού Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» είναι τα ακόλουθα:
 - α) η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Κρήτης,
 - β) η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών (Ε.Π.Σ.),
 - γ) η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και
 - δ) ο Διευθυντής του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.
2. Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Κρήτης ασκούν τις αρμοδιότητες που ορίζονται στο άρθρο 82 του ν. 4957/2022.
3. Η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών (Ε.Π.Σ.) αποτελείται από επτά (7) μέλη Δ.Ε.Π. των συνεργαζόμενων στο Πρόγραμμα Τμημάτων που έχουν συναφές γνωστικό αντικείμενο με αυτό του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., αναλαμβάνουν διδακτικό έργο στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και έχουν αρμοδιότητες που ορίζονται κατ' αναλογία προς τις αρμοδιότητες της Συνέλευσης Τμήματος στο άρθρο 82, παρ. 2 του ν. 4957/2022. Τα μέλη της Ε.Π.Σ. ορίζονται με αποφάσεις των Συνελεύσεων των συνεργαζόμενων στο Πρόγραμμα Τμημάτων. Η θητεία της Ε.Π.Σ. είναι διετής. Στην Ε.Π.Σ. δύναται να συμμετέχουν Ομότιμοι Καθηγητές των συνεργαζόμενων Τμημάτων, εφόσον παρέχουν διδακτικό έργο στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Το Τμήμα Φιλοσοφίας συμμετέχει στην Ε.Π.Σ. με τέσσερα (4) μέλη Δ.Ε.Π., το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης με ένα (1) μέλος Δ.Ε.Π. και ο Τομέας Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης με δύο (2) μέλη Δ.Ε.Π.
4. Η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. αποτελείται από τον Διευθυντή του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και τέσσερα (4) μέλη της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών, τα οποία ορίζονται με απόφαση της Ε.Π.Σ. και ασκεί τις αρμοδιότητες της παρ. 3 του άρθρου 82 του ν. 4957/2022. Η θητεία της Σ.Ε. είναι διετής, παράλληλη με αυτή της Ε.Π.Σ.
5. Ο Διευθυντής του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. που ορίζεται από την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών προέρχεται κατά προτεραιότητα από τη βαθμίδα Καθηγητή ή Αναπληρωτή Καθηγητή και ασκεί τις αρμοδιότητες της παρ. 4 του άρθρου 82 του ν. 4957/2022. Η θητεία του Διευθυντή του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. είναι διετής, με δυνατότητα ανανέωσης χωρίς περιορισμό.
6. Τα μέλη της Σ.Ε. καθώς και ο Διευθυντής του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. δεν δικαιούνται αμοιβής ή οποιασδήποτε αποζημίωσης για την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων που τους ανατίθενται και σχετίζονται με την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Ειδικότερα, οι αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης του Προγράμματος ορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 82 του ν. 4957/2022 ως εξής:

7. Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Κρήτης έχουν τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
 - α) εγκρίνουν την ίδρυση Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) ή την τροποποίηση της απόφασης ίδρυσης του Π.Μ.Σ.,
 - β) εγκρίνουν την παράταση της χρονικής διάρκειας της λειτουργίας των Π.Μ.Σ.,
 - γ) αποφασίζουν την κατάργηση των Π.Μ.Σ. που προσφέρονται από τα Α.Ε.Ι.
8. Η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών (Ε.Π.Σ.) είναι αρμόδια για την οργάνωση, διοίκηση και διαχείριση του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και ιδίως:
 - α) συγκροτεί Επιτροπές για την αξιολόγηση των αιτήσεων των υποψήφιων μεταπτυχιακών φοιτητών και εγκρίνει την εγγραφή αυτών στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
 - β) αναθέτει το διδακτικό έργο στους διδάσκοντες του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
 - γ) εισηγείται προς τις Συγκλήτους την τροποποίηση της απόφασης ίδρυσης του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., καθώς και την παράταση της διάρκειας του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
 - δ) συγκροτεί συμβουλευτικές επιτροπές και εξεταστικές επιτροπές για τη συγγραφή και

- την εξέταση των μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών των μεταπτυχιακών φοιτητών και ορίζει τον επιβλέποντα ανά εργασία,
- ε) διαπιστώνει την επιτυχή ολοκλήρωση της φοίτησης, προκειμένου να απονεμηθεί ο τίτλος του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
- στ) εγκρίνει τον απολογισμό του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., κατόπιν εισήγησης της Σ.Ε.
9. Η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και ιδίως:
- α) καταρτίζει τον αρχικό ετήσιο προϋπολογισμό του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και τις τροποποιήσεις του, εφόσον το Δ.Δ.Π.Μ.Σ. διαθέτει πόρους σύμφωνα με το άρθρο 84 του ν. 4957/2022 και εισηγείται την έγκρισή του προς την Επιτροπή Ερευνών του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.),
 - β) καταρτίζει τον απολογισμό του προγράμματος και εισηγείται την έγκρισή του προς την Ε. Π. Σ.,
 - γ) εγκρίνει τη διενέργεια δαπανών του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
 - δ) εγκρίνει τη χορήγηση υποτροφιών, ανταποδοτικών ή μη, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην απόφαση ίδρυσης του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών,
 - ε) εισηγείται προς την Ε.Π.Σ. την κατανομή του διδακτικού έργου, καθώς και την ανάθεση διδακτικού έργου στις κατηγορίες διδασκόντων του άρθρου 83 του ν. 4957/2022,
 - στ) εισηγείται προς την Ε.Π.Σ. την πρόσκληση Επισκεπτών Καθηγητών για την κάλυψη διδακτικών αναγκών του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
 - ζ) καταρτίζει σχέδιο για την τροποποίηση του Προγράμματος Σπουδών, το οποίο υποβάλλει προς την Ε.Π.Σ.,
 - η) εισηγείται προς την Ε.Π.Σ. την ανακατανομή των μαθημάτων μεταξύ των ακαδημαϊκών εξαμήνων, καθώς και θέματα που σχετίζονται με την ποιοτική αναβάθμιση του Προγράμματος Σπουδών.
- Στη Σ.Ε. δύναται να μεταβιβάζονται συγκεκριμένες αρμοδιότητες της Ε.Π.Σ. για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., κατόπιν έκδοσης σχετικής απόφασης μεταβίβασης αρμοδιοτήτων.
10. Ο Διευθυντής του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
- α) προεδρεύει της Σ.Ε. και της Ε.Π.Σ., συντάσσει την ημερήσια διάταξη και συγκαλεί τις συνεδριάσεις της,
 - β) εισηγείται τα θέματα που αφορούν στην οργάνωση και λειτουργία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. προς την Ε.Π.Σ.,
 - γ) εισηγείται προς τη Σ.Ε., την Ε.Π.Σ. του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και τα λοιπά όργανα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Πανεπιστημίου Κρήτης θέματα σχετικά με την αποτελεσματική λειτουργία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
 - δ) είναι Επιστημονικός Υπεύθυνος του Προγράμματος σύμφωνα με το άρθρο 234 του ν. 4957/2022 και ασκεί τις αντίστοιχες αρμοδιότητες,
 - ε) παρακολουθεί την υλοποίηση των αποφάσεων των οργάνων του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και του Εσωτερικού Κανονισμού Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, καθώς και την παρακολούθηση εκτέλεσης του προϋπολογισμού του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
 - στ) ασκεί οποιαδήποτε άλλη αρμοδιότητα, η οποία ορίζεται στην απόφαση ίδρυσης του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.

Άρθρο 4 **Κατηγορίες Πτυχιούχων**

Στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου του πρώτου κύκλου σπουδών Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ομοταγών αναγνωρισμένων Ιδρυμάτων της αλλοδαπής (επίπεδο έξι (6) του Εθνικού και Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων σύμφωνα με το άρθρο 47 του ν. 4763/2020). Η αρμόδια Γραμματεία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. ελέγχει αν το Ίδρυμα αλλοδαπής απονομής του τίτλου ανήκει στο Εθνικό Μητρώο Αναγνωρισμένων Ιδρυμάτων της αλλοδαπής και αν ο τύπος του τίτλου αυτού ανήκει στο Εθνικό Μητρώο Τύπων Τίτλων

Σπουδών Αναγνωρισμένων Ιδρυμάτων που είναι αναρτημένα στον ιστότοπο του Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.

Άρθρο 5

Αριθμός Εισακτέων – Εισαγωγικές Εξετάσεις – Κριτήρια και Διαδικασία Επιλογής

Ο αριθμός των εισακτέων στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. ορίζεται κατ' ανώτατο όριο σε είκοσι (20) ετησίως. Σε ημερομηνίες που ορίζονται από την Ε.Π.Σ. προκηρύσσονται θέσεις με ανοιχτή διαδικασία (πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος) για την εισαγωγή πτυχιούχων των τμημάτων Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή Τμημάτων αναγνωρισμένων ομοταγών της αλλοδαπής στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος αναφέρονται ο αριθμός των εισακτέων, τα απαραίτητα προσόντα των υποψηφίων, η προθεσμία υποβολής των δικαιολογητικών, τα δικαιολογητικά που απαιτούνται, ο τρόπος εισαγωγής, τα κριτήρια επιλογής, ο αριθμός και η ύλη των εξεταστέων μαθημάτων, οι ημερομηνίες εξέτασης. Η πρόσκληση αναρτάται στο διαδικτυακό τόπο του Τμήματος Φιλοσοφίας <https://philosophy.uoi.gr> και δημοσιοποιείται στον ημερήσιο τύπο μέχρι τα τέλη Ιουνίου.

Οι αιτήσεις με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά κατατίθενται σε έντυπη μορφή στη Γραμματεία του Τμήματος Φιλοσοφίας:

1. Αίτηση συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ.

2. Τίτλοι Σπουδών.

3. Πιστοποιητικό Σπουδών με αναλυτική βαθμολογία.

4. Βιογραφικό Σημείωμα.

5. Πιστοποιητικό γνώσης της αγγλικής είτε της γαλλικής είτε της γερμανικής είτε της ιταλικής γλώσσας επιπέδου B2 (καλή γνώση) ή ανώτερο, το οποίο γίνεται αποδεκτό από το ΑΣΕΠ. Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δεν κατέχει κάποιο από τα παραπάνω πιστοποιητικά μπορεί να δώσει εξετάσεις στην ξένη γλώσσα που θα διενεργηθούν με μέριμνα της Εξεταστικής Επιτροπής που θα ορισθεί από την Ε.Π.Σ. Οι αλλοδαποί καταθέτουν Πιστοποιητικό γνώσης της Ελληνικής Γλώσσας για αλλοδαπούς φοιτητές (πτυχίο από ελληνικό Πανεπιστήμιο ή πιστοποιητικό ελληνομάθειας).

6. Φωτοτυπία της αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου.

Οι υποψηφιότητες υποβάλλονται από την ημερομηνία δημοσιοποίησης της πρόσκλησης και η διαδικασία επιλογής ολοκληρώνεται με την έναρξη του χειμερινού εξαμήνου. Οι ημερομηνίες διεξαγωγής των εξετάσεων με απόφαση της Ε.Π.Σ. μπορούν να τροποποιούνται για λόγους ανωτέρας βίας ή έκτακτης ανάγκης.

Γίνονται δεκτοί και υποψήφιοι που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τις σπουδές τους και δεν έχουν ακόμη λάβει το πτυχίο τους, υπό την προϋπόθεση να υποβάλουν σχετική βεβαίωση περάτωσης σπουδών.

Η επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται με τη συνεκτίμηση των ακόλουθων κριτηρίων (Άριστα: 100 μόρια):

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΟΡΙΩΝ
α. Γενικός βαθμός Πτυχίου πολλαπλασιαζόμενος με τον συντελεστή δυόμισι (2,5) με ανώτατο όριο τα είκοσι πέντε (25) μόρια	έως 25 μόρια
β. Μέσος όρος βαθμολογίας προπτυχιακών μαθημάτων σχετικών με το Π.Μ.Σ. με ανώτατο όριο τα δέκα (10) μόρια	έως 10 μόρια
γ. Πτυχιακή Διπλωματική Εργασία	2 μόρια
δ. Κατοχή άλλου Μεταπτυχιακού Διπλώματος Σπουδών	3 μόρια

ε. Κατοχή Διδακτορικού Τίτλου	5 μόρια
στ. Προφορική συνέντευξη	έως 5 μόρια
ζ. Γραπτές εξετάσεις	έως 50 μόρια
Μέγιστο Σύνολο Μορίων	100

Στις γραπτές εξετάσεις οι υποψήφιοι του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» εξετάζονται σε δύο (2) θέματα από τέσσερα (4) θέματα που τους δίνονται βάσει της ύλης της προκήρυξης των εξετάσεων. Η διαδικασία των γραπτών εξετάσεων είναι η ακόλουθη:

Η ενότητα της «Ελληνικής Φιλοσοφίας» υποδιαιρείται σε δύο υποενότητες. Στην υποενότητα α) της «Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας» και στην υποενότητα β) της «Νεοελληνικής Φιλοσοφίας». Στην ενότητα αυτή οι υποψήφιοι του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» εξετάζονται σε ένα θέμα που επιλέγουν μεταξύ ενός θέματος από την υποενότητα της «Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας» και ενός θέματος από την υποενότητα της «Νεοελληνικής Φιλοσοφίας». Ο βαθμός του γραπτού της ενότητας «Ελληνική Φιλοσοφία» πολλαπλασιάζεται επί δυόμισι (2,5) και οι υποψήφιοι δύνανται να συγκεντρώσουν έως είκοσι πέντε (25) μόρια.

Η ενότητα της «Φιλοσοφίας των Επιστημών» υποδιαιρείται σε δύο υποενότητες. Στην υποενότητα γ) «Φιλοσοφία των Επιστημών» και στην υποενότητα δ) «Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών». Στην ενότητα αυτή οι υποψήφιοι του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» εξετάζονται σε ένα θέμα που επιλέγουν μεταξύ ενός θέματος από την υποενότητα της «Φιλοσοφίας των Επιστημών» και ενός θέματος από την υποενότητα «Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών». Ο βαθμός του γραπτού της ενότητας «Φιλοσοφία των Επιστημών» πολλαπλασιάζεται επί δυόμισι (2,5) και οι υποψήφιοι δύνανται να συγκεντρώσουν έως είκοσι πέντε (25) μόρια. Από τη συνάθροιση των μορίων των δύο (2) εξετασθέντων θεμάτων από τις δύο (2) ενότητες οι υποψήφιοι δύνανται να συγκεντρώσουν έως πενήντα (50) μόρια.

Απαραίτητη προϋπόθεση επιτυχίας είναι οι υποψήφιοι να συγκεντρώσουν συνολικά τουλάχιστον τη βάση των πενήντα (50) μορίων με τη συνεκτίμηση όλων των κριτηρίων. Η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων γίνεται από την αρμόδια Εξεταστική Επιτροπή, όπως αυτή ορίζεται με απόφαση της Ε.Π.Σ. και απαρτίζεται από μέλη Δ.Ε.Π. που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο στο Πρόγραμμα. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας καταρτίζεται ο τελικός πίνακας των επιτυχόντων, ο οποίος αφού επικυρωθεί από την Ε.Π.Σ. αναρτάται στον πίνακα ανακοινώσεων του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Σε περίπτωση ισοψηφίας εισάγονται στο Πρόγραμμα όλοι οι ισοψηφήσαντες.

Άρθρο 6 **Χρονική Διάρκεια και Όροι Φοίτησης**

1. Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. που οδηγεί στη λήψη του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) ορίζεται κατ' ελάχιστο σε τέσσερα (4) εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος που απαιτείται για την εκπόνηση, την κρίση και αξιολόγηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (Μ.Δ.Ε.). Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών καθορίζεται σε έξι (6) εξάμηνα. Τα εξάμηνα διαρκούν δεκατρείς (13) πλήρεις εβδομάδες, η έναρξη και η λήξη των μαθημάτων εναρμονίζεται με το ακαδημαϊκό ημερολόγιο των Ιδρυμάτων.
2. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως ασθένεια, σοβαροί οικογενειακοί λόγοι, στράτευση, δύναται η χορήγηση παράτασης σπουδών και μέχρι ένα έτος, κατόπιν προσκόμισης των απαραίτητων δικαιολογητικών από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές αλλά και αιτιολογημένης απόφασης της Ε.Π.Σ.
3. Στους μεταπτυχιακούς φοιτητές παρέχεται η δυνατότητα μερικής φοίτησης, η διάρκεια

της οποίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο της κανονικής φοίτησης, μετά από αίτηση που υποβάλει ο φοιτητής και έγκριση από την Ε.Π.Σ.

4. Στους μεταπτυχιακούς φοιτητές παρέχεται, επίσης, η δυνατότητα προσωρινής αναστολής των σπουδών τους μετά την υποβολή σχετικής αίτησης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο (2) συνεχόμενα εξάμηνα. Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια της κανονικής φοίτησης.
5. Οι εγγραφές των εισαγομένων μεταπτυχιακών φοιτητών και η υποβολή των συναφών δικαιολογητικών αρχίζουν αμέσως μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της Γραμματείας και ολοκληρώνονται εντός μίας εβδομάδας. Οι νεοεισαχθέντες μεταπτυχιακοί φοιτητές δηλώνουν τα μαθήματα στην αρχή κάθε εξαμήνου ηλεκτρονικά στην ατομική μερίδα τους. Οι παλαιότεροι εισαχθέντες οφείλουν στην αρχή κάθε εξαμήνου (χειμερινό και εαρινό) να ανανεώνουν την εγγραφή τους με τη συμπλήρωση του σχετικού εντύπου εγγραφής. Εάν δεν εγγραφούν για δύο συνεχόμενα εξάμηνα, τίθεται ζήτημα αυτοδίκαιης διαγραφής τους. Μόνο οι εγγεγραμμένοι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα, τις παροχές και τις διευκολύνσεις που προβλέπονται και για τους φοιτητές του πρώτου κύκλου σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Σε μεταπτυχιακούς φοιτητές με αναπηρία και σε μεταπτυχιακούς φοιτητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες εφαρμόζονται όλα τα μέτρα που προβλέπονται από το άρθρο 226 του ν. 4957/2022 για τη φυσική προσβασιμότητα των χώρων και των κτιρίων, την πρόσβαση στην εκπαιδευτική διαδικασία και τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, την ηλεκτρονική προσβασιμότητα, την υποστήριξη στην ένταξη της αγοράς εργασίας και την ισότιμη συμμετοχή στην εν γένει ακαδημαϊκή ζωή.

Άρθρο 7

Πρόγραμμα Σπουδών

Αξιολόγηση – Πιστοποίηση της Επιτυχούς Ολοκλήρωσης των Σπουδών

Τα μαθήματα, η διδακτική και ερευνητική απασχόληση, οι πρακτικές ασκήσεις και οι κάθε άλλου είδους εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες για την απονομή των τίτλων ορίζονται ως εξής:

Για την απονομή του Δ.Μ.Σ. απαιτείται:

- α) η υποχρεωτική παρακολούθηση και επιτυχής εξέταση σε όλα τα μαθήματα, όπως αυτά κατανέμονται και στα τέσσερα εξάμηνα σπουδών (α', β', γ' και δ'),
- β) η παρακολούθηση φροντιστηρίων ειδικών θεμάτων εξαμηνιαίας διάρκειας και
- γ) η παρακολούθηση ετήσιας σειράς διαλέξεων.

Η διαδικασία εκπόνησης της Μ.Δ.Ε. πραγματοποιείται στα δύο τελευταία εξάμηνα σπουδών. Ειδικότερα, στο Γ' εξάμηνο, ύστερα από αίτηση του υποψηφίου, στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της Μ.Δ.Ε., ο προτεινόμενος επιβλέπων και επισυνάπτεται περίληψη – υπόμνημα της προτεινόμενης εργασίας, ορίζεται από την Ε.Π.Σ. ο επιβλέπων και το θέμα της εργασίας. Στο Δ' εξάμηνο ολοκληρώνεται η έρευνα και η εκπόνηση της Μ.Δ.Ε., για την οποία ως ανώτατο όριο ορίζονται οι 20.000 λέξεις. Η εκπονηθείσα ΜΔΕ, προκειμένου να εγκριθεί, παρουσιάζεται δημόσια από τον υποψήφιο μεταπτυχιακό φοιτητή, εξετάζεται από Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή και αξιολογείται στην κλίμακα μηδέν (0) έως δέκα (10), με βάση επιτυχίας τον βαθμό πέντε (5), ως ακολούθως: Άριστα: 8.50-10, Λίαν Καλώς: 6.50-8.49, Καλώς: 5-6,49.

Η μορφή της Μ.Δ.Ε., ο αριθμός των αντιτύπων που κατατίθενται και οτιδήποτε άλλο σχετικό με τη δομή της καθώς και το χρονοδιάγραμμα των διορθώσεων της ορίζονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές των θεματικών των Μ.Δ.Ε. μετά από εισήγηση της Σ.Ε. και απόφαση της Ε.Π.Σ.

Στην περίπτωση, επίσης, που η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή κρίνει μετά τη δημόσια υποστήριξη της Μ.Δ.Ε. πως αυτή δεν πληροί τα απαιτούμενα ακαδημαϊκά κριτήρια

εισηγείται προς την Ε.Π.Σ. με τεκμηριωμένη έκθεση τη μη απονομή του τίτλου του Δ.Μ.Σ. και τη χορήγηση βεβαίωσης που πιστοποιεί την επιτυχή παρακολούθηση των μαθημάτων του δεύτερου κύκλου σπουδών.

Το σύνολο των πιστωτικών μονάδων (ECTS) που απαιτούνται για την απόκτηση του Δ.Μ.Σ. ανέρχονται σε εκατόν είκοσι (120), ήτοι τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες (ECTS) ανά εξάμηνο σπουδών. Ο βαθμός του Δ.Μ.Σ. υπολογίζεται ως το άθροισμα των γινομένων του βαθμού κάθε μαθήματος επί τις αντίστοιχες πιστωτικές μονάδες (ECTS), διαιρούμενο με το σύνολο των πιστωτικών μονάδων (ECTS). Στην έννοια του μαθήματος περιλαμβάνεται κάθε είδους ερευνητική και εκπαιδευτική δραστηριότητα, στην οποία αποδίδονται πιστωτικές μονάδες (ECTS).

Αναλυτικά, τα μαθήματα κατανέμονται ως εξής:

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS)
Ερευνητική Μεθοδολογία Ι	14
Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία	8
Νεότερη και Σύγχρονη Φιλοσοφία	8
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	30

Β΄ ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS)
Ερευνητική Μεθοδολογία ΙΙ	14
Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών	8
Νεοελληνική Φιλοσοφία	8
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	30

Γ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ – ΕΝΑΡΞΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS)
Κοινωνική και Πολιτική Φιλοσοφία	8
Η Προβληματική της Φιλοσοφικής Ιστοριογραφίας	8
Έναρξη Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (ερευνητικό στάδιο)	14
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	30

Δ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ - ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (ECTS)
Επιστημολογία – Φιλοσοφία της Επιστήμης	8
Η Ελληνική Φιλοσοφία και ο Ευρωπαϊκός Πολιτισμός	8

Συνέχιση και ολοκλήρωση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας	14
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	30

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές δηλώνουν τα μαθήματα που θα παρακολουθήσουν κατά την έναρξη του κάθε εξαμήνου. Όλα τα προσφερόμενα μαθήματα είναι υποχρεωτικά.

Η έναρξη και η λήξη των μαθημάτων εναρμονίζονται με το ακαδημαϊκό ημερολόγιο των Ιδρυμάτων. Η διδασκαλία ή η συνδιδασκαλία των μαθημάτων δύναται να πραγματοποιείται διά ζώσης ή μέσω της μεθοδολογίας και των τεχνικών της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μετά από έγκριση της Ε.Π.Σ., η οποία δεν δύναται να ξεπερνά το 70% των ωρών του κάθε μαθήματος. Στην αρχή του εξαμήνου ορίζεται ο ελάχιστος αριθμός παρουσιών – συμμετοχής των μεταπτυχιακών φοιτητών σε κάθε μάθημα που δεν μπορεί να είναι μικρότερος από εννέα (9) και τηρείται παρουσιολόγιο με ευθύνη του διδάσκοντα. Η επίδοση των μεταπτυχιακών φοιτητών στα επιμέρους μαθήματα αξιολογείται στη βαθμολογική κλίμακα από μηδέν (0) έως δέκα (10), βάσει των εργασιών που οφείλουν να παραδώσουν στο τέλος του κάθε εξαμήνου σε όλα τα μαθήματα που έχουν δηλώσει.

Η γλώσσα διδασκαλίας των μαθημάτων και εκπόνησης της Μ.Δ.Ε. είναι η ελληνική γλώσσα, αλλά μπορεί να γίνεται και σε άλλη γλώσσα σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες.

Άρθρο 8

Αξιολόγηση μαθημάτων και διδασκόντων

Η αξιολόγηση των μαθημάτων διενεργείται σύμφωνα με τα ισχύοντα πρότυπα των δύο Ιδρυμάτων. Μετά την ολοκλήρωση ενός μαθήματος οι μεταπτυχιακοί φοιτητές αξιολογούν ηλεκτρονικά το μάθημα μέσω του πληροφοριακού συστήματος της ΜΟ.ΔΙ.Π. του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Η αξιολόγηση των διδασκόντων γίνεται με κριτήριο τις γνώσεις και την παιδαγωγική και διδακτική ικανότητά τους, το επίπεδο προετοιμασίας τους, τη χρήση έγκυρης, σύγχρονης και διεθνώς αναγνωρισμένης βιβλιογραφίας, την προθυμία επικοινωνίας με τους φοιτητές, την υποστήριξη των φοιτητών στην εκπαιδευτική και ερευνητική δραστηριότητά τους, την έγκαιρη βαθμολόγηση των εργασιών, την τήρηση των ωρών διδασκαλίας και συνεργασίας κ.λπ.

Άρθρο 9

Διπλωματική Εργασία

Προϋπόθεση για την απόκτηση του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.), εκτός από την επιτυχή αξιολόγηση των μαθημάτων μέσω των γραπτών ερευνητικών εργασιών, αποτελεί και η επιτυχής ολοκλήρωση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (Μ.Δ.Ε.). Η Μ.Δ.Ε. συγγράφεται στην ελληνική ή την αγγλική ή σε άλλη γλώσσα. Για τις περιπτώσεις που δικαιολογούν την αναγκαιότητα της συγγραφής της στην αγγλική ή σε άλλη γλώσσα αποφασίζει η Ε.Π.Σ., ύστερα από εισήγηση της Σ.Ε.

Για την εκπόνηση της Μ.Δ.Ε. ο φοιτητής υποβάλλει κατά την έναρξη του Γ' εξαμήνου στην Ε.Π.Σ.:

- α) αίτηση στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της Μ.Δ.Ε.,
- β) τον προτεινόμενο επιβλέποντα Καθηγητή,
- γ) ερευνητική πρόταση στην οποία τεκμηριώνεται η σημασία της ενασχόλησης με το

συγκεκριμένο θέμα, περίγραμμα της εργασίας του, συνοπτική αποτύπωση της σχετικής βιβλιογραφίας και περιγράφονται ενδεικτικά οι βασικές συνιστώσες της προτεινόμενης ερευνητικής μεθοδολογίας.

Η ερευνητική πρόταση συνοψογράφεται από τον προτεινόμενο επιβλέποντα Καθηγητή, του οποίου το γνωστικό αντικείμενο πρέπει να έχει συνάφεια με το θέμα της ερευνητικής πρότασης. Η Ε.Π.Σ. που είναι το αρμόδιο όργανο σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 82 του ν. 4957/2022 (Α'141), ορίζει τον επιβλέποντα της Μ.Δ.Ε. Δικαίωμα επίβλεψης διπλωματικών εργασιών έχουν οι διδάσκοντες των περ. α) έως στ) της παρ. 1 του άρθρου 83 του ν. 4957/2022 (Α'141) υπό την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Με απόφαση της Ε.Π.Σ. δύναται να ανατίθεται η επίβλεψη διπλωματικών εργασιών και σε μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος, που δεν έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ.

Όταν ο επιβλέπων κρίνει ότι η Μ.Δ.Ε. έχει ολοκληρωθεί, ο υποψήφιος υποβάλλει την εργασία του στη Γραμματεία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. για να προσδιορισθεί η διαδικασία δημόσιας υποστήριξής της. Η Μ.Δ.Ε. του μεταπτυχιακού φοιτητή θα συνοδεύεται από δήλωση συμμόρφωσης με τις ορθές ακαδημαϊκές πρακτικές του ερευνητικού έργου (για τον τύπο της δήλωσης βλ. άρθρο 10 του παρόντος Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας). Στη συνέχεια ο επιβλέπων αιτείται στην Ε.Π.Σ. τη συγκρότηση Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής για να πραγματοποιηθεί η δημόσια προφορική υποστήριξη. Στην Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή συμμετέχουν διδάσκοντες του παρόντος Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π. των Τμημάτων, που έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ., υπό την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Με απόφαση της Ε.Π.Σ. δύναται να συμμετέχουν στην Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή και μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος, που δεν έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ., υπό την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος.

Η Μ.Δ.Ε. υποστηρίζεται δημόσια ενώπιον της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής σε ημερομηνία και τόπο που ορίζεται μετά από εισήγηση του επιβλέποντος. Ο τόπος και η ημερομηνία δημόσιας υποστήριξης κάθε Μ.Δ.Ε. αναρτώνται στους χώρους και στον διαδικτυακό τόπο του Τμήματος με ευθύνη του επιβλέποντος τουλάχιστον οκτώ (8) ημέρες πριν τη δημόσια υποστήριξη. Μετά το πέρας της δημόσιας υποστήριξης της διπλωματικής εργασίας από τον μεταπτυχιακό φοιτητή, η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή συνεδριάζει προκειμένου να την αξιολογήσει και να τη βαθμολογήσει με τη βοήθεια της δεκάβαθμης βαθμολογικής κλίμακας, όπως ορίζεται στο άρθρο 7 του παρόντος Κανονισμού, συντάσσοντας σχετικό πρακτικό, το οποίο αποστέλλει στη Γραμματεία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Στην περίπτωση, επίσης, που η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή κρίνει μετά τη δημόσια υποστήριξη της Μ.Δ.Ε. πως αυτή δεν πληροί τα απαιτούμενα ακαδημαϊκά κριτήρια εισηγείται προς την Ε.Π.Σ. με τεκμηριωμένη έκθεση τη μη απονομή του τίτλου του Δ.Μ.Σ. και τη χορήγηση βεβαίωσης που πιστοποιεί την επιτυχή παρακολούθηση των μαθημάτων του δεύτερου κύκλου σπουδών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν υφίσταται αντικειμενική αδυναμία ή εξαιρετικά σοβαρός λόγος, είναι δυνατή η αντικατάσταση του επιβλέποντος ή μέλους της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, με απόφαση της Ε.Π.Σ., ύστερα από εισήγηση της Σ.Ε. Το Πρακτικό της δημόσιας υποστήριξης επικυρώνεται από την Ε.Π.Σ.

Η έκταση της Μ.Δ.Ε. θα πρέπει να είναι ως 20.000 λέξεις.

Ο υποψήφιος έχει περιθώριο εξήντα (60) ημερών μετά τη δημόσια υποστήριξη να προβεί στις απαραίτητες διορθώσεις και συμπληρώσεις στο κείμενο της εργασίας του. Σε περίπτωση

που δεν τηρηθεί η προθεσμία η Μ.Δ.Ε. θεωρείται ατελής και δεν απονέμεται ο τίτλος.

Άρθρο 10 **Ζητήματα Ακαδημαϊκής Δεοντολογίας**

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται να εφαρμόζουν ορθές ακαδημαϊκές πρακτικές στο επιστημονικό τους έργο. Πρακτικές πλαγιαρισμού (λογοκλοπής) συνιστούν σοβαρό ακαδημαϊκό παράπτωμα και εφόσον διαπιστωθούν επιτρέπουν στη Ε.Π.Σ., μετά από σχετική εισήγηση της Σ.Ε. του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., την αφαίρεση της ιδιότητας του μεταπτυχιακού φοιτητή. Η Μ.Δ.Ε. κατατίθεται συνοδευόμενη από δήλωση συμμόρφωσης στις ορθές ακαδημαϊκές πρακτικές του ερευνητικού έργου. Η δήλωση υπογράφεται από τον φοιτητή και έχει το χαρακτήρα της υπεύθυνης δήλωσης. Το κείμενο της δήλωσης είναι το ακόλουθο:

Δηλώνω ότι έχω διαβάσει και κατανοήσει το πληροφοριακό υλικό το οποίο έλαβα ηλεκτρονικά με την εγγραφή μου στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών». Επομένως δηλώνω επίσης ότι:

(α) γνωρίζω ότι η λογοκλοπή απαγορεύεται,

(β) η εργασία που παραδίδω είναι προϊόν προσωπικής μου εργασίας,

(γ) αναφέρω στο σώμα της εργασίας αυτής όλες τις πηγές, έντυπες ή ηλεκτρονικές, δημοσιευμένες ή μη, αυτούσιες ή κατά παράφραση, που έχω χρησιμοποιήσει,

(δ) αν και όποτε έχω δανειστεί ιδέες και ακριβείς διατυπώσεις από εργασίες άλλων συγγραφέων αναφέρω ρητά την πηγή με τη χρήση εισαγωγικών, ή (ανάλογα με τον αριθμό των λέξεων που παραθέτω) με μια χωριστή παράγραφο,

(ε) αναφέρω στο τέλος της εργασίας πλήρη περιγραφή των πηγών που αναφέρω στο σώμα,

(στ) γνωρίζω ότι η παραβίαση των κανόνων ηθικής δεοντολογίας μπορεί να έχει συνέπειες ως προς τη συμμετοχή μου στο εν λόγω μεταπτυχιακό πρόγραμμα και να οδηγήσει στην αφαίρεση της ιδιότητας του μεταπτυχιακού φοιτητή, σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.

Άρθρο 11 **Αφαίρεση της Ιδιότητας του Μεταπτυχιακού Φοιτητή**

Η Ε.Π.Σ. μετά από αιτιολογημένη εισήγηση της Σ.Ε. δύναται να αποφασίσει την αφαίρεση της ιδιότητας του μεταπτυχιακού φοιτητή (πέρα από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στις σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις) στις παρακάτω περιπτώσεις:

1. Εάν υπερβεί το ανώτατο όριο απουσιών.
2. Εάν υπερβεί τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ., όπως ορίζεται στο άρθρο 6 του παρόντος Κανονισμού.
3. Εάν δεν έχει παραδώσει, μέσα στα χρονικά όρια που έθεσε ο διδάσκων, την εργασία που προβλέπεται για κάθε μάθημα στο τέλος του εξαμήνου ή δεν έχει ολοκληρώσει τη Μ.Δ.Ε.
4. Εάν έχει υιοθετήσει αντιδεοντολογικές πρακτικές (π.χ. αντιγραφή / λογοκλοπή) και γενικώς αθέμιτες ακαδημαϊκές πρακτικές ή έχει υποπέσει σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (ν. 2121/1993) κατά τη συγγραφή των προβλεπόμενων ερευνητικών εργασιών ή/και της Μ.Δ.Ε.
5. Εάν δεν τηρήσει τις συμβατικές υποχρεώσεις κάθε μεταπτυχιακού φοιτητή, όπως αυτές περιγράφονται στον παρόντα Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας.
6. Αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερόμενου.

Άρθρο 12 **Δικαιώματα και Υποχρεώσεις Μεταπτυχιακών Φοιτητών – Υποτροφίες**

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται και

για τους φοιτητές του πρώτου κύκλου σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Το Ίδρυμα υποχρεούται να εξασφαλίζει στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία. Σε μεταπτυχιακούς φοιτητές με αναπηρία και σε μεταπτυχιακούς φοιτητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες εφαρμόζονται όλα τα μέτρα που προβλέπονται από το άρθρο 226 του ν. 4957/2022 για τη φυσική προσβασιμότητα των χώρων και των κτιρίων, την πρόσβαση στην εκπαιδευτική διαδικασία και τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, την ηλεκτρονική προσβασιμότητα, την υποστήριξη στην ένταξη της αγοράς εργασίας και την ισότιμη συμμετοχή στην εν γένει ακαδημαϊκή ζωή.

Δεν προβλέπονται τέλη φοίτησης.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. δύνανται να ενισχύονται οικονομικά με:

- α. Υποτροφίες που χορηγούνται για πρόσληψη μεταπτυχιακών φοιτητών (Επικουρικό έργο),
- β. Υποτροφίες άλλων Ιδρυμάτων (Ι.Κ.Υ. κ.ά.).

Σε κάθε περίπτωση, αν απαιτηθεί διαδικασία επιλογής υποψηφίων για υποτροφία, η επιλογή των δικαιούχων γίνεται βάσει ακαδημαϊκών κριτηρίων και κοινωνικο-οικονομικών κριτηρίων, τα οποία συνεκτιμώνται.

Ως ακαδημαϊκά κριτήρια (από 5 έως 10 μόρια) ορίζονται:

α. Η κατάταξη εισαγωγής στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. για τους πρωτοετείς φοιτητές. Η βαθμολογία (5 έως 10 μόρια) αντιστοιχεί στα μόρια εισαγωγής (ανώτατη επίδοση 100 μόρια) διαιρεμένα διά του δέκα (10) με ακρίβεια δύο (2) δεκαδικών ψηφίων.

β. Η επίδοση στα μαθήματα του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. για τους δευτεροετείς φοιτητές. Η βαθμολογία (5 έως 10 μόρια) αντιστοιχεί στον Μέσο Όρο Μαθημάτων βάσει της σχετικής βεβαίωσης της Γραμματείας, με ακρίβεια δύο (2) δεκαδικών ψηφίων.

Ως κοινωνικο-οικονομικά κριτήρια (έως 10 μόρια) ορίζονται: η αξιολόγηση του κοινωνικού και οικονομικού προφίλ του υποψηφίου με ακρίβεια ενός (1) δεκαδικού ψηφίου, με συνεκτίμηση στοιχείων όπως ο τόπος μόνιμης κατοικίας των γονέων, το οικογενειακό εισόδημα, η οικογενειακή κατάσταση, ποσοστά Α.Μ.Ε.Α. του υποψηφίου.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται να συμμετέχουν ως επιτηρητές στις εξετάσεις, καθώς και στην πραγματοποίηση της αξιολόγησης των μαθημάτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών, σύμφωνα με τις ανάγκες του Τμήματος.

Στους μεταπτυχιακούς φοιτητές είναι δυνατόν να ανατίθεται ειδικό επικουρικό έργο (φροντιστηριακή υποστήριξη, εργαστηριακά μαθήματα κ.λπ.) έπειτα από απόφαση της Ε.Π.Σ.

Άρθρο 13

Διδάσκοντες Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

1. Το διδακτικό έργο του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» ανατίθεται κατόπιν απόφασης της Ε.Π.Σ. στις ακόλουθες κατηγορίες διδασκόντων:

- α) μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.), Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.), Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.) και Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.) του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) ή Ανώτατου Στρατιωτικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Σ.Ε.Ι.),
- β) ομότιμους Καθηγητές ή αφυπηρετήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι.,

- γ) συνεργαζόμενους καθηγητές,
 - δ) εντεταλμένους διδάσκοντες,
 - ε) επισκέπτες καθηγητές ή επισκέπτες ερευνητές,
 - στ) ερευνητές και ειδικούς λειτουργικούς επιστήμονες ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014 (Α' 258) ή λοιπών ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της ημεδαπής ή αλλοδαπής,
 - ζ) επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους, οι οποίοι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις και σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.
2. Η ανάθεση του διδακτικού έργου του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται με απόφαση της Ε.Π.Σ. κατόπιν εισήγησης της Σ.Ε. του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.
 3. Δικαίωμα επίβλεψης διπλωματικών εργασιών έχουν οι διδάσκοντες των περ. α) έως στ) της παρ. 1 υπό την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Με απόφαση της Ε.Π.Σ. του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. δύναται να ανατίθεται η επίβλεψη διπλωματικών εργασιών και σε μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος, που δεν έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Π.Μ.Σ.
 4. Όλες οι κατηγορίες διδασκόντων δύναται να αμείβονται αποκλειστικά από τους πόρους του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Δεν επιτρέπεται η καταβολή αμοιβής ή άλλης παροχής από τον κρατικό προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων. Με απόφαση της Ε.Π.Σ. του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. περί ανάθεσης του διδακτικού έργου, καθορίζεται το ύψος της αμοιβής κάθε διδάσκοντος. Ειδικώς οι διδάσκοντες που έχουν την ιδιότητα μέλους Δ.Ε.Π., δύναται να αμείβονται επιπρόσθετα για έργο που προσφέρουν προς το Δ.Δ.Π.Μ.Σ., εφόσον εκπληρώνουν τις ελάχιστες εκ του νόμου υποχρεώσεις τους, όπως ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 155. Το τελευταίο εδάφιο εφαρμόζεται αναλογικά και για τα μέλη Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.ΕΠ., εφόσον εκπληρώνουν τις ελάχιστες εκ του νόμου υποχρεώσεις τους.
 5. Με απόφαση της Ε.Π.Σ. δύναται να ανατίθεται επικουρικό διδακτικό έργο στους υποψήφιους διδάκτορες του Τμήματος ή της Σχολής, υπό την επίβλεψη διδάσκοντος του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.
 6. Οι διδάσκοντες στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» οφείλουν να ενημερώνουν έγκαιρα τους μεταπτυχιακούς φοιτητές για τη δομή και το περιεχόμενο του μαθήματος που διδάσκουν, να παρέχουν σχετική με το μάθημα βιβλιογραφία, να ενημερώνουν τους μεταπτυχιακούς φοιτητές για τον τρόπο αξιολόγησης του διδασκόμενου μαθήματος, να επικοινωνούν τακτικά με τους μεταπτυχιακούς φοιτητές σχετικά με το διδασκόμενο μάθημα και τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες, να ορίζουν ώρες εβδομαδιαίας συνεργασίας με τους φοιτητές, να τηρούν πιστά και επακριβώς το πρόγραμμα και το ωράριο παραδόσεων του μαθήματος, να υποβάλλουν εγκαίρως προς διανομή στη Γραμματεία το αναλυτικό περίγραμμα του μαθήματος, να αναπληρώνουν τα μαθήματα που για λόγους οφειλόμενους στους ίδιους δεν πραγματοποιήθηκαν στις προβλεπόμενες ημέρες και ώρες τα μαθήματά τους, να τηρούν παρουσιολόγιο.
- Στο τέλος κάθε εξαμήνου, με τη βοήθεια ειδικών ερωτηματολογίων, πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές. Τη Γραμματειακή υποστήριξη του προγράμματος παρέχει η Γραμματεία του Τμήματος Φιλοσοφίας, το οποίο έχει και τη διοικητική στήριξη του Π.Μ.Σ.

Άρθρο 14 **Χορηγούμενοι Τίτλοι – Καθομολόγηση**

Ο τύπος των χορηγούμενων Διπλωμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) στην «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» καθώς και ό,τι αφορά στην καθομολόγηση των κατόχων καθορίζονται με απόφαση της Ε.Π.Σ. σε συνάρτηση με τον ισχύοντα Εσωτερικό Κανονισμό του Ιδρύματος.

Στο Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών αναγράφονται τα συμμετέχοντα Τμήματα και Ιδρύματα, η χρονολογία περάτωσης των σπουδών, η χρονολογία έκδοσης του Δ.Μ.Σ., ο τίτλος του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., τα στοιχεία του μεταπτυχιακού φοιτητή και ο βαθμός του πτυχίου. Το Δ.Μ.Σ. αντιστοιχεί στο επίπεδο επτά (7) του Εθνικού και Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων σύμφωνα με το άρθρο 47 του ν. 4763/2020. Στο Δ.Μ.Σ. επισυνάπτεται παράρτημα διπλώματος ως προς το οποίο ισχύουν οι ρυθμίσεις του άρθρου 15 ν. 3374/2005 και της υπουργικής απόφασης Φ5/89656/Β3/13.8.2007 (ΦΕΚ 1466, τ. Β').

Πριν την επίσημη απονομή του τίτλου, στον τελειόφοιτο υποψήφιο του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών δύναται να χορηγείται βεβαίωση επιτυχούς παρακολούθησης και περάτωσης του Προγράμματος.

Άρθρο 15 **Κόστος Λειτουργίας – Πόροι – Χρηματοδότηση**

Οι πόροι ενός Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) σύμφωνα με το άρθρο 84 ν. 4957/2022 δυνατόν να προέρχονται από:

- α) τέλη φοίτησης,
- β) δωρεές, χορηγίες και πάσης φύσεως ενισχύσεις,
- γ) κληροδοτήματα,
- δ) πόρους από ερευνητικά έργα ή προγράμματα,
- ε) ιδίους πόρους του Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) και
- στ) τον κρατικό προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων.

Το Δ.Δ.Π.Μ.Σ. λειτουργεί χωρίς τέλη φοίτησης, το κόστος λειτουργίας του για την κάλυψη των λειτουργικών του αναγκών ανέρχεται σε 21.000 ευρώ και αναλύεται στις ακόλουθες κατηγορίες δαπανών:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΑΠΑΝΩΝ	ΠΟΣΟ
Συντήρηση – Αναβαθμίσεις πάγιου εξοπλισμού	3.000,00 €
Εκπαιδευτικό υλικό – Βιβλία	4.000,00 €
Προμήθεια/Δικαιώματα χρήσης λογισμικού	1.000,00 €
Δαπάνες μετακίνησης	6.000,00 €
Αναλώσιμα	5.000,00 €
Λοιπές δαπάνες	2.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ	21.000,00 €

Άρθρο 16

Υλικοτεχνική Υποδομή

Τα συμμετέχοντα Τμήματα και Ιδρύματα διαθέτουν τη βασική υποδομή σε όλα τα επίπεδα για την υποστήριξη και την εξυπηρέτηση της λειτουργίας του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών».

Ειδικότερα, η υλικοτεχνική υποδομή που διαθέτει το Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων για τη διεξαγωγή του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. συνίσταται στα εξής:

α) τέσσερις (4) αίθουσες διδασκαλίας, τέσσερις (4) αίθουσες Φροντιστηρίων και μια (1) αίθουσα Μεταπτυχιακών Σεμιναρίων,

β) δύο (2) αίθουσες εργασίας των μεταπτυχιακών φοιτητών,

γ) υπολογιστικό εξοπλισμό,

δ) τις Βιβλιοθήκες και τις αρχειακές ενότητες των τεσσάρων Ερευνητικών Μονάδων του Τομέα Φιλοσοφίας: του «Εργαστηρίου Πλατωνικών και Αριστοτελικών Μελετών», του «Εργαστηρίου Ερευνών της Νεοελληνικής Φιλοσοφίας», του «Εργαστηρίου Τεκμηρίωσης και Μελέτης της Ιστορίας των Κοινωνικών και Πολιτικών Ιδεών» και του «Εργαστηρίου Φιλοσοφικών Ερευνών για τις Επιστήμες, την Τεχνολογία και τον Πολιτισμό». Οι πρακτικές ασκήσεις των μεταπτυχιακών φοιτητών διεξάγονται στο Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Άρθρο 17

Διάρκεια Ισχύος

Το Διδρυματικό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» με την παρούσα μορφή θα λειτουργήσει ως το ακαδημαϊκό έτος 2026/2027 σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 18

Μεταβατικές Διατάξεις

Οι φοιτητές που πραγματοποίησαν την εγγραφή τους και άρχισαν τη φοίτησή τους στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. από το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023, συνεχίζουν και ολοκληρώνουν το Πρόγραμμα, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του ν. 4957/2022.

Η λειτουργία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» διέπεται από τις ρυθμίσεις του Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών και της ισχύουσας νομοθεσίας. Όσα θέματα δεν ρυθμίζονται από τον Κανονισμό του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., ρυθμίζονται κατ' εξουσιοδότηση από τα αρμόδια όργανα διοίκησης του Προγράμματος και ιδίως από την Ε.Π.Σ., ύστερα από εισήγηση της Σ.Ε. του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., όπου αυτό προβλέπεται.

IV. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Το Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του ιδίου Πανεπιστημίου και με τον Τομέα Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης, συνεχίζει και κατά το ακαδημαϊκό έτος 2023–2024 το Διδρυματικό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών».

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών απονέμει Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

(Δ.Μ.Σ.) στην «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών». Στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου του πρώτου κύκλου σπουδών Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ομοταγών αναγνωρισμένων Ιδρυμάτων της αλλοδαπής (επίπεδο έξι (6) του Εθνικού και Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων σύμφωνα με το άρθρο 47 του ν. 4763/2020). Η αρμόδια Γραμματεία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. ελέγχει αν το Ίδρυμα αλλοδαπής απονομής του τίτλου ανήκει στο Εθνικό Μητρώο Αναγνωρισμένων Ιδρυμάτων της αλλοδαπής και αν ο τύπος του τίτλου αυτού ανήκει στο Εθνικό Μητρώο Τύπων Τίτλων Σπουδών Αναγνωρισμένων Ιδρυμάτων που είναι αναρτημένα στον ιστότοπο του Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.

Ο αριθμός των εισακτέων στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. ορίζεται, **κατ' ανώτατο όριο, σε είκοσι (20)** ετησίως.

Οι πτυχιούχοι ελληνικών Α.Ε.Ι. γίνονται δεκτοί, εφόσον κατέχουν πιστοποιητικό γνώσης της αγγλικής είτε της γαλλικής είτε της γερμανικής είτε της ιταλικής γλώσσας επιπέδου B2 (καλή γνώση) ή ανώτερο, το οποίο γίνεται αποδεκτό από το ΑΣΕΠ. Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δεν κατέχει κάποιο από τα παραπάνω πιστοποιητικά μπορεί να δώσει εξετάσεις στην ξένη γλώσσα που θα διενεργηθούν με μέριμνα της Εξεταστικής Επιτροπής που θα ορισθεί από την Ε.Π.Σ. Οι αλλοδαποί καταθέτουν Πιστοποιητικό γνώσης της Ελληνικής Γλώσσας για αλλοδαπούς φοιτητές (πτυχίο από ελληνικό Πανεπιστήμιο ή πιστοποιητικό ελληνομάθειας). Οι **υποψήφιοι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες** οφείλουν να υποβάλουν στη Γραμματεία του Τμήματος Φιλοσοφίας¹, **ως τις 15 Σεπτεμβρίου 2023**, τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

1. Αίτηση συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ.
2. Τίτλοι Σπουδών.
3. Πιστοποιητικό Σπουδών με αναλυτική βαθμολογία.
4. Βιογραφικό Σημείωμα.
5. Πιστοποιητικό γνώσης της αγγλικής είτε της γαλλικής είτε της γερμανικής είτε της ιταλικής γλώσσας επιπέδου B2 (καλή γνώση) ή ανώτερο, το οποίο γίνεται αποδεκτό από το ΑΣΕΠ. Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δεν κατέχει κάποιο από τα παραπάνω πιστοποιητικά μπορεί να δώσει εξετάσεις στην ξένη γλώσσα που θα διενεργηθούν με μέριμνα της Εξεταστικής Επιτροπής που θα ορισθεί από την Ε.Π.Σ. Οι αλλοδαποί καταθέτουν Πιστοποιητικό γνώσης της Ελληνικής Γλώσσας για αλλοδαπούς φοιτητές (πτυχίο από ελληνικό Πανεπιστήμιο ή πιστοποιητικό ελληνομάθειας).
6. Φωτοτυπία της αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου.

Η επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται με τη συνεκτίμηση των ακόλουθων κριτηρίων (Άριστα: 100 μόρια):

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΟΡΙΩΝ
α. Γενικός βαθμός Πτυχίου πολλαπλασιαζόμενος με τον συντελεστή δύομισι (2,5) με ανώτατο όριο τα είκοσι πέντε (25) μόρια	έως 25 μόρια

¹ Η κατάθεση των δικαιολογητικών γίνεται αυτοπροσώπως ή ταχυδρομικώς ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (grampredp@uoi.gr) στη διεύθυνση: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Φιλοσοφική Σχολή, Γραμματεία Τμήματος Φιλοσοφίας, Μεταβατικό κτήριο Διοίκησης, 1^{ος} όροφος, 45 110 Πανεπιστημιούπολη.

β. Μέσος όρος βαθμολογίας προπτυχιακών μαθημάτων σχετικών με το Π.Μ.Σ. με ανώτατο όριο τα δέκα (10) μόρια	έως 10 μόρια
γ. Πτυχιακή Διπλωματική Εργασία	2 μόρια
δ. Κατοχή άλλου Μεταπτυχιακού Διπλώματος Σπουδών	3 μόρια
ε. Κατοχή Διδακτορικού Τίτλου	5 μόρια
στ. Προφορική συνέντευξη	έως 5 μόρια
ζ. Γραπτές εξετάσεις	έως 50 μόρια
Μέγιστο Σύνολο Μορίων	100

Στις γραπτές εξετάσεις οι υποψήφιοι του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» εξετάζονται σε δύο (2) θέματα από τέσσερα (4) θέματα που τους δίνονται βάσει της ύλης της προκήρυξης των εξετάσεων. Η διαδικασία των γραπτών εξετάσεων είναι η ακόλουθη: Η ενότητα της «Ελληνικής Φιλοσοφίας» υποδιαιρείται σε δύο υποενότητες. Στην υποενότητα α) της «Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας» και στην υποενότητα β) της «Νεοελληνικής Φιλοσοφίας». Στην ενότητα αυτή οι υποψήφιοι του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» εξετάζονται σε ένα θέμα που επιλέγουν μεταξύ ενός θέματος από την υποενότητα της «Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας» και ενός θέματος από την υποενότητα της «Νεοελληνικής Φιλοσοφίας». Ο βαθμός του γραπτού της ενότητας «Ελληνική Φιλοσοφία» πολλαπλασιάζεται επί δυόμισι (2,5) και οι υποψήφιοι δύνανται να συγκεντρώσουν έως είκοσι πέντε (25) μόρια.

Η ενότητα της «Φιλοσοφίας των Επιστημών» υποδιαιρείται σε δύο υποενότητες. Στην υποενότητα γ) «Φιλοσοφία των Επιστημών» και στην υποενότητα δ) «Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών». Στην ενότητα αυτή οι υποψήφιοι του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» εξετάζονται σε ένα θέμα που επιλέγουν μεταξύ ενός θέματος από την υποενότητα της «Φιλοσοφίας των Επιστημών» και ενός θέματος από την υποενότητα «Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών». Ο βαθμός του γραπτού της ενότητας «Φιλοσοφία των Επιστημών» πολλαπλασιάζεται επί δυόμισι (2,5) και οι υποψήφιοι δύνανται να συγκεντρώσουν ως είκοσι πέντε (25) μόρια. Από τη συνάθροιση των μορίων των δύο (2) εξετασθέντων θεμάτων από τις δύο (2) ενότητες οι υποψήφιοι δύνανται να συγκεντρώσουν έως πενήντα (50) μόρια.

Απαραίτητη προϋπόθεση επιτυχίας είναι οι υποψήφιοι να συγκεντρώσουν συνολικά τουλάχιστον τη βάση των πενήντα (50) μορίων με τη συνεκτίμηση όλων των κριτηρίων. Η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων γίνεται από την αρμόδια Εξεταστική Επιτροπή, όπως αυτή ορίζεται με απόφαση της Ε.Π.Σ. και απαρτίζεται από μέλη Δ.Ε.Π. που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο στο Πρόγραμμα. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας καταρτίζεται ο

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥΠΟΛΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
451 10 ΙΩΑΝΝΙΝΑ
ΤΗΛ.: 2651-0-07405, 07185

E-mail: grampedp@uoi.gr

Καθηγήτρια Μαρία Πουρνάρη
Επίκουρος καθηγητής Αθανάσιος Σακελλαριάδης

Ακαδημαϊκό έτος 2024-2025

ΕΞΕΤΑΣΤΕΑ ΥΛΗ

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄: ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Υποενότητα Α΄: Φιλοσοφία των Επιστημών

1. **Αυγελής, Ν.**, *Εισαγωγή στη Φιλοσοφία της Επιστήμης* (Θεσσαλονίκη: Σταμούλης, 2010), σ.11-109.
2. **Salmon, M. - Earman, J.**, *Εισαγωγή στη Φιλοσοφία της Επιστήμης*. Μτφρ.: Κ. Πωγωνιδιώτης, Ν. Φουρτούνης (Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2003), σσ. **179-246** (Επιστημονική Αλλαγή: Προοπτικές και Προτάσεις).

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

**ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
– ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥΠΟΛΗ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ 451 10

ΤΗΛ.: 2651-0- 07405

E-mail: grampedp@uoi.gr

Καθηγητής Κωνσταντίνος Ράντης

Αναπλ. Καθηγητής Ιορδάνης Μαρκουλάτος

Ακαδημαϊκό έτος 2024-2025

ΕΞΕΤΑΣΤΕΑ ΥΛΗ

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄: ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Υποενότητα β: Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών

Κοινωνική Φιλοσοφία και Κοινωνική Θεωρία

- Νεωτερικότητα και Μετανεωτερικότητα
- Μύθος και Διαφωτισμός
- Κριτική της Μεταφυσικής
- Γνώση, Εξουσία, Υποκειμενικότητα
- Φαινομενολογία και Κοινωνική Θεωρία
- Κοινωνικότητα και Σωματικότητα.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- 1 **Bourdieu, P.**, *Η αίσθηση της πρακτικής*, μτφρ. Θ. Παραδέλλης (Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 2006), σσ. **87-130**.
- 2 **Foucault, M.** (1978) *Ιστορία της σεξουαλικότητας (1): η δίψα της γνώσης*, μτφρ. Γ. Ροζάκη (Αθήνα: Ράππας, 1978), σσ. **97-142**.
- 3 **Foucault, M.**, *Η μικροφυσική της εξουσίας*, μτφρ. Λ. Τρουλινού (Αθήνα: Ύψιλον, 1991), σσ. **75-100**.

4 Habermas, Jn, *Ο φιλοσοφικός λόγος της νεωτερικότητας*, μτφρ. Α. Αναγνώστου και Α. Καραστάθη (Αθήνα: Εκδόσεις Αλεξάνδρεια, 32007), σσ. 15-27, σσ. 32-65, σσ. 83-101, σσ. 113-129, σσ. 139-202, σσ. 402-412.

- 5 **Horkheimer, M.**, *Φιλοσοφία και κοινωνική κριτική*, μτφρ. Α. Οικονόμου - Ζ. Σαρίκας (Αθή- να: Ύψιλον, 1984),σσ.9-61.
- 6 **Lyotard, J.-F.**, *Φαινομενολογία*, μτφρ. Ι. Ράλλη - Κ. Χατζηδήμου (Αθήνα: Χατζηνικολής, 1985), σσ.5-8 [«Εισαγωγή»].
- 7 **Lyotard, J.-F.**, *Η Μεταμοντέρνα Κατάσταση*, μτφρ. Κ. Παπαγιώργης (Αθήνα: Γνώση, 2008),σσ.9-61.
- 8 **Merleau-Ponty, M.**, *Σημεία*, μτφρ. Γ. Φαράκλας (Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας, 2005), σσ.157-180.

Ακαδημαϊκό έτος 2024-2025

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Α.

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΣΟΦΙΣΤΕΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΕΞΕΤΑΣΤΕΑ ΥΛΗ¹

Βέϊκος, Θεόφιλος, *Οι Προσωκρατικοί*, Αθήνα, Gutenberg, 2016.

Κύρκος, Β.Α., *Αρχαίος Ελληνικός Διαφωτισμός και Σοφιστική*, Ιωάννινα, Αθήνα, Παπαδήμας, 1992.

Πέτσιος, Κωνσταντίνος Θ., *Φιλοσοφία και Ρητορική στην Κλασική Σκέψη*, Αθήνα, Gutenberg, 2018.

—, «Λόγος και πόλις στην κλασική σκέψη», *Φιλοσοφείν* 14 (2016), σσ. 147-159.

Σκουτερόπουλος, Νίκος, Μ., *Η Αρχαία Σοφιστική. Τα σωζόμενα αποσπάσματα*, Αθήνα, Γνώση, 2006.

Kirk, G. S. – Raven J. E. – Schofield, *Οι Προσωκρατικοί Φιλόσοφοι*. Μετάφρ., Δημοσθένης Κούρτοβικ. Αθήνα, 1998.

Β

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΓΝΩΣΙΟΘΕΩΡΙΑ – ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ 18^ο ΚΑΙ 19^ο ΑΙΩΝΑ

ΕΞΕΤΑΣΤΕΑ ΥΛΗ²

¹. Η Βιβλιογραφία είναι ενδεικτική και η προσοχή των υποψηφίων θα πρέπει να εστιασθεί στις θεματικές ενότητες «*Προσωκρατική Φιλοσοφία – Σοφιστές – Πλάτων*»

². Η Βιβλιογραφία είναι ενδεικτική και η προσοχή των υποψηφίων θα πρέπει να εστιασθεί στις θεματικές ενότητες «*Γνωσιοθεωρία – Πολιτική Φιλοσοφία κατά τον 18^ο και 19^ο αιώνα*».

- Δημαράς, Κωνσταντίνος, Θ., *Νεοελληνικός Διαφωτισμός*, ³1983, σσ. 171-282.
- Γλυκοφρύδη – Λεοντσίνη, Αθανασία, *Νεοελληνική Φιλοσοφία. Θέματα Πολιτικής και Ηθικής*, Αθήνα, εκδ. Α. Καρδαμίτσα-Ινστιτούτο του Βιβλίου, ³2006, σσ. 51-244.
- Κιτρομηλίδης, Πασχάλης *Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Οι πολιτικές και κοινωνικές ιδέες*, Αθήνα, Μ.Ι.Ε.Τ., 2009, σσ. 288-427.
- Πέτσιος, Κωνσταντίνος Θ., *Η περί φύσεως συζήτηση στη Νεοελληνική σκέψη. Όψεις της φιλοσοφικής συζήτησης από τον 15^ο ως τον 19^ο αιώνα*, Ιωάννινα, ³2016, σσ. 295-371.
- . (Προλεγ., επιμ., ευρετ.), *Ευγένιος Βούλγαρις, Η Λογική εκ Παλαιότερων και Νεωτέρων συνερανοσθείσα*, [...], Εν Λειψία, 1766, Ιωάννινα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 2010, σσ. *76-*174.
- Henderson, G. P., *Η αναβίωση του ελληνικού στοχασμού (1620-1830). Η Ελληνική Φιλοσοφία στα χρόνια της Τουρκοκρατίας*. Μετάφρ.: Φανούριος Βώρος. Βιβλιογραφικό Επίμετρο Κωνσταντίνος Θ. Πέτσιος. Αθήνα, Ακαδημία Αθηνών, 2009, σσ. 201-279.

**V. ΚΑΤΟΧΟΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
(2001-2023)**

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ
1.	Γκόγκας Νικόλαος του Αθανασίου Θέμα: <i>Ο Πλωτίνος περί της ενότητας και της ωραιότητας. Το ανθρωπολογικό ερώτημα.</i>	27-7-2001
2.	Ζινδριλή Πολυξένη του Κωνσταντίνου Θέμα: <i>Τα όρια της διαλεκτικής στη φιλοσοφία του Πλωτίνου.</i>	27-7-2001
3.	Χρυσάφης Γεώργιος του Σωκράτη Θέμα: <i>Το ωφελμιστικό στοιχείο στην κοινωνική θεωρία του Adam Smith.</i>	27-7-2001
4.	Μελισσόβας Ιωάννης του Βασιλείου Θέμα: <i>Hobbes: Ιστορία και φιλοσοφία.</i>	14-12-2001
5.	Τσάκαλης Παναγιώτης του Ιωάννη Θέμα: <i>Σχέσεις μεταξύ θεωριών: το πρόβλημα της αναγωγής.</i>	14-12-2002
6.	Κωστή Ειρήνη του Ανδρέα Θέμα: <i>Ο Νυχτερινός Σύλλογος στα πλαίσια της πολιτικής φιλοσοφίας του Πλάτωνα.</i>	19-4-2002
7.	Τοκμάκη Βάια του Φιλίππου Θέμα: <i>Η αρμονία οριστική του Γερασίμου Βλάχου και το ζήτημα των πηγών.</i>	19-4-2002
8.	Τσίρα Ιωάννα του Γεωργίου Θέμα: <i>Ο νόμος στα στοιχεία ηθικής του Βενιαμίν Λεσβίου.</i>	19-4-2002
9.	Κωνσταντακοπούλου Σπυριδούλα του Ιωάννη Θέμα: <i>Φυσική τελεολογία και μηχανιστικός υλισμός στην αριστοτελική φυσική φιλοσοφία.</i>	26-7-2002
10.	Γρηγορίου Χρήστος του Δημητρίου Θέμα: <i>Από τον Burke στον Hayek. Από την παράδοση στην «αυθόρμητη τάξη».</i>	29-11-2002
11.	Παπαζήση Λυδία του Θεοδώρου Θέμα: <i>Το πρόβλημα της νοητικής εξεικόνισης.</i>	29-11-2002
12.	Μπετείνη Ειρήνη του Κωνσταντίνου Θέμα: <i>Η φρόνηση ως προϋπόθεση της πράξης στους πρώιμους πλατωνικούς διαλόγους.</i>	11-4-2003
13.	Κουτσός Νικόλαος του Δημητρίου Θέμα: <i>Ψυχικές λειτουργίες και προσωπικότητα στη σκέψη του Επικτήτου.</i>	25-7-2003

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ
14.	Μπουκουβάλα Άννα του Βασιλείου Θέμα: <i>Η έννοια της επιθυμίας στο έργο του Σπινόζα.</i>	25-7-2003
15.	Παπαθανασίου Λαμπρινή του Σωτηρίου Θέμα: <i>Φύση και άνθρωπος στην αρχαία στωική φιλοσοφία.</i>	25-7-2003
16.	Λάζος Πέτρος του Ευαγγέλου Θέμα: <i>Το σωτηριολογικό περιεχόμενο της φιλοσοφίας του Spinoza.</i>	5-12-2003
17.	Βατόπουλος Κωνσταντίνος του Δημητρίου Θέμα: <i>Φιλόδημος: Ερμηνευτικές προσεγγίσεις και καινοτομίες στο Περί Φύσεως του Επίκουρου. Συμβολή της ομάδας Gigante στην ανάγνωση και ερμηνεία των παπύρων του Herculanum.</i>	29-4-2004
18.	Νικολάου Ειρήνη του Δημητρίου Θέμα: <i>Η μουσική παιδεία στη θεώρηση του Αριστοτέλη.</i>	29-4-2004
19.	Τσατσάνη Σοφία του Ιωάννη Θέμα: <i>Το φαινόμενο της συμπάθειας: η επίδρασή του στο ζήτημα της κοινωνικότητας των παιθών, D. Hume και A. Smith.</i>	30-7-2004
20.	Στάμου Ασημίνα του Παναγιώτη Θέμα: <i>Η θέση της γυναίκας στη βιολογική, πολιτική και κοινωνική φιλοσοφία του Αριστοτέλη.</i>	7-12-2004
21.	Κοσκερίδης Κωνσταντίνος του Δημητρίου Θέμα: <i>Ο δημοκρατικός άνθρωπος στην Πολιτείαν του Πλάτωνα.</i>	7-4-2006
22.	Αγιώτης Νικόλαος του Θωμά Θέμα: <i>Η αξιοποίηση της υπομνηματιστικής παράδοσης (Αλέξανδρος Αφροδισιέας, Σιμπλίκιος, Ιωάννης Φιλόπονος) από τον Θεόφιλο Κορυδαλλέα στο έργο του: Γενέσεως καὶ φθορᾶς περὶ κατ' Ἀριστοτέλην (Ένετίησιν, 1780).</i>	10-7-2006
23.	Πάνου Δήμητρα του Νικολάου Θέμα: <i>Οι έννοιες του θαυμασμού και της γενναιοφροσύνης στη θεωρία του Descartes περί «Παθών της Ψυχής».</i>	10-7-2006
24.	Σιμιτζή Σοφία του Γεωργίου Θέμα: <i>Όροι και όρια του θεολογικού στοχασμού του John Locke επί τη βάσει της Epistola de Tolerantia, ήτοι της επιστολής για την Ανεξιθρησκεία.</i>	10-7-2006

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ
25.	Γκόπη Όλγα του Γεωργίου Θέμα: Η ηθική φιλοσοφία του Παναίτιου και του Ποσειδώνιου: μια συγκριτική θεώρηση.	3-11-2006
26.	Ευθυμιάδη Ελένη του Ιορδάνη Θέμα: Η ηθική στο πρώιμο έργο του Ludwig Wittgenstein.	3-11-2006
27.	Κυροπούλου Αμυγδαλιά του Δημητρίου Θέμα: Η έννοια της ελευθερίας στην ηθική και πολιτική φιλοσοφία του John Stuart Mill.	3-11-2006
28.	Βασιλείου Αθανασία του Θεοδώρου Θέμα: Η επίδραση του Επίκτητου και του Μάρκου Αυρήλιου στη φιλοσοφία του Schafesburg. Από την κοσμική στην εσωτερική αρμονία.	8-12-2006
29.	Σαχπατζίδου Ειρήνη-Ελισάβετ του Χρήστου Θέμα: Τελετουργία, γλώσσα και σημασία στο ύστερο έργο του L. Wittgenstein.	20-7-2007
30.	Στεφανοπούλου Αικατερίνη του Γεωργίου Θέμα: Η «ιδιότητα του πολίτη» στη σκέψη του Κοραή. Συμβολή στην έρευνα των Προλεγομένων.	20-7-2007
31.	Καρόκης Σταύρος του Κωνσταντίνου Θέμα: David Hume: η έννοια και ο ρόλος του λόγου στην ανθρώπινη βούληση και πράξη. Η συζήτηση των Norman Kemp και David Fate Norton.	20-11-2007
32.	Τσίγκου Γαρύφαλλω του Λουκά Θέμα: Ηθική και πολιτική στον Γοργία του Πλάτωνα.	20-11-2007
33.	Καντεράκη Θεολογία του Δημητρίου Θέμα: Η έννοια της ζωής σε συνάρτηση με την «προβληματική του χρόνου» στη φιλοσοφία του Bergson.	20-11-2007
34.	Ντρίκος Σπυρίδων του Ιωάννη Θέμα: Σωκράτης και Στοά. Η περίπτωση του Επίκτητου.	25-7-2008
35.	Παπαθανασίου Χρυσούλα του Ιωάννη Θέμα: Η συμπάθεια και οι κρίσεις του αμερόληπτου παρατηρητή ως οι βάσεις της ηθικής συμπεριφοράς στον A. Smith.	25-7-2008
36.	Μακρής Ιωάννης του Νικολάου Θέμα: Οι οντολογικές και επιστημολογικές προϋποθέσεις της ηθικής φιλοσοφίας του Αριστοτέλη.	23-7-2009
37.	Μπέλλα Χρύσα του Γεωργίου Θέμα: Τυραννίσκαι τυραννικός άνήρ στην Πολιτείαν του Πλάτωνα.	23-7-2009
38.	Κοτσιαρής Κωνσταντίνος του Γεωργίου Θέμα: Η Oceana του Harrington.	16-4-2010

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ
39.	Πρέντζας Ελευθέριος του Γεωργίου Θέμα: Κατασκευάζοντας τη Δικαιοσύνη: η μεθοδολογική χρήση του συμβολαϊκού μοντέλου και η ιδέα της κατασκευής στη «Θεωρία της Δικαιοσύνης» του John Rawls.	28-7-2010
40.	Κούρτη Μυρσίνη του Γεωργίου Θέμα: Νοεῖν-αἰσθάνεσθαι στο Περί ψυχῆς του Αριστοτέλους: η ερμηνευτική συμβολή της ελληνικής σχολιαστικής παράδοσης (Αλέξανδρος Αφροδισιάας, Θεμίστιος, Ιωάννης Φιλόπονος).	12-4-2011
41.	Σουγιουλτζής Πασχάλης του Χαραλάμπους Θέμα: Γλώσσα και μεταφορά στην αρχαία οντολογία: η θεώρηση της σύγχρονης Ερμηνευτικής.	12-4-2011
42.	Γιαννέλης Σωτήριος του Σπυρίδωνος Θέμα: Οι πολιτικές αντιλήψεις του Παντελή Πουλιόπουλου και ο μαρξισμός.	16-12-2011
43.	Νεδελκόπουλος Χρήστος του Κωνσταντίνου Θέμα: Η αισθητική διάσταση στην κοινωνική θεωρία του Herbert Marcuse.	27-7-2012
44.	Πίπη Φίλια του Αναστασίου Θέμα: Ο αισθητός κόσμος ως δημιούργημα: το σώμα του καλλιτέχνη ως αντιληπτική και εκφραστική δίοδος.	27-7-2012
45.	Σωζοπούλου Μαρία του Ιωάννη Θέμα: Οι έννοιες της πολιτικής και του πολιτικού στην Πολιτεία και στον Πολιτικό του Πλάτωνα.	19-4-2013
46.	Θεοδώρου Όλγα του Παναγιώτη Θέμα: Ο επικουρισμός του Pierre Gassendi.	19-4-2013
47.	Πολύζου Αρχόντω του Κωνσταντίνου Θέμα: Χρόνος και κίνηση στο Φυσικῆς Ἀκροάσεως του Αριστοτέλους.	24-7-2013
48.	Κουγιουμζόγλου Εμμανουήλ του Παντελή Θέμα: Η αντιμετώπιση του ψυχικού άλγους στο πλαίσιο της κλασικής φιλοσοφικής ψυχοθεραπείας: από τη σωκρατική τέχνη του διαλόγου στην τέχνη άλυπίας της αντιφώντειας σοφιστικής ρητορείας. Διακρίβωση ιστορικών τάσεων και σύγχρονων προοπτικών.	24-7-2013
49.	Μπζιώτας Παρασκευάς του Νικολάου Θέμα: Η ηθική φιλοσοφία του Ludwig Wittgenstein: όψεις της επικούρειας φιλοσοφίας και των εκφραστών της Ύστερης Στοάς στο έργο του.	24-7-2013
50.	Γκούντα Σταυρούλα του Κωνσταντίνου Θέμα: Το Περί Ούρανοῦ του Αριστοτέλους και η ερμηνευτική προσέγγιση του Σιμπλίκιου.	24-7-2013
51.	Σχισμένος Αλέξανδρος του Κωνσταντίνου Θέμα: Η πολιτική σκέψη του Κ. Καστοριάδη.	24-7-2013

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ
52.	Ζάψα Παρασκευή του Βασιλείου Θέμα: Πολιτική και τέχνη στη θεωρία της νεωτερικότητας της <i>Agnes Heller</i> .	15-5-2014
53.	Τσάκλας Νεκτάριος του Θεοφάνους Θέμα: Καρτεσιανός δυϊσμός και ραϊλιανή αντίρρηση.	28-7-2014
54.	Δρέλλιας Παναγιώτης του Κωνσταντίνου Θέμα: Το εννοιολογικό τρίπτυχο « <i>habitus – πεδίο – πολιτισμικό κεφάλαιο</i> » της θεωρίας του <i>Pierre Bourdieu</i> και ο ρόλος του στην εκπαιδευτική αναπαραγωγή.	28-7-2014
55.	Καλέση Χρυσοβαλάντου-Χριστίνα του Κωνσταντίνου Θέμα: Τα «άγραφα δόγματα» του Πλάτωνα και οι οντολογικές θεωρίες του διαλόγου <i>Φίληβος</i> .	22-4-2015
56.	Τσολερίδης Ματθαίος του Χρήστου Θέμα: Η θεωρία του Πλάτωνα για τη γνώση ως ανάμνηση υπό το πρίσμα του κοινωνικοπολιτικού και γνωσιοθεωρητικού του οπτιμισμού.	22-4-2015
57.	Παπαγεωργάκης Γεώργιος του Ιωάννη Θέμα: Η λογιστικά του Αρχύτα και η μετρητική του Πλάτωνα: η τέχνη της μέτρησης στον χώρο της ηθικής και της πολιτικής.	21-7-2015
58.	Τσαγκαλάκης Νικόλαος του Αθανασίου Θέμα: Ένα εναλλακτικό μοντέλο ανάπτυξης: η ευημερία ως επέκταση των ανθρώπινων δυνατοτήτων. Η κατά τις δυνατότητες προσέγγιση του <i>Amartya Sen</i> .	21-7-2015
59.	Κορκάς Νικόλαος του Πέτρου Θέμα: Πλατωνικά στοιχεία στο έργο πλατωνιστών του <i>Cambridge</i> (<i>Smith, Whichcote, Cudworth</i>).	21-7-2015
60.	Μιλτιάδου Στέλλα του Χριστάκη Θέμα: Η φιλοσοφία του Κώστα Π. Μιχαηλίδη ως ερμηνευτική ανθρωπολογία.	25-11-2015
61.	Φιλιππάκης Κωνσταντίνος του Παναγιώτη Θέμα: Η μετα-οντολογία του <i>Alain Badiou</i> .	30-3-2016
62.	Βραζιτούλης Μιχαήλ του Νικολάου Θέμα: Μεταφορική μεταφυσική: αναζητώντας τη λειτουργία της μεταφοράς σε οντολογικές αφηγήσεις.	30-3-2016
63.	Νταλιάνη Ελευθερία του Γεράσιμου Θέμα: Ανθρωπολογία και γνωσιοθεωρία στη Λογική του Ευγενίου Βούλγαρη: η αξιοποίηση της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας.	30-3-2016
64.	Παππά Βασιλική του Ιωάννη Θέμα: Το <i>Περὶ Γενέσεως καὶ Φθορᾶς</i> του Αριστοτέλους και η αξιοποίησή του από τη νεοελληνική σκέψη κατά τον 17° αι.: ένα ανώνυμο χειρόγραφο.	30-3-2016

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ
65.	Σέρρας Κωνσταντίνος του Ιωάννη Θέμα: <i>Η λειτουργία της τιμωρίας στη σωματική ηθική.</i>	20-7-2016
66.	Λούτα Χαραλαμπία του Κωνσταντίνου Θέμα: <i>Ο χαρακτήρας του ρεαλισμού του David Hume στο αιτιακό του επιχείρημα.</i>	20-7-2016
67.	Μάνος Γεώργιος του Ιωάννου Θέμα: <i>Η κοινωνική θεωρία του Ralph Cudworth και η αρχή της κοινής συμπάθειας.</i>	20-7-2016
68.	Shekerova Antoniyatou Pavel Θέμα: <i>Προσωπική ταυτότητα: η εξέλιξη της λοκιανής θέσης του εαυτού στα νοητικά πειράματα του Derek Parfit.</i>	20-7-2015
69.	Τασλόγλου Καλλιόπη του Στέφανου Θέμα: <i>Φιλοσοφικές έννοιες στην Άντιγόνη του Σοφοκλή και συνάφειες με την επιχειρηματολογία των Ήθικων Νικομαχείων του Αριστοτέλη.</i>	29-3-2017
70.	Παρδάλη Ελένη του Κωνσταντίνου Θέμα: <i>Αριστοτελική διαλεκτική και σωματικός διάλογος. Συγκλίσεις και διαφορές.</i>	26-7-2017
71.	Χριστοφόρου Στέλλα του Ευαγγέλου Θέμα: <i>Η αυτονομία ως πολιτικό πρόταγμα κατά τον Κορνήλιο Καστοριάδη.</i>	26-7-2017
72.	Πασσάς Δημήτριος του Θεοδώρου Θέμα: <i>Η οντολογία του παιχνιδιού στον Ηράκλειτο και τον Nietzsche.</i>	28-11-2017
73.	Μπέη Στεργιανή του Χρήστου Θέμα: <i>Η τριλογία του Φιλόδημου (ρητορική, ποίηση, μουσική) υπό το πρίσμα της ερμηνείας της ομάδας M. Gigante.</i>	28-11-2017
74.	Αγγέλη Αγγελική του Ιωάννη Θέμα: <i>Ελευθερία και ευθύνη στο έργο του Επίκτητου: οριοθετήσεις στην εϋροϊαν βίου.</i>	28-03-2018
75.	Παυλίδης Σπυρίδων του Στυλιανού Θέμα: <i>Η έννοια του φωτός στην Πολιτεία του Πλάτωνα και οι ερμηνευτικές διασαφηνίσεις του Πρόκλου.</i>	28-03-2018
76.	Σκολαρίκης Γεώργιος του Νικολάου Θέμα: <i>Δικαιοσύνη και κράτος στη διαμάχη φιλελευθέρων και κοινοτιστών.</i>	28-03-2018
77.	Απρίλη Χριστίνα-Κωνσταντίνα του Ιωάννη Θέμα: <i>Συμπάθεια και δικαιοσύνη στους David Hume και Adam Smith.</i>	25-07-2018

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ
78.	Πανδή Δήμητρα-Ελένη του Χρήστου Θέμα: Η φιλοσοφία της γλώσσας στον Locke: όψεις βιτγκενσταϊνικής κριτικής.	25-07-2018
79.	Πουλόπουλος Πέτρος του Αθανασίου Θέμα: Το νόημα και η λειτουργία της αντίληψης στη σκέψη του B. Russell: μια ερμηνευτική προσέγγιση των αισθητηριακών δεδομένων.	25-07-2018
80.	Σέλλη Χριστίνα του Μαργαρίτη Θέμα: Τα πάθη ως κίνητρο της πράξης στην ηθική θεωρία του Hume.	25-07-2018
81.	Χαριλάου Πέτρος του Φρίξου Θέμα: Έθος (habit) και παιδεία στην ηθική θεωρία του Adam Ferguson.	25-07-2018
82.	Χατζηδάκη Αργυρώ του Εμμανουήλ Θέμα: Από την 'ηθική αίσθηση' στη 'συμπάθεια'. Συνέχεια και τομές στην αισθηματοκρατική ηθική των Hutcheson και Hume.	25-07-2018
83.	Ζαχαρή Ειρήνη του Χρήστου Θέμα: Η έννοια της δημοκρατίας στην πολιτική θεώρηση της Hannah Arendt.	28-11-2018
84.	Καραντάνα Δάφνη-Μαρία του Χρήστου Θέμα: Η σχέση ευδαιμονίας και φιλίας στην πρακτική φιλοσοφία του Αριστοτέλη.	28-11-2018
85.	Μίντζας Στέφανος του Δημητρίου Θέμα: Οι αριστοτελικές έννοιες 'δικαιοσύνη' και 'ισότητα' στο πλαίσιο σύγχρονων εξισωτικών πολιτικών θεωριών.	28-11-2018
86.	Παπαδογεώργος Νικόλαος του Βασιλείου Θέμα: Η παιδαγωγική αυθεντία σήμερα: θεμελιώδη φιλοσοφικά ζητήματα και προοπτικές.	28-11-2018
87.	Ρίνης Βασίλειος του Κωνσταντίνου Θέμα: Η ελευθερία στον F. Hayek: θεωρία και πράξη.	28-11-2018
88.	Τάτση Χριστιάνα-Δάφνη του Βασιλείου Θέμα: Οι αντιλήψεις για το ωραίο και την τέχνη στην αισθητική θεωρία του Αλέξανδρου Νεχαμά.	28-11-2018
89.	Τριάντη Βασιλική του Ιωάννη Θέμα: Οι περί παιδείας θέσεις του Friedrich Nietzsche.	28-11-2018
90.	Γυλίκου Ιωάννα του Χαράλαμπου Θέμα: Γνωσιολογικές και ηθικές αντιλήψεις στο έργο του Γαληνού Ότι άριστος ιατρός καί φιλόσοφος.	28-03-2019

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ
91.	Ζυγούνα Χρυσούλα του Αποστόλου Θέμα: <i>Ο Σπύρος Κυριαζόπουλος και η αρχαία ελληνική φιλοσοφία.</i>	28-03-2019
92.	Καραθανάσης Δημήτριος του Γεωργίου Θέμα: <i>Οι φιλοσοφικές επιδράσεις στο έργο του Άγγελου Σικελιανού: από την αρχαία ελληνική ως τη νεότερη ευρωπαϊκή φιλοσοφία.</i>	28-03-2019
93.	Λιολίτσα Σοφία του Γεωργίου Θέμα: <i>Φιλοσοφικές συνιστώσες στο ιπποκρατικό έργο Περί Άέρων, Ύδάτων, Τόπων και η ερμηνευτική προσέγγιση του Αδαμαντίου Κοραή.</i>	28-03-2019
94.	Μπίκα Αλεξάνδρα του Παναγιώτη Θέμα: <i>Η φιλία και η δημοκρατία στην ηθική και πολιτική φιλοσοφία του Αριστοτέλη.</i>	28-03-2019
95.	Μπίκα Ολυμπία του Παναγιώτη Θέμα: <i>Ο έρωτας στο Συμπόσιο του Πλάτωνα και η πρόσληψή του από τον Freud και τον Marcuse.</i>	28-03-2019
96.	Μπλάτσιου Αντιγόνη του Δημητρίου Θέμα: <i>Η έννοια του ύφους στη φιλοσοφική σκέψη του Maurice Merleau-Ponty.</i>	28-03-2019
97.	Περπερίδης Ιωάννης του Χρήστου Θέμα: <i>Η ψυχαναλυτική κριτική του Leo Löwenthal στις έρευνές του για τον αυταρχισμό.</i>	28-03-2019
98.	Πετσάνης Ιωάννης του Χρήστου Θέμα: <i>Η σχέση μεταξύ νόμου, ελευθερίας και ισότητας στην "République" του Rousseau.</i>	28-03-2019
99.	Ρυακιωτάκης Ερμής του Μύρωνα Θέμα: <i>Νόημα και γλωσσικοί ρόλοι: Οι γνωσιοθεωρητικές προϋποθέσεις του Wilfrid Sellars.</i>	28-03-2019
100.	Σκαλίδου Βερόνικα του Αθανασίου Θέμα: <i>Πράξη και ευδαιμονία στα Ήθικα Νικομάχεια.</i>	28-03-2019
101.	Φαρμάκης Αλέξανδρος του Θωμά Θέμα: <i>Η διδασκαλία της φιλοσοφίας στις Σχολές των Ιωαννίνων μέχρι τις απαρχές του 19^{ου} αιώνα.</i>	28-03-2019
102.	Αντωνιάδου Λάππα-Λαμπρινή του Σωτηρίου Θέμα: <i>Εξουσία και χειραφέτηση στο έργο του Michel Foucault.</i>	29-07-2019
103.	Γλαβά Σοφία του Ματθαίου Θέμα: <i>Ελευθερία και δουλεία κατά τον Αριστοτέλη: μια κριτική προσέγγιση.</i>	29-07-2019

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ
104.	Γρετσίστας Θεόδωρος του Θεοφάνη Θέμα: Η έννοια της συνείδησης στο φιλοσοφικό και λογοτεχνικό έργο του <i>Miguel de Unamuno</i> .	29-07-2019
105.	Ράπτη Νικολέτα του Κωνσταντίνου Θέμα: Ο ρόλος των συναισθημάτων στη σπινοζική θεωρία περί διατομικότητας.	29-07-2019
106.	Σταματέλος Γεράσιμος του Ελευθερίου Θέμα: Σιωπή στο σταυροδρόμι φιλοσοφίας, λογοτεχνίας και τεχνών – Η ιστορία της αποσιώπησης.	29-07-2019
107.	Υφαντή Αθανασία του Γεωργίου Θέμα: Προαίρεση και πράξη στην αριστοτελική σκέψη.	29-07-2019
108.	Αργυρός Δημήτριος του Θεοδώρου Θέμα: Ο μεταπολιτευτικός ριζοσπαστισμός στην Ελλάδα (1974-1990) ως 'μορφή ζωής': μια επιστημολογική προσέγγιση.	03-12-2019
109.	Βότη Θεοδώρα του Βασιλείου Θέμα: Η Καθολική Γραμματική του <i>Noam Chomsky</i> : Ερμηνευτικές προσεγγίσεις και κριτική στο πεδίο της αναλυτικής φιλοσοφίας.	03-12-2019
110.	Τόσιου Ραφαηλία του Νικολάου Θέμα: Η ηθική αποτίμηση της ενεργητικής σε σχέση με την παθητική ευθανασία.	03-12-2019
111.	Κολιοπάνου Ευαγγελία του Γεωργίου Θέμα: Η πολιτική σημασία της παιδείας κατά τον Αριστοτέλη.	22-05-2020
112.	Κύρκος Σπυρίδων του Κωνσταντίνου Θέμα: Απηχήσεις της πλατωνικής φιλοσοφίας στο <i>Tractatus</i> του <i>L. Wittgenstein</i> .	22-05-2020
113.	Νταμπεγλιώτης Σωτήριος του Κωνσταντίνου Θέμα: Φιλοσοφία και Λογοτεχνία: <i>Charles P. Baudelaire</i> , οι φιλοσοφικές διαστάσεις του έργου του. Η σκηνή ως υπαρκτική επιλογή.	28-07-2021
114.	Βασιλάκης Γεώργιος του Μιχαήλ Θέμα: Το πιθανό και το ενδεχομενικό στη φουκωϊκή σκέψη.	13-12-2021
115.	Φωλίνα Ειρήνη του Αναστασίου Θέμα: Η ηθική της ευθύνης του <i>Hans Jonas</i> και οι σύγχρονες προσλήψεις της στα πεδία της βιοηθικής, της διαγενεακής ηθικής και της ηθικής της ευπάθειας.	30-03-2022

A/A	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ
116.	Χασιώτη Μαρία Θέμα: Συνάντηση Φιλοσοφίας και Ζογοτεχνίας στην Ιδέα του Ζραίου και η αποτύπωσή της στο έργο του εστέτ – ποιητή, Μίμη Ζυμπεράκη.	25.11.2022
117.	Λώλη Παναγιώτα του Βασιλείου Θέμα: Από την ατομική στην κοινωνική διάσταση της θρησκείας. Η νεότερη φιλοσοφική προβληματική.	29-11-2022
118.	Σπανού Μελανθία του Παναγιώτη Θέμα: Επιμέλεια ψυχής και κάλλος στους μέσους πλατωνικούς διαλόγους.	29-11-2022
119.	Χεσμέ Σαμουήλ του Αχμάντ-Ανδρέα Θέμα: Η τέχνη της μουσικής ως δραστηριότητα υπό το πρίσμα της κοινωνικής οντολογίας του Pierre Bourdieu: η προοπτική της καινοτομίας.	29-11-2022
120.	Παππάς Γεώργιος Θέμα: Ήθος και Φύσις στο Περί Αλυπίας του Γαληνού.	20-12-2022
121.	Τασιούλα Αγγελική Θέμα: Αρετή και Σπουδαίος Πολίτης στα Ηθικά Ευδήμεια του Αριστοτέλη.	13-2-2023
122.	Κυριακού Φωτεινή Θέμα: Η υπεράσπιση της αυτογνωσίας στη συστασιακή θεώρηση.	14-6-2023
123.	Μαστίκης Ηλίας Θέμα: Ο επαναπροσδιορισμός της αισθητικής της φύσης για μια νέα φιλοσοφία της φύσης στον Gernot Böhme.	27-6-2023
124.	Παπαδημητρίου Κωνσταντίνος Θέμα: Πολιτική και Ηγεσία στον Θουκυδίδη και στον Πολιτικό του Πλάτωνα.	25.7.2023
125.	Ασπασία Γεωργία, Αγγελική, Μαρία Θέμα: Το τρίπτυχο των εννοιών διάρκειας, χρόνου και δυνητικότητας στον Henri Bergson.	14.9.2023
126.	Λέγγα Ολυμπία Θέμα: Simone de Beauvoir. Η φιλοσοφική ιδιοτυπία στην πρώτη φάση του έργου της.	12.02.2024
127.	Τάτσης Βασίλειος Θέμα: Θεωρητικές προσεγγίσεις της προκατάληψης: Ξενοφοβία, Εθνικισμός, Ρατσισμός και Αντισημιτισμός.	24.07.2024
128.	Μπέλλου Βανέσα Θέμα: Η ψυχαναλυτική προσέγγιση του καλλιτέχνη και του έργου τέχνης στον Sigmund Freud.	24.7.2024
129.	Λιάκου-Σιαφαρίκα Σταυρούλα Θέμα: Οι ριζοσπαστικές απόψεις του Πλάτωνα στην Πολιτεία και η κριτική του Αριστοτέλη.	12.12.2024

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ – ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ
(2024-2025)

**ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΑΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ**

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΕΜΑ	ΤΥΠΟΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
1.	ΔΕΦ 101	Ερευνητική Μεθοδολογία I	Παραδοσιακή και κριτική θεωρία	ΥΠ	14
2.	ΔΕΦ 102	Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία	«Υψίπολις - Άπολις»: φιλοσοφικές διαστάσεις της Αρχαίας Τραγωδίας και η ερμηνευτική προσέγγιση του Friedrich Nietzsche	ΥΠ	8
3.	ΔΕΦ 103	Νεότερη και Σύγχρονη Φιλοσοφία	Θεωρίες της τέχνης και της αισθητικής: Rousseau, Diderot, Burke, Kant, Hegel	ΥΠ	8
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ					30

Β΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΕΜΑ	ΤΥΠΟΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
1.	ΔΕΦ 201	Ερευνητική Μεθοδολογία II	Οι «γλώσσες» της φιλοσοφίας στον εικοστό αιώνα: Η διαμάχη αναλυτικής και ηπειρωτικής φιλοσοφίας	ΥΠ	14
2.	ΔΕΦ 202	Νεοελληνική Φιλοσοφία	Νεοελληνική Φιλοσοφία: Πρόσωπα και προβληματικές	ΥΠ	8
3.	ΔΕΦ 203	Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών	Στοιχεία Κοινωνικής Οντολογίας στη σκέψη του P. Bourdieu	ΥΠ	8
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ					30

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΕΜΑ	ΤΥΠΟΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
1.	ΔΕΦ 301	Κοινωνική και Πολιτική Φιλοσοφία	Η διαμάχη Rawls-Habermas: η δικαιολόγηση της φιλελεύθερης δημοκρατίας και η δημόσια χρήση του λόγου	ΥΠ	8
2.	ΔΕΦ 302	Η προβληματική της φιλοσοφικής ιστοριογραφίας	Από τον Αριστοτέλη στον Bernard Williams	ΥΠ	8
3.	ΔΕΦ 303	Έναρξη Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (ερευνητικό στάδιο)		ΥΠ	14
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ					30

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

Α/Α	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΕΜΑ	ΤΥΠΟΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
1.	ΔΕΦ 401	Επιστημολογία – Φιλοσοφία της Επιστήμης	Επιστημολογία – Φιλοσοφία της Επιστήμης	ΥΠ	8
2.	ΔΕΦ 402	Η Ελληνική Φιλοσοφία και ο Ευρωπαϊκός Πολιτισμός	Νεοπλατωνισμός	ΥΠ	8
3.	ΔΕΦ 403	Συνέχιση και ολοκλήρωση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας		ΥΠ	14
ΣΥΝΟΛΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ					30

**ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ –
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ**

**ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ
2024-2025**

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2025

Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ

1. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ Ι

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΕΦ 101	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Α
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ Ι Θέμα: «Παραδοσιακή και κριτική θεωρία». ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ/ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΑΝΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΜΑΡΙΑ ΠΟΥΡΝΑΡΗ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	14	
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	—		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

I. Το πρώτο μέρος του μαθήματος πραγματεύεται τα επιστημολογικά προβλήματα της διατύπωσης μιας επιστημονικής θεωρίας, καθώς και τα κριτήρια της εννοιολογικής συγκρότησης των δεδομένων της επιστημονικής έρευνας. Αναλύονται οι θέσεις του λογικού θετικισμού και της μεταθετικιστικής επιστημολογίας σχετικά με μεθοδολογικά ζητήματα τα οποία συνδέονται με το αίτημα της ενότητας των επιστημών, καθώς και της διαμάχης εξήγησης και κατανόησης των φαινομένων.

Τα μαθησιακά αποτελέσματα που αναμένονται αφορούν στη γνώση της επιστημολογίας των επιστημών, καθώς και στην εννοιολογική σύλληψη των χαρακτηριστικών των φαινομένων. Η γνώση των πηγών και των κριτηρίων ελέγχου της εγκυρότητας των επιστημονικών θεωριών για τη φύση και την κοινωνία θα έχουν ως αποτέλεσμα οι φοιτητές/τριες να κατανοούν τη μεθοδολογία του επιστημονικού εγχειρήματος και την οντολογική έρευνα της πραγματικότητας.

Στο μάθημα θα αναλυθεί και θα σχολιασθεί κριτικά το κείμενο του K. Popper, (1959) «Μια γενική ματιά σε μερικά θεμελιώδη προβλήματα».

II. Το δεύτερο μέρος του μαθήματος πραγματεύεται το προγραμματικό γνωσιοθεωρητικό έργο του Max Horkheimer «Παραδοσιακή και κριτική θεωρία», στο οποίο από τη μια συνενώνονται η επιστημονική κριτική και η κοινωνική κριτική και από την άλλη οριοθετούνται η παραδοσιακή και η κριτική θεωρία. Υπό τον όρο παραδοσιακή θεωρία ο Horkheimer κατανοεί την ανανεωμένη Μεταφυσική της εποχής του και τον Νεοθετικισμό που κυριάρχησαν στη φιλοσοφία στις απαρχές του 20ού αιώνα και κατάγονται από την παραγωγική μέθοδο του Descartes, που προοιωνιζόταν το θετικιστικό ιδεώδες μιας ενοποιημένης επιστήμης στην οποία καθίσταται σήμαντη η διαφορά ορθολογισμού και εμπειρισμού.

Η παραδοσιακή θεωρία εξαντλείται στην τελεστική χρησιμότητα, παρ' ότι η ίδια είναι έκφραση της εργασιακής κατάστασης, την οποία δεν αναγνωρίζει και αρκείται απλώς στην οργάνωση της εμπειρίας, θεωρώντας τόσο τις πραγματικές συνθήκες χρήσης της θεωρίας της όσο και τους σκοπούς της ως εξωτερικούς ως προς αυτήν. Αντίθετα, η κριτική θεωρία θέλει να αποκαλύψει το γνωστικό περιεχόμενο της ιστορικής πράξης και να υπερβεί τους άκαμπτους θετικιστικούς δυϊσμούς (νοεΐν και εΐναι, διάνοια και αντίληψη) δείχνοντας ότι τα αισθητηριακά δεδομένα είναι υπό διττή σκοπιά κοινωνικά προδιαμορφωμένα.

Στη διάκριση παραδοσιακής και κριτικής θεωρίας ο Horkheimer έλαβε υπόψη τον χωρισμό της εμπειρικής έρευνας και του φιλοσοφικού σκέπτεσθαι, τη σχέση θεωρίας και κατ' αίσθηση δεδομένων, τη σχέση θεωρίας και πράξης, τη σχέση θεωρίας και κοινωνικής εργασιακής διαδικασίας, τη σχέση γνώσης και χειραφέτησης, τη σχέση γνώσης και κοινωνίας, εντόπισε τις λογικο-δομικές διαφορές της παραδοσιακής και της κριτικής θεωρίας, τις διαφορές περιγραφικών και κανονιστικών προτάσεων, υπογράμμισε την αναγκαιότητα της ενότητας θεωρίας και πράξης, της διαμεσολάβησης πολιτισμού (κουλτούρας) και οικονομίας, τον θεμελιώδη ρόλο της κριτικής της πολιτικής οικονομίας και της προσδιορισμένης άρνησης, με σκοπό να επανενώσει το φιλοσοφικό σκέπτεσθαι με την εμπειρική έρευνα και να συμβάλλει στη συγκρότηση μιας έλλογης κοινωνίας.

Με την πραγμάτευση του πυρήνα των επιχειρημάτων του Horkheimer, τα οποία επαναδιατυπώθηκαν αργότερα από τους Theodor W. Adorno και Jürgen Habermas, οι συμμετέχοντες στο μάθημα θα γνωρίσουν και θα αποτιμήσουν κριτικά από τη μια τόσο τη γνωσιοθεωρία της φιλοσοφικής θεωρίας, που εξακολουθεί να αρνείται τη σχέση γνώσης και πρακτικού ενδιαφέροντος, όσο και μιας λογικοεμπειρικής θεωρίας, που επικεντρώνει στην έρευνα των ποσοτικοποιημένων δεδομένων. Από την άλλη θα εντρυφήσουν στην αυτοστοχαστική γνωσιοθεωρία της κριτικής θεωρίας που συνδέει τη γνώση με το ενδιαφέρον της χειραφέτησης και εστιάζει στη δυναμική έρευνα των τάσεων. Ο απώτερος στόχος του μαθήματος είναι να

ασκηθεί η κριτική δύναμη των συμμετεχόντων, ώστε να είναι σε θέση να ελέγξουν την εγκυρότητα του προτάγματος του Horkheimer για την εποχή μας, αλλά και τη δυνατότητα μιας ενδεχόμενης χρήσης του στην πραγμάτευση και κατανόηση επίκαιρων γνωσιοθεωρητικών και ερευνητικών προταγμάτων της εποχής μας.

Στο μάθημα θα αναλυθεί και θα σχολιασθεί κριτικά το έργο του Max Horkheimer «Παραδοσιακή και κριτική θεωρία».

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις Λήψη αποφάσεων Αυτόνομη εργασία Ομαδική εργασία Εργασία σε διεθνές περιβάλλον Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης Άλλες...
--	--

Οι ικανότητες που καλλιεργούνται στο πλαίσιο του μαθήματος είναι:

- αυτόνομη και η ομαδική εργασία,
- η εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον,
- ο σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα,
- ο σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον,
- η επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής, ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου,
- η άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- καθώς και η ανάλυση και επίλυση επίκαιρων κοινωνικών ζητημάτων της εποχής μας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

I. Φιλοσοφία των Επιστημών

1. Λογικός Θετικισμός
 - 1.1 Ατομισμός – ολισμός
2. Ιστορική στροφή
 - 2.1 Επιστημονική αλλαγή: πρόοδος και ορθολογικότητα
3. Ερμηνευτική
 - 3.1 Κατανόηση

II. Παραδοσιακή και κριτική θεωρία

1. Εισαγωγή
2. Η παραδοσιακή θεωρία
 - 2.1 Πρότυπο
 - 2.2 Σχέση θεωρίας και κατ' αίσθηση δεδομένων
 - 2.3 Σχέση θεωρίας και πράξης
 - 2.4 Σχέση θεωρίας και κοινωνικής εργασιακής διαδικασίας

2.5 Προδιαμόρφωση της αντίληψης
3. Η κριτική θεωρία
3.1 Η ιδέα της έλλογης κοινωνίας
3.2 Σχέση γνώσης και κοινωνίας
3.3 Γνώση και χειραφέτηση
4. Η σχέση παραδοσιακής και κριτικής θεωρίας
4.1 Λογικο-δομικές διαφορές
4.2 Περιγραφικές και κανονιστικές προτάσεις
4.3 Ενότητα θεωρίας και πράξης
4.4 Σχέση κουλτούρας και οικονομίας
4.5 Κριτική της πολιτικής οικονομίας και προσδιορισμένη άρνηση
5. Κριτική αποτίμηση και προοπτική

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο και εξ αποστάσεως διδασκαλία.		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση των Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία, στην επικοινωνία με τους φοιτητές και στη συγγραφή της εργασίας.		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</i> <i>Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i> <i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	
	Διαλέξεις	26	
	Φροντιστήριο	13	
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	101	
	Παρουσίαση εργασίας	50	
	Συγγραφή εργασίας	160	
	Σύνολο Μαθήματος	350	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i>	Γλώσσα αξιολόγησης η Ελληνική.		

Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Μέθοδοι αξιολόγησης, Γραπτή εργασία, παρουσίαση εργασίας, ανάλυση, σχολιασμός κειμένων και επίλυση προβλημάτων στο Φροντιστήριο, πρόσβαση σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία (γερμανική, αγγλική, γαλλική). Γραπτή εργασία, επιτρέπεται η χρήση κάθε σχετικού βιβλίου καθώς και η εκτενής χρήση της προτεινόμενης βιβλιογραφίας.
Τα κριτήρια της αξιολόγησης	Παρακολούθηση/συμμετοχή/μελέτη: 30% Γραπτή εργασία: 50% Παρουσίαση εργασίας στο φροντιστήριο: 20%

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :
- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

ΠΗΓΕΣ

- Κουζέλης, Γεράσιμος. (επιμ.), *Κείμενα Επιστημολογίας*, Αθήνα: Νήσος 1993.
- Κουζέλης, Γεράσιμος & Κοσμάς Ψυχοπαίδης (επιμ.), *Επιστημολογία των Κοινωνικών Επιστημών, Κείμενα*, Αθήνα: Νήσος 1996.
- Horkheimer, Max: "Traditionelle und kritische Theorie" (1937), στο Max Horkheimer, *Gesammelte Schriften*, Alfred Schmidt/Gunzelin Schmid Noerr (επιμ.), τόμ. 4, Frankfurt am Main: S. Fischer, 1988, σ. 162-216. Ελλ. μτφρ. Α. Οικονόμου, «Παραδοσιακή και κριτική θεωρία», στο *Φιλοσοφία και κοινωνική κριτική*, Αθήνα: Ύψιλον 1984, σ. 9-61.
- Horkheimer, Max: "Nachtrag" (1937), στο Max Horkheimer, *Gesammelte Schriften*, Bd. 4, Frankfurt am Main: S. Fischer, 1988, σ. 217-225. Ελλ. μτφρ. Α. Οικονόμου, «Υστερόγραφο», στο *Φιλοσοφία και κοινωνική κριτική*, Αθήνα: Ύψιλον 1984, σ. 63-70.
- Horkheimer, Max: «Der neueste Angriff auf die Metaphysik» (1937), στο Max Horkheimer, *Gesammelte Schriften*, Alfred Schmidt/Gunzelin Schmid Noerr (επιμ.), τόμ. 4, Frankfurt am Main: S. Fischer, 1985 σ. 108-161.
- Horkheimer, Max/Marcuse, Herbert: "Philosophie und kritische Theorie", *Zeitschrift für Sozialforschung*, Jg. VI/1937, σ. 625-647.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Μπαλτάς, Α. & Κ. Στεργιόπουλος (επιμ.), *Φιλοσοφία και Επιστήμες στον εικοστό αιώνα*, τόμος 1, Ηράκλειο: ΠΕΚ 2013.
- Μπαλτάς, Α. & Θ. Δημητράκος (επιμ.), *Φιλοσοφία και Επιστήμες στον εικοστό αιώνα*, τόμος 2, Ηράκλειο: ΠΕΚ 2023.
- Adorno, Theodor W.: *Erkenntnistheorie* (1957/58), στο Theodor W. Adorno, *Nachgelassene Schriften*, Abteilung IV: *Vorlesungen*, Karel Markus (επιμ.), τόμ. 1, Berlin: Suhrkamp, 2018.
- Adorno, Theodor W.: *Metakritik der Erkenntnistheorie. Studien über Husserl und die phänomenologischen Antinomien* (1956), στο Theodor W. Adorno, *Gesammelte Schriften*, Rolf Tiedemann (επιμ.), τόμ. 5, Frankfurt am Main: Suhrkamp, 3η έκδ. 1990.
- Albert, Hans/Topisch, Ernst (επιμ.): *Werturteilsstreit*, Darmstadt: WBG, 2 έκδ. 1979.
- Bonß, Wolfgang/Honneth, Axel: *Sozialforschung als Kritik. Zum sozialwissenschaftlichen Potential der Kritischen Theorie*, Frankfurt am Main: Suhrkamp 1982.
- Bolte, Gerhard: *Von Marx bis Horkheimer: Aspekte kritischer Theorie im 19. und 20. Jahrhundert*, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft 1995.
- Carnap, Rudolf: *Scheinprobleme in der Philosophie und andere metaphysikkritische Schriften*, Thomas Mormann (επιμ.), Hamburg: Meiner, 2004.

- Descartes, René: *Discours de la methode pour bien conduire sa raison, et chercher la verite dans les sciences* (fr.-dt.), Hamburg: Meiner 1990. Ελλ. μτφρ. Χρ. Χρηστίδης, *Λόγος περί της μεθόδου για την καλή καθοδήγηση του λογικού μας και την αναζήτηση της αλήθειας στις επιστήμες*, Αθήνα: εκδόσεις Παπαζήση, 2η έκδ. 1976.
- Dubiel, Helmut: *Kritische Theorie der Gesellschaft. Eine einführende Rekonstruktion von den Anfängen im Horkheimer-Kreis bis Habermas*, 3η έκδ., Weinheim/München: Juventa Verlag 2001.
- Gabriel, Gottfried: *Grundprobleme der Erkenntnistheorie. Von Descartes zu Wittgenstein*, 3η έκδ., Paderborn: Schöningh, 2008.
- Habermas, Jürgen: «Erkenntnis und Interesse», στο Jürgen Habermas, *Technik und Wissenschaft als „Ideologie“*, Frankfurt am Main: Suhrkamp 1969, σ. 146-168. Ελλ. μτφρ. Αντώνης Οικονόμου, «Γνώση και διαφέρον», στο Jürgen Habermas, *Κείμενα γνωσιοθεωρίας και κοινωνικής κριτικής*, Αθήνα: εκδόσεις Πλέθρον, 1990, σ. 21-39.
- Habermas, Jürgen: *Erkenntnis und Interesse*, Hamburg: Meiner, 2008.
- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich: *Phänomenologie des Geistes* (1807), Hans-Friedrich Wessels/Heinrich Clairmont (επιμ.), Hamburg: Meiner, 1988.
- Honneth, Axel: "Zur sozialen Dynamik von Missachtung. Zur Ortsbestimmung einer kritischen Gesellschaftstheorie", στο Axel Honneth, *Das Andere der Gerechtigkeit. Aufsätze zur praktischen Philosophie*, Frankfurt am Main: Suhrkamp 2000, σ. 88-109.
- Honneth, Axel: „Traditionelle und kritische Theorie“, στο Axel Honneth (επιμ.), *Schlüsseltexzte der Kritischen Theorie*, Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006, σ. 229-232.
- Husserl, Edmund: *Die Krisis der europäischen Wissenschaften und die transzendente Phänomenologie. Eine Einleitung in die phänomenologische Philosophie*, Elisabeth Ströker (επιμ.), Hamburg: Meiner, 2012. [Ελλ. μτφρ. Πάνος Θεοδώρου, *Η κρίση των ευρωπαϊκών επιστημών και η υπερβατολογική φαινομενολογία. Εισαγωγή στη φαινομενολογική φιλοσοφία (μέρη I-II)*, Αθήνα: εκδόσεις Νήσος, 2011.]
- Kant, Immanuel: *Kritik der reinen Vernunft*, Raymund Schmidt (επιμ.), Hamburg: Meiner, 3η έκδ. 1990, ελλ. μτφρ. Α. Γιανναράς, *Κριτική του καθαρού Λόγου*, τόμ. 1, Αθήνα: εκδόσεις Παπαζήση, 1979.
- Kant, Immanuel: *Kritik der reinen Vernunft*, Raymund Schmidt (επιμ.), Hamburg: Meiner, 3η έκδ. 1990, ελλ. μτφρ. Α. Γιανναράς, *Κριτική του καθαρού Λόγου*, τόμ. 2, Αθήνα: εκδόσεις Παπαζήση, 1979.
- Kant, Immanuel: *Kritik der reinen Vernunft*, Raymund Schmidt (επιμ.), Hamburg: Meiner, 3η έκδ. 1990, ελλ. μτφρ. Μιχαήλ Φ. Δημητρακόπουλος, *Κριτική του καθαρού Λόγου*, τόμ. 3, Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση, 1999.
- Marx, Karl: *Grundrisse der Kritik der politischen Ökonomie* (1857/58), στο Marx Engels Werke, τόμ. 42, Berlin: Dietz 1983. Ελλ. μτφρ. Δ. Διβάρης, *Βασικές γραμμές της Κριτικής της Πολιτικής Οικονομίας*, 3 τόμοι, Αθήνα: εκδόσεις Στοχαστής, 1989-1992.
- Maus, Heinz/Fürstenberg, Friedrich: *Der Positivismusstreit in der deutschen Soziologie*, Neuwied/Berlin: Luchterhand, 1969.
- Peters, Martina/Peters Jörg (επιμ.): *Moderne Philosophiedidaktik. Basistexte*, Hamburg: Meiner, 2019.
- Popper, Karl R.: *Die beiden Grundprobleme der Erkenntnistheorie*, Troels Eggers Hansen (επιμ.), Tübingen: Mohr Siebeck, 1979.
- Ψυχοπαίδης, Κοσμάς: «Προβλήματα θεμελίωσης των Κοινωνικών Επιστημών», στο Γεράσιμος Κουζέλης/Κοσμάς Ψυχοπαίδης (επιμ.), *Επιστημολογία των Κοινωνικών Επιστημών. Κείμενα*, Αθήνα: εκδόσεις νήσος, 1996, σ. 543-562.
- Ράντης, Κωνσταντίνος: «Honneth versus Horkheimer. Το Ινστιτούτο Κοινωνικής Έρευνας της Φραγκφούρτης και το νέο επιστημολογικό του παράδειγμα», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 114, 2004, σ. 3-25. <https://doi.org/10.12681/grsr.9274>
- Ράντης, Κωνσταντίνος: «Η γνωσιοθεωρία στη μαρξική κοινωνική θεωρία», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 123, 2007, σ. 113-144. <https://doi.org/10.12681/grsr.149>
- Ράντης, Κωνσταντίνος: «Οι διαλεκτικές ή ιστορικές εικόνες στην Κριτική Θεωρία των Χορκχάιμερ, Μπένγιαμιν και Αντόρνο», *Αξιολογικά*, τχ. 22, 2009, σ. 59-84.
- Ράντης, Κωνσταντίνος: «Η κοινωνική φιλοσοφία στο έργο του Max Horkheimer κατά τη δεκαετία του '30», στο *Η κοινωνική & πολιτική φιλοσοφία σήμερα. Αφιέρωμα στον ομότιμο καθηγητή κοινωνικής και πολιτικής φιλοσοφίας Παναγιώτη Νούτσο*, Κωνσταντίνος Ράντης (επιμ.), Αθήνα: εκδόσεις Παπαζήση, 2022, σ. 389-403.
- Ritsert, Jürgen: *Einführung in die Logik der Sozialwissenschaften*, Münster: Westfälisches Dampfboot, 2η έκδ. 2003.
- Schmidt, Alfred: *Die Kritische Theorie als Geschichtsphilosophie*, München/Wien: Carl Hanser Verlag, 1975.
- Schmidt, Alfred: *Zur Idee der Kritischen Theorie. Elemente der Philosophie Max Horkheimers*, Frankfurt am Main/Berlin/Wien: Ullstein, 1979.
- Schmidt, Alfred: *Drei Studien über Materialismus. Schopenhauer, Horkheimer, Glücksproblem*, Frankfurt am Main/Berlin/Wien: Ullstein, 1979.

Schweppenhäuser, Gerhard: *Kritische Theorie*, Stuttgart: Reclam 2010.
 Türcke, Christoph/Bolte, Gerhard: *Einführung in die kritische Theorie*, Darmstadt: Primus Verlag 1997.
 Strauss, Leo: «Die Unterscheidung von Tatsachen und Werten» (1953), στο Hans Albert/Ernst Topisch (επιμ.), *Werturteilsstreit*, Darmstadt: WBG, 2 έκδ. 1979, σ. 73-91.
 Weber, Max: «Der Sinn der “Wertfreiheit” der soziologischen und ökonomischen Wissenschaften», στο Max Weber, *Gesammelte Aufsätze zur Wissenschaftslehre*, στο Johannes Winckelmann (επιμ.), Tübingen: Mohr Siebeck, 7η έκδ. 1988, σ. 488-539.
 Wittgenstein, Ludwig: *Philosophische Untersuchungen*, στο Ludwig Wittgenstein, *Werkausgabe*, τόμ 1, Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1984, 225-618.

2. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΕΦ 102	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	A
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ Θέμα: «Υψίπολις - ἄπολις»: φιλοσοφικές διαστάσεις της Αρχαίας Τραγωδίας και η ερμηνευτική προσέγγιση του Friedrich Nietzsche ΔΙΔΑΣΚΩΝ: ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	8	
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	—		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ecourse@uoi.gr/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα	
Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος. Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α - Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης - Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β - Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων	
Επιδίωξη μας είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τον θεωρητικό προβληματισμό που αναπτύχθηκε κατά την κλασική περίοδο αλλά και τα ερωτήματα που τίθενται στην Αρχαία Ελληνική Τραγωδία. Παράλληλα με τα έργα του Πλάτωνα και του Αριστοτέλους οι Τραγικοί ποιητές παρουσιάζουν τα κρίσιμα ζητήματα που απασχολούν τον άνθρωπο και την πόλη. Η κατανόηση των θεμελιωδών εννοιών που διαμορφώθηκαν κατά τον 5^ο και 4^ο π.Χ. αποτελούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ερμηνεία του πολιτικού φαινομένου. Στο πλαίσιο του μαθήματος θα παρουσιάσουμε τις αντιλήψεις του Fr. Nietzsche για την Αρχαία Τραγωδία και ιδιαιτέρως την κριτική που ασκεί στον Ευριπίδη.	
Γενικές Ικανότητες	
Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:	
Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις Λήψη αποφάσεων Αυτόνομη εργασία Ομαδική εργασία Εργασία σε διεθνές περιβάλλον Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης Άλλες...

Μέσω της διδασκαλίας του συγκεκριμένου μαθήματος οι φοιτητές έχουν την δυνατότητα να εξοικειωθούν με θεμελιώδη γνωρίσματα της Αρχαίας ελληνικής Φιλοσοφίας και της Τραγωδίας, που αφορούν την λειτουργία της πόλης. Μπορούν να κατανοήσουν την διαφορά ανάμεσα στην άμεση δημοκρατία και την σύγχρονη αντιπροσωπευτική δημοκρατία, καθώς και τον σημαντικό ρόλο της <i>ισηγορίας</i> στην λήψη των αποφάσεων. Με τον τρόπο αυτό αναπτύσσεται η κριτική τους ικανότητα και η δημιουργική σκέψη, που αποτελούν βασικά γνωρίσματα της δημοκρατικής συμπεριφοράς. Η κατανόηση της αρχαίας πολιτικής φιλοσοφίας αποτελεί σημαντική προϋπόθεση για να αντιληφθούν οι φοιτητές τα θεμέλια της νεότερης πολιτικής θεωρίας. Επίσης, με την μελέτη της σκέψης του Fr. Nietzsche μπορούν να αντιληφθούν τα αίτια που οδήγησαν στην κρίση του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα έχει συστηματικό χαρακτήρα και αξιοποιεί τους ιστορικούς προσδιορισμούς ως έκκεντρα της πραγμάτευσης των επιμέρους συμβολών και των εννοιολογικών καθορισμών. - Οι ανθρωπολογικές προκείμενες - Η πολιτική διάσταση των αρετών - Λόγος και Ήθος - Δίκαιον και Νόμοι - Λόγος και Πόλις - Ο Fr. Nietzsche και οι απαρχές της νεωτερικότητας

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση Τ.Π.Ε. στην επικοινωνία με φοιτήτριες/φοιτητές.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</i> <i>Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i> <i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	30
	Μελέτη και ανάλυση πηγών και βιβλιογραφίας	20
	Φροντιστήριο	10
	Παρουσίαση εργασίας	40
	Συγγραφή εργασίας	100
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i> <i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</i> <i>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i>	Απαλλακτική ερευνητική εργασία (70%). Φροντιστηριακές ασκήσεις (30%)	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

*Αισχύλος, Σοφοκλής, Ευριπίδης – Έργα

- Lesky, Alvin, *Η τραγική ποίηση των Αρχαίων Ελλήνων*. Μετάφρ., Νίκος Χουρμουζιάδης. Τόμοι Α΄-Β΄, Αθήνα, 1987-2003.
- Nauck, Augustus, *Tragicorum Graecorum Fragmenta*, Lipsiae, ²1889.
- Βουδούρης, Κωνσταντίνος, *Ψυχή και Πολιτεία. Έρευναι επί της πολιτικής φιλοσοφίας του Πλάτωνα*, Εν Αθήναις, 1970.
- Γεωργούλης, Κωνσταντίνος, *Αριστοτέλης ο Σταγειρίτης*, Θεσσαλονίκη, Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Χαλκιδικής, 2009 (1962).
- Κύρκος Βασ. Α., *Αρχαίος Ελληνικός Διαφωτισμός και Σοφιστική*, Αθήνα, Παπαδήμας, 1993.
- Πέτσιος, Κωνσταντίνος, Θ., «Λόγος και Πόλις στην κλασική σκέψη», *Φιλοσοφείν* 14 (2016) σσ.147-159.
- —, *Φιλοσοφία και Ρητορική στην Κλασική Σκέψη*, Αθήνα, Gutenberg, 2018.
- Diels H.,—Kranz,W., *Die Fragmente der Vorsokratiker*, Berlin, ¹⁷1974.
- Diels, H.—Kranz, W., *Οί Προσωκρατικοί. Οί μαρτυρίες καί τὰ ἀποσπάσματα*. Απόδοση στὰ Νέα Έλληνικά Βασ. Α. Κύρκος. Συνεργασία: Δημοσθένης Γ. Γεωργοβασιλῆς. Έπιμ., Βασ. Α. Κύρκος. Φιλολογική Έποπτεία Γεώργιος Α. Χριστοδούλου. Τόμος Α΄. Αθήνα, 2005.
- Bormann, Karl, *Πλάτων*. Μετάφρ., Ιωάννης Καλογεράκος. Αθήνα, Καρδαμίτσα, 2006.
- Gigon,, Olof, «Η απαρχή της ελληνικής φιλοσοφίας», στο Κ. Π. Μιχαηλίδης (επιμ.), *Ο Προσωκρατικοί. Κείμενο και μετάφραση*, Αθήνα, Imago, 1984, σσ. 49-89.
- Kirk, Geoffrey S.- Raven, John E.- Schofield, Malcolm, *Οι Προσωκρατικοί Φιλόσοφοι*. Μετάφρ. Δημοσθένης Κούρτοβικ, Αθήνα, Μ.Ι.Ε.Τ., 4 2001.

3. ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΕΦ 103	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Α

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ Θέμα: «Θεωρίες της τέχνης και της αισθητικής: Rousseau, Diderot, Burke, Kant, Hegel». ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΛΑΤΖΗΣ ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΤΕΓΟΣ	
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3	8
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>		
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	—	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ecourse.uoi.gr/	

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες κατάλληλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος. Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α - Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης - Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β - Περίληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Το **πρώτο** μέρος του μαθήματος, το οποίο διδάσκεται από τον **Σπυρίδωνα Τέγο**, αφορά στον στοχασμό γύρω από την φύση της αισθητικής τον 18ο αιώνα στη Γαλλία. Σε αυτό το πλαίσιο, θα μελετηθούν *Το παράδοξο με τον ηθοποιό* του Ντ. Ντιντερό και η *Επιστολή στον Ντ' Αλαμπέρ για τα θεάματα*. Με το *Παράδοξο με τον ηθοποιό* οι φοιτητές θα προβληματιστούν πάνω στο έργο του ηθοποιού και στο κατά πόσο αυτός πρέπει να ταυτίζεται συναισθηματικά ή να αποστασιοποιείται από τους ήρωες που ενσαρκώνει, ενώ με την *Επιστολή* του Rousseau διερευνάται η επίδραση του θεάτρου στα κοινωνικά ήθη και η ιδέα του Rousseau ότι το θέατρο διαφθείρει. Οι φοιτητές ως εκ τούτου θα κατανοήσουν αφενός το σύνθετο χαρακτήρα της υποκριτικής και αφετέρου θα αντιληφθούν τις πολύπλοκες σχέσεις που αναπτύσσονται ανάμεσα στην αισθητική με την σύγχρονη σημασία, την κοινωνική θεωρία και την ηθική φιλοσοφία.

Το **δεύτερο** μέρος του μαθήματος, το οποίο διδάσκεται από τον **Χρήστο Γρηγορίου**, πραγματεύεται το αισθητικό έργο των Edmund Burke και Immanuel Kant. Αφορά, με άλλα λόγια, το *Περί του υψηλού και του ωραίου* του Burke και το πρώτο μέρος της *Κριτικής της κριτικής δύναμης* του Καντ. Στο πλαίσιο αυτό στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τίθεται η ριζική αντιπαράθεση μεταξύ υψηλού και ωραίου όπως αποτυπώνεται αρχικά με τους «εμπειριστικούς» όρους του Burke και εν συνεχεία στο πλαίσιο του υποκειμενικού ιδεαλισμού του Kant. Ο σκοπός του μαθήματος συνοψίζεται λοιπόν στα εξής: α) στην κατανόηση των διαφορετικών χαρακτηριστικών που συνδέονται με τις δύο αισθητικές ποιότητες και των αντικειμένων που τις προκαλούν β) στην οριοθέτηση των διαφορετικών συναισθημάτων με τα οποία αυτά συνδέονται (ήρεμος ετασμός, από τη μια, συνδυασμός ευχαρίστησης και πόνου από την άλλη) γ) στην κατάδειξη των συνεπειών και κυρίως ασυνεπειών στο έργο των δύο φιλοσόφων αναφορικά με αυτές τις αισθητικές ποιότητες. Από μια ευρύτερη σκοπιά, το μάθημα φιλοδοξεί να έχει μια ιστορική και μια συστηματική διάσταση. Να επιτρέψει στους φοιτητές αφενός να κατανοήσουν τους όρους ανάδυσης και τις διαστάσεις της προβληματικής στην ιστορική της διάσταση και αφετέρου να μπορούν να εκλεπτύνουν τις αισθητικές τους κρίσεις και να εμβαθύνουν στις αισθητικές τους εμπειρίες, είτε φυσικές είτε καλλιτεχνικές (να κατανοούν καλύτερα τι νιώθουν). Σε ένα δεύτερο επίπεδο, οι φοιτητές θα εφοδιαστούν με εργαλεία τέτοια που θα τους επιτρέψουν να κατανοούν βαθύτερα την εξέλιξη της μοντέρνας τέχνης, η οποία βασίζεται σε αυτή την αντιπαράθεση μεταξύ υψηλού και ωραίου και τον σταδιακό εκτοπισμό των παραδοσιακών αντιλήψεων περί κάλλους.

Το **τρίτο** μέρος του μαθήματος, το οποίο διδάσκεται από τον **Αντώνιο Καλατζή**, πραγματεύεται την φιλοσοφία της τέχνης του G.W.F. Hegel με σκοπό να δείξει την αλληλεπίδραση μεταξύ αισθητικής και κοινωνικής θεωρίας στο έργο του ως κομβικού σημείου για μετέπειτα φιλοσοφικές προσπάθειες στην παράδοση της Ηπειρωτικής Φιλοσοφίας, όπως η *Αισθητική Θεωρία* του T.W. Adorno και το *Μετά το Τέλος της Τέχνης* του Arthur C. Danto. Ο σκοπός του μαθήματος είναι τετραπλός: η) η εισαγωγή στο έργο και στην αισθητική εγελιανή θεωρία περί τέχνης, β) η θεωρητική ανακατασκευή της σχέσης μεταξύ έργων τέχνης και κοινωνικής ανάλυσης, γ) ο αναστοχασμός για τη θέση της τέχνης και του ωραίου στην ύστερη νεωτερικότητα, δ) η ανάλυση της, κατά Hegel, αισθητικής αξίωσης αλήθειας χωρίς εννοιολογικά μέσα. Οι φοιτητές/τριες θα έχουν την ευκαιρία να μελετήσουν εκ του σύνεγγυς ένα από τα πλέον σημαντικά κείμενα της νεωτερικότητας περί τέχνης, την «Εισαγωγή στην Αισθητική» του G.W.F. Hegel. Σε ένα πρώτο στάδιο θα εντυπώσουν στον εγελιανό διαχωρισμό μεταξύ τέχνης, θρησκείας και φιλοσοφίας, ως κορυφαίων γνωσιακών πρακτικών, στη εγελιανή διαίρεση και ιεράρχηση των τεχνών και, τέλος, στην ειδική γνωσιακή πρόσβαση που προσφέρει η τέχνη για την κατανόηση της κοινωνίας. Έτσι, το μάθημα αποτελεί μια ιδανική εμβάθυνση τόσο στην νεώτερη και σύγχρονη φιλοσοφία όσο και στην διεπιστημονική σκέψη.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και

Λήψη αποφάσεων Αυτόνομη εργασία Ομαδική εργασία Εργασία σε διεθνές περιβάλλον Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	ευαισθησίας σε θέματα φύλου Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης Άλλες...
Οι ικανότητες που καλλιεργούνται στο πλαίσιο του μαθήματος είναι: • αυτόνομη και η ομαδική εργασία, • η εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον, • ο σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα, • η καλλιέργεια της καλαισθητικής κρίσης, • η υπομονετική και εκ του σύνεγγυς ερμηνεία πρωτότυπων φιλοσοφικών πηγών, • η σύνδεση της φιλοσοφίας με εφαρμοσμένα ή/και κοινωνικά ζητήματα, • ο αναστοχασμός για τη θέση της τέχνης στην σύγχρονη πραγματικότητα, • η συγγραφή επιστημονικών κειμένων, • η άσκηση ικανότητας κριτικής και αυτοκριτικής, • καθώς και η ανάλυση και επίλυση επίκαιρων κοινωνικών ζητημάτων της εποχής μας.	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Πρώτο μέρος: Θεωρίες της τέχνης και της αισθητικής στους Rousseau και Diderot

1. Εισαγωγικά: Τι σημαίνει “Αισθητική” στη Γαλλία του 18ου αιώνα;
2. Το Ωραίο στον Ντιντερό και στον Ντ’ Αλαμπέρ
3. Η Κριτική στην Αισθητική Απόλαυση από τον Ρουσσώ

Δεύτερο μέρος: Η αισθητική του Burke και του Kant

1. Εισαγωγή: Από την παραδοσιακή θεωρία της τέχνης σε μια αισθητική της φύσης
2. Το υψηλό και το ωραίο στον Burke
 - 2.1 Η θεμελίωση του υψηλού και του ωραίου στον πόνο και την ηδονή
 - 2.2 Ασάφεια και Συμπάθεια
 - 2.3 Η βιοιατρική θεμελίωση της αισθητικής
3. Το υψηλό και το ωραίο στον Kant
 - 3.1 Τα τέσσερα ουσιώδη σημεία της καλαισθητικής κρίσης
 - 3.2 Η αρνητική ηδονή του υψηλού
 - 3.3 Αισθητική και Ηθική

Τρίτο μέρος: η Εισαγωγή στην Αισθητική του G.W.F. Hegel

1. Εισαγωγή
2. Η Τέχνη στο πλαίσιο της εγελιανής θεωρίας του «Απολύτου Πνεύματος»
 - 2.1 Η έννοια του Απολύτου Πνεύματος
 - 2.2 Η φιλοσοφική αξίωση αλήθειας
 - 2.3 Η θρησκευτική αξίωση αλήθειας
 - 2.4 Η αισθητική αξίωση αλήθειας
 - 2.5 Η ιεράρχηση των αξιώσεων αλήθειας και κοινωνικοαπογνωσία
3. Η εγελιανή αισθητική
 - 3.1 Οριοθέτηση της Αισθητικής
 - 3.2 Μεθοδολογίες της Αισθητικής
 - 3.3 Η έννοια του ωραίου της τέχνης
 - 3.4 Η διαίρεση των τεχνών

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο και εξ αποστάσεως εκπαίδευση.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με της φοιτητές</i>	Χρήση των Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία, στην επικοινωνία με της φοιτητές και στη συγγραφή της εργασίας.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστή-ριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με της αρχές του ECTS</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις	26
	Φροντιστήριο	10
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	24
	Παρουσίαση εργασίας	40
	Συγγραφή εργασίας	100
	Σύνολο Μαθήματος	200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμών, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Της Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από της φοιτητές.</i>	Γλώσσα αξιολόγησης η Ελληνική. Μέθοδοι αξιολόγησης, Γραπτή εργασία, παρουσίαση εργασίας, ανάλυση, σχολιασμός κειμένων και επίλυση προβλημάτων στο Φροντιστήριο, πρόσβαση σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία (γερμανική, αγγλική, γαλλική). Γραπτή εργασία, επιτρέπεται η χρήση κάθε σχετικού βιβλίου καθώς και η εκτενής χρήση της προτεινόμενης βιβλιογραφίας. Τα κριτήρια της αξιολόγησης: Παρακολούθηση/συμμετοχή/μελέτη: 30% Γραπτή εργασία, παρουσίαση εργασίας, εργασία στο φροντιστήριο: 20% Γραπτή εργασία: 50%	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΗΓΕΣ

Jean-Jacques Rousseau και Denis Diderot – ελληνικές πηγές

- Jean-Jacques Rousseau, *Επιστολή στον Ντ'Αλαμπέρ. Περι θεαμάτων*, Αθήνα: Στάχυ 2001
- Denis Diderot, *Το παράδοξο με τον ηθοποιό*, Αθήνα: Πόλις 2012

Edmund Burke και Immanuel Kant- ελληνικές πηγές

- Burke, Edmund (2016). *Περί του υψηλού και του ωραίου*. Χρήστος Γρηγορίου (μετ. εις.). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σταμούλη 2016.
- Kant, Immanuel (2013). *Κριτική της κριτικής δύναμης*. Κώστας Ανδρουλιδάκης (μετ. εις.). Αθήνα: Σμίλη.

G.W.F. Hegel – ελληνικές πηγές

- Hegel, G.W.F., *Εισαγωγή στην Αισθητική*, Γ. Βελούδης (εισαγωγή, μτφρ., σχόλια), Κοσμάς Ψυχοπαίδης (επίμετρο), Αθήνα: Πόλις 2000
- Hegel, G.W.F., *Η Αισθητική της Μουσικής*, Μάρκος Τσέτσος (μτφρ., επίμετρο) Αθήνα: Εστία 2002
- Hegel, G.W.F., *Αισθητική*, Γιακουμής, Σ. (μτφρ.), Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη 2010
- Hegel, G.W.F., *Πρόλογοι και Εισαγωγές*, Π. Θανασάς, (μετφρ., ερμηνευτικά σχόλια), Ηράκλειο: Π.Ε.Κ. 2021

Edmund Burke και Immanuel Kant ξενόγλωσσες πηγές

- Burke E. (1958). *A Philosophical Enquiry into the Origins of our Ideas of the Sublime and Beautiful*, J. T. Boulton (ed. Transl.). London: Routledge and Kegan Paul.
- (1990). *A Philosophical Enquiry into the Origins of our Ideas of the Sublime and Beautiful* Adam Philips (edit, intr.). Oxford: Oxford University Press.
- Kant, I. (1902–). *Kritik der Urteilstkraft, Kants gesammelte Schriften*, Volume 5, Berlin: Walter de Gruyter.
- Kant I. (2000). *Critique of the Power of Judgment (The Cambridge Edition of the Works of Immanuel Kant)*. Paul Guyer (ed.), Paul Guyer and Eric Matthews (trans). Cambridge: Cambridge University Press.

G.W.F. Hegel – ξενόγλωσσες πηγές

- Danto, A.C., *After the end of art: contemporary art and the pale of history*, Princeton, N.J.: Princeton University Press 1997
- Hegel, G.W.F., *Vorlesungen über die Philosophie der Ästhetik I,II,III*, in: G.W.F. Hegel, *Werke in zwanzig Bänden*, Werkausgabe, hg. von Eva Moldenhauer und Karl Markus Michel Frankfurt: Suhrkamp, 1970 (Bd. 13–15)
- Hegel, G. W. F., *Hegel's Aesthetics – Lectures on Fine Art, Volumes I & II*, T. M. Knox (trans.), New York: O.U.P. 1975

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Jean-Jacques Rousseau και Denis Diderot γενική βιβλιογραφία στα ελληνικά

- Ντιντερό. Εγκυκλοπαίδεια, Αθήνα: Καστανιώτης, 1995
- Σπύρος Τέγος, Τελετουργικός διαφωτισμός, Αθήνα: Αρμός 2019
- Beardsley M. C. (1989). *Ιστορία των αισθητικών θεωριών*. Δ. Κούρτοβικ, Π. Χριστοδουλίδης (μετ). Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη.
- Cassirer, Ernst (2013). *Η φιλοσοφία του Διαφωτισμού*. Annette Vosswinkel (μετ). Αθήνα: MIET.

Jean-Jacques Rousseau and Denis Diderot - ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- *18th Century French Aesthetics*,
<https://plato.stanford.edu/entries/aesthetics-18th-french/>
- Holley, Jaret "The Aesthetic dimensions of esteem in Rousseau: amour propre, general will and general taste", *British Journal for the History of Philosophy*, 2021
- Harriman-Smith, James, "Comédien"—Actor—"Paradoxe": The Anglo-French Sources of Diderot's "Paradoxe sur lecomédien". *Theater Journal*, 67,1, 2015
- **Edmund Burke και Immanuel Kant – ελληνική βιβλιογραφία**
- Beardsley M. C. (1989). *Ιστορία των αισθητικών θεωριών*. Δ. Κούρτοβικ, Π. Χριστοδουλίδης (μετ). Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη.
- Cassirer, Ernst (2013). *Η φιλοσοφία του Διαφωτισμού*. Annette Vosswinkel (μετ). Αθήνα: MIET.
- Jimenez Marc (2014). *Τι είναι η αισθητική*; Αθήνα: Νεφέλη.

Edmund Burke -ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Bourke, Richard (2015). *Empire and Revolution: The Political Life of Edmund Burke*. Princeton University Press.
- Lock, F. P. (1999). *Edmund Burke. Volume I: 1730–1784*. Clarendon Press.
- Monk S. M. (1960). *The Sublime*. New York: Ann Arbor Paperbacks.
- Shaw P. (2006). *The Sublime*. London and New York: Routledge.
- Sarafianos A. (2005), "Pain, Labour, and the Sublime: Medical Gymnastics and Burke Aesthetics", *Representations*, 91, (1): 58–83.
- —, (2008), "The Contractility of Burke's Sublime and Heterodoxies in Medicine and Art", *Journal of the History of Ideas*, 69 (1): 23– 48

G.W.F. Hegel – ελληνική βιβλιογραφία

- Βελούδης, Γ. «Εισαγωγή», σε: G.W.F. Hegel, *Εισαγωγή στην Αισθητική*, Γ. Βελούδης (μτφρ.), Αθήνα: Πόλις 2000, 7–40
- Γεωργίου Θ., *Αισθητική Θεωρία και Μοντέρνα Τέχνη*, Αθήνα: Futura 2001
- Bras, G., *Ο Χέγκελ και η Τέχνη*, Αθήνα: Πατάκης 2000
- Ψυχοπαίδης, Κ., «Επίμετρο», σε: G.W.F. Hegel, *Εισαγωγή στην Αισθητική*, Γ. Βελούδης (μτφρ.), Αθήνα: Πόλις 2000, 231–278

G.W.F. Hegel – ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Apostolopoulos, D., "Merleau-Ponty, Hegel, and the Task of Phenomenological

Explanation", in: *Phänomenologische Forschungen* 2018 (1):27–52 (2018a)

- Danto A.C., "The End of Art: A Philosophical Defense", in: *History and Theory* 37 (4): 127–143 (1998)
- Gethmann-Siefert, A. "Hegels These vom Ende der Kunst und der 'Klassizismus' der Ästhetik", in: *Hegel-Studien* 1984 (19), 205–258
- Gethmann-Siefert, A., Einführung in Hegels Ästhetik, Stuttgart: UTB 2005
- Henrich, D., "The Contemporary Relevance of Hegel's Aesthetics", in: M. Inwood (ed.), *Hegel*. Oxford: O. U. P. 1985, 199–207
- Houlgate, St., "Introduction: An Overview of Hegel's Aesthetics" (ed.), *Hegel and the Arts*, Evanston, IL: Northwestern University Press 2007a, xii–xxviii
- Houlgate, St. "Hegel on the Beauty of Sculpture", in: St. Houlgate (ed.), *Hegel and the Arts*, Evanston, IL: Northwestern University Press 2007b, 56–89
- Houlgate, St., "Hegel, Danto and the 'End of Art'", in: N. Boyle and L. Disley (eds.), *The Impact of German Idealism: the Legacy of Post-Kantian German Thought*, 4 volumes, Cambridge: CUP (Volume 3, eds. C. Jamme and I. Cooper) 2013, 264–92
- Huddleston, A., "Hegel on Comedy: Theodicy, Social Criticism, and the 'Supreme Task' of Art," in: *British Journal of Aesthetics* 54 (2): 227–40 (2014)
- Low, D., "Hegel and Merleau-Ponty on Modernism and Postmodernism",
- Moland, L. L., "Truth and Beauty: Art as the Sensuous Appearance of the Idea", in: L. L. Moland, *Hegel's Aesthetics: The Art of Idealism*, Oxford: O.U.P. 2019, 23–52
- Pippin, R.B., "The Absence of Aesthetics in Hegel's Aesthetics", in: Fr.C. Beiser (ed.), *The Cambridge Companion to Hegel and Nineteenth-Century Philosophy*, Cambridge: C.U.P. 2008, 394–418
- Pippin, R. B., "Art and Truth: Heidegger and Hegel" in: Robert B. Pippin, *After the Beautiful. Hegel and the Philosophy of Pictorial Modernism*, Chicago and London: The University of Chicago Press 2014, 96–130
- Rush, Fr., *Irony and Idealism. Rereading Schlegel, Hegel, and Kierkegaard*, Oxford: Oxford University Press 2016
- Squire, M., "Introduction: Hegel and art history", in: P. A. Kottman and M. Squire (eds.), *The Art of Hegel's Aesthetics – Hegelian Philosophy and the Perspectives on Art History*, Paderborn: Wilhem Fink 2018, 23–67

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ II

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ

	ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΕΦ 201	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Β
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ II Θέμα: «Οι «γλώσσες» της φιλοσοφίας στον εικοστό αιώνα: Η διαμάχη αναλυτικής και ηπειρωτικής φιλοσοφίας». ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ/ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΓΚΟΛΦΩ ΜΑΓΓΙΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	8	
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ		

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	—
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ecourse.uoi.gr/

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Το σεμινάριο αποσκοπεί στα ακόλουθα: - στην εξοικείωση του/της φοιτητή/τριας με την αντιπαράθεση μεταξύ των δύο κυρίαρχων «παραδειγμάτων» στο πεδίο της φιλοσοφίας του εικοστού αιώνα με έμφαση στις δεκαετίες του '10 και του '20, δηλ. στην περίοδο γένεσης της συγκεκριμένης θεωρητικής αντιπαράθεσης, με συστηματική πραγμάτευση των βασικών φιλοσοφικών ρευμάτων και των εκπροσώπων κάθε φιλοσοφικού ρεύματος. στη θεώρηση της αντιπαράθεσης με όρους μεθοδολογικούς, με αφορά δηλ. στη γλώσσα και τις βασικές στοχεύσεις του φιλοσοφείν στον εικοστό αιώνα. Μέσα από το πρίσμα αυτό η έμφαση δεν θα δοθεί τόσο στην ιστορικοφιλοσοφική όσο στη συστηματική, εν πολλοίς μεταφιλοσοφική, προσέγγιση των φιλοσοφικών θεωρήσεων στις οποίες θα δοθεί η έμφαση, με πρωτεύουσες αναφορές, αφενός, τη φιλοσοφική θεωρία της γλωσσολογίας και, αφετέρου, τη φαινομενολογική φιλοσοφία. - στο να κατηγοριοποιήσει θεωρητικές τάσεις και κείμενα εντός των δύο βασικών «παραδειγμάτων» όπου κινείται η σύγχρονη φιλοσοφία, το αναλυτικό «παράδειγμα» και το ηπειρωτικό «παράδειγμα», να καταφέρει να αφομοιώσει τα βασικά σημεία ρήξης μεταξύ των δύο «παραδειγμάτων» (the analytic–continental divide) αλλά και τις μεταξύ τους συνάψεις και τις γέφυρες που έχουν οικοδομηθεί τις τελευταίες δεκαετίες, με όρους τόσο συστηματικούς όσο και ιστορικούς. - στην τοποθέτηση των συγκεκριμένων αντίπαλων φιλοσοφικών θεωρήσεων στο ευρύτερο πολιτισμικό περιβάλλον της πνευματικής ζωής της Ευρώπης στις πρώτες δεκαετίες του εικοστού αιώνα καθώς και την αξιολόγηση της επίδρασής τους στις επιστήμες, την τέχνη και τα γράμματα. - στη σκιαγράφηση των βασικών σταδίων εξέλιξης της αντιπαράθεσης των δύο αυτών κυρίαρχων φιλοσοφικών «παραδειγμάτων» εντός της σύγχρονης φιλοσοφίας έως και τις μέρες μας. - στην ανάδειξη της σημασίας που είχε η συγκεκριμένη αντιπαράθεση για την ευρύτερη διαμόρφωση των φιλοσοφικών ιδιωμάτων και υφών στο ευρύ πεδίο της φιλοσοφίας του εικοστού και εικοστού πρώτου αιώνα.

Γενικές Ικανότητες	
Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;	

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πλη- ροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολο- γιών Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις Λήψη αποφάσεων Αυτόνομη εργασία Ομαδική εργασία Εργασία σε διεθνές περιβάλλον Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα Σεβασμός στο φυσικόπεριβάλλον Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότηταςκαι ευαισθησίας σεθέματα φύλου Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης Άλλες...
• Ένα σεμινάριο με σαφή ερευνητικό–μεθοδολογικό προσανατολισμό όπως το «Ερευνητική Μεθοδολογία II» αναπτύσσει τις δεξιότητες, φιλοσοφικές και άλλες, του φοιτητή/της φοιτήτριας ως προς τα εξής: • προάγει την προσεκτική, μεθοδολογικά αυστηρή και ιστορικά υποψιασμένη προσέγγιση στα μείζονα φιλοσοφικά έργατης σύγχρονης φιλοσοφίας με τη μέριμνα για την εκτίμηση της ιδιοσυστασίας τους και τον σεβασμό προς τα ποικίλα φιλοσοφικά ιδιώματα που αναπτύσσονται εντός των πολλών ρευμάτων φιλοσοφικής σκέψης στην πρόσφατη ιστορία της φιλοσοφίας, • καλλιεργεί την αναλυτική σκέψη και τον κριτικό αναστοχασμό επάνω σε βασικές φιλοσοφικές έννοιες και φιλοσοφικάεπιχειρήματα που πρέπει να τοποθετούνται μέσα στα φιλοσοφικά τους συγκείμενα με απώτερο στόχο να αποφεύγονται οι προκαταλήψεις και τις προειλημμένες θεωρητικές αποφάσεις υπέρ ή κατά του ενός ή του άλλου φιλοσοφικού ρεύματος ή φιλοσοφικής σχολής, καλλιεργεί τη δεξιότητα της διάκρισης, εννοιολογικής και επιχειρηματολογικής, και αναπτύσσει την αφομοίωση εξειδικευμένων φιλοσοφικών γλωσσών.	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Σε έναν πρώτο χρόνο το σεμινάριο επιχειρεί να εντοπίσει και να επεξεργαστεί τα βασικά στοιχεία της μετάβασης από τη φιλοσοφία του δεκάτου ενάτου στη φιλοσοφία του εικοστού αιώνα. Στο πλαίσιο αυτό γίνεται αναφορά τόσο στο ζήτημα της μεθοδολογίας των ηθικών επιστημών ή των επιστημών του πνεύματος, για παράδειγμα στον J. St. Mill και στον W. Dilthey, όσο και στις φυσικές επιστήμες και τα μαθηματικά, για παράδειγμα τη διένεξη του G. Frege με τον J. St. Mill, όσο και στην κρίση θεμελίων των μαθηματικών. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη γένεση της σύγχρονης γλωσσανάλυσης στο έργο του G.E. Moore ως απάντηση στην επιδείνωση του νεοεγελιανισμού, στη θεωρία των περιγραφών στον B. Russell και την πρόωμη αντιπαράθεση του L. Wittgenstein με τον μέντορά του στο Tractatus Logico–Philosophicus. Με αυτές τις βασικές αναφορές επιχειρείται μια γενεαλογική ανάλυση της ανάδυσης του γλωσσαναλυτικού φιλοσοφικού ιδιώματος, όπως αυτό αναπτύχθηκε στις πρώτες τρεις δεκαετίες του εικοστού αιώνα. • Σε έναν δεύτερο χρόνο, το ενδιαφέρον εστιάζει στη φιλοσοφική σκηνή της Γερμανίας τις πρώτες τρεις δεκαετίες του εικοστού αιώνα με ιδιαίτερη αναφορά, αφενός, στα ρεύματα του νεοκαντιανισμού και της φαινομενολογίας στον E. Husserl, τον M. Heidegger και τον M. Scheler. Στη συνέχεια, ένα ζήτημα που μας απασχολεί είναι οι απαρχές των δύο μειζόνων «παράδειγμάτων» στο πεδίο της σύγχρονης φιλοσοφίας, που είναι το αναλυτικό (analytic) και το ηπειρωτικό (continental) «παράδειγμα» και στο επίκεντρο του ενδιαφέροντός μας έρχεται η ρήξη μεταξύ των δύο αυτών «παράδειγμάτων», η οποία τοποθετείται από πολλούς στη διαμάχη του τέλους της δεκαετίας του 1920 μεταξύ R.Carnap και M.Heidegger στα πεδία της λογικής, της γνωσιοθεωρίας και της οντολογίας.
--

- Σε έναν τρίτο χρόνο, στο επίκεντρο έρχεται οι από τη δεκαετία του '60 κι εξής απόπειρες γεφύρωσης της γενέθλιας αντιπαράθεσης μεταξύ του γλωσσαναλυτικού και του ηπειρωτικού ιδιώματος και εντοπίζονται οι φορείς και τα πιθανά σημεία σύγκλισής τους.

Σε έναν τέταρτο χρόνο, επιχειρείται η συνολική εκτίμηση του τρόπου που η συγκεκριμένη αντιπαράθεση λειτούργησε σε παραδειγματικό επίπεδο, διαμορφώνοντας διαφορετικές μεθοδολογικές στοχεύσεις και προάγοντας διαφορετικά γλωσσικά ιδιώματα.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Εξ αποστάσεως εκπαίδευση (διαδικτυακά σεμινάρια μέσω MTeams).		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση των Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία, στην επικοινωνία με τους φοιτητές και στη συγγραφή της εργασίας.		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών,</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	
	Σεμινάρια	100	
	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	70	
	Συγγραφή εργασίας	120	
	Εβδομαδιαίες	60	
<i>Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i> <i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</i>	εργασίες/ασκήσεις		
	Σύνολο Μαθήματος	350	

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i> <i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απά- ντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</i> <i>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i>	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνική Μέθοδοι αξιολόγησης: Συνδυασμός μεθόδων Κριτήρια αξιολόγησης: Εβδομαδιαίες εργασίες σύντομης ανάπτυξης & ασκήσεις, εργασία εξαμήνου Σεμιναριακές παρουσιάσεις
---	--

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ayer A.J., Γλώσσα, αλήθεια και λογική, μετάφραση: Λ. Τάταρη-Ντουριέ, Σύνταγμα, Αθήνα 1994.
- Moore George Edward, Αναίρεση του ιδεαλισμού, μετάφραση: Ν.Μακρής, εκδ. Δρόμων, Αθήνα 2010.
- Χάιντεγκερ Μάρτιν, Είναι και Χρόνος, τόμος πρώτος, μετάφραση: Γ. Τζαβάρας, Δωδώνη, Γιάννινα-Αθήνα 1978 και 1985.
- Χάιντεγκερ Μάρτιν & Κασσίρερ Έρνστ, Η διαμάχη του Νταβός, εκδ. Έρμα, Αθήνα, 2019.
- Χούσερλ Έντμουντ, Η φαινομενολογία ως αυστηρή επιστήμη, μετάφραση-εισαγωγή Ν. Σκουτερόπουλος, εκδ. Ροές, Αθήνα.
- Husserl Edmund, *Η κρίση των ευρωπαϊκών επιστημών και η υπερβατολογική φαινομενολογία*, μετάφραση-πρόλογος: Π. Θεοδώρου, εκδ. Νήσος, Αθήνα 2012.
- Wittgenstein Ludwig, *Tractatus Logico-Philosophicus*, μετάφραση: Θ. Κιτσόπουλος, επιμέλεια: Ζ. Λορεντζάτος, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1978.

ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βασιλείου Φωτεινή & Πάνος Θεοδώρου, *Εισαγωγή στη φαινομενολογία του Έντμουντ Χούσερλ. Η γένεση και η σημασία των Λογικών Ερευνών*, εκδ. Νήσος, Αθήνα 2019.
- Βιρβιδάκης Στέλιος, «Αναλυτική και ηπειρωτική φιλοσοφία: Κριτήρια αναγνώρισης και διάκρισης», Νεύσις 14(2006), σελ. 3-47.
- Βιρβιδάκης Στέλιος, «Η αναλυτική φιλοσοφία στην Ελλάδα». Στο: Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία: Η φιλοσοφία στα Βαλκάνια σήμερα. *Philosophy in Balcan Countries Today*. Επιμ. Μυρτώ Δραγώνα-Μονάχου. «Καρδαμίτσα», Αθήνα 1994, 239-244.
- Βιρβιδάκης Στέλιος, «Η διαμόρφωση των σχέσεων μεταξύ αναλυτικής και ηπειρωτικής φιλοσοφίας: γεφυρώνοντας το χάσμα», Αφιέρωμα στον Παντελή Μπασάκο, Γ. Φαράκλας Β. Κιντή (επιμ.) (υπό έκδοση).
- Critchley Simon, *Ηπειρωτική φιλοσοφία. Όλα όσα πρέπει να γνωρίζετε*, μετάφραση: Γ. Κακούρης-Γ. Σακκά, Το Βήμα/Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2006.
- Friedman Michael, *Χωριστοί δρόμοι. Κάρνατ, Κασσίρερ και Χάιντεγκερ*, Εκκρεμές, Αθήνα 2017.
- Gay Peter, *Η πνευματική ζωή στη Δημοκρατία της Βαϊμάρης (1919-1933)*, Νησίδες, Θεσσαλονίκη 2000.
- Παντελής Μπασάκος, *Τρεις γλώσσες της φιλοσοφίας: Αριστοτέλης, Χούσερλ, Βιτγκενστάιν*, Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα 2006.
- Σατελέ Φρανσουά, *Η Φιλοσοφία, τ. Δ': Ο εικοστός αιώνας*, μετάφραση: Κ. Παπαγιώργης, Εκδ. Γνώση, Αθήνα 1985.
- Τσινόρεμα Σταυρούλα, *Γλώσσα και κριτική: Ο Wittgenstein για το νόημα, τη γνώση, τις αξίες*, Liberal Books, Αθήνα 2014.
- Χατζημωυσής Αντώνης, «Αναλυτική και Ηπειρωτική Φιλοσοφία: Μεθοδολογικές Παρατηρήσεις», *Δευκαλίων* 30/1-2 (2013), 188-294.
- Χατζημωυσής Αντώνης, *Φιλοσοφικά πορτρέτα*, εκδ. Πόλις, Αθήνα 2017.

ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Dummett Michael, *The Nature and Future of Philosophy*, Columbia University Press, New York 2010 [υπό έκδοση στην ελληνική: Η φύση και το μέλλον της φιλοσοφίας, εκδ. Εκκρεμές, Αθήνα].
- Jackson F., Smith M. (eds), *The Oxford Handbook of Contemporary Philosophy*, Oxford University Press, Oxford-New York 2008.

- Moran Dermot, “The Analytic–Continental Divide: Teaching Philosophy in an Age of Pluralism”, in: D. Evans, I Kucuradi (eds), Teaching Philosophy in the Eve of Twenty–First Century, Meteksan, Ankara 1998, 119–154.
- Prado C.G. (ed.), A House Divided: Comparing Analytic and Continental Philosophy, Humanity Books, Amherst 2003.
- J.Reynolds, W. James, Ed. Mares (eds), Postanalytic and Metacontinental: Crossing Philosophical Divides, Continuum, London–New York 2010.
- Trakakis Nick, “Doing Philosophy in Style: A New Look at the Analytic/Continental Divide”, Philosophy Compass 7 (2012), 919–942.

2. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΕΦ 202	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	B
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ Θέμα: “Πρόσωπα και Προβληματικές” ΔΙΔΑΣΚΩΝ: ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ Δ. ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	8	
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	—		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ecourse.uoi.gr/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Το παρόν μάθημα αποσκοπεί στο να εισαγάγει τους φοιτητές στο πολυδιάστατο πεδίο της νεοελληνικής φιλοσοφίας. Θα επιχειρήσουμε να αναδείξουμε το ψηφιδωτό που συνθέτει τη νεοελληνική φιλοσοφία στην ιστορική διαδρομή της και θα επιλεγούν αντιπροσωπευτικά κείμενα από διάφορους περιόδους προς ερμηνεία και σχολιασμό. Με αυτόν τον τρόπο, θα επιχειρηθεί να γίνουν συγκρίσεις τόσο με διάφορους εκπροσώπους της νεοελληνικής φιλοσοφίας (από τη μεταβυζαντινή περίοδο μέχρι της μέρες μας), όσο και με τις ρίζες της νεοελληνικής φιλοσοφίας, τόσο στην αρχαία Ελλάδα και το Βυζάντιο, όσο και στην ευρωπαϊκό χώρο σκέψης, κυρίως από την Αναγέννηση και εξής. Ζητήματα που θα μας απασχολήσουν είναι τα εξής:

- η σχέση (κριτική ή διαλογική) της νεοελληνικής φιλοσοφίας προς την δυτική φιλοσοφία (τόσο την ηπειρωτική όσο και την αναλυτική παράδοση).
- Η σημασία της έννοιας του προσώπου για τον επανακαθορισμό της φιλοσοφίας, αλλά και γενικότερα του επιστημονικού «παραδείγματος».
- Σύγκριση με σημαίνοντες νεοέλληνες στοχαστές (διαφορετικών) κατευθύνσεων, ιδ. δε των: Καστοριάδη, Αξελού, Παπαϊωάννου, Παπανούτσου, Βράιλα-Αρμένη, Ε. Βούλγαρι, Ε. Μουτσόπουλου, Σπ. Κυριαζόπουλου, Π. Κονδύλη, Ν.Α. Νησιώτη και Έλλης Λαμπρίδη.
- Η σχέση της φιλοσοφίας τόσο με τον μεταφυσικό (θεολογικό) στοχασμό, όσο και με τη γραπτή έκφραση και οργάνωσή της.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να παρουσιάσουν με σαφήνεια και καθαρότητα τους κύριους προβληματισμούς νεοελληνικών κειμένων ειλημμένων από διάφορες ιστορικές περιόδους μέχρι σήμερα, να τα εντάξουν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο και να τα αξιολογήσουν ερμηνευτικά, συνδυαστικά και κριτικά.
- Να κατανοήσουν και να τεκμηριώσουν το γιατί και πώς η αρχαία ελληνική φιλοσοφία και το Βυζάντιο αποτελούν μια από τις βαθύτερες ρίζες του νεοελληνικού πολιτισμού και ποια είναι τα περιθώρια διαλόγου με τον (σημερινό) δυτικό (ευρωπαϊκό κυρίως) πολιτισμό.
- Να έχουν τις βάσεις για να ξεκινήσουν διδακτορικό κύκλο σπουδών εν αναφορά προς τα εν λόγω θέματα, ο οποίος θα χαρακτηρίζεται από την ερευνητική τους αυτονομία και όσο το δυνατόν πρωτοτυπία.

Γενικές Ικανότητες	
Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;	
Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις Λήψη αποφάσεων Αυτόνομη εργασία Ομαδική εργασία Εργασία σε διεθνές περιβάλλον Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης Άλλες...
• Ανάπτυξη κριτικής (συνθετικής-αναλυτικής) και ερμηνευτικής ικανότητας • Ανάπτυξη ικανότητας σαφούς έκφρασης (προφορικής/γραφτής) και διαλόγου • Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών • Προαγωγή δημιουργικής σκέψης • Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

• Ιστορική Εισαγωγή στη Νεοελληνική Φιλοσοφία - ο 15ος-21ος αι.: Πρόσωπα και θέματα ▪ Το ζήτημα της περιοδολόγησης (ιδ. των αρχών της νεοελληνικής φιλοσοφίας) ▪ Το κίνημα του νεοελληνικού διαφωτισμού - ο Η νεοελληνική φιλοσοφία κατά τον 20ο αι. και οι ευρωπαϊκές ωσμώσεις • Ερμηνεία αντιπροσωπευτικών κειμένων νεοελληνικής φιλοσοφίας - ο Ενδεικτική φιλοσοφική θεματολογία: ▪ Η αντίθεση ελευθερίας και αναγκαιοκρατίας ▪ Η δυνατότητα διατύπωσης οντολογίας ως μεταφυσικής σήμερα ▪ Ο κριτικός διάλογος με τη Δύση • Ο διάλογος με τον Heidegger, τον Wittgenstein, τη σχολή της Φρανκφούρτης, αλλά και ο ρόλος της ρωσικής διάνοησης ▪ Οντολογία και τέχνη • Η διαστολή της φιλοσοφίας από την επιστήμη ▪ Ο κοινωνικός προβληματισμός ▪ Ο διάλογος με την αρχαία Ελλάδα • Το πρόβλημα της πρωτοτυπίας (το «νεοελληνικό πρόσωπο») και η επανανακάλυψη του Βυζαντίου	
--	--

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο και εξ αποστάσεως.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία, στην επικοινωνία με τις φοιτήτριες και τους φοιτητές και στη συγγραφή της εργασίας.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις & Σεμινάρια	65

Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS	Μελέτη και ανάλυση πηγών & βιβλιογραφίας Αυτοτελής μελέτη, εργασία Σύνολο Μαθήματος	35 100 200
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμών, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	- Γλώσσα αξιολόγησης: η ελληνική. - Σε περίπτωση φοιτητή Erasmus: αγγλική - Μέθοδοι αξιολόγησης: ανάλυση, σχολιασμός κειμένων, πρόσβαση σε βιβλιογραφία, γραπτή εργασία/παρουσίαση, -επιτρέπεται η χρήση κάθε σχετικού βιβλίου καθώς και η εκτενής χρήση της προτεινόμενης βιβλιογραφίας. - Τα κριτήρια της αξιολόγησης: - Παρακολούθηση, συμμετοχή και μελέτη - η κατανόηση των κειμένων και ένταξη τους σε ευρύτερο συγκείμενο - η αφαιρετική και συνθετική ικανότητα - Γραπτή εργασία - η δομή του επιχειρήματος και η ποιότητα της έκφρασης	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αργυροπούλου, Ρ. 2003: *Νεοελληνικός ηθικός και πολιτικός στοχασμός*, Βάνιας, Θεσσαλονίκη.
- Βουδούρης, Κ. (επιμ.) 2000: *Νεοελληνική Φιλοσοφία*, Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία, Αθήνα.
- Cavarinos, C. 1967: *Modern Greek Philosophers on the Human Soul. Selections from the writings of Five Representative Thinkers of Modern Greece on the Nature and Immortality of the Soul*, translated and edited with a Preface, Introduction, and Notes, Belmont, Massachusetts: Institute for Byzantine and Modern Greek Studies.
- Γιανναράς, Χρ. 2010: *Προτάσεις κριτικής όντολογίας*, Ίκαρος, Αθήνα.
- Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη, Α. 2008: *Νεοελληνική φιλοσοφία: Πρόσωπα και θέματα*, Συμμετρία, Αθήνα.
- Δημαράς, Κ.Θ. 1985: *Νεοελληνικός Διαφωτισμός*, Ερμής, Αθήνα.
- Henderson, G.P. 2009: *Η αναβίωση του ελληνικού στοχασμού (1620-1830)*, μτφρ. Φ.Κ. Βώρος, Ακαδημία Αθηνών, Αθήνα.
- Κιτρομηλίδης, Π. 2009: *Νεοελληνικός Διαφωτισμός: Οι πολιτικές και κοινωνικές ιδέες*, ΜΙΕΤ, Αθήνα.
- Κόκορης, Δ. 2015: *Φιλοσοφία και νεοελληνική λογοτεχνία: πτυχές μιας σύνθετης σχέσης*, Ι. Σιδέρης, Αθήνα.
- Κονδύλης, Π. 2008: *Ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Οι φιλοσοφικές ιδέες*, Θεμέλιο, Αθήνα.
- Λαμπρίδη, Ε. 2004: *Εισαγωγή στη Φιλοσοφία*, νέα έκδοση συμπληρωμένη με το ανέκδοτο Β' μέρος, επίμετρο, εργογραφία Έλλης Λαμπρίδη. Προλεγόμενα Κ.Ι. Δεσποτόπουλος, επιμ. και επίμετρο Λ.Γ. Μπενάκης, Ακαδημία Αθηνών, Φιλοσοφική Βιβλιοθήκη Έλλης Λαμπρίδη, Αθήνα.
- Μουτσόπουλος, Ευ. 1978: "Αί ρίζαι και αι παρούσαι διαστάσεις της συγχρόνου ελληνικής φιλοσοφίας", στου ίδιου, *Φιλοσοφικοί Προβληματισμοί*, τ.2, *Αναδρομαί και Αναδομήσεις*, Αθήνα, σσ. 371-376.

- Μπέγζος, Μ.Π. 2012: *Γεωγραφία της φιλοσοφίας: Μελετήματα ιστορίας της φιλοσοφίας*, εκδ. Παπαζήση, (διά-λογος: Φιλοσοφική Βιβλιοθήκη/Μελετες 4), Αθήνα, σσ. 128-144 και 153.
- Μπέγζος, Μ. 2018: *Νεοελληνική φιλοσοφία της θρησκείας: Θεολογία, τεχνολογία και ιδεολογία*, Πεδίο (Θρησκευτοφιλοσοφική Βιβλιοθήκη 1), Αθήνα.
- Μπενάκης, Λ.Γ. 2006: *Μνήμη Ι.Ν. Θεοδωρακόπουλου, Π.Κ. Κανελλόπουλου, Κ.Δ. Τσάτσου, Ε.Π. Παπανούτσου, Β.Ν. Τατάκη: Κείμενα για τους πέντε φιλοσόφους, Βιογραφικά Σημειώματα και Εξαντλητική Εργογραφία τους*, Παρουσία, Αθήνα.
- Νούτσος, Π. 1981: *Νεοελληνική φιλοσοφία*, Κέδρος, Αθήνα.
- Παπαγιαννόπουλος, Η. 2015: «Κρίση και νεοελληνικές γενεαλογίες: Τρία παραδείγματα», *Φρέαρ*, 11 (2015), 237-261.
- Παπαδόπουλος, Θ.Θ. 2021: *Η νεοελληνική φιλοσοφία από τον 16ο έως τον 18ο αιώνα*, Σ.Ι. Ζαχαρόπουλος, Αθήνα.
- Παπανούτσος, Ε.Π. (έπιμ.) 1953/1956: *Νεοελληνική Φιλοσοφία*, ττ. Α&Β, Αετός Α.Ε. (Ι.Ν. Ζαχαρόπουλος, Βασική Βιβλιοθήκη, ττ. 35&36), Αθήναι.
- Πέτσιος, Κ.Θ. 2016: *Η περί φύσεως συζήτηση στη Νεοελληνική σκέψη. Όψεις της φιλοσοφικής συζήτησης από τον 15ο ως τον 19ο αιώνα*, Εκδ. Θεοδωρίδη, Ιωάννινα.
- Σινιόσογλου, Ν. 2016: *Αλλόκοτος Έλληνισμός: Δοκίμιο για την όριακή έμπειρία των ιδεών*, Κίχλη, Αθήνα.
- Steiris, G., Mitralaxis, S. and Arabatzis, G. (eds.) 2016: *The Problem of Modern Greek Identity. From the Ecumene to the Nation-State*, Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- Virvidakis, St. 1997: "Analytic Philosophy in Greece", *Dialectica*, 51 (1997): 135-143.
- Ψημμένος, Ν. (έπιμ.) 1988-1989: *Η Ελληνική Φιλοσοφία από το 1453 ως το 1821*, ττ. Α & Β', Γνώση, Αθήνα.

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- Δευκαλίων
- Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση
- *Journal of Modern Greek Studies*
- *Κάτοπτρον Νεοελληνικής Φιλοσοφίας*, Τόμοι Α'-Γ', Ιωάννινα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τομέας Φιλοσοφίας – Εργαστήριο Ερευνών Νεοελληνικής Φιλοσοφίας, 2011-2016
- *Φιλοσοφία, Επετηρίς του Κέντρου Ερέυνης της Ελληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών*

3. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
	Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΕΦ 203	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Β

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ Θέμα: «Στοιχεία Κοινωνικής Οντολογίας στη σκέψη του P. Bourdieu». ΔΙΔΑΣΚΩΝ: ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΙΟΡΔΑΝΗΣ ΜΑΡΚΟΥΛΑΤΟΣ	
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3	8
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).		
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	—	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	http://ecourse.uoi.gr	

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β

- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

- Τοποθέτηση της σκέψης του Bourdieu στο σύγχρονο θεωρητικό τοπίο.
- Εξοικείωση με τις κύριες εννοιολογικές παραμέτρους της μπουρντιανής σκέψης, και κατάδειξη του τρόπου ενσωμάτωσής τους σε μια ολοκληρωμένη θεωρητική οπτική.
- Εκτενής και συστηματική προσπάθεια ανασύνθεσης των ανθρωπολογικών και ηθικοπολιτικών προεκτάσεων της έννοιας του *habitus*.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις Λήψη αποφάσεων Αυτόνομη εργασία Ομαδική εργασία Εργασία σε διεθνές περιβάλλον Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης Άλλες...
---	---

Οι φοιτητές μαθαίνουν να σκέφτονται διεξοδικά και κριτικά. Μαθαίνουν να προσεγγίζουν πρωτότυπα φιλοσοφικά κείμενα με σεβασμό, μέριμνα, προσοχή στη λεπτομέρεια. Μαθαίνουν τι σημαίνει εις βάθος μελέτη, κατανόηση, κριτική αποτίμηση. Μαθαίνουν, με άλλα λόγια, έναν τρόπο αντίληψης της μελέτης, και ευρύτερα των σπουδών τους: μαθαίνουν τι σημαίνει αφοσίωση σ' ένα αντικείμενο μελέτης. Σε συνέργεια με τα παραπάνω, μαθαίνουν να συνθέτουν ένα κείμενο συνεκτικό, κάποτε δημιουργικό, και απαραίτητως γλωσσικά ευπρόσωπο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στοιχεία Κοινωνικής Οντολογίας στη σκέψη του P.Bourdieu

- Οι βασικές εννοιολογικές συνιστώσες της μπουρντιανής προσέγγισης.
- Το κοινωνικοποιούμενο σώμα ως πεδίο κατάλυσης αντιθετικών ζευγμάτων.
- Το κοινωνικό και το προσωπικό.
- Το πρακτικό και το στοχαστικό.
- Κοινωνική τροχιά και χάρισμα.
- Συνέχεια και ασυνέχεια στις κοινωνικές πρακτικές.
- Τέλεση, επιτέλεση, θεατρικότητα.
- Συμβόλαιο και μύηση.
- *Habitus* και *συνήθεια*· κανονικότητα και δημιουργία.
- Το *habitus* και η ενότητα του [κοινωνικού] εαυτού.
- Πρακτική αρτίωση και αξιακότητα: *habitus*, αρετή, ευδαιμονία.
- Κοινωνικός επικαθορισμός και αυτενέργεια.
- Προς έναν αντι-ουσιολογικό ανθρωπισμό;

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.	Πρόσωπο με πρόσωπο.
--	---------------------

ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές			
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	
	Διαλέξεις	39	
	Μελέτη	80	
	Συγγραφή εργασίας	81	

(Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS			
	Σύνολο Μαθήματος	200	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Η αξιολόγηση των φοιτητών τελείται, κατ' ουσίαν, καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου: από την παρουσία τους στις παραδόσεις, τις παρεμβάσεις τους, την εν γένει προδιάθεσή τους να «πάρουν το μάθημα στα σοβαρά». Η αξιολόγησή τους στο τέλος του εξαμήνου βασίζεται στην ποιότητα της γραπτής ερευνητικής εργασίας τους, καθώς και της παρουσιάσής της στο πλαίσιο του μαθήματος.		

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bourdieu, P. (2006) *Η αίσθηση της πρακτικής*, μτφρ. Θ. Παραδέλλης. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Bourdieu, P. (1999) *Γλώσσα και συμβολική εξουσία*, μτφρ. Κ. Καψαμπέλη. Αθήνα: Καρδαμίτσας.
- Bourdieu, P. (2016) *Πασκαλιανοί διαλογισμοί*, μτφρ. Ε. Γιαννοπούλου. Αθήνα: Πατάκης.
- Bourdieu, P. (2013) *Η Διάκριση: κοινωνική κριτική της καλαισθητικής κρίσης*, μτφρ. Κ. Καψαμπέλη. Αθήνα: Πατάκης.
- Bourdieu, P. (2007) *Σχεδιάγραμμα για μια Αυτοανάλυση*, μτφρ. Ε. Γιαννοπούλου. Αθήνα: Πατάκης.
- Bourdieu, P. (2000) *Πρακτικοί λόγοι*, μτφρ. Ρ. Τουτουντζή. Αθήνα: Πλέθρον.
- Bourdieu, P. and Wacquant, L. J. D. (1992) *An Invitation to Reflexive Sociology*. Cambridge: Polity.
- Bourdieu, P. (2020) *Habitus and Field*, transl. P. Collier. Cambridge: Polity.
- Shusterman, R. (ed.) (1999) *Bourdieu: a critical reader*. Oxford: Blackwell.
- Threadgold, S. (2020) *Bourdieu and Affect: towards a theory of affective affinities*. Bristol: Bristol University Press.
- Burawoy, M. (2019) *Symbolic Violence: conversations with Bourdieu*. Durham and London: Duke University Press.
- Swartz, D. (1997) *Culture and Power: the sociology of Pierre Bourdieu*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Atkinson, W. (2020) *Bourdieu and After: a guide to relational phenomenology*. New York: Routledge.
- Μαρκουλάτος, Ι. (2007) *Σώμα και Νόημα: δοκίμιο πολιτικής οντολογίας*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΕΦ 301	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Γ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ Θέμα: «Η διαμάχη Rawls – Habermas: Η δικαιολόγηση της φιλελεύθερης δημοκρατίας και η δημόσια χρήση του λόγου» ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ/ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΑΓΛΑΪΑ ΜΕΛΑ ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΤΣΑΣ ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΚΟΥΖΕΛΗΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	8	
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	—		

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ecourse.uoi.gr/

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Το μάθημα πραγματεύεται τον διάλογο ανάμεσα στον John Rawls και τον Jürgen Habermas με κύριους θεματικούς άξονες τη δικαιολόγηση της φιλελεύθερης δημοκρατίας και τη δημόσια χρήση του λόγου. Το μάθημα διακρίνεται σε τρία μέρη, τα οποία συνδέονται οργανικά μεταξύ τους. Το πρώτο μέρος ακολουθεί τη διανοητική πορεία του Rawls από τη *Θεωρία της Δικαιοσύνης* στον *Πολιτικό Φιλελευθερισμό*, επιχειρώντας μια κριτική ανασυγκρότηση των κομβικών σημείων της θεωρίας με άξονα τις μεθοδολογικές και φιλοσοφικές προϋποθέσεις της συμβολιακής κατασκευής και των διαδικασιών δικαιολόγησης.

Τα μαθησιακά αποτελέσματα που αναμένονται αφορούν στη γνώση των επιστημολογικών και μεθοδολογικών προϋποθέσεων της θεωρίας της δικαιοσύνης, καθώς και στην εννοιολογική ανάλυση των χαρακτηριστικών του κονστρουκτιβιστικού υποδείγματος του Rawls. Η γνώση των πηγών και των κριτηρίων ελέγχου της εγκυρότητας των αρχών δικαιοσύνης θα έχει ως αποτέλεσμα να κατανοούν οι φοιτητές/τριες τη μεθοδολογία του φιλοσοφικού εγχειρήματος του Rawls και να μπορούν να την εφαρμόσουν στην πραγμάτευση επίκαιρων προβλημάτων δικαιοσύνης, εφαρμόζοντας τις κατάλληλες μεθόδους δικαιολόγησης.

Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος τίθεται ως αφετηρία το δεδομένο του «εύλογου πλουραλισμού» και αναλύεται η θεμελιώδης έννοια του δημόσιου λόγου. Πιο συγκεκριμένα, θα επικεντρωθούμε στην έννοια της «επάλληλης συναίνεσης» με αναφορά στη διάκριση ανάμεσα στο ορθό και το αγαθό και θα εξετάσουμε τις προϋποθέσεις και την εμβέλεια του δημόσιου λόγου.

Τα μαθησιακά αποτελέσματα που αναμένονται είναι η γνώση, κατανόηση και κριτική αποτίμηση της θεωρίας της δικαιοσύνης με επίκεντρο το πρακτικό καθήκον της πολιτικής φιλοσοφίας και το αίτημα της δικαιολόγησης της πολιτικής αντίληψης σε συνθήκες αξιολογικού και πολιτισμικού πλουραλισμού. Κύριοι στόχοι είναι: (α) να ασκηθεί η κριτική δύναμη των συμμετεχόντων, ώστε να είναι σε θέση να ελέγξουν την εγκυρότητα του προτάγματος του Rawls για την εποχή μας και να μπορούν να το αποτιμήσουν σε αντιπαράθεση προς εναλλακτικά υποδείγματα δικαιοσύνης, (β) να κατανοούν οι φοιτητήτριες/ές τη σχέση ανάμεσα στις διαδικασίες δικαιολόγησης των θεμελιακών ηθικο-πολιτικών αρχών δικαιοσύνης και τις συνθήκες του αξιολογικού και πολιτισμικού πλουραλισμού από τις οποίες χαρακτηρίζονται οι σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες.

Το τρίτο μέρος είναι αφιερωμένο στον διάλογο Rawls – Habermas (*The Journal of Philosophy*, 1995). Θα μελετήσουμε τις κανονιστικές προϋποθέσεις της πολιτικής φιλοσοφίας του Habermas και θα εξετάσουμε σε βάθος τα βασικά σημεία διαφωνίας ανάμεσα στους δύο θεωρητικούς. Ως προς τούτο, θα δώσουμε ιδιαίτερη έμφαση στη διαφωνία σχετικά με τη δημόσια χρήση του λόγου με αναφορά στη σχέση δημόσιου λόγου και θρησκείας. Παράλληλα, θα αναλύσουμε διεξοδικά την έννοια της μετακοσμικής κοινωνίας που αναπτύσσει ο Habermas στο πρόσφατο έργο του, προσπαθώντας να ανιχνεύσουμε την επιρροή του πολιτικού φιλελευθερισμού.

Τα μαθησιακά αποτελέσματα που αναμένονται είναι: (α) η γνώση και κατανόηση των βασικών σημείων σύγκλισης και απόκλισης ανάμεσα στους δύο θεωρητικούς σχετικά με τις διαδικασίες δικαιολόγησης του πολιτικού φιλελευθερισμού και τη δημόσια χρήση του λόγου, (β) η κατανόηση και κριτική επεξεργασία των όρων και των προϋποθέσεων της δημόσιας χρήσης του λόγου σε συνθήκες αξιολογικού και πολιτισμικού πλουραλισμού, (γ) η κατανόηση και κριτική αποτίμηση της συνεισφοράς των θρησκευτικών επιχειρημάτων στη δημόσια σφαίρα τόσο ως προς την ηθικο-πολιτική αυτοαντίληψη των πολιτών όσο και ως προς τη δυνατότητα ενσωμάτωσης στην κοσμική γλώσσα των ηθικών ενοράσεων και των εκφραστικών δυνατοτήτων της θρησκείας με σκοπό την ενδυνάμωση της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
Λήψη αποφάσεων
Αυτόνομη εργασία
Ομαδική εργασία
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
..... Άλλες...
.....

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών.
- Βιβλιογραφική έρευνα στη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου και έρευνα με τη χρήση τεχνολογίας.
- Ανάλυση φιλοσοφικών κειμένων και εννοιών.
- Συγκρότηση και διατύπωση φιλοσοφικών επιχειρημάτων.
- Αυτόνομη εργασία.
- Ομαδική εργασία.
- Συγγραφή εργασίας.
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών.
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα.
- Ευαισθητοποίηση σε ζητήματα κοινωνικής δικαιοσύνης.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Περιεχόμενο

- Εισαγωγή: Ο διάλογος Rawls – Habermas.
 - ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟ (ΛΙΑ ΜΕΛΑ Χ 3).
 - Θεωρία της δικαιοσύνης και δικαιολόγηση.
 - Η συμβολιακή κατασκευή του Rawls και η δικαιολόγηση των αρχών δικαιοσύνης.
 - Η πρωταρχική θέση και το πέπλο της άγνοιας.
 - Αμεροληψία και αμοιβαιότητα.
 - Ο πολιτικός φιλελευθερισμός.
 - Η πολιτική στροφή του Rawls.
 - Ο αντιμεταφυσικός προσανατολισμός της θεωρίας.
 - Εύλογο vs. Ορθολογικό.
 - Το πρακτικό καθήκον της φιλοσοφίας.
 - ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΙΔΕΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ (ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΥΚΟΥΖΕΛΗΣ Χ 3).
 - Πολιτικός φιλελευθερισμός και δικαιολόγηση.
 - Το δεδομένο του εύλογου πλουραλισμού.
 - Πολιτική αντίληψη και περιεκτικά δόγματα.
 - Το δίκαιο και το αγαθό.
 - Η έννοια της επάλληλης συναίνεσης.
 - Επάλληλη συναίνεση και *modus vivendi*.
 - Το αγαθό της πολιτικής κοινωνίας.
 - Η ιδέα του δημόσιου λόγου.
 - Όροι και προϋποθέσεις του δημόσιου λόγου.
 - Τα καθήκοντα της πολιτικής φιλοσοφίας.
 - Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ RAWLS – HABERMAS: ΜΙΑ «ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΔΙΕΝΕΞΗ»; (ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΛΤΣΑΣ Χ 3).
 - Η κριτική του Habermas στον πολιτικό φιλελευθερισμό.
 - Η κριτική στις έννοιες της πρωταρχικής θέσης και της επάλληλης συναίνεσης.
 - Η δημοκρατία ως διαδικασία.
 - Ιδιωτική και δημόσια αυτονομία.
 - Η κριτική του Rawls στην ηθική του διαλόγου.
 - Η ηθική του διαλόγου ως περιεκτικό δόγμα.
 - Η δικαιολόγηση του πολιτικού φιλελευθερισμού.

10. Δημόσιος λόγος και θρησκεία.
- 10.1. Η έννοια της μετακοσμικής κοινωνίας.
- 10.2. Το καθήκον της πολιτειότητας και η εμβέλεια του δημόσιου λόγου.
- 10.3. Το θρησκευτικό επιχείρημα στη δημόσια σφαίρα.
11. Παρουσίαση εργασιών.
12. Παρουσίαση εργασιών.
13. Συνολική αποτίμηση και ερευνητικές προοπτικές.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το μάθημα πραγματεύεται τον διάλογο ανάμεσα στον John Rawls και τον Jürgen Habermas με κύριους θεματικούς άξονες τη δικαιολόγηση της φιλελεύθερης δημοκρατίας και τη δημόσια χρήση του λόγου. Το μάθημα διακρίνεται σε τρία μέρη, τα οποία συνδέονται οργανικά μεταξύ τους. Το πρώτο μέρος ακολουθεί τη διανοητική πορεία του Rawls από τη *Θεωρία της Δικαιοσύνης* στον *Πολιτικό Φιλελευθερισμό*, επιχειρώντας μια κριτική ανασυγκρότηση των κομβικών σημείων της θεωρίας με άξονα τις μεθοδολογικές και φιλοσοφικές προϋποθέσεις της συμβολαιακής κατασκευής και των διαδικασιών δικαιολόγησης. Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος τίθεται ως αφετηρία το δεδομένο του «εύλογου πλουραλισμού» και αναλύεται η θεμελιώδης έννοια του δημόσιου λόγου. Πιο συγκεκριμένα, θα επικεντρωθούμε στην έννοια της «επάλληλης συναίνεσης» με αναφορά στη διάκριση ανάμεσα στο ορθό και το αγαθό και θα εξετάσουμε τις προϋποθέσεις και την εμβέλεια του δημόσιου λόγου. Το τρίτο μέρος είναι αφιερωμένο στον διάλογο Rawls – Habermas (*The Journal of Philosophy*, 1995). Θα μελετήσουμε τις κανονιστικές προϋποθέσεις της πολιτικής φιλοσοφίας του Habermas και θα εξετάσουμε σε βάθος τα βασικά σημεία διαφωνίας ανάμεσα στους δύο θεωρητικούς. Ως προς τούτο, θα δώσουμε ιδιαίτερη έμφαση στη διαφωνία σχετικά με τη δημόσια χρήση του λόγου με αναφορά στη σχέση δημόσιου λόγου και θρησκείας. Παράλληλα, θα αναλύσουμε διεξοδικά την έννοια της μετακοσμικής κοινωνίας που αναπτύσσει ο Habermas στο πρόσφατο έργο του, προσπαθώντας να ανιχνεύσουμε την επιρροή του πολιτικού φιλελευθερισμού.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

1. Εισαγωγή: Ο διάλογος Rawls – Habermas.

I. ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟ (ΛΙΑ ΜΕΛΑ x 3).

2. Θεωρία της δικαιοσύνης και δικαιολόγηση.
- 2.1. Η συμβολαιακή κατασκευή του Rawls και η δικαιολόγηση των αρχών δικαιοσύνης.
- 2.2. Η πρωταρχική θέση και το πέπλο της άγνοιας.
- 2.3. Αμεροληψία και αμοιβαιότητα.
3. Ο πολιτικός φιλελευθερισμός.
- 3.1 Η πολιτική στρόφη του Rawls.
- 3.2. Ο αντιμεταφυσικός προσανατολισμός της θεωρίας.
- 3.4. Εύλογος vs. Ορθολογικό.
4. Το πρακτικό καθήκον της φιλοσοφίας.

II. ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΙΔΕΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΟΥ (ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΥΚΟΥΖΕΛΗΣ x 3).

5. Πολιτικός φιλελευθερισμός και δικαιολόγηση.
- 5.1. Το δεδομένο του εύλογου πλουραλισμού.
- 5.2. Πολιτική αντίληψη και περιεκτικά δόγματα.
6. Το δίκαιο και το αγαθό
- 6.1. Η έννοια της επάλληλης συναίνεσης.
- 6.2. Επάλληλη συναίνεση και *modus vivendi*.
- 6.3. Το αγαθό της πολιτικής κοινωνίας.

7. Η ιδέα του δημόσιου λόγου.
 7.1. Όροι και προϋποθέσεις του δημόσιου λόγου.
 7.2. Τα καθήκοντα της πολιτικής φιλοσοφίας.

III. Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ RAWLS – HABERMAS: ΜΙΑ «ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΔΙΕΝΕΞΗ»; (ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΛΤΣΑΣ x 3).

8. Η κριτική του Habermas στον πολιτικό φιλελευθερισμό.
 8.1. Η κριτική στις έννοιες της πρωταρχικής θέσης και της επάλληλης συναίνεσης.
 8.2. Η δημοκρατία ως διαδικασία.
 8.3. Ιδιωτική και δημόσια αυτονομία.
 9. Η κριτική του Rawls στην ηθική του διαλόγου.
 9.1. Η ηθική του διαλόγου ως περιεκτικό δόγμα.
 9.2. Η δικαιολόγηση του πολιτικού φιλελευθερισμού.
 10. Δημόσιος λόγος και θρησκεία.
 10.1. Η έννοια της μετακοσμικής κοινωνίας.
 10.2. Το καθήκον της πολιτεϊότητας και η εμβέλεια του δημόσιου λόγου.
 10.3. Το θρησκευτικό επιχείρημα στη δημόσια σφαίρα.
 11. Παρουσίαση εργασιών.
 12. Παρουσίαση εργασιών.

Συνολική αποτίμηση και ερευνητικές προοπτικές.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο. Εξ αποστάσεως εκπαίδευση.		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	- Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία (εκπαιδευτική πλατφόρμα e-course, PowerPoint). - Χρήση στην επικοινωνία με τις/τους φοιτήτριες/τές (e-mail, πλατφόρμα e-course).		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	
	Διαλέξεις	39	
	Ερευνητική καθοδήγηση από τους διδάσκοντες	10	
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	41	
	Συγγραφή εργασίας	70	
	Παρουσίαση εργασίας	40	
	Σύνολο Μαθήματος	200	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i> <i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία</i>	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνική.		

Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Μέθοδοι αξιολόγησης: Συγγραφή και παρουσίαση εργασίας. Ανάλυση και σχολιασμός κειμένων. Πρόσβαση σε ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία. Γραπτή εργασία: 50%. Παρουσίαση εργασίας: 30%. Παρακολούθηση/συμμετοχή/μελέτη: 20%.
--	---

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Baier, K., 1989. "Justice and the Aims of Political Philosophy". *Ethics* 99, 4, σελ. 771–190.
- Barry, B., 1995. "John Rawls and the Search for Stability". *Ethics* 105/4, σελ. 874 – 915.
- Baumrin, B., 1975. "Autonomy in Kant and Rawls". *Midwest Studies in Philosophy* 1/1, σελ. 55 – 57.
- Beckford, James A. 2012. Public Religions and the Postsecular: Critical Reflections. *Journal for the Scientific Study of Religion* 51(1), pp. 1–19.
- Boettcher, James W., and Jonathan Harmon. 2009, Introduction: Religion and the public sphere, *Philosophy and Social Criticism* 35(1–2), pp. 5–22.
- Bosetti, Giancarlo and Klaus Eder. 2006, Post–Secularism: A Return to the Public Sphere. *Eurozine*, <https://www.eurozine.com/post-secularism-a-return-to-the-public-sphere/>, προσπέλαση 9 Δεκεμβρίου 2018.
- Casanova, José. 1994, *Public Religions in the Modern World*, Chicago: The University of Chicago Press. Cohen, G.A., 2008. *Rescuing Justice and Equality*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Cohen, J., 1993. "Moral Pluralism and Political Consensus." Στο: *The Idea of Democracy*. Eds. David Copp, Jean Hampton and John Roemer. Cambridge: Cambridge University Press, σελ. 270 – 292.
- Cooke, Maeve. 2007, A Secular State for a Postsecular Society? Postmetaphysical Political Theory and the Place of Religion, *Constellations* 14(2), pp. 224–238.
- Daniels, N. (ed.), 1989. *Reading Rawls. Critical Studies on Rawls' A Theory of Justice*. Stanford California: Stanford University Press.
- Darwall, S., 1976. "A Defense of the Kantian Interpretation." *Ethics* 86/2, σελ. 164 – 170.
- Ferrara, Alessandro. 2009, The separation of religion and politics in a post–secular society, *Philosophy and Social Criticism* 35(1–2), pp. 77–91.
- Finlayson, James G. 2019. *The Habermas–Rawls Debate*. New York: Columbia University Press.
- Finlayson, James G. and Fabian Freyenhagen (eds.) 2011. *Habermas and Rawls: Disputing the Political*. Routledge studies in contemporary philosophy (23), (New York, USA: Routledge).
- Freeman, D. (ed.), 2003. *The Cambridge Companion to Rawls*. New York: Cambridge University Press.
- Freeman, Samuel. 2004, Public Reason and Political Justifications, *Fordham Law Review*(72)5, pp. 2021–2072.
- Gorski, Philip S., David Kyuman Kim, John Torpey, and Jonathan VanAntwerpen. 2012. *The Post–Secular in Question. Religion in Contemporary Society*. New York: Social Science Research Council/New York University Press.

- Ζουμπουλάκης, Σ. (επιμ.), 2015. *Δικαιοσύνη και Δίκαιο*. Αθήνα: Άρτος Ζωής.
- Habermas, Jürgen. 1992. *Postmetaphysical Thinking: Philosophical Essays*. Cambridge, MA: The MIT Press.
- Habermas, J., 1995. "Reconciliation Through the Public Use of Reason: Remarks on John Rawls's Political Liberalism". *Journal of Philosophy* 92, σελ. 109 – 131.
- Habermas, Jürgen. 1996, *Between Facts and Norms: Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy*, Cambridge, MA: The MIT Press.
- Habermas, Jürgen. 2006a, Religion in the Public Sphere, *European Journal of Philosophy* 14(1), pp. 1–25.
- Habermas, Jürgen. 2008a, *Between Naturalism and Religion: Philosophical Essays*, Cambridge: Polity Press.
- Habermas, Jürgen. 2008b, Notes on Post-Secular Society, *New Perspectives Quarterly* 25(4), pp. 17–29.
- Habermas, Jürgen. 2010b, An Awareness of What is Missing, in *An Awareness of What is Missing: Faith and Reason in a Post-Secular Age*, Jürgen Habermas et al., Cambridge: Polity Press, pp. 15–23.
- Habermas, Jürgen. 2011. "The Political": The Rational Meaning of a Questionable Inheritance of Political Theology, in *Judith Butler, Jürgen Habermas, Charles Taylor, Cornel West: The Power of Religion in the Public Sphere*, Eduardo Mendieta and Jonathan VanAntwerpen, eds., New York: Columbia University Press, pp. 15–33.
- Habermas, Jürgen. 2017, *Postmetaphysical Thinking II: Essays and Replies*, Cambridge: Polity Press.
- Habermas, Jürgen, and Charles Taylor. 2011, Dialogue, in *Judith Butler, Jürgen Habermas, Charles Taylor, Cornel West: The Power of Religion in the Public Sphere*, pp. 60–69.
- Hampton, J., 1989. "Should Political Philosophy Be Done Without Metaphysics?" *Ethics* 99/4, σελ. 791 – 814.
- Hill Jr., Th., 1994. "The Stability Problem in Political Liberalism". *Pacific Philosophical Quarterly* 75, σελ. 333 – 352.
- Καλτσάς, Σπύρος. 2017, Η μεταμεταφυσική σκέψη απέναντι στην πρόκληση της θρησκείας: Πρακτικός Λόγος, αλληλεγγύη και ο διάλογος της φιλοσοφίας με τη θρησκεία ως καθήκον πολιτικό, *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών* 148, σσ. 77–103.
- Kaltsas, Spyridon. 2019, Habermas, Taylor, and Connolly on Secularism, Pluralism, and the Post-Secular Public Sphere, *Religions* 10(8), 460, pp. 1–19, <https://www.mdpi.com/2077-1444/10/8/460>, προσπέλαση 22 Οκτωβρίου 2019.
- Καντ, Ι., 1984. *Τα θεμέλια της μεταφυσικής των ηθών*. Μτφρ. Γ. Τζαβάρας. Αθήνα: Δωδώνη.
- Korsgaard, C., 1996. *Creating the Kingdom of Ends*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Koukouvelis, Kostas. 2009. "Kant and Rawls on the public use of reason", *Philosophy and Social Criticism*, 35 (7): 839–865.
- Kymlicka, W., 1989. *Liberalism, Community and Culture*. Oxford: Oxford University Press.
- Μελά, Λ., 2007. *John Rawls. Η προβληματική του συμβολαίου*. Αθήνα: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα.
- Μελά, Λ. (επιμ.), 2018. *Δοκίμια σύγχρονης πολιτικής φιλοσοφίας. Δικαιοσύνη, ελευθερία, αρετή*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Μιχαλάκης, Α., 2013. *Το δίκαιο και το αγαθό. Δοκίμιο για τη θεωρία της δικαιοσύνης του John Rawls*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

- Nagel, T., 2011. *Ισότητα και μεροληψία*. Μτφρ. Κ. Κουκουζέλης & Π. Φλέσσας. Αθήνα: Εκκρεμές.
- O'Neill, O., 1986. "The Public Use of Reason". *Political Theory* 14/4, σελ. 523 – 551.
- Παπαγεωργίου, Κ., 1994. *Η πολιτική δυνατότητα της δικαιοσύνης. Συμβόλαιο και συναίνεση στον John Rawls*. Αθήνα: Νήσος.
- Parmaksiz, Umut. 2016. Making Sense of the Postsecular. *European Journal of Social Theory* 21, pp. 1–19.
- Pettit, Ph., 2005. "Rawls's Social Ontology". *Politics, Philosophy and Economics* 4, σελ. 157– 174.
- Pogge, Th., 1989. *Realizing Rawls*. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press.
- Rawls, J., 2001. *Θεωρία της Δικαιοσύνης*. Μτφρ. Φ. Βασιλόγιαννης, Β. Βουτσάκης, Φ. Παιονίδης, Ν. Στυλιανίδης, Α. Τάκης. Αθήνα: Πόλις.
- Rawls, J., 2002. *Το Δίκαιο των Λαών και «Η ιδέα του δημόσιου λόγου αναθεωρημένη»*. Μτφρ. Α. Παπασταύρου. Αθήνα: Ποιότητα.
- Rawls, J., 2004. *Πολιτικός Φιλελευθερισμός*. Μτφρ. Σ. Μαρκέττος. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Rawls, J., 2006. *Η δίκαιη κοινωνία. Η δικαιοσύνη ως ακριβοδικία. Μια αναδιατύπωση*. Μτφρ. Φ. Παιονίδης. Αθήνα: Πόλις.
- Rawls, J., 2016. *Κοινωνική δικαιοσύνη και καντιανή ηθική*. Επιμ. Α. Μιχαλάκης. Αθήνα: Liberal Books.
- Rawls, J., 2021. *Διαλέξεις στην ιστορία της πολιτικής φιλοσοφίας*. Μτφρ. Γ. Μολύβας Α. Μελά. Αθήνα: Κριτική
- Richardsdson H. & Weithman P. (eds.), 1999. *The Development and Main Outlines of Rawls's Theory of Justice* (The Philosophy of Rawls, 1). New York: Garland Publishing Inc.
- Richardsdson H. & Weithman P. (eds.), 1999. *The Two Principles and Their Justification* (The Philosophy of Rawls, 2). New York: Garland Publishing Inc.
- Richardsdson H. & Weithman P. (eds.), 1999. *Opponents and implications of A Theory of Justice* (The Philosophy of Rawls, 3). New York: Garland Publishing Inc.
- Richardsdson H. & Weithman P. (eds.), 1999. *Moral Psychology and Community* (The Philosophy of Rawls, 4). New York, Garland Publishing Inc., 1999.
- Richardsdson H. & Weithman P. (eds.), 1999. *Reasonable Pluralism* (The Philosophy of Rawls, 5). New York, Garland Publishing Inc., 1999.
- Sandel, M., 2003. *Ο φιλελευθερισμός και τα όρια της δικαιοσύνης*. Μτφρ. Κ. Γεωργοπούλου. Αθήνα: Πόλις.
- Scheffler, S., 1994. "The Appeal of *Political Liberalism*." *Ethics* 105/1, σελ. 4 – 22.
- Simhony, A. & Weinstein, D., 2001. *The New Liberalism: Reconciling Liberty and Community*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Taylor Charles. 2011, Why We Need A Radical Redefinition of Secularism, in *Judith Butler, Jürgen Habermas, Charles Taylor, Cornel West: The Power of Religion in the Public Sphere*, pp. 34–59.
- Weithman, Paul J. 2002, *Religion and the Obligations of Citizenship*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Weithman, Paul. 2009. *Why Political Liberalism ? On John Rawls's Political Turn*. New York: Oxford University Press.
- Wolterstorff, Nicholas. 1997, The Role of Religion in Decision and Discussion of Political Issues, in *Religion in the Public Square: The Place of Religious Convictions in Political*

Debate, Robert Audi and Nicholas Wolterstorff, Lanham, MD: Rowman and Littlefield Publishers, pp. 67–120.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- *The Journal of Philosophy*.
- *Philosophy and Public Affairs*.
- *Philosophical Review*.
- *Ethics*.
- *European Journal of Philosophy*.
- *Philosophy and Social Criticism*.

2. Η ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΕΦ 302	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Γ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑΣ Θέμα: “Από τον Αριστοτέλη στον Bernard Williams”		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
<i>απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>			
	3	8	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	—		

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (Στην ΑΓΓΛΙΚΗ)
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ecourse.uoi.gr/

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα	
Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος. Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α - Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης - Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β - Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων	
Γενικές Ικανότητες	
Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:	
Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις Λήψη αποφάσεων Αυτόνομη εργασία Ομαδική εργασία Εργασία σε διεθνές περιβάλλον Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης Άλλες...
Το παρόν μάθημα μπορεί να αποκληθεί «μετα-φιλοσοφικό». Δηλ. πρόκειται να ασχοληθούμε με ζητήματα που άπτονται των κριτηρίων του χαρακτηρισμού ενός έργου ως φιλοσοφικού ή ιστορικοφιλοσοφικού. Επομένως, το βασικό ερώτημα που θα μας απασχολήσει είναι η σχέση του φιλοσοφείν με την ιστορία της φιλοσοφίας. Αποτελεί η ιστορία της φιλοσοφίας φιλοσοφία? Μπορεί να υπάρξει φιλοσοφία χωρίς ιστορική θεμελίωση; Τίθεται θέμα προόδου στο πεδίο της ιστορίας της φιλοσοφίας έτσι όπως τίθεται στο πεδίο της ιστορίας της επιστήμης; Τα ζητήματα αυτά θα επιχειρήσουμε να προσπελάσουμε συστηματικά, αλλά και (κυρίως) μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα. Ο Πλάτων με κομβικά σημεία του έργου του αναφέρεται σε φιλοσοφικούς προκατόχους, όπως ο Παρμενίδης (ιδιαίτερα στον <i>Σοφιστή</i>) και ο Ηράκλειτος (ιδιαίτερα στο α' τμήμα του <i>Θεαίτητου</i> και στον <i>Κρατύλο</i>). Ο Αριστοτέλης τόσο στο πρώτο βιβλίο των <i>Μετά τα Φυσικά</i> (στο οποίο και θα εστιάσουμε), όσο και του <i>Περί Ψυχής</i> (βλ. και <i>Φυσικής Ακροάσεως Α')</i> ασχολείται με το τι είπαν οι προκάτοχοί του για τα υπό εξέταση ζητήματα, διηθίζοντας τις θέσεις του μέσα από τη δική του σκοπιά (τέσσερα αίτια, τελολογία κλπ). Και ο Πλωτίνος σε πολλά σημεία του έργου του καταπιάνεται όχι μόνον με τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη, αλλά και με τους Προσωκρατικούς, όπως και όλους τους εκπροσώπους της ελληνιστικής φιλοσοφίας, των επικουρείων συμπεριλαμβανομένων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η «ιστορική εξέταση» που περιλαμβάνεται στη μνημειώδη πραγματεία των <i>Έννεάδων</i>, III.7, «Περί αιωνιότητος και χρόνου», όπως και το «δοξογραφικό excursus» στην πραγματεία V.1 (Περί τῶν τριῶν ἀρχικῶν ὑποστάσεων), η οποία αποτελεί μια καλή εισαγωγή στο φιλοσοφικό του σύστημα Πλωτίνου, αλλά και του Νεοπλατωνισμού εν γένει. Δεν είναι τυχαίο ότι τα συστηματικά αυτά προβλήματα σχετικά με τη φύση του ιστορικός φιλοσοφείν τέθηκαν εκ νέου και συζητήθηκαν από στοχαστές, οι οποίοι θήτευσαν ως μελετητές της ιστορίας της φιλοσοφίας (ιδιαίτερα της αρχαίας φιλοσοφίας), με χαρακτηριστικά παραδείγματα τους Michael Frede, Richard Sorabji και Bernard Williams, αν και θα επικεντρώσουμε την προσοχή μας στον τελευταίο. Επίσης, δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι και τα τρία αυτά ονόματα αφορούν μελετητές (scholars) που ανδρώθηκαν στο πεδίο της	

αγγλοσαξωνικής/αναλυτικής φιλοσοφίας, όπου η σχέση της φιλοσοφίας με την ιστορία της ήταν κάπως πιο ακανθώδης, εν σχέσει με το κλίμα της ηπειρωτικής φιλοσοφίας (όπου λ.χ. ένας Heidegger ασχολήθηκε, έστω και με το ιδιοσυγκρασιακό του τρόπο, τόσο με την αρχαία φιλοσοφία, π.χ. Προσωκρατικούς και Πλάτωνα, όσο και με την νεότερη, ιδ. με τον Nietzsche. Βλ. επίσης και την περίπτωση της φιλοσοφικής ερμηνευτικής του H.-G. Gadamer).

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση:

- να παρουσιάσουν με σαφήνεια και καθαρότητα τα κύρια σημεία του ιστορικοφιλοσοφικού προβληματισμού στο πεδίο της αρχαίας φιλοσοφίας, ιδ. εν αναφορά προς Α' Βιβλίο των *Μετά τα Φυσικά*, να τα εντάξουν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο και να τα αξιολογήσουν ερμηνευτικά, συνδυαστικά και κριτικά.
- Να διακρίνουν τα φιλοσοφικά ερωτήματα και προβλήματα που θέτει η έννοια της ιστορικότητας, τόσο στο αρχαιοελληνικό πλαίσιο, όσο και σήμερα.
- Να παρουσιάσουν με σαφήνεια και καθαρότητα τα κύρια σημεία του ιστορικοφιλοσοφικού προβληματισμού στο πλαίσιο της σύγχρονης φιλοσοφικής ερμηνευτικής ιδ. εν αναφορά προς το έργο του Bernard Williams (εν συγκρίσει προς παραδείγματα από την ηπειρωτική φιλοσοφία), να τα εντάξουν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο και να τα αξιολογήσουν ερμηνευτικά, συνδυαστικά και κριτικά.
- Να έχουν τις βάσεις για να ξεκινήσουν διδακτορικό κύκλο σπουδών εν αναφορά προς εν λόγω θέματα, ο οποίος θα χαρακτηρίζεται από την ερευνητική τους αυτονομία και όσο το δυνατόν πρωτοτυπία.

Γενικές Ικανότητες

- Ανάπτυξη κριτικής (συνθετικής-αναλυτικής) και ερμηνευτικής ικανότητας
- Ανάπτυξη ικανότητας σαφούς έκφρασης (προφορικής/γραφτής) και διαλόγου
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Προαγωγή δημιουργικής σκέψης
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- Εισαγωγή στην θεματική του μαθήματος
 - Φιλοσοφία και ιστορία της φιλοσοφίας
 - Το πρόβλημα της προόδου στην ιστορία της φιλοσοφίας (σύγκριση με την ιστορία της επιστήμης)
 - Η διακλάδωση του προβλήματος στην αγγλοσαξωνική/αναλυτική φιλοσοφία και την ηπειρωτική φιλοσοφία
- Εξέταση παραδειγμάτων και ερμηνεία κειμένων με βάση τους άξονες που εκτέθηκαν ανωτέρω από το πεδίο της ιστορίας της φιλοσοφίας
 - Παραδείγματα από την αρχαία ελληνική φιλοσοφία
 - Ιδιαίτερη αναφορά στο Α' βιβλίο των *Μετά τα Φυσικά* του Αριστοτέλη
 - Παραδείγματα από το πεδίο της σύγχρονης φιλοσοφικής σκηνής
 - Ιδιαίτερη μνεία στην περίπτωση του Bernard Williams

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.	Πρόσωπο με πρόσωπο και εξ αποστάσεως		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές	Χρήση των Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία, στην επικοινωνία με τους φοιτητές και στη συγγραφή της εργασίας.		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	
	Διαλέξεις	65	
	Μελέτη & ανάλυση πηγών και βιβλιογραφίας	35	
	Σύνολο Μαθήματος	200	
Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS	Αυτοτελής μελέτη, εργασία	100	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	- Γλώσσα αξιολόγησης: η ελληνική. - Σε περίπτωση φοιτητή Erasmus: αγγλική - Μέθοδοι αξιολόγησης: ανάλυση, σχολιασμός κειμένων, πρόσβαση σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία, γραπτή εργασία/παρουσίαση, επιτρέπεται η χρήση κάθε σχετικού βιβλίου καθώς και η εκτενής χρήση της προτεινόμενης βιβλιογραφίας. - Τα κριτήρια της αξιολόγησης: - Παρακολούθηση, συμμετοχή και μελέτη - η κατανόηση των κειμένων και ένταξη τους σε ευρύτερο συγκείμενο - η αφαιρετική και συνθετική ικανότητα - Γραπτή εργασία - η δομή του επιχειρήματος και η ποιότητα της έκφρασης		

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Antognazza, Maria Rosa 2015: "The Benefit to Philosophy of the Study of its History", *British Journal for the History of Philosophy*, 23:1 (2015), 161-184.
- Αριστοτέλης 2014: *Μετά τα Φυσικά, Βιβλίο Α': (Ο ορισμός και η ιστορία της φιλοσοφίας)*, εισ.-μτφρ.-σχόλια Βασίλης Κάλφας, Ζήτρος, Θεσσαλονίκη. [12009: εκδ. Πόλις, Αθήνα].
- Βασιλάκης, Δ.Α. 2013: «Περί των σχέσεων Φιλοσοφίας και Ιστορίας της Φιλοσοφίας με ιδιαίτερη αναφορά στην προβληματική του B. Williams», *Διά-Λογος*, 3 (2013), 9-24.
- Βιρβιδάκης 2007: «Τρόποι του Φιλοσοφείν» (συνέντευξη στην Κ. Ιεροδιακόνου), *Cogito*, 6 (2007), 39-41.

- *British Journal for the History of Philosophy* 2023: "Papers from the Athens Symposium on Michael Frede's *The Historiography of Philosophy* (3-4.6.2022), organised by Katerina Ierodiakonou", 31:5 (2023), 1028-1065.
- Cherniss, H. F. 1935: *Aristotle's Criticism of Presocratic Philosophy*, Octagon Press, Baltimore.
- Curley, E. 1986: «Dialogues with the Dead», *Synthese* 67 (1986), 36–45.
- Frede, M. 2022: *The Historiography of Philosophy*, with a Postface by Jonathan Barnes, edited by Katerina Ierodiakonou, Oxford University Press, Oxford.
- Καραμανώλης, Γ. 2007: «Michael Frede (1940-2007)», *Δευκαλίων*, 25:2 (2007), 181-191.
- Κιντή, Β. 2006: "Η βιογραφία στην Ιστορία: Η κριτική του Collingwood και άλλες φιλοσοφικές επιφυλάξεις", *Δευκαλίων*, 24 (2006), 251-271.
- Mandelbaum, M. 1965: «The History of Ideas, Intellectual History, and the History of Philosophy», *History and Theory*, 5 (1965), 33-66.
- Μητράλης, Σ. 2017: *Μεθοδολογία και Θεωρία της Ιστορίας της Φιλοσοφίας*, Ινστιτούτο του Βιβλίου-Καρδαμίτσα, Αθήνα.
- Μουτσόπουλος, Ε. 1978: «Η Ιστορία της Φιλοσοφίας ως ιστορική καὶ μεταϊστορική ἐπιστήμη», σε: του ιδίου, *Φιλοσοφικοί Προβληματισμοί*, τόμ.2, *Αναδρομαὶ καὶ Αναδομήσεις* (Αθήνα: ἀ. εκδ., 1978), 9-27.
- Psillos, St. 2011: "Is the History of Science the Wasteland of False Theories?", in *Adapting Historical Knowledge Production to the Classroom*, P. V. Kokkotas et al. (eds), Rotterdam & Boston: Sense Publishers, pp.17-36.
- Rorty, R. - Schneewind, J.B. - Skinner, Q. (eds) 1984: *Philosophy in History: Essays on the Historiography of Philosophy*, CUP, Cambridge.
- Sorabji, R. 2006: «Ideas Leap Barriers: The value of historical studies to Philosophy», in: *Maieusis: Essays on Ancient Philosophy in Honour of Myles Burnyeat*, ed. by Dominic Scott, Oxford: OUP, 374-390.
- Steel, C. (ed.) 2012: *Aristotle Metaphysics Alpha: Symposium Aristotelicum*. With a New Critical Edition of the Greek Text by Oliver Primavesi, Oxford University Press, Oxford.
- White, S. (ed.) 2021: *Diogenes Laertius: Lives of Eminent Philosophers*. An Edited Translation by Stephen White, CUP, Cambridge.
- Williams, B. 1994: "Descartes and the Historiography of Philosophy", in idem: *Reason, Will and Sensation: Studies in Descartes' Metaphysics*, ed. John Cottingham, Oxford: OUP, 19-27. [Ανατύπωση σε Williams (2006b), 257–264.]
- Williams, B. 2006a: "Philosophy as a Humanistic Discipline", in idem, *Philosophy as a Humanistic Discipline*, selected, edited and with an introduction by A.W. Moore, Princeton: Princeton University Press, 180-199.
- Williams, B. 2006b: *The sense of the past: Essays in the History of Philosophy*, edited and with an introduction by Myles Burnyeat, Princeton: PUP.

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- *OSAP (Oxford Studies in Ancient Philosophy)*
- *Phronesis*
- *BJHP (British Journal for the History of Philosophy)*
- *Δευκαλίων*
- *Φιλοσοφία, Επετηρίς του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών*

**ΕΝΑΡΞΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ
ΣΤΑΔΙΟ)**

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΕΦ 303	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	A
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΝΑΡΞΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ)		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων			
		14	
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ (ενδεχόμενη μεταπτυχιακή εργαστηριακή έρευνα σε ένα από τα τέσσερα Ερευνητικά Εργαστήρια του Τμήματος και παρουσίαση ερευνητικών αποτελεσμάτων στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του Ερευνητικού Εργαστηρίου)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	—		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ/ΑΓΓΛΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ecourse.uoi.gr/		

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος θα έχουν επιτευχθεί τα ακόλουθα:

- Άσκηση της αναστοχαστικής ικανότητας και της κριτικής σκέψης.
- Συστηματική προσπάθεια παραγωγής νέων ερευνητικών ιδεών.
- Ενθάρρυνση της ερευνητικής πρωτοτυπίας.
- Αυστηρή και συνεκτική λογική συγκρότηση & συνεπής διατύπωση επιχειρημάτων και στέρεων φιλοσοφικών θέσεων.
- Εξοικείωση με τις βασικές μεθόδους βιβλιογραφικής έρευνας.
- Άσκηση στην ικανότητα σύνθεσης επιμέρους θεματικών και σχεδιασμός του ερευνητικού όλου.

Αποτελεσματικότητα στον ορθολογικό καταμερισμό των ερευνητικών δεδομένων και ορθός προγραμματισμός των σταδίων πραγματοποίησης του ερευνητικού έργου.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις Λήψη αποφάσεων Αυτόνομη εργασία	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Ομαδική εργασία Εργασία σε διεθνές περιβάλλον Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης Άλλες...

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η εργασία πρέπει να έχει την παρακάτω δομή:

- Εξώφυλλο
- Περίληψη (ελληνικά και Αγγλικά)
- Λέξεις κλειδιά (ελληνικά και Αγγλικά)
- Πίνακες (σχημάτων, index, εικόνων κτλ, προαιρετικά)
- Περιεχόμενα – Πρόλογος (και, προαιρετικά, ευχαριστίες)–Εισαγωγή
- Κεφάλαια – Επίλογος – Βιβλιογραφία (σε πρότυπο APA 7) – Παραρτήματα (προαιρετικά)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Κύριες βιβλιογραφικές συμβάσεις/συστήματα αναφορών και τελικής βιβλιογραφίας.

Chicago style:

https://www.lib.teiep.gr/images/stories/BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ_ΑΝΑΦΟΡΕΣ_ΠΡΟΤΥΠΑ_ΚΑΙ_ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ_OKT_2018_ΠΙ.pdf

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Συνεργασία με την/τον διδάσκουσα/οντα.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	- Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-course. Εκεί αναρτώνται από τον διδάσκοντα κείμενα προς μελέτη, όταν υπάρχουν, καθώς και σχετικές οδηγίες. - Χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) για την επικοινωνία με τους φοιτητές όταν απαιτείται. - Χρήση διαδικτυακών πηγών Κεντρικής Βιβλιοθήκης Π.Ι. - Χρήση των βιβλιοθηκών των ερευνητικών εργαστηρίων.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας (κείμενα- πηγές, δευτερεύουσα βιβλιογραφία)	150
	Συγγραφή επιμέρους κεφαλαίων της Μ.Δ.Ε. (ως επί το πλείστον σε μορφή προσχεδίου)	100
<i>καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</i>	Αυτοδύναμη μελέτη	100
	Σύνολο Μαθήματος	350
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i> <i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</i> <i>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i>	Η αξιολόγηση γίνεται με τρεις τρόπους: - με την εκτίμηση των αποτελεσμάτων της βιβλιογραφικής έρευνας, την τήρηση κανόνων ερευνητικής μεθοδολογίας και δεοντολογίας, την ενεργό αφομοίωση του υλικού μελέτης. - με τη συγγραφή σε μορφή προσχεδίου μερών και κεφαλαίων της διπλωματικής εργασίας και τη διαρκή διάδραση (υποβολή γραπτών κειμένων, διόρθωση από τον επιβλέποντα, αξιοποίηση των διορθώσεων) μεταπτυχιακού φοιτητή/τριας και επιβλέποντος. - με παρουσιάσεις της προόδου της έρευνας στα πλαίσια των δραστηριοτήτων των ερευνητικών εργαστηρίων.	

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Η προτεινόμενη βιβλιογραφία προκύπτει από το εκάστοτε θέμα της διπλωματικής εργασίας σε συνεννόηση με την/ον επιβλέπουσα/οντας καθηγήτρια/καθηγητή.

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΕΦ 401	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Δ

ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ Υπεύθυνος Μαθήματος: Σ. Ορέστης Παλέρμος ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ/ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΜΑΡΙΑ ΒΕΝΙΕΡΗ ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ-ΟΡΕΣΤΗΣ ΠΑΛΕΡΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΜΑΡΙΑ ΠΟΥΡΝΑΡΗ ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΑΔΗΣ	
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3	8
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>		
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Γενικού Υποβάθρου, Ειδικού Υποβάθρου, Ειδικότητας</i>	ΓΕΝΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	—	

ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ecourse.uoi.gr/

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος. Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α - Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης - Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β - Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
Το μάθημα χωρίζεται σε τρεις ενότητες: (1) Επιστημολογία, (2) Φιλοσοφία της Επιστήμης, (3) Ειδικά Θέματα Επιστημολογίας και Φιλοσοφίας των Επιστήμης Σκοπός της πρώτης ενότητας του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την επιστημολογία ως κλάδο της φιλοσοφίας, ο οποίος τους βοηθά να κατανοήσουν το κανονιστικό εγχείρημα της παραγωγής της γνώσης και να αποκτήσουν τις έλλογες ικανότητες εφαρμογής των κριτηρίων και των συλλογιστικών κανόνων για την απόκτηση της. Σκοπός της δεύτερης ενότητας του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την φιλοσοφία της επιστήμης ως κλάδο της φιλοσοφίας, ο οποίος τους βοηθά να κατανοήσουν τη φύση και τη μέθοδο της επιστημονικής γνώσης. Η τρίτη ενότητα του μαθήματος προσβλέπει στην εξοικείωση των φοιτητών με τα σημεία τομής της επιστημολογίας και της φιλοσοφίας της επιστήμης με άλλους κλάδους της φιλοσοφίας και των επιστημών, έτσι ώστε να εξοικειωθούν με την διεπιστημονική έρευνα εντός της φιλοσοφίας. Μαθησιακά Αποτελέσματα Κατόπιν επιτυχούς ολοκλήρωσης αυτού του μαθήματος των φοιτητών θα είναι σε θέση να επιδείξουν τα ακόλουθα σε σχέση με τις γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητές τους: Γνώσεις: Θα έχουν αποκτήσει μία σειρά από σύνθετες και αρκετά ειδικές πληροφορίες σχετικά με τους κλάδους της επιστημολογίας και της φιλοσοφίας της επιστήμης, τις οποίες θα είναι σε θέση να αξιολογήσουν και να ερμηνεύσουν κριτικά, αλλά και να εφαρμόσουν συνδυαστικά στην ανάλυση θεωρητικών, διεπιστημονικών προβλημάτων φιλοσοφικού χαρακτήρα. Ικανότητες: Θα είναι σε θέση να κατανοούν και να αναλύουν κριτικά σύνθετα ζητήματα εντός της επιστημολογίας και της φιλοσοφίας της επιστήμης, τα οποία θα είναι σε θέση να

εξηγούν και να αναπτύσσουν τόσο στα πλαίσια ομαδικής συζήτησης αλλά και με τη μορφή γραπτού, φιλοσοφικού δοκιμίου.

Δεξιότητες: Θα μπορούν να ανακατασκευάσουν, να εξηγήσουν και να αναλύσουν λογικά και δημιουργικά σύνθετα επιχειρήματα εντός της επιστημολογίας και της φιλοσοφίας της επιστήμης και να επιχειρηματολογήσουν βάσει αυτών για μία σειρά σχετικών επιστημονικών, φιλοσοφικών και τεχνολογικών ζητημάτων, τόσο προφορικά όσο και σε γραπτή μορφή.

Γενικές Ικανότητες	
Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:	
Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις Λήψη αποφάσεων Αυτόνομη εργασία Ομαδική εργασία Εργασία σε διεθνές περιβάλλον Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης Άλλες...
Το μάθημα αποσκοπεί: • Στην άσκηση της κριτικής ικανότητας των φοιτητών η οποία προάγει την ελεύθερη, δημιουργική και γόνιμη απορητική σκέψη και εμπεδώνει την επιχειρηματολογία της γνώσης • Αυτόνομη μελέτη και εργασία πάνω σε θέματα που αφορούν στην γενική θεωρία της γνώσης, και στο τρόπο που αυτή εφαρμόζεται ώστε να γίνει η αξιολόγηση συγκεκριμένων επιστημονικών κλάδων, ιδεών και ανακαλύψεων • Αυτόνομη φιλοσοφική έρευνα • Ικανότητα συμμετοχής σε κριτική, ομαδική συζήτηση	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ενδεικτικά Θέματα (κάποια από τα οποία ενδεχομένως να αλλάζουν) ανά ενότητα:

Ενότητα 1: Επιστημολογία

Η επιστημολογία εστιάζει το ενδιαφέρον της στην εννοιολογική ανάλυση της φύσης της γνώσης, σύμφωνα με τον τριμερή ορισμό της ως αληθούς και δικαιολογημένης, κατά κατάλληλο τρόπο, πεποίθησης. Η ανάλυση αυτή αναδεικνύει τη σημασία του κριτικού εγχειρήματος κάθε γνώσης, εφόσον η γνώση υπερτερεί της απλής πεποίθησης, ως προς την επιστημική αξία της αλήθειας, τη δικαιολογητική ισχύ, αλλά και σχέση της με την κατανόηση της.

- Σεμινάριο 1: Εισαγωγή (**Ορέστης Παλέρμος**)
- Σεμινάριο 2: Ο τριμερής ορισμός της γνώσης: Πεποίθηση, Αλήθεια, Δικαιολόγηση (**Μαρία Πουρνάρη, Ορέστης Παλέρμος**)

- Σεμινάριο 3: Θεωρίες δικαιολόγησης: Θεμέλιο, Συνοχή, Πλαίσιο (**Μαρία Πουρνάρη, Ορέστης Πατέρμος**)
- Σεμινάριο 4: Γνώση και κατανόηση (Μαρία Πουρνάρη, Ορέστης Πατέρμος)

Ενότητα 2: Φιλοσοφία της επιστήμης

Η φιλοσοφία της επιστήμης εξετάζει τη φύση της επιστημονικής γνώσης και της επιστημονικής μεθόδου: Αντιστοιχεί η επιστημονική γνώση σε αποδεδειγμένη γνώση, και αν η απάντηση είναι αρνητική, πού οφείλεται το γνωσιοθεωρητικό (επιστημολογικό) κύρος της επιστημονικής γνώσης;

- Σεμινάριο 5: Wittgenstein και Λογικός Θετικισμός (Θανάσης Σακελλαριάδης, Ορέστης Πατέρμος)
- Σεμινάριο 6: Το πρόβλημα της Επαγωγής και Διαψευδισκρατία (Ορέστης Πατέρμος)
- Σεμινάριο 7: Νέα Φιλοσοφία της Επιστήμης I: Thomas Kuhn (Ορέστης Πατέρμος)
- Σεμινάριο 8: Νέα Φιλοσοφία της Επιστήμης II: Imre Lakatos και Paul Feyerabend (Ορέστης Πατέρμος και Θανάσης Σακελλαριάδης)

Ενότητα 3: Ειδικά Θέματα Επιστημολογίας και Φιλοσοφίας των Επιστήμης

Τόσο η επιστημολογία όσο και η φιλοσοφία της επιστήμης έχουν επηρεάσει σημαντικά και ποικιλοτρόπως τη μελέτη διαφόρων φιλοσοφικών ζητημάτων που είτε βρίσκονται στο επίκεντρο επιστημονικών κλάδων ή έχουν ιδιαίτερο επιστημονικό ενδιαφέρον. Στην ενότητα αυτή θα ασχοληθούμε με διάφορα ειδικά θέματα τα οποία είναι ενδεικτικά του τρόπου με τον οποίο η επιστημολογία και η φιλοσοφία της επιστήμης έρχονται σε επαφή με άλλους κλάδους της φιλοσοφίας και της επιστήμης, και τα οποία είναι ενδεικτικά της διεπιστημονικής μελέτης εντός της ίδιας της φιλοσοφίας.

- Σεμινάριο 9: Φιλοσοφία του νου και της γνωσιακής επιστήμης I: Από τον καρτεσιανό δυισμό στον συμπεριφορισμό (**Μαρία Βενιέρη, Ορέστης Πατέρμος**)
- Σεμινάριο 10: Φιλοσοφία του νου και της γνωσιακής επιστήμης II: Θεωρία ταυτότητας νου και εγκεφάλου. Λειτουργισμός (**Μαρία Βενιέρη, Ορέστης Πατέρμος**)
- Σεμινάριο 11: Φιλοσοφία του νου και της γνωσιακής επιστήμης III: Το πρόβλημα της συνείδησης (**Μαρία Βενιέρη, Ορέστης Πατέρμος**)
- Σεμινάριο 12: Φιλοσοφία της Γνωσιακής Επιστήμης (**Ορέστης Πατέρμος**)
- Σεμινάριο 13: Φιλοσοφία της Τεχνητής Νοημοσύνης (**Ορέστης Πατέρμος**)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.	Υβριδικά: Πρόσωπο με Πρόσωπο και εξ αποστάσεως εκπαίδευση.																
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία και στην επικοινωνία με φοιτητές/τριες.																
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά Ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS		<table><tr><th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr><tr><td>Διαλέξεις</td><td>39</td></tr><tr><td>Μελέτη βιβλιογραφίας</td><td>111</td></tr><tr><td>Γραπτή εργασία</td><td>50</td></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>200</td></tr></table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	39	Μελέτη βιβλιογραφίας	111	Γραπτή εργασία	50					Σύνολο Μαθήματος	200	
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου																
Διαλέξεις	39																
Μελέτη βιβλιογραφίας	111																
Γραπτή εργασία	50																
Σύνολο Μαθήματος	200																
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Γραπτή εργασία																

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ενότητα 1

- E. Gettier, "Η αληθής δικαιολογημένη πεποίθηση συνιστά γνώση;", *Analysis*, vol. 23, (1963), 121-3, μτφρ. Μ. Πουρνάρη.
- Μ. Πουρνάρη, Επιστημική δικαιολόγηση. Μια γνωσιοθεωρητική προσέγγιση, Νήσος, Αθήνα 2013.
- Ντ. Χιουμ, Πραγματεία για την ανθρώπινη φύση, Βιβλίο Ι. Για τη νόηση, εισαγ-μτφρ. Μ. Πουρνάρη, Πατάκης, Αθήνα 2005.
- Μ. Williams, Προβλήματα της Γνώσης. Μια Κριτική Εισαγωγή στη Γνωσιολογία (2001), μτφρ. Β. Παπαθεοχαράκης, Liberal Books, Αθήνα 2013.

Ενότητα 2

- Ν. Αυγελής, Εισαγωγή στη Φιλοσοφία της Επιστήμης, Σταμούλης, 2010.
- Α. Μπαλτάς, Κ. Στεργιόπουλος, Φιλοσοφία και Επιστήμες στον 20^ο αιώνα, 2013.
- Τ. Κuhn, Δομή των Επιστημονικών Επανάστασεων, Σύγχρονα Θέματα, 1981.
- Ν. Kraft, Ο Λογικός Θετικισμός, Μτφ. Α. Μανάκος, Αθήνα: Γνώση, 1985.
- Α. Chalmers (μετ. Γ. Φουρτούνης), Τι είναι αυτό που λέμε Επιστήμη, ΠΕΚ.
- Ι. Ladyman, Τι είναι η Φιλοσοφία της Επιστήμης, ΠΕΚ, 2015.

Ενότητα 3

- Chalmers, D. (2022). *Reality+: Virtual Worlds and the Problems of Philosophy*, W.W. Norton & Company
- Churchland, P. M. (1999). Η μηχανή της λογικής η θέση της ψυχής. Ένα φιλοσοφικό ταξίδι στον εγκέφαλο, μετάφρ. Α. Ραφτόπουλος, Γκοβόστης
- Churchland, P.M. (2010). Υλική υπόσταση και συνείδηση, μετάφρ. Κ. Κοσμά, Εκδ. Παρισιάνου.
- Crane, Tim (2011) *Elements of Mind: An Introduction to the Philosophy of Mind*, OUP
- Heil, J. (2004) *Philosophy of Mind: A Contemporary Introduction*, Routledge
- Heil, J. (ed.) (2004), *Philosophy of Mind: A Guide and Anthology*, OUP
- Kim, J. (2005). Φιλοσοφία του νου, μετάφρ. Ε. Μανωλακάκη, Leader Books
- Kind, A. (2020). *Philosophy of Mind: The Basics*, Routledge
- McLaughlin, B. et al. (eds) (2009). *The Oxford Handbook of Philosophy of Mind*, OUP
- Papineau, D. (2002). Φιλοσοφικός νατουραλισμός, μεταφρ. Τ. Μπούκη, Leader Books
- Searle, J. (1997) Ανακαλύπτοντας ξανά το νου, μετάφρ. Μ. Κορνήλιος, Γκοβόστης
- Searle, J. (1999). Νους, εγκέφαλος, και επιστήμη, μετάφρ. Κ. Χατζηκυριάκου, Π.Ε.Κ.
- Tye, M. (1995). *Ten Problems of Consciousness*, MIT Press

2. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ		
	Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΕΦ 402	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Δ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ Θέμα: ΝΕΟΠΛΑΤΩΝΙΣΜΟΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ: ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΕΙΡΗΝΗ – ΦΩΤΕΙΝΗ ΒΙΛΤΑΝΙΩΤΗ ΔΡ ΑΚΙΝΔΥΝΟΣ ΚΑΝΙΑΜΟΣ ΔΡ ΑΡΓΥΡΩ ΛΙΘΑΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΑΝΤΗΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	
ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	3	8
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).		
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	—	
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ (ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ)	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ecourse.uoi.gr/	

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος. Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α - Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης - Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β - Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές/τριες αναμένεται:

- Να έχουν αποκτήσει μια γενική εποπτεία της ιστορίας του (νεο)πλατωνισμού.
- Να έχουν αποκτήσει μια γενική εποπτεία της αρχαίας, μεσαιωνικής και σύγχρονης πρόσληψης της πλατωνικής φιλοσοφίας καθώς και της θέσης και του ρόλου του νεοπλατωνισμού στην διαμόρφωση του νεότερου και σύγχρονου ευρωπαϊκού στοχασμού και πνευματικότητας.
- Να έχουν εμβαθύνει σε όψεις της συγκλίσεως φιλοσοφίας και επιστήμης καθώς και του εναγκαλισμού φιλοσοφίας και θρησκείας στην νεοπλατωνική παράδοση από την Αρχαιότητα ως τις μέρες μας.
- Να είναι σε θέση να συνοψίζουν, να αναλύουν, να συγκρίνουν και να αντιπαραβάλλουν έννοιες, θεωρίες, και κείμενα που εξετάστηκαν στην τάξη.
- Να μπορούν να παράγουν νέες ερευνητικές ιδέες καθώς και να εκθέτουν και να τεκμηριώνουν τις απόψεις τους με τρόπο επιστημονικό, κάνοντας ορθή και δόκιμη χρήση της ελληνικής γλώσσας τόσο γραπτά όσο και προφορικά.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις Λήψη αποφάσεων Αυτόνομη εργασία Ομαδική εργασία Εργασία σε διεθνές περιβάλλον Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης Άλλες...
--	--

Οι ικανότητες που καλλιεργούνται στο πλαίσιο του μαθήματος είναι:

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και κριτικής σκέψης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΔΟΜΗ

Ενότητα 1^η

Πλατωνισμός, Νεοπλατωνισμός και Ευρωπαϊκός Πολιτισμός

Διδάσκουσα: Αναπλ. Καθηγήτρια Ειρήνη-Φωτεινή Βιλτανιώτη

- 1 Πλάτων, Πλατωνισμός, Νεοπλατωνισμός
- 2 Πλωτίνος και Νεοπλατωνισμός: από την Ύστερη Αρχαιότητα στο Βυζάντιο και την Αναγέννηση
- 3 Νεοπλατωνισμός και Ευρωπαϊκός πολιτισμός: από τους Πλατωνιστές του Κέμπριντ στον γαλλικό μεταμοντερνισμό

Ενότητα 2^η

Φιλοσοφία και Θρησκεία:

Κοσμολογία και σωτηριολογία από τον Πλωτίνο στον Φιτσίνο

Διδάσκων: Δρ. Ακίνδυνος Κανιαμός

4	Πλωτίνος και Πορφύριος
5	Ιάμβλιχος και Πρόκλος
6	Μαρσίλιο Φιτσίνο

Ενότητα 3^η

Φιλοσοφία και Επιστήμη:

Ο Πλατωνικός *Τίμαιος* και η Υποτύπωση Αστρονομικών Υποθέσεων του Πρόκλου

Διδάσκουσα: Δρ. Αργυρώ Λιθαρή

7	Φιλοσοφία και Αστρονομία
8	<i>Τίμαιος</i> : Αιών και χρόνος από τον Πλάτωνα στον Πρόκλο
9	Χρόνος και ουράνια σώματα: το ορατό σύμπαν

Ενότητα 4^η

Νεοπλατωνισμός και Γερμανικός Ιδεαλισμός

Διδάσκων: Καθηγητής Κωνσταντίνος Ράντης

10	Η «διαλεκτική του ενός» στον νεοπλατωνικό Πρόκλο
11	Η πρόσληψη της «διαλεκτικής του ενός» στην εγγεληνή διαλεκτική
12	Παρουσίαση εργασιών
13	Παρουσίαση εργασιών, Συμπεράσματα και Προοπτική

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Ενότητα 1^η (Διδάσκουσα: Αναπλ. Καθηγήτρια Ειρήνη-Φωτεινή Βιλτανιώτη) **Πλατωνισμός, Νεοπλατωνισμός και Ευρωπαϊκός Πολιτισμός**

Το πρώτο μέρος του μαθήματος αποτελεί γενική εισαγωγή στην ιστορία του πλατωνισμού, με έμφαση στις βασικές αρχές και έννοιες της πλατωνικής και, ειδικώς, της νεοπλατωνικής φιλοσοφίας, καθώς και στη σχέση, από τη μία, φιλοσοφίας και θρησκείας και, από την άλλη, φιλοσοφίας και επιστήμης στην πλατωνική παράδοση. Θα αναφερθούμε στα μεταφυσικά συστήματα της Ύστερης Αρχαιότητας, στον Αναγεννησιακό Νεοπλατωνισμό (Μαρσίλιο Φιτσίνο) και τις Βυζαντινές καταβολές του (Γεμιστός-Πλήθων), στην απόπειρα των Πλατωνιστών του Κέμπριντζ (17^{ος} αι.) να συνδυάσουν τον νεοπλατωνισμό και τον ορθολογισμό με τη χριστιανική ηθική, αντικρούοντας το υλισμό και τον αθεϊσμό στο πλαίσιο της λεγόμενης «αιώνιας φιλοσοφίας» (philosophia perennis) καθώς και στην αναγέννηση του νεοπλατωνισμού ως απάντηση στον θωμισμό και σε σύγχρονα φιλοσοφικά κινήματα στη Γαλλία κατά τον 19^ο και 20^ο αι. Συμπληρωματικά, θα αναφερθούμε στην παρουσία (νεο)πλατωνικών ιδεών στη νεότερη και σύγχρονη ευρωπαϊκή ποίηση και λογοτεχνία.

Ενότητα 2^η (Διδάσκων: Δρ. Ακίνδυνο Κανιαμός)

Φιλοσοφία και Θρησκεία:

Κοσμολογία και Σωτηριολογία από τον Πλωτίνο στον Φιτσίνο

Το δεύτερο μέρος του μαθήματος πραγματεύεται την εξέλιξη θεμάτων κοσμολογίας από την Ύστερη Αρχαιότητα στην Αναγέννηση, ιδωμένων υπό το πρίσμα της νεοπλατωνικής ψυχολογίας και την σωτηριολογίας.

Θα μας απασχολήσουν ζητήματα, όπως:

- Κόσμος και Ψυχή: κάθοδος και άνοδος της ψυχής εντός του ορατού σύμπαντος
- Μορφές και είδη Αστρολογίας στον Νεοπλατωνισμό
- Θεοποίηση και ὄχημα-πνεῦμα
- Μαγεία και θεουργία στη νεοπλατωνική παράδοση
- Κάθαρση της ψυχής και αλληλεπίδραση με τους ουράνιους θεούς

Κείμενα:

- Επιλεγμένα αποσπάσματα πλατωνικών διαλόγων (*Τίμαιος*, *Φαίδρος*, *Πολιτεία* κ.α.)

- Ερμητικά κείμενα (τα οποία δικαίως συγκαταλέγει ο John Dillon στην κατηγορία του "Platonic Underworld")

- Αποσπάσματα από έργα Νεοπλατωνικών φιλοσόφων, όπως ο Πλωτίνος, ο Πορφύριος, ο Ιάμβλιχος, ο Πρόκλος και ο Μαρσίλιο Φιτσίνο

* Αυτή η επιλογή κειμένων παρέχει μια βάση για τη διερεύνηση των πλατωνικών και νεοπλατωνικών πλαισίων που διαμορφώνουν τη θεματική εστίαση της συγκεκριμένης ενότητας στην αλληλεπίδραση κοσμολογίας και σωτηριολογίας.

☯ Ενότητα 3^η (Διδάσκουσα: Δρ. Αργυρώ Λιθαρή)

Φιλοσοφία και Επιστήμη:

Ο πλατωνικός *Τίμαιος* και η *Υποτύπωση Αστρονομικών Υποθέσεων* του Πρόκλου

Το τρίτο μέρος του μαθήματος επικεντρώνει στη σχέση φιλοσοφίας και επιστήμης, με αφορμή τον πλατωνικό *Τίμαιο*, το υπόμνημα *Εις Τίμαιον* και την *Υποτύπωση Αστρονομικών Υποθέσεων* του Πρόκλου. Εξετάζει τόσο τις πλατωνικές και πτολεμαϊκές καταβολές της ύστερης αρχαίας αστρονομίας όσο και, συμπληρωματικά, όψεις της πρόσληψης της νεοπλατωνικής μεταφυσικής και φυσικής φιλοσοφίας και επιστήμης στον Αραβικό κόσμο, στο Βυζάντιο και στη Δυτική Ευρώπη.

3.1. Φιλοσοφία και Αστρονομία

- Η φιλοσοφία του Πρόκλου και η πρόσληψή της: από τον Διονύσιο Αρεοπαγίτη στο *Liber de Causis*
- Η αστρονομική έρευνα τον 5ο αι. μ.Χ.: Η *Υποτύπωση Αστρονομικών Υποθέσεων*
Κείμενα:
 - *Υποτ.* I §§1-10, 32-36 (Προοίμιο)
 - *Υποτ.* VII §§1, 50-58 (Ανακεφαλαίωση)
 - Μια ματιά στις ενδιάμεσες §§: Αρχές, στόχοι και μέθοδος αστρονομίας | παρατηρησιακή – μαθηματική αστρονομία & «φιλοσοφική» αστρονομία | αστρονόμοι – Πρόκλος: συγκλίσεις & αποκλίσεις

3.2. Ο *Τίμαιος*: Αιών και χρόνος από τον Πλάτωνα στον Πρόκλο

- Πλάτων, *Τίμαιος*: περιεχόμενο και ιστορική διαδρομή, αιώνας και χρόνος
- Πρόκλος, *Υπόμνημα στον Τίμαιο*: Τα δώρα του Δημιουργού στον κόσμο
Κείμενα:
 - *Εις τον Τίμ.* II.2.22-4.8
 - *Εις τον Τίμ.* III.8.12-23
 - *Εις τον Τίμ.* III.10.2-11.19, III.12.12-14.2
 - *Εις τον Τίμ.* III.24.30-27.8

3.3. Χρόνος και ουράνια σώματα: το ορατό σύμπαν

- Η διττή δημιουργία κόσμου
- Είδη χρόνου και ο ρόλος των ουρανίων σωμάτων
- Ουράνιες σφαίρες και ουράνια σώματα, είδη ουρανίων κινήσεων, υποσελήνιος κόσμος
- Συμπεράσματα: το ορατό σύμπαν από τον Πλάτωνα και τον Κλαύδιο Πτολεμαίο στην Αναγέννηση
Κείμενα:
 - *Εις τον Τίμ.* III.53.1-55.2.
 - *Εις τον Τίμ.* III.55.2-57.14
 - *Εις τον Τίμ.* III.57.14-58.4
 - *Εις τον Τίμ.* III.59.15-60.23
 - *Εις τον Τίμ.* III.69.2-28

☯ Ενότητα 4^η (Διδάσκων: Καθηγητής Κωνσταντίνος Ράντης)

Νεοπλατωνισμός και Γερμανικός Ιδεαλισμός

Στο επίκεντρο του τετάρτου μέρους του μαθήματος βρίσκεται η «διαλεκτική του ενός» του Πρόκλου και η πρόσληψή της από τον G.W.F. Hegel στη θεωρησιακή διαλεκτική του (spekulative Dialektik). Για να μεθερμηνεύσει τη «διαλεκτική του ενός» του Πρόκλου ο Hegel βασίζεται στα έργα του Πρόκλου *Στοιχείωσις θεολογική* και *Περί της κατά Πλάτωνα θεολογίας*. Η μεθερμηνεία της «διαλεκτικής του ενός» απαντά στις *Παραδόσεις για την Ιστορία της φιλοσοφίας*, στην *Επιστήμη της Λογικής* και στην *Εγκυκλοπαίδεια* του Hegel. Η αντικειμενική νεοπλατωνική διαλεκτική του Πρόκλου είναι ένα προστάδιο για την απόλυτη υποκειμενικότητα της εγελιανής διαλεκτικής, καθώς ο Hegel κατανοεί τους προσδιορισμούς του νοείν συνάμα και ως προσδιορισμούς του είναι (Denkbestimmungen an und für sich).

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Πρόσωπο με πρόσωπο είτε εξ αποστάσεως		
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	Χρήση των Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία, στην επικοινωνία με τους φοιτητές και στη συγγραφή της εργασίας		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i> <i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	
	Διαλέξεις	26	
	Φροντιστήριο	13	
	Μελέτη και ανάλυση Σημειώσεων και βιβλιογραφίας	21	
	Συγγραφή εργασίας	100	
	Παρουσίαση εργασίας	40	
	Σύνολο Μαθήματος	200	
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i> <i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμών, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη /</i>	Γλώσσα αξιολόγησης: η ελληνική Μέθοδοι αξιολόγησης: Γραπτή εργασία, παρουσίαση εργασίας, ανάλυση, σχολιασμός κειμένων και επίλυση προβλημάτων στο φροντιστήριο, πρόσβαση σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία (γερμανική, αγγλική, γαλλική). Στη γραπτή εργασία, επιτρέπεται η χρήση κάθε σχετικού βιβλίου, καθώς και η εκτενής χρήση της προτεινόμενης βιβλιογραφίας.		

Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Τα κριτήρια της αξιολόγησης: Παρακολούθηση/συμμετοχή/μελέτη: 30% Εκπόνηση γραπτής εργασίας: 50% Παρουσίαση της γραπτής εργασίας στο φροντιστήριο: 20%
---	---

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Burlington VT: Ashgate.

- Armstrong, A. H. 1967. *Plotinus*. The Cambridge History of Later Greek and Early Medieval Philosophy. Cambridge: CUP. * Ελλην. Μτφρ. Ν. Παπαδάκης και Μ. Κόφφα, 2006. Αθήνα: Αρχέτυπο.
- Beierwaltes, W. „Hegel und Proklos“. Rüdiger Bubner and Konrad Cramer and Reiner Wiehl, eds. 1970. *Hermeneutik und Dialektik. Festschrift H.-G. Gadamer*, Vol. 2. Tübingen: J.C.B. Mohr, p. 243-277.
- Beiser, F. C. 1996, *The Sovereignty of Reason: The Defense of Rationality in the Early English Enlightenment*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Blumenthal, H. J. 1971. *Plotinus' Psychology. His Doctrines of the Embodied Soul*. The Hague: Nijhoff.
- Chiaradonna, R. ed. 2005. *Studi sull'anima in Plotino*. Napoli: Bibliopolis.
- ----- 2023. *Ontology in Early Neoplatonism. Plotinus, Porphyry, Iamblichus*. Commentaria in Aristotelem Graeca et Byzantina 9. Berlin: De Gruyter.
- Corrigan, K. and J. Turner, eds. 2007. *Platonisms, Ancient, Modern, and Postmodern*. Leiden: Brill.
- Cumont, F. 1911. *The Oriental Religions in Roman Paganism*. Chicago IL: The Open Court Publishing Company.
- D'Hoine, P., J. Opsomer, and I.-F. Viltanioti, eds. 2021. *Logic and Exegesis: The Logical Reconstruction of Arguments in the Greek Commentary Tradition. History of Philosophy & Logical Analysis* 24.1-2.
- Dillon J. and L. P. Gerson, 2004. *Neoplatonic Philosophy. Introductory Readings*. Indianapolis and Cambridge: Hackett Publishing Company, Inc.
- Dillon, J. and A. Timotin, eds. 2015. *Platonic Theories of Prayer*. Leiden and Boston, MA: Brill.
- Dörrie, H., J.-H. Waszink, and W. Theiler, eds. 1966. *Porphyre. Entretiens sur l'Antiquité classique* 12. Vandoeuvres: Fondation Hardt.
- Edwards, M. 2000. *Neoplatonic Saints: The Lives of Plotinus and Proclus by Their Students*. Translated texts for historians 35. Liverpool: Liverpool University Press.
- ----- 2006. *Culture and Philosophy in the Age of Plotinus*. London: Duckworth.
- ----- 2021. *The Routledge Handbook of Early Christian Philosophy*. London: Routledge.
- Emilsson, E. 2017, *Plotinus*. London: Routledge.
- Festugière, A.-J. 2014. *La Révélation d'Hermès Trismégiste*, vols. I-IV. Édition revue et corrigée avec la collaboration de C. Luna, H. D. Saffrey et N. Roudet. Paris: Les Belles Lettres [1944-1954¹].
- Finamore, J. F. 1985. *Iamblichus and the Theory of the Vehicle of the Soul*. Chico CA: The American Philological Association.
- Fowden, G. 1986 [1993²]. *The Egyptian Hermes. A Historical Approach to the Late Pagan Mind*. First Princeton Paperback printing, with corrections and a new preface, Princeton NJ: Princeton University Press.
- Gerson, L. P. ed. 1996. *The Cambridge Companion to Plotinus*. Cambridge: CUP.
- ----- ed. 2011. *The Cambridge History of Philosophy in Late Antiquity*. 2 vols. Cambridge: CUP.
- ----- and J. Wilberding, eds. 2022. *The New Cambridge Companion to Plotinus*. Cambridge: CUP.
- Gourinat, M. 1996. "La querelle de l'ontothéologie. L'interprétation de la théologie médiévale par Heidegger." *Cahiers de recherches médiévales* 2: 85-93
- Hadot, P. 1973. *Plotin ou la simplicité du regard*. Paris: Études Augustiniennes. * Ελλην. Μτφρ: Ε. Δελλή, 2007. Αθήνα: Αρμός.
- Hankey, W. H. 2000. "Le rôle du néoplatonisme dans le tentatives postmodernes français d'échapper à l'ontothéologie." *Actes du XXVIIe Congrès de l'Association des Sociétés de Philosophie de Langue Française. La métaphysique: son histoire, sa critique, ses enjeux*, eds. L. Langlois et J.-M. Narbonne, 36-43. Paris/Québec: Librairie Philosophique J. Vrin/Les Presses de l'Université Laval.
- Hladky, V. 2024. *The Philosophy of Gemistos Plethon. Platonism in Late Byzantium, between Hellenism and Orthodoxy*. London: Routledge.

- Hutton, S. 2012. "The Cambridge Platonists and the Scottish Enlightenment." *Canadian Journal of Philosophy*, 42(1): 8–26.
- ----- 2015, *British Philosophy in the Seventeenth-Century*, Oxford: Oxford University Press.
- ----- ed., 2017, "The Cambridge Platonists." Special Issue of *The British Journal of the History of Philosophy* 25, 5.
- Ierodiakonou, K. ed. 2004. *Byzantine Philosophy and its Ancient Sources*. Oxford: OUP.
- Καλλιγιάς, Π. 1990-2018. *Πλωτίνου, Εννεάδες. Αρχαίο Κείμενο, μετάφραση, σχόλια*. 7 τόμοι. Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών.
- Karamanolis, G. and A. Sheppard, eds. 2007. *Studies on Porphyry*. London: Institute of Classical Studies, University of London.
- Lithari, A. 2025. *Proclus, 'Hypotyposis Astronomicarum Positionum'. Introduction, Text, Translation, and Commentary with a Study of the Diagrams and Illustrations*. Berlin; Boston: De Gruyter.
- Marmodoro, A. and I.-F. Viltanioti, eds. 2017. *Divine Powers in Late Antiquity*. Oxford: OUP.
- Nightingale, A. 2021. *Philosophy and Religion in Plato's Dialogues*. Cambridge and New York NY: CUP.
- O'Meara, D. J. 2005. *An Introduction to the Enneads*. Oxford: Clarendon Press.
- Πελεgrίνης, Θ. 2015. *Μάγοι της Φιλοσοφίας*. Αθήνα: Πεδίο.
- Ράντης, Κ. 2015. *Εισαγωγή στη διαλεκτική. Από τον Πλάτωνα ως τον Μαρκούζε*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Remes, P. 2008. *Neoplatonism*. Stocksfield: Acumen.
- Roberts, J. D., 1968. *From Puritanism to Platonism in Seventeenth-Century England*. The Hague: Nijhoff.
- Rogers, G.A.J., J.-M. Vienne, Y.-C. Zarka, eds. 1997. *The Cambridge Platonists in Philosophical Context. Politics, Metaphysics and Religion*, Dordrecht: Kluwer.
- Shaw, G. 1995¹. *Theurgy and the Soul: The Neoplatonism of Iamblichus*. University Park: Pennsylvania State University Press [2014², revised edition, Kettering, OH: Angelico Press/Sophia Perennis].
- Sinclair, M. 2019, *Bergson*. London: Routledge
- Siniosoglou, N. 2011. *Radical Platonism in Byzantium: Illumination and Utopia in Gemistos Plethon*. Cambridge: CUP.
- Smith, A. 1972. *Porphyry's Place in the Neoplatonic Tradition. A Study in Post-Plotinian Neoplatonism*. The Hague: Martinus Nijhoff.
- ----- 2011. *Plotinus, Porphyry, and Iamblichus. Philosophy and Religion in Neoplatonism*. Farnham: Ashgate Variorum.
- Sonderegger, E. 2004. *Proklos. Grundkurs über Einheit*. Sankt Augustin: Academia Verlag.
- Sperl, St. and Y. Dedes, eds. 2022. *Faces of the Infinite: Neoplatonism and Poetry at the Confluence of Africa, Asia, and Europe*. Oxford: OUP.
- Στείρης, Γ. 2010. *Φιλοσοφία και Κόσμος. Κοσμολογικές αντιλήψεις κατά τους Μέσους Χρόνους και την Αναγέννηση*. Αθήνα: Καρδαμίτσα.
- ----- 2016. *Η Παράδοση της Αναγέννησης. Βυζαντινή και Δυτική Φιλοσοφία τον 15^ο αι.* Αθήνα: Παπαζήσης.
- Tanaseanu-Döbler, I., 2013, *Theurgy in Late Antiquity. The invention of a ritual tradition*. Beiträge zur europäischen Religionsgeschichte 1. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Tarrant, H., D. A. Layne, D. Baltzly, and F. Renaud, eds. 2017. *Brill's Companion to the Reception of Plato in Antiquity*. Leiden/Boston: Brill.
- Van Liefferinge, C. 1999. *La Théurgie. Des Oracles Chaldaïques à Proclus*. Liège: Kernos (Centre International d'Étude de la Religion Grecque Antique).
- Viltanioti, I.-F. ed. 2024. "New Light." *The International Journal of the Platonic Tradition* 18, 1: *Special Issue in Honour of the Twentieth Anniversary of the Bibliotheca Alexandrina*.
- Wallis, R. T. 1995. *Neoplatonism*. Second Edition with a Foreword and Bibliography by Lloyd P. Gerson. Bristol: Bristol Classical Press. * Ελλην. Μτφρ: Γ. Σταματέλλος, 2000. Αθήνα: Αρχέτυπο.
- Woodhouse, C. M. 1986. *George Gemistos Plethon: The Last of the Hellenes*. Oxford: OUP.

Διαδικτυακές πηγές

- <https://plato.stanford.edu/>
- <https://historyofphilosophy.net/later-antiquity/late-antiquity>
- https://athens-alexandria.ims.forth.gr/?page_id=115

Συναφή Επιστημονικά περιοδικά

- *The International Journal of the Platonic Tradition*
- *Ancient Philosophy*
- *Phronesis*
- *Dionysius*
- *Methexis*
- *Elenchos*

Κ.Α.

ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΔΕΦ 403	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Δ
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕ Σ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ

εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων		
		14
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).		
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης	ΕΙΔΙΚΟΥ ΥΠΟΒΑΘΡΟΥ (ενδεχόμενη μεταπτυχιακή εργαστηριακή έρευνα σε ένα	

γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	από τα τέσσερα Ερευνητικά Εργαστήρια του Τμήματος και παρουσίαση ερευνητικών αποτελεσμάτων στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του Ερευνητικού Εργαστηρίου)
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	—
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ/ΑΓΓΛΙΚΗ
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://ecourse.uoi.gr/

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα	
Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος. Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α - Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης - Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β - Περίληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων	
Με την ολοκλήρωση της εργασίας οι φοιτητές θα είναι σε θέση να κατέχουν τα ακόλουθα: - Προαγωγή της ελεύθερης και δημιουργικής σκέψης. - Συστηματική προσπάθεια παραγωγής νέων ερευνητικών ιδεών. - Ενθάρρυνση της ερευνητικής πρωτοτυπίας. - Εξοικείωση με τις βασικές μεθόδους βιβλιογραφικής έρευνας. - Άσκηση στην ικανότητα σύνθεσης επιμέρους θεματικών και σχεδιασμός του ερευνητικού όλου.	
Γενικές Ικανότητες	
Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα:	
Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις Λήψη αποφάσεων Αυτόνομη εργασία Ομαδική εργασία Εργασία σε διεθνές περιβάλλον Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον	Σχεδιασμός και διαχείριση έργων Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών	Άλλες...

- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Προσαρμοστικότητα σε νέες καταστάσεις
- Αυστηρή και συνεκτική λογική συγκρότηση και συνεπή διατύπωση επιχειρημάτων και στέρεων φιλοσοφικών θέσεων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η εργασία πρέπει να έχει την παρακάτω δομή:

- Εξώφυλλο
- Περίληψη (ελληνικά και αγγλικά)
- Λέξεις κλειδιά (ελληνικά και αγγλικά)
- Πίνακες (σχημάτων, index, εικόνων κτλ.)
- Περιεχόμενα – Πρόλογος (και, προαιρετικά, ευχαριστίες) – Εισαγωγή
- Κεφάλαια – Επίλογος – Βιβλιογραφία (σε πρότυπο APA 7) – Παραρτήματα (προαιρετικά)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Κύριες βιβλιογραφικές συμβάσεις/συστήματα αναφορών και τελικής βιβλιογραφίας.

Chicago style:

https://www.lib.teiep.gr/images/stories/BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ_ΑΝΑΦΟΡΕΣ_ΠΡΟΤΥΠΑ_ΚΑΙ_ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ_OKT_2018_ΠΙ.pdf

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>	Συνεργασία με την/τον διδάσκουσα/οντα.	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>	• Χρήση powerpoint. • Χρήση διαδικτυακών πηγών Κεντρικής Βιβλιοθήκης Π.Ι. και λοιπών τεκμηρίων. • Χρήση του e-course για ανάρτηση υλικού. • Χρήση των βιβλιοθηκών των ερευνητικών εργαστηρίων.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</i> <i>Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i> <i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</i>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Συγγραφή ΔΜΕ	150
	Έλεγχος παραπομπών	100
	Αυτοδύναμη μελέτη	100
	Σύνολο Μαθήματος	350

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i> <i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλ</i>	Η αξιολόγηση γίνεται λαμβάνοντας υπόψιν τα παρακάτω στοιχεία: τη βιβλιογραφική έρευνα και την τήρηση των κανόνων ερευνητικής μεθοδολογίας και δεοντολογίας, την πρωτοτυπία του υλικού, το επίπεδο κατανόησης του φιλοσοφικού κειμένου, την ποιότητα της δημόσιας προφορικής παρουσίασης.
--	---

ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Η συνιστώμενη βιβλιογραφία προκύπτει από το εκάστοτε θέμα της διπλωματικής εργασίας σε συνεννόηση με την/τον επιβλέπουσα/οντα καθηγήτρια/καθηγητή.

DETAILED SCHEDULE OF COURSES BY SEMESTER

ACAD. YEAR 2024-2025

1ST SEMESTER

A/A	CODE	COURSE TITLE	TOPIC	TYPE	ECTS
1.	ΔΕΦ 101	<i>Research Methodology I</i>	<i>Traditional and Critical Theory</i>	Compulsory (C)	14
2.	ΔΕΦ 102	<i>Ancient Greek Philosophy</i>	«Υψίπολις -Απολις: philosophical dimensions of Ancient Tragedy and the interpretive approach of Friedrich Nietzsche	C	8
3.	ΔΕΦ 103	<i>Modern and Contemporary Philosophy</i>	<i>Philosophy of Art and Aesthetics in Rousseau, Diderot, Burke, Kant, and Hegel.</i>	C	8
TOTAL ECTS					30

2ND SEMESTER

A/A	CODE	COURSE TITLE	TOPIC	TYPE	ECTS
1.	ΔΕΦ 201	<i>Research Methodology II</i>	<i>Philosophical “discourses” in the 20th century: the analytic-continental divide</i>	Compulsory (C)	14
2.	ΔΕΦ 202	<i>Neohellenic Philosophy</i>	<i>Neohellenic Philosophy: Themes and Figures</i>	C	8
3.	ΔΕΦ 203	<i>Philosophy of Modern Sciences</i>	<i>Elements of Social Ontology in Bourdieu’s thought</i>	C	8
TOTAL ECTS					30

3RD SEMESTER

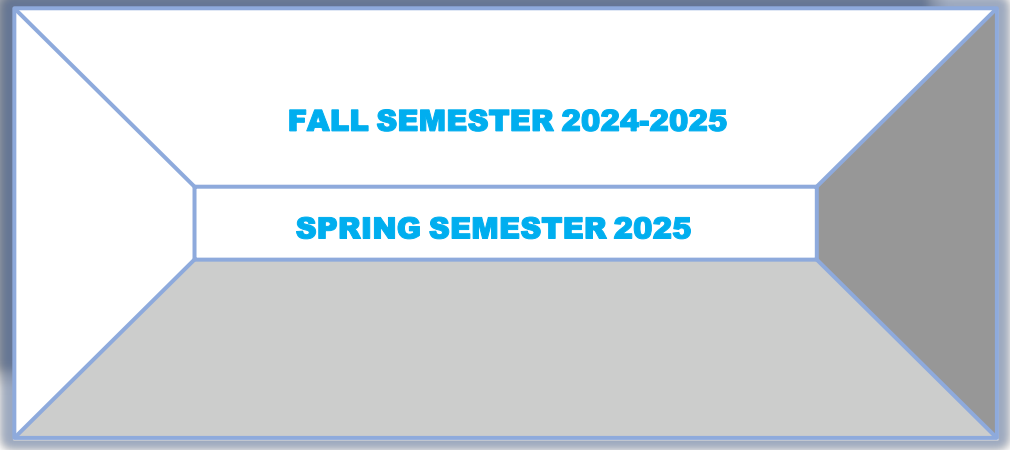
A/A	CODE	COURSE TITLE	TOPIC	TYPE	ECTS
1.	ΔΕΦ 301	<i>Social and Political Philosophy</i>	<i>«The Rawls – Habermas Debate: The Justification of Liberalism and the Public Use of Reason»</i>	Compulsory (C)	8
2.	ΔΕΦ 302	<i>The hermeneutics of philosophical historiography</i>	<i>From Aristotle to Bernard Williams</i>	C	8
3.	ΔΕΦ 303	<i>Preparation & Start of MA Thesis (research level)</i>		C	14
TOTAL ECTS					30

4TH SEMESTER

A/A	CODE	COURSE TITLE	TOPIC	TYPE	ECTS
1.	ΔΕΦ 401	<i>Epistemology-Philosophy of Sciences</i>	<i>Epistemology-Philosophy of Sciences</i>	Compulsory (C)	8
2.	ΔΕΦ 402	<i>Greek Philosophy and European Civilization</i>	<i>Neoplatonism</i>	C	8
3.	ΔΕΦ 403	<i>Write-up and completion of MA Thesis</i>		C	14
TOTAL ECTS					30

**POSTGRADUATE COURSES – RESEARCH
SEMINARS**

COURSE OUTLINES

FALL SEMESTER 2024-2025

SPRING SEMESTER 2025

1ST SEMESTER

1. RESEARCH METHODOLOGY I

GENERAL

SCHOOL	PHILOSOPHY		
ACADEMIC UNIT	PHILOSOPHY		
LEVEL OF STUDIES	POSTGRADUATE PROGRAM GREEK PHILOSOPHY-PHILOSOPHY OF THE SCIENCES		
COURSE CODE	ΔΕΦ 101	SEMESTER	A
COURSE TITLE	RESEARCH METHODOLOGY I Topic: “Traditional and Critical Theory”. INSTRUCTORS ASSOCIATE PROFESSOR KONSTANTINOS RANTIS PROFESSOR MARIA POURNARI		
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES <i>if credits are awarded for separate components of the course, e.g. lectures, laboratory exercises, etc. If the credits are awarded for the whole of the course, give the weekly teaching hours and the total credits</i>	WEEKLY TEACHIN G HOURS	CREDITS	
LECTURES AND PRACTICAL EXERCISES	3	14	
<i>Add rows if necessary. The organisation of teaching and the teaching methods used are described in detail at (d).</i>			
COURSE TYPE <i>general background, special background, specialised general knowledge, skills development</i>	SPECIAL BACKGROUND		
PREREQUISITE COURSES:	—		
LANGUAGE OF INSTRUCTION and EXAMINATIONS:	MODERN GREEK		
IS THE COURSE OFFERED TO ERASMUS STUDENTS	YES		
COURSE WEBSITE (URL)	https://ecourse.uoi.gr/		

LEARNING OUTCOMES

Learning outcomes
The course learning outcomes, specific knowledge, skills and competences of an appropriate level, which the students will acquire with the successful completion of the course are described. Consult Appendix A Description of the level of learning outcomes for each qualifications cycle, according to the Qualifications Framework of the

- Descriptors for Levels 6, 7 & 8 of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning and Appendix B
- Guidelines for writing Learning Outcomes

I. The first part of the course deals with the epistemological problems of formulating a scientific theory, as well as the criteria of the conceptual structure of scientific research data. The positions of logical positivism and meta-positivist epistemology are analyzed regarding methodological issues which are related with the demand for the unity of the sciences, as well as the controversy over the explanation and understanding of phenomena.

The expected learning outcomes concern the knowledge of the epistemology of sciences, as well as the conceptual conception of the characteristics of the phenomena. Knowledge of the sources and criteria for checking the validity of scientific theories about nature and society will result in students understanding the methodology of the scientific enterprise and the ontological investigation of reality.

In the course, Karl R. Popper's (1959) "A survey of some fundamental problems" will be read and discussed.

II. The second part of the course deals with Max Horkheimer's programmatic critique of knowledge as put forth in his work "Traditional and Critical Theory" (1937). Horkheimer links scientific with social critique on the one hand, while on the other he expounds the difference between traditional and critical theory. The term "traditional theory" is defined as the renewal of contemporary metaphysics and neopositivism, both of which characterizing the philosophy of the 20th century, which grounds in the deductive method of Descartes. The latter envisioned the positivistic ideal of a unified science that no longer made a basic distinction between rationalism and empiricism.

Traditional theory maintains the idea of operational practice and utility, although it is itself the result of the very living and working situation which it dismisses. Instead, it contents itself with the ordering of concrete experience, while it regards both the actual conditions for its practical application and its theoretical objective as being external to theory. Contrary to this, critical theory reveals the cognitive content of historical practice and transcends the fixed, positivistic dualisms, highlighting the two reasons why the palpable facts are socially preformed.

Horkheimer's distinction between traditional and critical theory implies the actual division between empirical research and philosophical thought, the connection of theory with the sense data, of theory with action and the social working process. Furthermore it implies the relation between knowledge and emancipation, between knowledge and society; it exposes the logical and structural differences between traditional and critical theory as well as the differences between descriptive and prescriptive (normative) statements; it claims the necessity of the unity of theory and practice, the mediation between culture and economics; the basic function of the critique of political economy and *determinate negation*, with the aim to establish a balance between philosophical thought and empirical research, so as to contribute to the formation of a society guided by reason.

By giving particular attention to Horkheimer's core arguments, later taken up by Theodor W. Adorno and Jürgen Habermas, the course participants will be enabled to critically evaluate a philosophical theory that has always negated the interrelation between knowledge and practical human interests. Moreover, they will learn to assess a theory based on the logic of experience and focused on the pursuit of quantified facts. On the other hand, the participants will concentrate on the self-reflective theory of knowledge of Critical Theory that links cognition to the emancipatory interests focused on tendency research. It is the final aim of this course to exercise its participants' faculty of judgment in order to enable them not only to recognize the validity of Horkheimer's project in our time, but also to assess its possible employability in comprehending and dealing with present theories of knowledge and current research programs.

In the course, Max Horkheimer's "Traditional and Critical Theory" will be read and discussed.

General Competences

Taking into consideration the general competences that the degree-holder must acquire (as these appear in the Diploma Supplement and appear below), at which of the following does the course aim?

Search for, analysis and synthesis of data and information, with the use of the necessary technology
Adapting to new situations
Decision-making
Working independently
Team work
Working in an international environment
Working in an interdisciplinary environment
Production of new research ideas

Project planning and management
Respect for difference and multiculturalism
Respect for the natural environment
Showing social, professional and ethical responsibility and sensitivity to gender issues
Criticism and self-criticism
Production of free, creative and inductive thinking
.....
Others...
.....

The competences cultivated within the course are:

- Independent research as well as teamwork,
- interdisciplinary research,
- respect for diversity and multiculturalism,
- respect for the natural environment
- the demonstration of social, professional, ethical responsibility and sensitivity to gender issues
- the exercise of criticism and self-criticism,
- as well as the analysis and resolution of current social issues of our time.

SYLLABUS

Philosophy of Sciences

1. Logical Positivism
2. Individualism-Holism
3. Historical turn
4. Scientific change: progress and rationality
5. Hermeneutics
6. Understanding

Traditional and Critical Theory

1. Introduction
2. Traditional Theory
 1. Model
 2. Relation between theory and sense data
 3. Relation between theory and practice
 4. Relation between theory and social work process
 5. Perception
3. Critical Theory
 1. The ideas of rational society
 2. Relation between knowledge and society
 3. Knowledge and emancipation
4. Relation between traditional and critical theory
 1. Logical and structural difference
 2. Descriptive and normative propositions
 3. Unity of theory and practice
 4. Relation between culture and economy
 5. Critique of political economy and determinate negation
5. Critical review and perspective

TEACHING and LEARNING METHODS - EVALUATION

DELIVERY <i>Face-to-face, Distance learning, etc.</i>	Face-to-face and Distance learning.	
USE OF INFORMATION AND COMMUNICATIONS TECHNOLOGY <i>Use of ICT in teaching, laboratory education, communication with students</i>	Use of ICT in teaching and as method of communicating with students and for research work.	
TEACHING METHODS <i>The manner and methods of teaching are described in detail. Lectures, seminars, laboratory practice, fieldwork, study and analysis of bibliography, tutorials, placements, clinical practice, art workshop, interactive teaching, educational visits, project, essay writing, artistic creativity, etc.</i> <i>The student's study hours for each learning activity are given as well as the hours of non- directed study according to the principles of the ECTS</i>	Activity	Semester workload
	Lectures	26
	Tutorials	13
	Study and analysis of bibliography	101
	Essay Presentation	50
	Essay writing	160
	Course Total	350
STUDENT PERFORMANCE EVALUATION <i>Description of the evaluation procedure</i> <i>Language of evaluation, methods of evaluation, summative or conclusive, multiple choice questionnaires, short-answer questions, open-ended questions, problem solving, written work, essay/report, oral examination, public presentation, laboratory work, clinical examination of patient, art interpretation, other</i> <i>Specifically-defined evaluation criteria are given, and if and where they are accessible to students.</i>	Language of evaluation: Greek Methods of evaluation: written essay; personal choice and use of relevant literature besides the provided texts; use of other texts written by the applicant; presenting the works and works within the framework of the tutorial. The evaluation criteria: Monitoring / participation / study: 30% Essay Writing: 50% Written work, essay report, oral examination: 20%	

RECOMMENDED BIBLIOGRAPHY

– Suggested bibliography:

– Related academic journals:

SOURCE

- Kouzelis, Gerasimos (ed.), *Epistemological Texts*, Athens: Nissos 1993.
- Kouzelis, Gerasimos. & Psychopedis, Kosmas. (eds.), *Epistemology of Social Sciences, Texts*, Athens: Nissos 1996.
- Horkheimer, Max: "Traditionelle und kritische Theorie" (1937), In Max Horkheimer, *Gesammelte Schriften*, Alfred Schmidt/Gunzelin Schmid Noerr (Eds), Vol. 4, Frankfurt am Main: S. Fischer, 1988, pp. 162–216.
- Horkheimer, Max: "Nachtrag" (1937), In Max Horkheimer, *Gesammelte Schriften*, Vol. 4, Frankfurt am Main: S. Fischer, 1988, pp. 217–225.
- Horkheimer, Max: «Der neueste Angriff auf die Metaphysik» (1937), In Max Horkheimer, *Gesammelte Schriften*, Alfred Schmidt/Gunzelin Schmid Noerr (eds), Vol. 4, Frankfurt am Main: S. Fischer, 1985 pp. 108–161.

- Horkheimer, Max/Marcuse, Herbert: "Philosophie und kritische Theorie", *Zeitschrift für Sozialforschung*, Jg. VI/1937, pp. 625–647.

BIBLIOGRAPHY

- Baltas A. & K. Stergiopoulos (eds.), *Philosophy and Sciences in the 20th century*, vol. 1, Heraklion UPC 2013.
- Baltas A. & Th. Dimitrakos. (eds.), *Philosophy and Sciences in the 20th century*, vol. 2, Heraklion UPC 2023.
- Adorno, Theodor W.: *Erkenntnistheorie* (1957/58), In Theodor W. Adorno, *Nachgelassene Schriften*, Abteilung IV: *Vorlesungen*, Karel Markus (eds), Vol. 1, Berlin: Suhrkamp, 2018.
- Adorno, Theodor W.: *Metakritik der Erkenntnistheorie. Studien über Husserl und die phänomenologischen Antinomien* (1956), In Theodor W. Adorno, *Gesammelte Schriften*, Rolf Tiedemann (eds), Vol. 5, Frankfurt am Main: Suhrkamp, 3η Ed. 1990.
- Albert, Hans/Topisch, Ernst (eds): *Werturteilsstreit*, Darmstadt: WBG, 2th Ed. 1979.
- Bonß, Wolfgang/Honneth, Axel: *Sozialforschung als Kritik. Zum sozialwissenschaftlichen Potential der Kritischen Theorie*, Frankfurt am Main: Suhrkamp 1982.
- Bolte, Gerhard: *Von Marx bis Horkheimer: Aspekte kritischer Theorie im 19. und 20. Jahrhundert*, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1995.
- Carnap, Rudolf: *Scheinprobleme in der Philosophie und andere metaphysikkritische Schriften*, Thomas Mormann (eds), Hamburg: Meiner, 2004.
- Descartes, René: *Discours de la methode pour bien conduire sa raison, et chercher la verite dans les sciences* (fr.–dt.), Hamburg: Meiner 1990.
- Dubiel, Helmut: *Kritische Theorie der Gesellschaft. Eine einführende Rekonstruktion von den Anfängen im Horkheimer–Kreis bis Habermas*, 3th Ed., Weinheim/München: Juventa Verlag 2001.
- Gabriel, Gottfried: *Grundprobleme der Erkenntnistheorie. Von Descartes zu Wittgenstein*, 3η έκδ., Paderborn: Schöningh, 2008.
- Habermas, Jürgen: «Erkenntnis und Interesse», In Jürgen Habermas, *Technik und Wissenschaft als „Ideologie“*, Frankfurt am Main: Suhrkamp 1969, pp. 146–168.
- Habermas, Jürgen: *Erkenntnis und Interesse*, Hamburg: Meiner, 2008.
- Hegel, Georg Wilhelm Friedrich: *Phänomenologie des Geistes* (1807), Hans–Friedrich Wessels/Heinrich Clairmont (eds), Hamburg: Meiner, 1988.
- Honneth, Axel: "Zur sozialen Dynamik von Missachtung. Zur Ortsbestimmung einer kritischen Gesellschaftstheorie", In Axel Honneth, *Das Andere der Gerechtigkeit. Aufsätze zur praktischen Philosophie*, Frankfurt am Main: Suhrkamp 2000, pp. 88–109.
- Honneth, Axel: „Traditionelle und kritische Theorie“, In Axel Honneth (eds), *Schlüsseltexte der Kritischen Theorie*, Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2006, pp. 229–232.
- Husserl, Edmund: *Die Krisis der europäischen Wissenschaften und die transzendente Phänomenologie. Eine Einleitung in die phänomenologische Philosophie*, Elisabeth Ströker (eds), Hamburg: Meiner, 2012.
- Kant, Immanuel: *Kritik der reinen Vernunft* (1787), Raymund Schmidt (eds), Hamburg: Meiner, 3th Ed. 1990.
- Marx, Karl: *Grundrisse der Kritik der politischen Ökonomie* (1857/58), In Marx Engels Werke, Vol. 42, Berlin: Dietz 1983.
- Maus, Heinz/Fürstenberg, Friedrich: *Der Positivismusstreit in der deutschen Soziologie*, Neuwied/Berlin: Luchterhand, 1969.

- Peters, Martina/Peters Jörg (eds): *Moderne Philosophiedidaktik. Basistexte*, Hamburg: Meiner, 2019.
- Popper, Karl R.: *Die beiden Grundprobleme der Erkenntnistheorie*, Troels Eggers Hansen (eds), Tübingen: Mohr Siebeck, 1979.
- Ψυχοπαίδης, Κοσμάς: «Προβλήματα θεμελίωσης των Κοινωνικών Επιστημών», In Γεράσιμος Κουζέλης/Κοσμάς Ψυχοπαίδης (eds), *Επιστημολογία των Κοινωνικών Επιστημών. Κείμενα*, Αθήνα: εκδόσεις νήσος, 1996, pp. 543–562.
- Ράντης, Κωνσταντίνος: «Honneth versus Horkheimer. Το Ινστιτούτο Κοινωνικής Έρευνας της Φραγκφούρτης και το νέο επιστημολογικό του παράδειγμα», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 114, 2004, pp. 3–25. <https://doi.org/10.12681/grsr.9274>
- Ράντης, Κωνσταντίνος: «Η γνωσιοθεωρία στη μαρξική κοινωνική θεωρία», *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, τχ. 123, 2007, pp. 113–144. <https://doi.org/10.12681/grsr.149>
- Ράντης, Κωνσταντίνος: «Οι διαλεκτικές ή ιστορικές εικόνες στην Κριτική Θεωρία των Χορκχάιμερ, Μπένγιαμιν και Αντόρνο», *Αξιολογικά*, τχ. 22, 2009, pp. 59–84.
- Ράντης, Κωνσταντίνος: «Η κοινωνική φιλοσοφία στο έργο του Max Horkheimer κατά τη δεκαετία του '30», στο *Η κοινωνική & πολιτική φιλοσοφία σήμερα. Αφιέρωμα στον ομότιμο καθηγητή κοινωνικής και πολιτικής φιλοσοφίας Παναγιώτη Νούτσο*, Κωνσταντίνος Ράντης (επιμ.), Αθήνα: εκδόσεις Παπαζήση, 2022, σ. 389–403.
- Ritsert, Jürgen: *Einführung in die Logik der Sozialwissenschaften*, Münster: Westfälisches Dampfboot, 2th Ed. 2003.
- Schmidt, Alfred: *Die Kritische Theorie als Geschichtsphilosophie*, München/Wien: Carl Hanser Verlag, 1975.
- Schmidt, Alfred: *Zur Idee der Kritischen Theorie. Elemente der Philosophie Max Horkheimers*, Frankfurt am Main/Berlin/Wien: Ullstein, 1979.
- Schmidt, Alfred: *Drei Studien über Materialismus. Schopenhauer, Horkheimer, Glücksproblem*, Frankfurt am Main/Berlin/Wien: Ullstein, 1979.
- Schweppenhäuser, Gerhard: *Kritische Theorie*, Stuttgart: Reclam, 2010.
- Türcke, Christoph/Bolte, Gerhard: *Einführung in die kritische Theorie*, Darmstadt: Primus Verlag, 1997.
- Strauss, Leo: «Die Unterscheidung von Tatsachen und Werten» (1953), In Hans Albert/Ernst Topisch (eds), *Werturteilsstreit*, Darmstadt: WBG, 2th Ed. 1979, pp. 73–91.
- Weber, Max: «Der Sinn der "Wertfreiheit" der soziologischen und ökonomischen Wissenschaften», In Max Weber, *Gesammelte Aufsätze zur Wissenschaftslehre*, In Johannes Winckelmann (eds), Tübingen: Mohr Siebeck, 7th Ed. 1988, pp. 488–539.
- Wittgenstein, Ludwig: *Philosophische Untersuchungen*, στο Ludwig Wittgenstein, *Werkausgabe*, Vol. 1, Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1984, pp. 225–618.

2. ANCIENT GREEK PHILOSOPHY

GENERAL

SCHOOL	SCHOOL OF PHILOSOPHY		
ACADEMIC UNIT	PHILOSOPHY		
LEVEL OF STUDIES	POSTGRADUATE PROGRAM GREEK PHILOSOPHY-PHILOSOPHY OF THE SCIENCES		
COURSE CODE	ΔΕΦ 102	SEMESTER	A
COURSE TITLE	ANCIENT GREEK PHILOSOPHY Topic: «Υψίπολις -ἄπολις: philosophical dimensions of Ancient Tragedy and the interpretive approach of Friedrich Nietzsche INSTRUCTOR: PROFESSOR KONSTANTINOS TH. PETSIOS		
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES <i>if credits are awarded for separate components of the course, e.g. lectures, laboratory exercises, etc. If the credits are awarded for the whole of the course, give the weekly teaching hours and the total credits</i>	WEEKLY TEACHING HOURS	CREDITS	
	3	8	
<i>Add rows if necessary. The organisation of teaching and the teaching methods used are described in detail at (d).</i>			
COURSE TYPE <i>general background, special background, specialised general knowledge, skills development</i>	GENERAL BACKGROUND		
PREREQUISITE COURSES:	—		
LANGUAGE OF INSTRUCTION and EXAMINATIONS:	GREEK		
IS THE COURSE OFFERED TO ERASMUS STUDENTS	YES		
COURSE WEBSITE (URL)	https://ecourse@uoi.gr/		

LEARNING OUTCOMES

Learning outcomes
The course learning outcomes, specific knowledge, skills and competences of an appropriate level, which the students will acquire with the successful completion of the course are described. Consult Appendix A • Description of the level of learning outcomes for each qualifications cycle, according to the Qualifications Framework of the European Higher Education Area • Descriptors for Levels 6, 7 & 8 of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning and Appendix B • Guidelines for writing Learning Outcomes

Our aim is to familiarize the students with the theoretical reflection developed during the classical period as well as the questions posed in Ancient Greek Tragedy. Along with the works of Plato and Aristotle, the Tragic Poets present the critical issues that concern man and the city. The understanding of the fundamental concepts formed during the 5th and 4th BC. they are the necessary conditions for the interpretation of the political phenomenon. In the context of the course we will present the perceptions of Fr. Nietzsche on Ancient Tragedy and particularly his criticism of Euripides.

General Competences

Taking into consideration the general competences that the degree-holder must acquire (as these appear in the Diploma Supplement and appear below), at which of the following does the course aim?

<i>Search for, analysis and synthesis of data and information, with the use of the necessary technology</i> <i>Adapting to new situations</i> <i>Decision-making</i> <i>Working independently</i> <i>Team work</i> <i>Working in an international environment</i> <i>Working in an interdisciplinary environment</i> <i>Production of new research ideas</i>	<i>Project planning and management</i> <i>Respect for difference and multiculturalism</i> <i>Respect for the natural environment</i> <i>Showing social, professional and ethical responsibility and sensitivity to gender issues</i> <i>Criticism and self-criticism</i> <i>Production of free, creative and inductive thinking</i> <i>.....</i> <i>Others...</i> <i>.....</i>
---	--

Through the teaching of this specific course, students have the opportunity to familiarize themselves with fundamental features of ancient Greek philosophy and Ancient Greek Tragedy, which concern the functioning of the city. They understand the difference between direct democracy and modern representative democracy, as well as the important role of «*Isegoria*» in decision-making. In this way, their critical ability and creative thinking, which are a key feature of democratic behavior, are developed. An understanding of ancient political philosophy is an important prerequisite for students to grasp the foundations of modern political theory.

Also, by studying the thought of Fr. Nietzsche can perceive the causes that led to the crisis of European Civilization.

SYLLABUS

The course has a systematic character and makes use of historians determinations as eccentrics of the handling of the individual contributions and of conceptual definitions.

- The anthropological subjects
- The political dimension of the virtues
- Logos and Ethos
- Law and Laws
- Logos and Polis
- Fr. Nietzsche and the beginnings of modernity

TEACHING and LEARNING METHODS - EVALUATION

DELIVERY <i>Face-to-face, Distance learning, etc.</i>	Face-to-Face.		
USE OF INFORMATION AND COMMUNICATIONS TECHNOLOGY <i>Use of ICT in teaching, laboratory education, communication with students</i>	Use of ICT in teaching and in communication with students.		
TEACHING METHODS <i>The manner and methods of teaching are described in</i>	Activity	Semester workload	
	Lectures	30	

<i>detail. Lectures, seminars, laboratory practice, fieldwork, study and analysis of bibliography, tutorials, placements, clinical practice, art workshop, interactive teaching, educational visits, project, essay writing, artistic creativity, etc.</i> <i>The student's study hours for each learning activity are given as well as the hours of non- directed study according to the principles of the ECTS</i>	Study and analysis of sources and bibliography	20
	Tutorials	10
	Essay Presentation	40
	Essay writing	100
	Course Total	200

STUDENT PERFORMANCE EVALUATION <i>Description of the evaluation procedure</i> <i>Language of evaluation, methods of evaluation, summative or conclusive, multiple choice questionnaires, short-answer questions, open-ended questions, problem solving, written work, essay/report, oral examination, public presentation, laboratory work, clinical examination of patient, art interpretation, other</i> <i>Specifically-defined evaluation criteria are given, and if and where they are accessible to students.</i>	Research Study (70%). Tutorial Exercises (30%)
--	--

RECOMMENDED BIBLIOGRAPHY

*Αισχύλος, Σοφοκλής, Ευριπίδης – Έργα

- Lesky, Alvin, *Η τραγική ποίηση των Αρχαίων Ελλήνων*. Μετάφρ., Νικόλ Χουρμουζιάδης. Τόμοι Α'-Β', Αθήνα, 1987-2003.
- Nauck, Augustus, *Tragicorum Graecorum Fragmenta*, Lipsiae, ²1889.
- Βουδούρης, Κωνσταντίνος, *Ψυχή και Πολιτεία. Έρευναι επί της πολιτικής φιλοσοφίας του Πλάτωνος*, Εν Αθήναις, 1970.
- Γεωργούλης, Κωνσταντίνος, *Αριστοτέλης ο Σταγειρίτης*, Θεσσαλονίκη, Ιστορική και λαογραφική Εταιρεία Χαλκιδικής, 2009 (1962).
- Κύρκος Βασ. Α., *Αρχαίος Ελληνικός Διαφωτισμός και Σοφιστική*, Αθήνα, Παπαδήμας, 1993.
- Πέτσιος, Κωνσταντίνος, Θ., «Λόγος και Πόλις στην κλασική σκέψη», *Φιλοσοφείν* 14 (2016), σσ.147-159.
- -----, *Φιλοσοφία και Ρητορική στην Κλασική Σκέψη*, Αθήνα, Gutenberg, 2018.
- Diels H.,—Kranz,W., *Die Fragmente der Vorsokratiker*, Berlin, ¹⁷1974.
- Diels, H.—Kranz, W., *Οί Προσωκρατικοί. Οί μαρτυρίες καί τὰ ἀποσπάσματα*. Απόδοση στὰ Νέα Έλληνικά Βασ. Α. Κύρκος. Συνεργασία: Δημοσθένης Γ. Γεωργοβασιλῆς. Έπιμ., Βασ. Α. Κύρκος. Φιλολογική έποπτεία Γεώργιος Α.Χριστοδούλου. Τόμος Α΄. Αθήνα, 2005.
- Bormann, Karl, *Πλάτων*. Μετάφρ., Ιωάννης Καλογεράκος. Αθήνα, Καρδαμίτσα, 2006.
- Gigon,, Olof, «Η απαρχή της ελληνικής φιλοσοφίας», στο Κ. Π. Μιχαηλίδης (επιμ.), *Οι Προσωκρατικοί. Κείμενο και μετάφραση*, Αθήνα, Imago, 1984, σσ. 49-89.
- Kirk, Geoffrey S.- Raven, John E.- Schofield, Malcolm, *Οι Προσωκρατικοί Φιλόσοφοι*. Μτφρ., Δημοσθένης Κούρτοβικ, Αθήνα, Μ.Ι.Ε.Τ., 4 2001.

3. MODERN AND CONTEMPORARY PHILOSOPHY

GENERAL

SCHOOL	PHILOSOPHY		
ACADEMIC UNIT	PHILOSOPHY		
LEVEL OF STUDIES	POSTGRADUATE PROGRAM GREEK PHILOSOPHY-PHILOSOPHY OF THE SCIENCES		
COURSE CODE	ΔΕΦ 103	SEMESTER	A
COURSE TITLE	MODERN AND CONTEMPORARY PHILOSOPHY Topic: « Philosophy of Art and Aesthetics in Rousseau, Diderot, Burke, Kant, and Hegel». INSTRUCTORS ASSISTANT PROFESSOR CHRISTOS GRIGORIOU ASSISTANT PROFESSOR ANTONIOS KALATZIS ASSISTANT PROFESSOR SPIRIDON TEGOS		
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES <i>if credits are awarded for separate components of the course, e.g. lectures, laboratory exercises, etc. If the credits are awarded for the whole of the course, give the weekly teaching hours and the total credits</i>		WEEKLY TEACHING HOURS	CREDITS
LECTURES AND PRACTICAL EXERCISES		3	8
<i>Add rows if necessary. The organisation of teaching and the teaching methods used are described in detail at (d).</i>			
COURSE TYPE <i>general background, special background, specialised general knowledge, skills development</i>	GENERAL BACKGROUND		
PREREQUISITE COURSES:	—		
LANGUAGE OF INSTRUCTION and EXAMINATIONS:	MODERN GREEK		
IS THE COURSE OFFERED TO ERASMUS STUDENTS	YES		
COURSE WEBSITE (URL)	https://ecourse.uoi.gr		

LEARNING OUTCOMES

Learning outcomes <i>The course learning outcomes, specific knowledge, skills and competences of an appropriate level, which the students will acquire with the successful completion of the course are described.</i> <i>Consult Appendix A</i> • Description of the level of learning outcomes for each qualifications cycle, according to the Qualifications Framework of the European Higher Education Area • Descriptors for Levels 6, 7 & 8 of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning and Appendix B • Guidelines for writing Learning Outcomes

The **first part** of the course, taught by Spiridon Tegos, deals with the status of the reflexion over beauty, natural and artificial during the eighteenth century in France. In this context emphasis will be placed on the paradox of the actor in Diderot and the letter on d'Alembert about the spectacles where the ties between aesthetics in contemporary sense, social theory and moral philosophy are mostly visible.

The **second part** of the course, taught by Christos Grigoriou, deals with the aesthetic work of Edmund Burke and Immanuel Kant. In other words, it concerns Burke's *Philosophical Enquiry into the Origins of our Ideas of the Sublime and Beautiful* and the first part of Kant's *Critique of the Power of Judgment*. In this context, the focus of interest is the radical opposition between the sublime and the beautiful as expressed initially in Burke's empiricist terms and then in the context of Kant's subjective idealism. The purpose of the course can therefore be summarized as follows: a) the understanding of the different characteristics associated with the two aesthetic qualities. B) the demarcation of the different emotions with which they are connected, c) the monstrance of continuities and discontinuities between the work of the two philosophers regarding these qualities.

The **third part** of the course, taught by Antonios Kalatzis, investigates G.W.F. Hegels philosophy of art in order to exhibit the intertwining between aesthetics and social theory, which remains a point of reference for major works on art and social theory, such as T.W. Adorno's *Aesthetic Theory* and A.C. Danto's *After the End of Art*, until today. The course sets a fourfold goal: a) to delineate the main points of Hegel's theory of art, b) to reconstruct the relation between aesthetics and social criticism, c) to reflect on the place and the function of art and of artistic beauty in late Modernity, and, d) to analyse Hegel's concept of pre-discursive, artistic truth. The students will have the opportunity to engage in the close-reading of one of the major aesthetics texts of modern philosophy, the "Introduction" to Hegel's *Lectures on Aesthetics*. Firstly, the student will delve into the Hegelian differentiation between art, religion, and philosophy as culminations of human knowledge, then into the Hegelian division and hierarchization between the different kinds of art, and, finally, into the special epistemic access to the society enabled by art. Hence, the course offers an ideal deepening, in modern and contemporary philosophy and in interdisciplinary thought.

General Competences

Taking into consideration the general competences that the degree-holder must acquire (as these appear in the Diploma Supplement and appear below), at which of the following does the course aim?

Search for, analysis and synthesis of data and information, with the use of the necessary technology Adapting to new situations Decision-making Working independently Team work Working in an international environment Working in an interdisciplinary environment Production of new research ideas	Project planning and management Respect for difference and multiculturalism Respect for the natural environment Showing social, professional and ethical responsibility and sensitivity to gender issues Criticism and self-criticism Production of free, creative and inductive thinking Others...
---	---

Individual and joint research
 interdisciplinary research
 close reading
 criticism and self-criticism
 analysis of central texts of German Idealism
 critical thinking

reflection on the contemporary place and function of art

SYLLABUS

First part: Denis Diderot and Jean-Jacques Rousseau

1. Introduction: What Aesthetic means in 18th century France?
2. Beauty in Diderot and D'Alembert
3. The Critique of Aesthetic Pleasure in Rousseau

Second part: Burke's and Kant's Aesthetics

1. Introduction: From the traditional theory of art to an aesthetics of nature
2. The sublime and the beautiful in Burke
 - 2.1 The foundation of the sublime and Beautiful on pain and pleasure
 - 2.2 Obscurity and Sympathy
 - 2.3 Burke's biomedical foundation of Aesthetics
3. The sublime and the beautiful in Kant
 - 3.1 The four points of the judgment on beauty
 - 3.2 The negative pleasure of the sublime
 - 3.3 Aesthetics and Ethics

Third part: Aesthetics after G.W.F. Hegel

1. Introduction
2. Art in the Context of Hegel's Philosophy of "Absolute Spirit"
 1. The Concept of "Absolute Spirit"
 2. The philosophical truth claim
 3. The religious truth claim
 4. The aesthetic truth claim
 5. The hierarchy of truth claims and social self-knowledge
3. Hegelian aesthetics
 1. The field of aesthetics
 2. Methodologies in aesthetics
 3. The concept of artistic beauty
 4. The division of arts

TEACHING and LEARNING METHODS - EVALUATION

DELIVERY <i>Face-to-face, Distance learning, etc.</i>	Face to face and distance learning.
USE OF INFORMATION AND COMMUNICATIONS TECHNOLOGY	Use of ICT in teaching and as method of communicating with students and for research

Use of ICT in teaching, laboratory education, communication with students	work.
---	-------

TEACHING METHODS <i>The manner and methods of teaching are described in detail.</i> <i>Lectures, seminars, laboratory practice, fieldwork, study and analysis of bibliography, tutorials, placements, clinical practice, art workshop, interactive teaching, educational visits, project, essay writing, artistic creativity, etc.</i> <i>The student's study hours for each learning activity are given as well as the hours of non-directed study according to the principles of the ECTS</i>	<i>Activity</i>	<i>Semester workload</i>
	Lectures	26
	Tutorials	10
	Study and analysis of bibliography	24
	Essay Presentation	40
	Essay writing	100
	Course Total	200
STUDENT PERFORMANCE EVALUATION <i>Description of the evaluation procedure</i> <i>Language of evaluation, methods of evaluation, summative or conclusive, multiple choice questionnaires, short-answer questions, open-ended questions, problem solving, written work, essay/report, oral examination, public presentation, laboratory work, clinical examination of patient, art interpretation, other</i> <i>Specifically-defined evaluation criteria are given, and if and where they are accessible to students.</i>	Language of evaluation: Greek Methods of evaluation: written essay; personal choice and use of relevant literature besides the provided texts; use of other texts written by the applicant; presenting the works and works within the framework of the tutorial. The evaluation criteria: Monitoring / participation / study: 30% Written work, essay report, oral examination: 20% Essay Writing: 50%	

RECOMMENDED BIBLIOGRAPHY

PRIMARY LITERATURE

Jean-Jacques Rousseau and Denis Diderot

- D. Diderot, *The Paradox of Acting*, trans. W. H. Pollock, Chatto & Windus, 1883
- J.-J Rousseau, *Letter to D'Alembert and writings for the theater*, Darmouth College Press, 2004

G.W.F. Hegel

- Hegel, G.W.F., *Vorlesungen über die Philosophie der Ästhetik I,II,III*, in: G.W.F. Hegel, *Werke in zwanzig Bänden*, Werkausgabe, hg. von Eva Moldenhauer und Karl Markus Michel Frankfurt: Suhrkamp, 1970 (Bd. 13–15)
- Hegel, G. W. F., *Hegel's Aesthetics – Lectures on Fine Art, Volumes I & II*, T. M. Knox (trans.), New York: O.U.P. 1975

Edmund Burke and Immanuel Kant

- Burke E. (1958). *A Philosophical Enquiry into the Origins of our Ideas of the Sublime and Beautiful*. J. T. Boulton (ed. Transl.). London: Routledge and Kegan Paul.

- —, (1990). *A Philosophical Enquiry into the Origins of our Ideas of the Sublime and Beautiful*.

Adam Philips (edit, intr.). Oxford: Oxford University Press

- Kant, I. (1902–). *Kritik der Urteilskraft, Kants gesammelte Schriften*, Volume 5, Berlin: Walter de Gruyter
- Kant I. (2000). *Critique of the Power of Judgment (The Cambridge Edition of the Works of Immanuel Kant)*. Paul Guyer (ed.), Paul Guyer and Eric Matthews (trans). Cambridge: Cambridge University Press.

SECONDARY LITERATURE

Jean-Jacques Rousseau and Denis Diderot

- *18th Century French Aesthetics*, <https://plato.stanford.edu/entries/aesthetics-18th-french/>
- Holley, Jaret “The Aesthetic dimensions of esteem in Rousseau: amour propre, general will and general taste”, *British Journal for the History of Philosophy*, 2021
- Harriman-Smith, James, “Comédien”-Actor-“Paradoxe”: The Anglo-French Sources of Diderot's "Paradoxe sur lecomédien". *Theater Journal*, 67,1, 2015

Edmund Burke

- Bourke, Richard (2015). *Empire and Revolution: The Political Life of Edmund Burke*. Princeton University Press.
- Lock, F. P. (2006). *Edmund Burke. Volume II: 1784–1797*. Clarendon Press.
- Monk S. M. (1960). *The Sublime*. New York: Ann Arbor Paperbacks.
- Shaw P. (2006). *The Sublime*. London and New York: Routledge.
- Sarafianos A. (2005), “Pain, Labour, and the Sublime: Medical Gymnastics and Burke Aesthetics”, *Representations*, 91, (1): 58–83.
- (2008), “The Contractility of Burke’s Sublime and Heterodoxies in Medicine and Art”, *Journal of the History of Ideas*, 69 (1): 23– 48.

Immanuel Kant

- Allison, Henry E. (2001). *Kant’s Theory of Taste: A Reading of the “Critique of Aesthetic Judgment”*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Clewis, Robert R. (2009). *The Kantian Sublime and the Revelation of Freedom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Crowther, Paul (1989). *The Kantian Sublime: From Morality to Art*. (Oxford Philosophical Monographs), Oxford/New York: Clarendon Press/Oxford University Press
- Guyer, Paul (1979 [1997]). *Kant and the Claims of Taste*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Schaper, Eva (1979). *Studies in Kant’s Aesthetics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

G.W.F. Hegel

- Apostolopoulos, D., “Merleau-Ponty, Hegel, and the Task of Phenomenological Explanation”, in: *Phänomenologische Forschungen* 2018 (1):27–52 (2018a)
- Danto A.C., “The End of Art: A Philosophical Defense”, in: *History and Theory* 37 (4): 127– 143 (1998)
- Gethmann-Siefert, A. “Hegels These vom Ende der Kunst und der ‘Klassizismus‘ der Ästhetik”, in: *Hegel-Studien* 1984 (19), 205–258
- Gethmann-Siefert, A., *Einführung in Hegels Ästhetik*, Stuttgart: UTB 2005
- Henrich, D., “The Contemporary Relevance of Hegel’s Aesthetics”, in: M. Inwood (ed.), *Hegel*. Oxford: O. U. P. 1985, 199–207

- Houlgate, St., “Introduction: An Overview of Hegel’s Aesthetics” (ed.), *Hegel and the Arts*, Evanston, IL: Northwestern University Press 2007a, xii–xxviii
- Houlgate, St. “Hegel on the Beauty of Sculpture”, in: St. Houlgate (ed.), *Hegel and the Arts*, Evanston, IL: Northwestern University Press 2007b, 56–89
- Houlgate, St., “Hegel, Danto and the ‘End of Art’”, in: N. Boyle and L. Disley (eds.), *The Impact of German Idealism: the Legacy of Post–Kantian German Thought*, 4 volumes, Cambridge: CUP (Volume 3, eds. C. Jamme and I. Cooper) 2013, 264–92
- Huddleston, A., “Hegel on Comedy: Theodicy, Social Criticism, and the ‘Supreme Task’ of Art,” in: *British Journal of Aesthetics* 54 (2): 227–40 (2014)
- Low, D., “Hegel and Merleau–Ponty on Modernism and Postmodernism”,
- Moland, L. L., “Truth and Beauty: Art as the Sensuous Appearance of the Idea”, in: L. L. Moland, *Hegel’s Aesthetics: The Art of Idealism*, Oxford: O.U.P. 2019, 23–52
- Pippin, R.B., “The Absence of Aesthetics in Hegel’s Aesthetics”, in: Fr.C. Beiser (ed.), *The Cambridge Companion to Hegel and Nineteenth–Century Philosophy*, Cambridge: C.U.P. 2008, 394–418
- Pippin, R. B., “Art and Truth: Heidegger and Hegel” in: Robert B. Pippin, *After the Beautiful. Hegel and the Philosophy of Pictorial Modernism*, Chicago and London: The University of Chicago Press 2014, 96–130
- Rush, Fr., *Irony and Idealism. Rereading Schlegel, Hegel, and Kierkegaard*, Oxford: Oxford University Press 2016
- Squire, M., “Introduction: Hegel and art history”, in: P. A. Kottman and M. Squire (eds.), *The Art of Hegel’s Aesthetics – Hegelian Philosophy and the Perspectives on Art History*, Paderborn: Wilhelm Fink 2018, 23–67

2ND SEMESTER

1. RESEARCH METHODOLOGY II

GENERAL

SCHOOL	PHILOSOPHY		
ACADEMIC UNIT	PHILOSOPHY		
LEVEL OF STUDIES	POSTGRADUATE PROGRAM GREEK PHILOSOPHY-PHILOSOPHY OF THE SCIENCES		
COURSE CODE	ΔΕΦ 201	SEMESTER	B
COURSE TITLE	RESEARCH METHODOLOGY II: Topic: «Philosophical “discourses” in the 20 th century: the analytic-continental divide».		

	INSTRUCTORS	
	PROFESSOR GOLFO MAGGINI	
	PROFESSOR PANAGIOTIS THEODOROU	
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES	WEEKLY TEACHIN G HOURS	CREDITS
<i>if credits are awarded for separate components of the course, e.g. lectures, laboratory exercises, etc. If the credits are awarded for the whole of the course, give the weekly teaching hours and the total credits</i>		
	3	14
<i>Add rows if necessary. The organisation of teaching and the teaching methods used are described in detail at (d).</i>		
COURSE TYPE	ADVANCED LEVEL (SPECIALISED BACKGROUND)	
<i>general background, special background, specialised general knowledge, skills development</i>		
PREREQUISITE COURSES:	—	
LANGUAGE OF INSTRUCTION and EXAMINATIONS:	GREEK	
IS THE COURSE OFFERED TO ERASMUS STUDENTS	YES	
COURSE WEBSITE (URL)	https://ecourse.uoi.gr	

LEARNING OUTCOMES

Learning outcomes <i>The course learning outcomes, specific knowledge, skills and competences of an appropriate level, which the students will acquire with the successful completion of the course are described.</i> <i>Consult Appendix A</i> • Description of the level of learning outcomes for each qualifications cycle, according to the Qualifications Framework of the European Higher Education Area • Descriptors for Levels 6, 7 & 8 of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning and Appendix B • Guidelines for writing Learning Outcomes	
The seminar aims at: • The familiarization of the student with the basic notions of the two “paradigms” of the 20th philosophical thought – the analytic and the continental. • Learning the basic methodology with which one studies the language and context of these paradigms. • Categorize the basic ideas and texts of the period and show the tendencies of the philosophical thought. • Showing the importance of this specific conflict for the development of the philosophical thought throughout the century.	
General Competences <i>Taking into consideration the general competences that the degree-holder must acquire (as these appear in the Diploma Supplement and appear below), at which of the following does the course aim?</i>	
<i>Search for, analysis and synthesis of data and information, with the use of the necessary technology</i> <i>Adapting to new situations</i> <i>Decision-making</i> <i>Working independently</i> <i>Team work</i> <i>Working in an international environment</i> <i>Working in an interdisciplinary environment</i> <i>Production of new research ideas</i>	<i>Project planning and management</i> <i>Respect for difference and multiculturalism</i> <i>Respect for the natural environment</i> <i>Showing social, professional and ethical responsibility and sensitivity to gender issues</i> <i>Criticism and self-criticism</i> <i>Production of free, creative and inductive thinking</i> <i>.....</i> <i>Others...</i> <i>.....</i>

- The “Research Methodology” Seminar aims at:
- promoting a close, methodologically austere and historically informed approach of the most important philosophical works of contemporary thought,
 - raising a critical thought over philosophical notions and arguments which need to be located within their philosophical contexts,
 - cultivating the ability of conceptual categorizing and developing the assimilation of specialized philosophical languages.

SYLLABUS

The seminar examines, firstly, the basic elements of the transition from the 19th to 20th century philosophy putting emphasis on the first decades of the 20th century. It goes from the rise of philosophical hermeneutics in W. Dilthey and the beginnings of the philosophy of language in Frege and Russell to the four major philosophical figures of the '20s and '30s, that is, L. Wittgenstein, E. Husserl, M. Heidegger, and E. Cassirer as representatives of the predominant philosophical currents of philosophical analysis of language, phenomenology, and Neo-Kantianism, along with sciences and mathematics, for example Frege, with a special reference also to the analysis of language from G. E. Moore as answer to British Idealism. Secondly, the seminar turns to the analytic–continental divide, which originated in the first three decades of 20th century to consider it as a paradigmatic philosophical strife over the status of knowledge, science, and even ethics and aesthetics. Finally, the seminar attempts a complete assessment of the “divide” evaluating its function and impact on the shaping and further evolution of 20th and 21st century philosophical discourses.

TEACHING and LEARNING METHODS – EVALUATION

DELIVERY <i>Face-to-face, Distance learning, etc.</i>	Face-to-face and distant learning.		
USE OF INFORMATION AND COMMUNICATIONS TECHNOLOGY <i>Use of ICT in teaching, laboratory education, communication</i>	Use of ICT in teaching and for research.		
TEACHING METHODS <i>The manner and methods of teaching are described in detail. Lectures, seminars, laboratory practice, fieldwork, study and analysis of bibliography, tutorials, placements, clinical practice, art workshop, interactive teaching, educational visits, project, essay writing, artistic creativity, etc.</i> <i>The student's study hours for each learning activity are given as well as the hours of non-directed study according to the principles of the ECTS with students</i>	Activity	Semester workload	
	Seminars	100	
	Individual study & bibliographical research	70	
	Semester research Project	120	
	Short weekly Essays	60	
	Course Total	350	

STUDENT PERFORMANCE EVALUATION	
<i>Description of the evaluation procedure</i> <i>Language of evaluation, methods of evaluation, summative or conclusive, multiple choice questionnaires, short-answer questions, open-ended questions, problem solving, written work, essay/report, oral examination, public presentation, laboratory work, clinical examination of patient, art interpretation, other</i> <i>Specifically-defined evaluation criteria are given, and if and where they are accessible to students.</i>	Language of evaluation: Greek. Methods of Evaluation: Combination of Methods. Evaluation Criteria: short weekly essays & semester research project. Seminar attendance: Yes.

RECOMMENDED BIBLIOGRAPHY

PRIMARY BIBLIOGRAPHY

- Ayer A.J., *Language, Truth, and Logic* (Greek edition: *Γλώσσα, αλήθεια και λογική*, μετάφραση: Λ. Τάταρη-Ντουριέ, Σύναλμα, Athens 1994).
- Moore George Edward, *Refutation of Idealism* (Greek edition: *Αναίρεση του ιδεαλισμού*, μετάφραση: Ν.Μακρή, εκδ. Δρόμων, Αθήνα 2010).
- Heidegger Martin, *Being and Time* (Greek edition: *Είναι και Χρόνος*, τόμος πρώτος, μετάφραση: Γ. Τζαβάρας, Athens 1978, 1985).
- Heidegger, Martin & Cassirer, Ernst, (Greek edition: *Χάιντεγκερ Μάρτιν & Κασσίρερ Έρνστ, Η διαμάχη του Νταβός*, εκδ. Έρμα, Αθήνα 2019).
- Husserl Edmund, *Philosophy as Rigorous Science* (Greek edition: *Η φιλοσοφία ως αυστηρή επιστήμη*, μετάφραση-εισαγωγή Ν. Σκουτερόπουλος, εκδ. Ροές, Αθήνα).
- Wittgenstein Ludwig, *Tractatus Logico-Philosophicus*, (Greek edition: μετάφραση: Θ. Κιτσόπουλος, επιμέλεια: Ζ. Λορεντζάτος, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1978).

SECONDARY BIBLIOGRAPHY

- Critchley, Simon, *Continental Philosophy. A Very Short Introduction*, Oxford University Press, 2001 (Greek edition).
- Dummett Michael, *The Nature and Future of Philosophy*, Columbia University Press, New York 2010 (Greek edition).
- Friedman, Michael, *A Parting of the Ways: Carnap, Cassirer, and Heidegger*, Open Court, Chicago IL 2000.
- Hatzimoysis Anthony, «Analytic and Continental Philosophy: Methodological
- Remarks», *Deukalion* 30/1–2 (2013), pp.188–294.
- Hatzimoysis Anthony, *Philosophical Portraits* (in Greek: Polis Editions, Athens 2017).
- Jackson F., Smith M. (eds), *The Oxford Handbook of Contemporary Philosophy*, Oxford University Press, Oxford–New York 2008.
- Moran Dermot, “The Analytic–Continental Divide: Teaching Philosophy in an Age of Pluralism”, in: D. Evans, I Kucuradi (eds), *Teaching Philosophy in the Eve of Twenty–First Century*, Meteksan, Ankara 1998, 119–154.
- Prado C.G. (ed.), *A House Divided: Comparing Analytic and Continental Philosophy*, Humanity Books, Amherst 2003.
- Reynolds, J., W. James, Ed. Mares (eds), *Postanalytic and Metacontinental: Crossing Philosophical Divides*, Continuum, London–New York 2010.
- Trakakis Nick, “Doing Philosophy in Style: A New Look at the Analytic/Continental Divide”, *Philosophy Compass* 7 (2012), 919–942.
- Virvidakis Stelios, “Analytic and Continental Philosophy: Criteria of recognition and distinction”, *Neusis* 14 (2006), pp. 3–47.

2. MODERN GREEK PHILOSOPHY

GENERAL

SCHOOL	PHILOSOPHY		
ACADEMIC UNIT	PHILOSOPHY		
LEVEL OF STUDIES	POSTGRADUATE PROGRAM GREEK PHILOSOPHY-PHILOSOPHY OF THE SCIENCES		
COURSE CODE	ΔΕΦ 202	SEMESTER	B
COURSE TITLE	MODERN GREEK PHILOSOPHY TOPIC: “THEMES AND FIGURES” INSTRUCTOR: ASSISTANT PROFESSOR D. VASILAKIS		
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES <i>if credits are awarded for separate components of the course, e.g. lectures, laboratory exercises, etc. If the credits are awarded for the whole of the course, give the weekly teaching hours and the total credits</i>		WEEKLY TEACHING HOURS	CREDITS
LECTURES, SEMINAR OF TEXT HERMENEUTICS AND ANALYSIS OF PHILOSOPHICAL ARGUMENTS, SEMINARS (BY INVITED SPEAKERS).		3	8
<i>Add rows if necessary. The organisation of teaching and the teaching methods used are described in detail at (d).</i>			
COURSE TYPE <i>general background, special background, specialised general knowledge, skills development</i>	SPECIAL BACKGROUND,, SKILLS DEVELOPMENT		
PREREQUISITE COURSES:	—		
LANGUAGE OF INSTRUCTION and EXAMINATIONS:	GREEK (HELLENIC)		
IS THE COURSE OFFERED TO ERASMUS STUDENTS	YES		
COURSE WEBSITE (URL)	https://ecourse.uoi.gr/		

LEARNING OUTCOMES

Learning outcomes <i>The course learning outcomes, specific knowledge, skills and competences of an appropriate level, which the students will acquire with the successful completion of the course are described.</i> <i>Consult Appendix A</i> • Description of the level of learning outcomes for each qualifications cycle, according to the Qualifications Framework of the European Higher Education Area • Descriptors for Levels 6, 7 & 8 of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning and Appendix B • Guidelines for writing Learning Outcomes

This module aspires to introduce students to the variegated field of Modern Greek philosophy. We will discover this mosaic via examining its various historical phases and selecting representative texts from different periods for interpretation. In this way, we will be making comparisons with representatives of Modern Greek philosophy (from the post-byzantine era till our day), as well as with the roots of Modern Greek philosophy: ancient Greece and Byzantium, as well as European thought, esp. from Renaissance onwards. Themes that will concern us in this module are the following:

- The (critical or dialogical) relation of Modern Greek philosophy to Western philosophy (both the continental and the analytic tradition).
- The importance of the concept of person for a fresh stipulation of philosophy, and generally of the scientific “paradigm”.
- Comparisons within a mosaic of significant Modern Greek thinkers, esp. C. Castoriadis, K. Axelos, K. Papaioannou, E.P. Papanoutsos, P. Brailas-Armenis, E. Voulgaris, E. Moutsopoulos, Sp. Kyriazopoulos, P. Kondylis, N.A. Nissiotis and Elli Lambridi.
- The relation of philosophy with metaphysics, as well as with its written exposition.

Upon the module’s successful completion, the students will be in a position to:

- present the main axes of the philosophical reflections included in texts spanning all periods of Modern Greek philosophy in a clear manner, to situate them within a wider framework and to assess them hermeneutically, synthetically and critically.
- Understand and explain why and how ancient Greek philosophy and the Byzantine civilization form the deepest roots of Modern Greek culture, as well as what the possibilities are for a dialogue with today’s Western (mainly European) culture.
- Gain the background in order to begin PhD studies on relevant to our module subjects, which will be characterized by research autonomy and innovation, as far as possible.

General Competences	
<i>Taking into consideration the general competences that the degree-holder must acquire (as these appear in the Diploma Supplement and appear below), at which of the following does the course aim?</i>	
<i>Search for, analysis and synthesis of data and information, with the use of the necessary technology</i> <i>Adapting to new situations</i> <i>Decision-making</i> <i>Working independently</i> <i>Team work</i> <i>Working in an international environment</i> <i>Working in an interdisciplinary environment</i> <i>Production of new research ideas</i>	<i>Project planning and management</i> <i>Respect for difference and multiculturalism</i> <i>Respect for the natural environment</i> <i>Showing social, professional and ethical responsibility and sensitivity to gender issues</i> <i>Criticism and self-criticism</i> <i>Production of free, creative and inductive thinking</i> <i>Others...</i>

- Development of critical, analytic and synthetic skills, as well as hermeneutical sensitivity
- Development of philosophical (oral/written) expression and dialogue
- Production of new research ideas
- Production of creative thinking
- Respect for difference and multiculturalism

SYLLABUS

● Historical Introduction to Modern Greek Philosophy ○ 15th-21st cent.: Persons and Subjects ▪ Stipulating the beginning and the various phases of Modern Greek philosophy ▪ Discussing Modern Greek Enlightenment ○ Modern Greek philosophy during the 20th cent. and its European interrelations ● Interpretation of representative Modern Greek philosophical texts ○ Basic philosophical themes: ▪ The contrast between freedom and determinism ▪ The possibility of doing ontology qua metaphysics today ▪ The critical dialogue with the West ● The dialogue with M. Heidegger, L. Wittgenstein and the Frankfurt School ○ The role of Russian thinkers ▪ Ontology and Art ● The contradistinction of philosophy to science ▪ Social considerations ▪ The dialogue with ancient Greece ● The problem of innovation (the ‘Modern Greek person’) and the renewed discovery of Byzantium

TEACHING and LEARNING METHODS - EVALUATION

DELIVERY <i>Face-to-face, Distance learning, etc.</i>	Face-to-face as well as Distance Learning.		
USE OF INFORMATION AND COMMUNICATIONS TECHNOLOGY <i>Use of ICT in teaching, laboratory education, communication with students</i>	Use of ICT in teaching, communication with students, (esp. with regard to their essay writing).		
TEACHING METHODS <i>The manner and methods of teaching are described in detail. Lectures, seminars, laboratory practice, fieldwork, study and analysis of bibliography, tutorials, placements, clinical practice, art workshop, interactive teaching, educational visits, project, essay writing, artistic creativity, etc.</i> <i>The student's study hours for each learning activity are given as well as the hours of non-directed study according to the principles of the ECTS</i>	Activity	Semester workload	
	Lectures & seminars	65	
	Study & Analysis of primary sources and bibliography	35	
	Independent study & Essay writing	100	
	Course Total	200	

STUDENT PERFORMANCE EVALUATION <i>Description of the evaluation procedure</i> <i>Language of evaluation, methods of evaluation, summative or conclusive, multiple choice questionnaires, short-answer questions, open-ended questions, problem solving, written work, essay/report, oral examination, public presentation, laboratory work, clinical examination of patient, art interpretation, other</i>	• Language of evaluation: Greek. ○ In case of Erasmus students: English • Methods of evaluation: analysis, commentaries on texts, access to literature in non-Greek languages, essay/presentation, -the use of any relevant literature is permitted, as well as the extensive use of the suggested bibliography. • Evaluation criteria: ○ Attendance, participation and study ▪ understanding the texts and situating them in a broader context ▪ abstract and synthetic skills ○ Essay ▪ structure of argumentation and the quality of expression
<i>Specifically-defined evaluation criteria are given, and if and where they are accessible to students.</i>	

SUGGESTED BIBLIOGRAPHY

– Suggested bibliography:

- Αργυροπούλου, Ρ. 2003: *Νεοελληνικός ηθικός και πολιτικός στοχασμός*, Βάνιας, Θεσσαλονίκη.
- Βουδούρης, Κ. (επιμ.) 2000: *Νεοελληνική Φιλοσοφία*, Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία, Αθήνα.
- Cavarinos, C. 1967: *Modern Greek Philosophers on the Human Soul. Selections from the writings of Five Representative Thinkers of Modern Greece on the Nature and Immortality of the Soul*, translated and edited with a Preface, Introduction, and Notes, Belmont, Massachusetts: Institute for Byzantine and Modern Greek Studies.
- Γλυκοφρύδη-Λεοντοίνη, Α. ²2008: *Νεοελληνική φιλοσοφία: Πρόσωπα και θέματα*, Συμμετρία, Αθήνα.
- Δημαράς, Κ.Θ. ⁴1985: *Νεοελληνικός Διαφωτισμός*, Ερμής, Αθήνα.
- Henderson, G.P. 1971: *The Revival of Greek Thought, 1620–1830*, Scottish Academic Press, Edinburgh and London.
- Κιτρομηλίδης, Π. ³2009: *Νεοελληνικός Διαφωτισμός: Οι πολιτικές και κοινωνικές ιδέες*, ΜΙΕΤ, Αθήνα.
- Κόκορης, Δ. 2015: *Φιλοσοφία και νεοελληνική λογοτεχνία: πτυχές μιας σύνθετης σχέσης*, Ι. Σιδέρης, Αθήνα.
- Κονδύλης, Π. 2008: *Ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Οι φιλοσοφικές ιδέες*, Θεμέλιο, Αθήνα.
- Λαμπρίδη, Ε. 2004: *Εισαγωγή στη Φιλοσοφία*, νέα έκδοση συμπληρωμένη με το ανέκδοτο Β' μέρος, επίμετρο, εργογραφία Έλλης Λαμπρίδη. Προλεγόμενα Κ.Ι. Δεσποτόπουλος, επιμ. και επίμετρο Λ.Γ. Μπενάκης, Ακαδημία Αθηνών, Φιλοσοφική Βιβλιοθήκη Έλλης Λαμπρίδη, Αθήνα.
- Μουτσόπουλος, Ευ. 1978: "Αἱ ρίζαι καὶ αἱ παροῦσαι διαστάσεις τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς φιλοσοφίας", στου ἰδίου, *Φιλοσοφικοί Προβληματισμοί*, τ.2, *Αναδρομαὶ καὶ Αναδομήσεις*, Ἀθήνα, σσ. 371-376.
- Μπέγζος, Μ.Π. 2012: *Γεωγραφία της φιλοσοφίας: Μελετήματα ιστορίας της φιλοσοφίας*, εκδ. Παπαζήση, (διά-λογος: Φιλοσοφική Βιβλιοθήκη/Μελετες 4), Αθήνα, σσ. 128-144 και 153.
- Μπέγζος, Μ. 2018: *Νεοελληνική φιλοσοφία της θρησκείας: Θεολογία, τεχνολογία και ιδεολογία*, Πεδίο (Θρησκευτοφιλοσοφική Βιβλιοθήκη 1), Αθήνα.

- Μπενάκης, Λ.Γ. 2006: *Μνήμη Ι.Ν. Θεοδωρακόπουλου, Π.Κ. Κανελλόπουλου, Κ.Δ. Τσάτσου, Ε.Π. Παπανούτσου, Β.Ν. Τατάκη: Κείμενα για τους πέντε φιλοσόφους, Βιογραφικά Σημειώματα και Εξαντλητική Εργογραφία τους*, Παρουσία, Αθήνα.
- Νούτσος, Π. 1981: *Νεοελληνική φιλοσοφία*, Κέδρος, Αθήνα.
- Paragiannopoulos, I. 2016: „Krise und neugriechische Genealogien: Drei Beispiele“, in I. Paragiannopoulos & A. Agridopoulos (eds), *Krise und Krisendiskurse in Griechenland: Aspekte und Perspektiven im europäischen Kontext*, Springer, Wiesbaden, pp.179-206.
- Παπαδόπουλος, Θ.Θ. 2021: *Η νεοελληνική φιλοσοφία από τον 16ο έως τον 18ο αιώνα*, Σ.Ι. Ζαχαρόπουλος, Αθήνα.
- Παπανούτσος, Ε.Π. (έπιμ.) 1953/1956: *Νεοελληνική Φιλοσοφία*, ττ. Α&Β, Ήेतός Α.Ε. (Ι.Ν. Ζαχαρόπουλος, Βασική Βιβλιοθήκη, ττ. 35&36), Αθήναι.
- Πέτσιος, Κ.Θ. 2016: *Η περί φύσεως συζήτηση στη Νεοελληνική σκέψη. Όψεις της φιλοσοφικής συζήτησης από τον 15ο ως τον 19ο αιώνα*, Εκδ. Θεοδωρίδη, Ιωάννινα.
- Σινιόσογλου, Ν. 2016: *Αλλόκοτος Έλληνισμός: Δοκίμιο για τήν όριακή έμπειρία τών ιδεών*, Κίχλη, Αθήνα.
- Steiris, G., Mitralaxis, S. and Arabatzis, G. (eds.) 2016: *The Problem of Modern Greek Identity. From the Ecumene to the Nation-State*, Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- Virvidakis, St. 1997: “Analytic Philosophy in Greece”, *Dialectica*, 51 (1997): 135-143.
- Yannaras, Chr. 2007: *Person and Eros*, trans. Norman Russell, Brookline, MA: Holy Cross Orthodox Press.
- Ψημμένος, Ν. (έπιμ.) 1988-1989: *Η Ελληνική Φιλοσοφία από το 1453 ως το 1821*, ττ. Α&Β', Γνώση, Αθήνα.

- *Relevant Journals:*

- Δευκαλίων
- Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση
- *Journal of Modern Greek Studies*
- *Κάτοπτρον Νεοελληνικής Φιλοσοφίας, Τόμοι Α'-Γ', Ιωάννινα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τομέας Φιλοσοφίας – Εργαστήριο Ερευνών Νεοελληνικής Φιλοσοφίας, 2011-2016*
- *Φιλοσοφία, Επετηρίς του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών*

3. PHILOSOPHY OF THE SOCIAL SCIENCES

GENERAL

SCHOOL	PHILOSOPHY		
ACADEMIC UNIT	PHILOSOPHY		
LEVEL OF STUDIES	POSTGRADUATE PROGRAM GREEK PHILOSOPHY-PHILOSOPHY OF THE SCIENCES		
COURSE CODE	ΔΕΦ 203	SEMESTER	B
COURSE TITLE	PHILOSOPHY OF THE SOCIAL SCIENCES Topic: «Elements of Social Ontology in Bourdieu’s thought» INSTRUCTOR: ASSOCIATE PROFESSOR IORDANIS MARCOULATOS		
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES <i>if credits are awarded for separate components of the course, e.g. lectures, laboratory exercises, etc. If the credits are awarded for the whole of the course, give the weekly teaching hours and the total credits</i>	WEEKLY TEACHING HOURS	CREDITS	
LECTURES	3	8	
<i>Add rows if necessary. The organisation of teaching and the teaching methods used are described in detail at (d).</i>			
COURSE TYPE <i>general background, special background, specialised general knowledge, skills development</i>	SPECIAL BACKGROUND		
PREREQUISITE COURSES:	—		
LANGUAGE OF INSTRUCTION and EXAMINATIONS:	GREEK		
IS THE COURSE OFFERED TO ERASMUS STUDENTS	YES		
COURSE WEBSITE (URL)	https://ecourse.uoi.gr		

LEARNING OUTCOMES

Learning outcomes <i>The course learning outcomes, specific knowledge, skills and competences of an appropriate level, which the students will acquire with the successful completion of the course are described.</i> <i>Consult Appendix A</i> • Description of the level of learning outcomes for each qualifications cycle, according to the Qualifications Framework of the European Higher Education Area • Descriptors for Levels 6, 7 & 8 of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning and Appendix B • Guidelines for writing Learning Outcomes
Placing Bourdieu's thought in the contemporary theoretical landscape. Grasping the main conceptual parameters of bourdieuan thought, as well as the way in which they are integrated into a unitary theoretical perspective. Making a systematic effort to understand the wider anthropological (and, correlatively,

moral as well as political) ramifications of the concept of *habitus*.

General Competences

Taking into consideration the general competences that the degree-holder must acquire (as these appear in the Diploma Supplement and appear below), at which of the following does the course aim?

Search for, analysis and synthesis of data and information, with the use of the necessary technology Adapting to new situations Decision-making Working independently Team work Working in an international environment Working in an interdisciplinary environment Production of new research ideas	Project planning and management Respect for difference and multiculturalism Respect for the natural environment Showing social, professional and ethical responsibility and sensitivity to gender issues Criticism and self-criticism Production of free, creative and inductive thinking Others...
---	---

The students get accustomed to thinking thoroughly and critically. They learn to approach original philosophical texts with respect, care, and attention to detail. They get accustomed to in depth studying, comprehension, critical assessment. In other words, they learn a certain way of perceiving–appreciating the study of philosophy, and their studies in general: they learn what it means to be devoted to an object of study. In conjunction, they learn how to compose a cohesive and creative research paper.

SYLLABUS

Elements of Social Ontology in Bourdieu's thought

- Basic conceptual parameters of the bourdieuan perspective.
- The socialized body as the locus of dissolution of traditional dichotomies.
- The social and the personal.
- The practical and the reflective.
- *Social trajectory* and *charisma*.
- Continuity and discontinuity in social practices.
- Theatrical performance and social performativity.
- *Contract* and *initiation*.
- *Habitus* and *habit*: the prospect of creativity.
- The *habitus* and the unity of the social self.
- Practical integration and normativity: *habitus*, virtue, happiness.
- Social determination and personal initiative.
- Towards an anti-essentialist humanism.

TEACHING and LEARNING METHODS - EVALUATION

DELIVERY <i>Face-to-face, Distance learning, etc.</i>	Face- to- face.	
USE OF INFORMATION AND COMMUNICATIONS TECHNOLOGY <i>Use of ICT in teaching, laboratory education, communication with students</i>	Use of ICT for teaching, communication and research.	
TEACHING METHODS <i>The manner and methods of teaching are</i>	Activity	Semester workload
	Lectures	39

described in detail. Lectures, seminars, laboratory practice, fieldwork, study and analysis of bibliography, tutorials, placements, clinical practice, art workshop, interactive teaching, educational visits, project, essay writing, artistic creativity, etc.	Study	80
	Essay writing	81
	Course Total	200
The student's study hours for each learning activity are given as well as the hours of non-directed study according to the principles of the ECTS		
STUDENT PERFORMANCE EVALUATION Description of the evaluation procedure Language of evaluation, methods of evaluation, summative or conclusive, multiple choice questionnaires, short-answer questions, open-ended questions, problem solving, written work, essay/report, oral examination, public presentation, laboratory work, clinical examination of patient, art interpretation, other Specifically-defined evaluation criteria are given, and if and where they are accessible to students.	Student evaluation is (in fact) conducted throughout the semester, on the basis of their remarks and questions during the lectures, as well as their general disposition to take the course seriously. Their evaluation at the end of the semester, is based on the quality of their mandatory research paper, and of its presentation in class.	

ATTACHED BIBLIOGRAPHY

- Bourdieu, P. (2006) *Η αίσθηση της πρακτικής*, μτφρ. Θ. Παραδέλλης. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Bourdieu, P. (1999) *Γλώσσα και συμβολική εξουσία*, μτφρ. Κ. Καψαμπέλη. Αθήνα: Καρδαμίτσα.
- Bourdieu, P. (2016) *Πασκαλιανοί διαλογισμοί*, μτφρ. Ε. Γιαννοπούλου. Αθήνα: Πατάκης.
- Bourdieu, P. (2013) *Η Διάκριση: κοινωνική κριτική της καλαισθητικής κρίσης*, μτφρ. Κ. Καψαμπέλη. Αθήνα: Πατάκης.
- Bourdieu, P. (2007) *Σχεδιάγραμμα για μια Αυτοανάλυση*, μτφρ. Ε. Γιαννοπούλου. Αθήνα: Πατάκης.
- Bourdieu, P. (2000) *Πρακτικοί λόγοι*, μτφρ. Ρ. Τουνουντζή. Αθήνα: Πλέθρον.
- Bourdieu, P. and Wacquant, L. J. D. (1992) *An Invitation to Reflexive Sociology*. Cambridge: Polity.
- Bourdieu, P. (2020) *Habitus and Field*, transl. P. Collier. Cambridge: Polity.
- Shusterman, R. (ed.) (1999) *Bourdieu: a critical reader*. Oxford: Blackwell.
- Threadgold, S. (2020) *Bourdieu and Affect: towards a theory of affective affinities*. Bristol: Bristol University Press.
- Burawoy, M. (2019) *Symbolic Violence: conversations with Bourdieu*. Durham and London: Duke University Press.
- Swartz, D. (1997) *Culture and Power: the sociology of Pierre Bourdieu*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Atkinson, W. (2020) *Bourdieu and After: a guide to relational phenomenology*. New York: Routledge.
- Μαρκουλάτος, Ι. (2007) *Σώμα και Νόημα: δοκίμιο πολιτικής οντολογίας*. Αθήνα: Παπαζήσης.

3RD SEMESTER

1. SOCIAL AND POLITICAL PHILOSOPHY

GENERAL

SCHOOL	PHILOSOPHY		
ACADEMIC UNIT	PHILOSOPHY		
LEVEL OF STUDIES	POSTGRADUATE PROGRAM GREEK PHILOSOPHY-PHILOSOPHY OF THE SCIENCES		
COURSE CODE	ΔΕΦ 301	SEMESTER	C
COURSE TITLE	SOCIAL AND POLITICAL PHILOSOPHY Topic: « The Rawls – Habermas Debate: The Justification of Liberalism and the Public Use of Reason». INSTRUCTORS ASSISTANT PROFESSOR AGLAÏA MELA ASSISTANT PROFESSOR SPYRIDON KALTSAS ASSISTANT PROFESSOR KONSTANTINOS KOUKOUZELIS		
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES <i>if credits are awarded for separate components of the course, e.g. lectures, laboratory exercises, etc. If the credits are awarded for the whole of the course, give the weekly teaching hours and the total credits</i>	WEEKLY TEACHING HOURS	CREDITS	
	3	8	
Add rows if necessary. The organisation of teaching and the teaching methods used are described in detail at (d).			
COURSE TYPE <i>general background, special background, specialised general knowledge, skills development</i>	SPECIAL BACKGROUND SPECIALISED GENERAL KNOWLEDGE		
PREREQUISITE COURSES:	—		
LANGUAGE OF INSTRUCTION and EXAMINATIONS:	GREEK		
IS THE COURSE OFFERED TO ERASMUS STUDENTS	YES		
COURSE WEBSITE (URL)	https://ecourse.uoi.gr		

LEARNING OUTCOMES

Learning outcomes

The course learning outcomes, specific knowledge, skills and competences of an appropriate level, which the students will acquire with the successful completion of the course are described.

Consult Appendix A

- Description of the level of learning outcomes for each qualifications cycle, according to the Qualifications Framework of the European Higher Education Area
- Descriptors for Levels 6, 7 & 8 of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning and Appendix B

• Guidelines for writing Learning Outcomes

The course focuses on the dialogue between John Rawls and Jürgen Habermas regarding the justification of liberalism and the public use of reason. The course is divided into three parts, which are organically connected to each other. The first part follows Rawls's theoretical development from the *Theory of Justice* to *Political Liberalism*, attempting a critical reconstruction of the key points of Rawlsian theory based on the methodological and philosophical premises of the contractual construction and its justification.

The expected learning outcomes concern the knowledge of the epistemological background of Rawls' theory of justice as well as the analysis of political constructivism. The knowledge of the sources and the reconstruction of specific criteria for checking the validity of the principles of justice will result in students's thorough understanding of the methodology of Rawls' overall philosophical project as well as the critical engagement of their ability to put it in practice by dealing with current problems of justice.

In the second part of the course, we will analyze the theoretical idea of "reasonable pluralism" and the fundamental concept of public reason. The analysis is focused on the concept of overlapping consensus with reference to the distinction between the right and the good and the normative presuppositions of public reason.

The expected learning outcomes are knowledge, understanding and evaluation of Rawls' theory of justice focusing on the practical duty of political philosophy and the idea of overlapping consensus. The course will help to develop the critical judgement of the participants to enable them: (a) to critically engage with Rawls' project as well as to examine its validity in opposition to rival political trends, (b) to understand the relation between the justification of political liberalism and the condition of reasonable pluralism in contemporary democratic societies.

The third part is devoted to the Rawls-Habermas debate (*The Journal of Philosophy*, 1995). The exchange between Rawls and Habermas provides an opportunity to explore the basic tenets of political liberalism through its juxtaposition with Habermas's political philosophy. We will explore the normative premises of Habermas's political philosophy and we will deal in depth with the main points of disagreement between the two theorists. Special attention will be given to the debate about the scope of public reason, with particular emphasis on the relation between public reason and religion. In this regard, the concept of post-secular society developed by Habermas in his recent work will be thoroughly analyzed, focusing on the influence of political liberalism.

The expected learning outcomes are: (a) the knowledge and understanding of the main points of convergence and divergence between the two theorists regarding the justification processes of political liberalism and the public use of reason, (b) the understanding of and the critical engagement with the conditions for the effective use of public reason in the conditions of value and cultural pluralism, (c) the understanding and the critical evaluation of the contribution of religious arguments in the public sphere both in terms of the moral-political self-understanding of the citizens and the possibility of integrating into secular language the moral insights and the expressive possibilities of religion in order to strengthen social solidarity.

General Competences

Taking into consideration the general competences that the degree-holder must acquire (as these appear in the Diploma Supplement and appear below), at which of the following does the course aim?

Search for, analysis and synthesis of data and information, with the use of the necessary technology
Adapting to new situations
Decision-making
Working independently
Team work
Working in an international environment
Working in an interdisciplinary environment
Production of new research ideas

Project planning and management
Respect for difference and multiculturalism
Respect for the natural environment
Showing social, professional and ethical responsibility and sensitivity to gender issues
Criticism and self-criticism
Production of free, creative and inductive thinking
.....
Others...
.....

- Search for, analysis and synthesis of data and information, with the use of the necessary technology.
- Bibliographical research and online resources.
- Philosophical interpretation of texts and concepts.
- Argument construction and reasoning.
- Working independently.
- Teamwork.
- Essay writing.
- Production of new research ideas.
- Respect for difference and multiculturalism.
- Fostering awareness of social inequality and injustice.
- Criticism and self-criticism.
- Production of free, creative and inductive thinking.

SYLLABUS

1. Introduction: The Rawls – Habermas debate.
- I. FROM THE THEORY OF JUSTICE TO POLITICAL LIBERALISM (LIA MELA X 3).
 2. *Theory of justice* and justification.
 - 2.1. Rawls's contractual construction and the justification of the principles of justice.
 - 2.2. The original position and the veil of ignorance.
 - 2.3. Impartiality and reciprocity.
 3. Political liberalism.
 - 3.1 Rawls's political turn.
 - 3.2. The anti-metaphysical orientation of the theory.
 - 3.4. Reasonable vs. Rational.
 4. The practical task of philosophy.
- II. POLITICAL LIBERALISM AND THE IDEA OF PUBLIC REASON (KOSTAS KOUKOUZELIS x 3).
 5. Political liberalism and justification.
 - 5.1. The fact of reasonable pluralism.
 - 5.2. The political conception of justice and comprehensive doctrines.
 6. The right and the good.
 - 6.1. The concept of overlapping consensus.
 - 6.2. Overlapping consensus and *modus vivendi*.
 - 6.3. The good of political society.
 7. The idea of public reason.
 - 7.1. Normative presuppositions and scope of public reason.
 - 7.2. The tasks of political philosophy.
- III. THE RAWLS – HABERMAS DEBATE: A "FAMILY QUARREL"? (SPYROS KALTSAS x 3).
 8. Habermas's critique of political liberalism.
 - 8.1. The critique of the original position and overlapping consensus.
 - 8.2. Democracy as a process.
 - 8.3. Private and public autonomy.
 9. Rawls's criticism of discourse ethics.
 - 9.1. Discourse ethics as a comprehensive doctrine.
 - 9.2. The justification of political liberalism.
 10. Public reason and religion.
 - 10.1. The concept of post-secular society.
 - 10.2. The duty of civility and the scope of public reason.
 - 10.3. Religious arguments in the public sphere.
 11. Essay presentations.

12. Essay presentations.
13. Summary and prospects for future research.

TEACHING and LEARNING METHODS - EVALUATION

DELIVERY <i>Face-to-face, Distance learning, etc.</i>	Face-to-face. Distant learning.	
USE OF INFORMATION AND COMMUNICATIONS TECHNOLOGY <i>Use of ICT in teaching, laboratory education, communication with students</i>	Use of ICT in teaching (e-course, PowerPoint). Use of ICT in communication with students (e-mail, e-course).	
TEACHING METHODS <i>The manner and methods of teaching are described in detail. Lectures, seminars, laboratory practice, fieldwork, study and analysis of bibliography, tutorials, placements, clinical practice, art workshop, interactive teaching, educational visits, project, essay writing, artistic creativity, etc.</i> <i>The student's study hours for each learning activity are given as well as the hours of non-directed study according to the principles of the ECTS</i>	Activity	Semester workload
	Lectures	39
	Tutorials	10
	Study and analysis of bibliography	41
	Essay writing	70
	Essay Presentation	40
	Course Total	200
STUDENT PERFORMANCE EVALUATION <i>Description of the evaluation procedure</i> <i>Language of evaluation, methods of evaluation, summative or conclusive, multiple choice questionnaires, short-answer questions, open-ended questions, problem solving, written work, essay/report, oral examination, public presentation, laboratory work, clinical examination of patient, art interpretation, other</i> <i>Specifically-defined evaluation criteria are given, and if and where they are accessible to students.</i>	Evaluation language: Greek. Evaluation methods: Essay writing and presentation. Text interpretation. Bibliographical research. Essay writing: 50%. Essay presentation: 30%. Class participation: 20%.	

ATTACHED BIBLIOGRAPHY

Suggested bibliography

- Baier, K., 1989. "Justice and the Aims of Political Philosophy". *Ethics* 99, 4, σελ. 771-190.
- Barry, B., 1995. "John Rawls and the Search for Stability". *Ethics* 105/4, σελ. 874 – 915.
- Baumrin, B., 1975. "Autonomy in Kant and Rawls". *Midwest Studies in Philosophy* 1/1, σελ. 55 – 57.
- Beckford, James A. 2012. Public Religions and the Postsecular: Critical Reflections. *Journal for the Scientific Study of Religion* 51(1), pp. 1–19.
- Boettcher, James W., and Jonathan Harmon. 2009, Introduction: Religion and the public sphere, *Philosophy and Social Criticism* 35(1-2), pp. 5-22.
- Bosetti, Giancarlo and Klaus Eder. 2006, Post-Secularism: A Return to the Public Sphere. *Eurozine*, <https://www.eurozine.com/post-secularism-a-return-to-the-public-sphere/>, προσπέλαση 9 Δεκεμβρίου 2018.
- Casanova, José. 1994, *Public Religions in the Modern World*, Chicago: The University of Chicago Press.
- Cohen, G.A., 2008. *Rescuing Justice and Equality*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

- Cohen, J., 1993. "Moral Pluralism and Political Consensus." Στο: *The Idea of Democracy*. Eds. David Copp, Jean Hampton and John Roemer. Cambridge: Cambridge University Press, σελ. 270 – 292.
- Cooke, Maeve. 2007, A Secular State for a Postsecular Society? Postmetaphysical Political Theory and the Place of Religion, *Constellations* 14(2), pp. 224-238.
- Daniels, N. (ed.), 1989. *Reading Rawls. Critical Studies on Rawls' A Theory of Justice*. Stanford California: Stanford University Press.
- Darwall, S., 1976. "A Defense of the Kantian Interpretation." *Ethics* 86/2, σελ. 164 – 170.
- Ferrara, Alessandro. 2009, The separation of religion and politics in a post-secular society, *Philosophy and Social Criticism* 35(1-2), pp. 77-91.
- Finlayson, James G. 2019. *The Habermas-Rawls Debate*. New York: Columbia University Press.
- Finlayson, James G. and Fabian Freyenhagen (eds.) 2011. *Habermas and Rawls: Disputing the Political*. Routledge studies in contemporary philosophy (23), (New York, USA: Routledge).
- Freeman, D. (ed.), 2003. *The Cambridge Companion to Rawls*. New York: Cambridge University Press.
- Freeman, Samuel. 2004, Public Reason and Political Justifications, *Fordham Law Review* (72)5, pp. 2021-2072.
- Gorski, Philip S., David Kyuman Kim, John Torpey, and Jonathan VanAntwerpen. 2012. *The Post-Secular in Question. Religion in Contemporary Society*. New York: Social Science Research Council/New York University Press.
- Ζουμπουλάκης, Σ. (επιμ.), 2015. *Δικαιοσύνη και Δίκαιο*. Αθήνα: Άρτος Ζωής.
- Habermas, Jürgen. 1992. *Postmetaphysical Thinking: Philosophical Essays*. Cambridge, MA: The MIT Press.
- Habermas, J., 1995. "Reconciliation Through the Public Use of Reason: Remarks on John Rawls's Political Liberalism". *Journal of Philosophy* 92, σελ. 109 – 131.
- Habermas, Jürgen. 1996, *Between Facts and Norms: Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy*, Cambridge, MA: The MIT Press.
- Habermas, Jürgen. 2006a, Religion in the Public Sphere, *European Journal of Philosophy* 14(1), pp. 1-25.
- Habermas, Jürgen. 2008a, *Between Naturalism and Religion: Philosophical Essays*, Cambridge: Polity Press.
- Habermas, Jürgen. 2008b, Notes on Post-Secular Society, *New Perspectives Quarterly* 25(4), pp. 17-29.
- Habermas, Jürgen. 2010b, An Awareness of What is Missing, in *An Awareness of What is Missing: Faith and Reason in a Post-Secular Age*, Jürgen Habermas et al., Cambridge: Polity Press, pp. 15-23.
- Habermas, Jürgen. 2011. "The Political": The Rational Meaning of a Questionable Inheritance of Political Theology, in *Judith Butler, Jürgen Habermas, Charles Taylor, Cornel West: The Power of Religion in the Public Sphere*, Eduardo Mendieta and Jonathan VanAntwerpen, eds., New York: Columbia University Press, pp. 15–33.
- Habermas, Jürgen. 2017, *Postmetaphysical Thinking II: Essays and Replies*, Cambridge: Polity Press.
- Habermas, Jürgen, and Charles Taylor. 2011, Dialogue, in *Judith Butler, Jürgen Habermas, Charles Taylor, Cornel West: The Power of Religion in the Public Sphere*, pp. 60-69.
- Hampton, J., 1989. "Should Political Philosophy Be Done Without Metaphysics?" *Ethics* 99/4, σελ. 791 – 814.
- Hill Jr., Th., 1994. "The Stability Problem in Political Liberalism". *Pacific Philosophical Quarterly* 75, σελ. 333 – 352.
- Καλτσάς, Σπύρος. 2017, Η μεταμεταφυσική σκέψη απέναντι στην πρόκληση της θρησκείας: Πρακτικός Λόγος, αλληλεγγύη και ο διάλογος της φιλοσοφίας με τη θρησκεία ως καθήκον πολιτικό, *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών* 148, σσ. 77-103.
- Kaltsas, Spyridon. 2019, Habermas, Taylor, and Connolly on Secularism, Pluralism, and the Post-Secular Public Sphere, *Religions* 10(8), 460, pp. 1-19, <https://www.mdpi.-com/2077-1444/10/8/460>, προσπέλαση 22 Οκτωβρίου 2019.
- Καντ, Ι., 1984. *Τα θεμέλια της μεταφυσικής των ηθών*. Μτφρ. Γ. Τζαβάρας. Αθήνα: Δωδώνη.
- Korsgaard, C., 1996. *Creating the Kingdom of Ends*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Koukouvelis, Kostas. 2009. "Kant and Rawls on the public use of reason", *Philosophy and Social Criticism*, 35 (7): 839-865.
- Kymlicka, W., 1989. *Liberalism, Community and Culture*. Oxford: Oxford University Press.
- Μελά, Λ., 2007. *John Rawls. Η προβληματική του συμβολαίου*. Αθήνα: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα.
- Μελά, Λ. (επιμ.), 2018. *Δοκίμια σύγχρονης πολιτικής φιλοσοφίας. Δικαιοσύνη, ελευθερία, αρετή*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Μιχαλάκης, Α., 2013. *Το δίκαιο και το αγαθό. Δοκίμιο για τη θεωρία της δικαιοσύνης του John Rawls*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Nagel, T., 2011. *Ισότητα και μεροληψία*. Μτφρ. Κ. Κουκουζέλης & Π. Φλέσσας. Αθήνα: Εκκρεμές.
- O'Neill, O., 1986. "The Public Use of Reason". *Political Theory* 14/4, σελ. 523 – 551.

- Παπαγεωργίου, Κ., 1994. *Η πολιτική δυνατότητα της δικαιοσύνης. Συμβόλαιο και συναίνεση στον John Rawls*. Αθήνα: Νήσος.
- Parmaksiz, Umut. 2016. Making Sense of the Postsecular. *European Journal of Social Theory* 21, pp. 1–19.
- Pettit, Ph., 2005. “Rawls’s Social Ontology”. *Politics, Philosophy and Economics* 4, σελ. 157– 174.
- Pogge, Th., 1989. *Realizing Rawls*. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press.
- Rawls, J., 2001. *Θεωρία της Δικαιοσύνης*. Μτφρ. Φ. Βασιλόγιαννης, Β. Βουτσάκης, Φ. Παιονίδης, Ν. Στυλιανίδης, Α. Τάκης. Αθήνα: Πόλις.
- Rawls, J., 2002. *Το Δίκαιο των Λαών και «Η ιδέα του δημόσιου λόγου αναθεωρημένη»*. Μτφρ. Α. Παπασταύρου. Αθήνα: Ποιότητα.
- Rawls, J., 2004. *Πολιτικός Φιλελευθερισμός*. Μτφρ. Σ. Μαρκέττος. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Rawls, J., 2006. *Η δίκαιη κοινωνία. Η δικαιοσύνη ως ακριβοδίκια. Μια αναδιατύπωση*. Μτφρ. Φ. Παιονίδης. Αθήνα: Πόλις.
- Rawls, J., 2016. *Κοινωνική δικαιοσύνη και καντιανή ηθική*. Επιμ. Α. Μιχαλάκης. Αθήνα: Liberal Books.
- Rawls, J., 2021. *Διαλέξεις στην ιστορία της πολιτικής φιλοσοφίας*. Μτφρ. Γ. Μολύβας Α. Μελά. Αθήνα: Κριτική
- Richardsdson H. & Weithman P. (eds.), 1999. *The Development and Main Outlines of Rawls’s Theory of Justice* (The Philosophy of Rawls, 1). New York: Garland Publishing Inc.
- Richardsdson H. & Weithman P. (eds.), 1999. *The Two Principles and Their Justification* (The Philosophy of Rawls, 2). New York: Garland Publishing Inc.
- Richardsdson H. & Weithman P. (eds.), 1999. *Opponents and implications of A Theory of Justice* (The Philosophy of Rawls, 3). New York: Garland Publishing Inc.
- Richardsdson H. & Weithman P. (eds.), 1999. *Moral Psychology and Community* (The Philosophy of Rawls, 4). New York, Garland Publishing Inc., 1999.
- Richardsdson H. & Weithman P. (eds.), 1999. *Reasonable Pluralism* (The Philosophy of Rawls, 5). New York, Garland Publishing Inc., 1999.
- Sandel, M., 2003. *Ο φιλελευθερισμός και τα όρια της δικαιοσύνης*. Μτφρ. Κ. Γεωργοπούλου. Αθήνα: Πόλις.
- Scheffler, S., 1994. “The Appeal of Political Liberalism.” *Ethics* 105/1, σελ. 4 – 22.
- Simhony, A. & Weinstein, D., 2001. *The New Liberalism: Reconciling Liberty and Community*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Taylor Charles. 2011, Why We Need A Radical Redefinition of Secularism, in *Judith Butler, Jürgen Habermas, Charles Taylor, Cornel West: The Power of Religion in the Public Sphere*, pp. 34-59.
- Weithman, Paul J. 2002, *Religion and the Obligations of Citizenship*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Weithman, Paul. 2009. *Why Political Liberalism ? On John Rawls’s Political Turn*. New York: Oxford University Press.
- Wolterstorff, Nicholas. 1997, The Role of Religion in Decision and Discussion of Political Issues, in *Religion in the Public Square: The Place of Religious Convictions in Political Debate*, Robert Audi and Nicholas Wolterstorff, Lanham, MD: Rowman and Littlefield Publishers, pp. 67-120.
- *Related academic journals*
- *The Journal of Philosophy.*
- *Philosophy and Public Affairs.*
- *Philosophical Review.*
- *Ethics.*
- *European Journal of Philosophy.*
- *Philosophy and Social Criticism.*

2. THE HERMENEUTICS OF PHILOSOPHICAL HISTORIOGRAPHY

GENERAL

SCHOOL	PHILOSOPHY		
ACADEMIC UNIT	PHILOSOPHY		
LEVEL OF STUDIES	POSTGRADUATE PROGRAM GREEK PHILOSOPHY-PHILOSOPHY OF THE SCIENCES		
COURSE CODE	ΔΕΦ 302	SEMESTER	C
COURSE TITLE	ISSUES CONCERNING PHILOSOPHICAL HISTORIOGRAPHY TOPIC: "FROM ARISTOTLE TO BERNARD WILLIAMS" INSTRUCTOR: ASSISTANT PROFESSOR D. VASILAKIS		
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES <i>if credits are awarded for separate components of the course, e.g. lectures, laboratory exercises, etc. If the credits are awarded for the whole of the course, give the weekly teaching hours and the total credits</i>		WEEKLY TEACHING HOURS	CREDITS
LECTURES AND PRACTICAL EXERCISES		3	8
<i>Add rows if necessary. The organisation of teaching and the teaching methods used are described in detail at (d).</i>			
COURSE TYPE <i>general background, special background, specialised general knowledge, skills development</i>	GENERAL BACKGROUND		
PREREQUISITE COURSES:	—		
LANGUAGE OF INSTRUCTION and EXAMINATIONS:	MODERN GREEK		
IS THE COURSE OFFERED TO ERASMUS STUDENTS	YES		
COURSE WEBSITE (URL)	https://ecourse.uoi.gr/		

LEARNING OUTCOMES

Learning outcomes
<i>The course learning outcomes, specific knowledge, skills and competences of an appropriate level, which the students will acquire with the successful completion of the course are described.</i> <i>Consult Appendix A</i> • <i>Description of the level of learning outcomes for each qualifications cycle, according to the Qualifications Framework of the European Higher Education Area</i> • <i>Descriptors for Levels 6, 7 & 8 of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning and Appendix B</i> • <i>Guidelines for writing Learning Outcomes</i>

General Competences	
Taking into consideration the general competences that the degree-holder must acquire (as these appear in the Diploma Supplement and appear below), at which of the following does the course aim?	
Search for, analysis and synthesis of data and information, with the use of the necessary technology Adapting to new situations Decision-making Working independently Team work Working in an international environment Working in an interdisciplinary environment Production of new research ideas	Project planning and management Respect for difference and multiculturalism Respect for the natural environment Showing social, professional and ethical responsibility and sensitivity to gender issues Criticism and self-criticism Production of free, creative and inductive thinking Others

Learning outcomes

This module can be described as “meta-philosophical”. That is, we will discuss issues related with the criteria we use in order to designate a text as a work of philosophy or of history of philosophy. Hence, the basic question we will be dealing with is the relation between philosophy and history of philosophy. Is history of philosophy a kind of philosophy? Can there be philosophy without historical grounding? Is there progress in the history of philosophy, at least in the manner of the history of science?

We will discuss these questions in a systematic way, but also through concrete examples. In key passages of his oeuvre Plato refers to his philosophical predecessors, such as Parmenides (esp. in the *Sophist*) and Heraclitus (esp. in the first part of the *Theaetetus* and in the *Cratylus*). Aristotle in the first book of both the *Metaphysics* (on which we will focus) and *De anima* (as well as in the *Physics*, book I) deals with what his predecessors said about the issues in question, filtering their positions through his own views (four causes, teleology etc). Frequently in his work, Plotinus treats not only Plato and Aristotle, but also the Presocratics, as well as all the representatives of Hellenistic philosophy, including the Epicureans. A telling example is the ‘historical investigation’, included in the monumental treatise, *Enneads*, III.7 “On eternity and time”, as well as the “doxographical excursus” of *Enn.* V.1.[10], which forms a good introduction to the system of Plotinus and in general of Neoplatonism.

It is by no means accidental that these issues related to the nature of doing philosophy in a historical manner were once more touched upon by thinkers, who had been also scholars of the history of philosophy (esp. ancient Greek philosophy). Some characteristic examples are: Michael Frede, Richard Sorabji and Bernard Williams, on whom we will focus. Once again, it is not an accident that all these scholars sprouted out the field of Anglo-Saxon/analytical philosophy. In this field the relation between philosophy and its history was more problematic, compared to the prevailing atmosphere in continental philosophy. (For instance, Heidegger dealt, even if in his own idiosyncratic manner, with ancient philosophy, e.g. the Presocratics and Plato, as well as with modern philosophy, esp. Nietzsche. See also the case of H.-G. Gadamer’s philosophical hermeneutics).

Upon the module’s successful completion, the students will be in a position to:

- present the key-points of reflection on the subject of history of philosophy in a clear and accurate manner, regarding the field of ancient Greek philosophy, and especially the 1st Book (A) of Aristotle’s *Metaphysics*, situate them within a larger framework, as well interpret and evaluate them in a critical and synthetic manner;
- discern the philosophical questions and problems posed by the notion of “historicity”, both in the ancient Greek and today’s framework;
- present the key-points of reflection on the subject of history of philosophy in a clear and accurate manner, regarding the field of contemporary philosophical hermeneutics, and especially Bernard Williams’ work (in comparison with examples from continental philosophy), situate them within a larger framework, as well interpret and evaluate them in a critical and synthetic manner;
- gain the background in order to begin PhD studies on relevant to our module subjects, which will be characterized by research autonomy and innovation.

General Competences
• Development of critical, analytic and synthetic skills, as well as hermeneutical sensitivity • Development of philosophical (oral/written) expression and dialogue

- Production of new research ideas
- Production of creative thinking
- Respect for difference and multiculturalism

SYLLABUS

- Introduction to the module's topic
 - Philosophy and history of philosophy
 - The problem of progress within the history of philosophy (in comparison with the history of science)
 - Two branches of this problematic within the fields of analytic and continental philosophies.
- Approaching various examples and interpretation of texts from the field of history of philosophy on the basis of the abovementioned axes
 - Examples from ancient Greek philosophy
 - Special attention to the 1st Book of Aristotle's *Metaphysics*
 - Examples from contemporary philosophy
 - Special attention to the case of Bernard Williams

TEACHING and LEARNING METHODS - EVALUATION

DELIVERY <i>Face-to-face, Distance learning, etc.</i>	Face-to-face, as well as Distance learning	
USE OF INFORMATION AND COMMUNICATIONS TECHNOLOGY <i>Use of ICT in teaching, laboratory education, communication with students</i>	Use of ICT in teaching, communication with students, (esp. with regard to their essay writing).	
TEACHING METHODS <i>The manner and methods of teaching are described in detail.</i> <i>Lectures, seminars, laboratory practice, fieldwork, study and analysis of bibliography, tutorials, placements, clinical practice, art workshop, interactive teaching, educational visits, project, essay writing, artistic creativity, etc.</i> <i>The student's study hours for each learning activity are given as well as the hours of non-directed study according to the principles of the ECTS</i>	Activity	Semester workload
	Lectures & Seminars	65
	Study & Analysis of primary sources and bibliography	35
	Independent study & Essay writing	100
		100
	Course Total	200
STUDENT PERFORMANCE EVALUATION		

<i>Description of the evaluation procedure</i> <i>Language of evaluation, methods of evaluation, summative or conclusive, multiple choice questionnaires, short-answer questions, open-ended questions, problem solving, written work, essay/report, oral examination, public presentation, laboratory work, clinical examination of patient, art interpretation, other</i> <i>Specifically-defined evaluation criteria are given, and if and where they are accessible to students.</i>	• Language of evaluation: Greek. • In case of Erasmus students: English • Methods of evaluation: analysis, commentaries on texts, access to literature in non-Greek languages, essay/presentation, -the use of any relevant literature is permitted, as well as the extensive use of the suggested bibliography. • Evaluation criteria: • Attendance, participation and study • understanding the texts and situating them in a broader context • abstract and synthetic skills • Essay • structure of argumentation and the quality of expression
---	--

SUGGESTED BIBLIOGRAPHY

- Antognazza, Maria Rosa 2015: "The Benefit to Philosophy of the Study of its History", *British Journal for the History of Philosophy*, 23:1 (2015), 161-184.
- Αριστοτέλης 2014: *Μετά τα Φυσικά, Βιβλίο Α': (Ο ορισμός και η ιστορία της φιλοσοφίας)*, εισ.-μτφρ.-σχόλια Βασίλης Κάλφας, Ζήτρος, Θεσσαλονίκη. [2009: εκδ. Πόλις, Αθήνα].
- Βασιλάκης, Δ.Α. 2013: «Περί των σχέσεων Φιλοσοφίας και Ιστορίας της Φιλοσοφίας με ιδιαίτερη αναφορά στην προβληματική του B. Williams», *Διά-Λογος*, 3 (2013), 9-24.
- Βιρβιδάκης 2007: «Τρόποι του Φιλοσοφείν» (συνέντευξη στην Κ. Ιεροδιακόνου), *Cogito*, 6 (2007), 39-41.
- *British Journal for the History of Philosophy* 2023: "Papers from the Athens Symposium on Michael Frede's *The Historiography of Philosophy* (3-4.6.2022), organised by Katerina Ierodiakonou", 31:5 (2023), 1028-1065.
- Cherniss, H. F. 1935: *Aristotle's Criticism of Presocratic Philosophy*, Octagon Press, Baltimore.
- Curley, E. 1986: «Dialogues with the Dead», *Synthese* 67 (1986), 36–45.
- Frede, M. 2022: *The Historiography of Philosophy*, with a Postface by Jonathan Barnes, edited by Katerina Ierodiakonou, Oxford University Press, Oxford.
- Καραμανώλης, Γ. 2007: «Michael Frede (1940-2007)», *Δευκαλίων*, 25:2 (2007), 181-191.
- Κιντή, Β. 2006: "Η βιογραφία στην Ιστορία: Η κριτική του Collingwood και άλλες φιλοσοφικές επιφυλάξεις", *Δευκαλίων*, 24 (2006), 251-271.
- Mandelbaum, M. 1965: «The History of Ideas, Intellectual History, and the History of Philosophy», *History and Theory*, 5 (1965), 33-66.
- Μητραλέξης, Σ. 2017: *Μεθοδολογία και Θεωρία της Ιστορίας της Φιλοσοφίας*, Ινστιτούτο του Βιβλίου-Καρδαμίτσα, Αθήνα.
- Μουτσόπουλος, Ε. 1978: «Η Ιστορία της Φιλοσοφίας ως ιστορική και μεταϊστορική επιστήμη», σε: του ιδίου, *Φιλοσοφικοί Προβληματισμοί*, τόμ.2, *Αναδρομαί και Αναδομήσεις* (Αθήναι: ά. εκδ., 1978), 9-27.
- Psillos, St. 2011: "Is the History of Science the Wasteland of False Theories?", in *Adapting Historical Knowledge Production to the Classroom*, P. V. Kokkotas et al. (eds), Rotterdam & Boston: Sense Publishers, pp.17-36.
- Rorty, R. - Schneewind, J.B. - Skinner, Q. (eds) 1984: *Philosophy in History: Essays on the Historiography of Philosophy*, CUP, Cambridge.
- Sorabji, R. 2006: «Ideas Leap Barriers: The value of historical studies to Philosophy», in: *Maieusis: Essays on Ancient Philosophy in Honour of Myles Burnyeat*, ed. by Dominic Scott, Oxford: OUP, 374-390.
- Steel, C. (ed.) 2012: *Aristotle Metaphysics Alpha: Symposium Aristotelicum*. With a New Critical Edition of the Greek Text by Oliver Primavesi, Oxford University Press, Oxford.
- White, S. (ed.) 2021: *Diogenes Laertius: Lives of Eminent Philosophers*. An Edited Translation by Stephen White, CUP, Cambridge.
- Williams, B. 1994: "Descartes and the Historiography of Philosophy", in idem: *Reason, Will and Sensation: Studies in Descartes' Metaphysics*, ed. John Cottingham, Oxford: OUP, 19-27. [Ανατύπωση σε Williams (2006b), 257–264.]

- Williams, B. 2006a: “Philosophy as a Humanistic Discipline”, in idem, *Philosophy as a Humanistic Discipline*, selected, edited and with an introduction by A.W. Moore, Princeton: Princeton University Press, 180 199.
- Williams, B. 2006b: *The sense of the past: Essays in the History of Philosophy*, edited and with an introduction by Myles Burnyeat, Princeton: PUP.

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

OSAP (Oxford Studies in Ancient Philosophy)

Phronesis

BJHP (British Journal for the History of Philosophy)

Δευκαλίων

Φιλοσοφία, Επετηρίς του Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών

PREPARATION AND START OF MA THESIS (RESEARCH LEVEL)

GENERAL

SCHOOL	PHILOSOPHY		
ACADEMIC UNIT	PHILOSOPHY		
LEVEL OF STUDIES	POSTGRADUATE PROGRAM GREEK PHILOSOPHY-PHILOSOPHY OF THE SCIENCES		
COURSE CODE	ΔΕΦ 303	SEMESTER	3ND
COURSE TITLE	PREPARATION AND START OF MA THESIS (RESEARCH LEVEL)		
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES <i>if credits are awarded for separate components of the course, e.g. lectures, laboratory exercises, etc. If the credits are awarded for the whole of the course, give the weekly teaching hours and the total credits</i>		WEEKLY TEACHING HOURS	CREDITS
			14
<i>Add rows if necessary. The organisation of teaching and the teaching methods used are described in detail at (d).</i>			
COURSE TYPE <i>general background, special background, specialised general knowledge, skills development</i>	SPECIAL BACKGROUND (the research for the master thesis may be hosted at one of the four research laboratories of the department and some of the research outputs may be presented in the academic events organized by the respective laboratory)		
PREREQUISITE COURSES:	—		
LANGUAGE OF INSTRUCTION and EXAMINATIONS:	GREEK		

IS THE COURSE OFFERED TO ERASMUS STUDENTS	YES
COURSE WEBSITE (URL)	https://ecourse.uoi.gr

LEARNING OUTCOMES

Learning outcomes	
The course learning outcomes, specific knowledge, skills and competences of an appropriate level, which the students will acquire with the successful completion of the course are described. Consult Appendix A • Description of the level of learning outcomes for each qualifications cycle, according to the Qualifications Framework of the European Higher Education Area • Descriptors for Levels 6, 7 & 8 of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning and Appendix B • Guidelines for writing Learning Outcomes	
Upon successful completion of the thesis the following learning outcomes will have been achieved: • Exercise of reflective ability and critical thinking. • Systematicity in generating new research ideas. • Promotion of research originality. • Rigorous and coherent logical construction & consistent formulation of arguments with clear philosophical goals and positions. • Familiarity with the basic methods of bibliographic research. • Exercise in the ability to synthesize individual topics and structuring the thesis as a whole. • Effectiveness in the rational distribution of research information and proper planning of the stages of the research project.	
General Competences	
Analysis and synthesis of information Adapting to new situations Decision-making Working Independent Team Work Production of new research ideas	Project planning and management Respect for difference and multiculturalism Showing professional and ethical responsibility and sensitivity to gender issues Criticism and self-criticism Production of free, creative and inductive thinking

SYLLABUS

The master thesis should have the following structure:

- cover page,
- summary (Greek and English),
- Keywords (Greek and English),
- Tables (figures, images, index, etc.),
- Contents,
- Foreword (and acknowledgments, optionally),
- Introduction/parts/chapters,
- Epilogue,
- Bibliography.

TEACHING and LEARNING METHODS - EVALUATION

DELIVERY <i>Face-to-face, Distance learning, etc.</i>	Face-to-face and distant learning.	
USE OF INFORMATION AND COMMUNICATIONS TECHNOLOGY <i>Use of ICT in teaching, laboratory education, communication with students</i>	ICT Teaching, communication with students e-course (Uoi central platform) Use of the university library and the libraries of the research laboratories	
TEACHING METHODS <i>The manner and methods of teaching are described in detail.</i> <i>Lectures, seminars, laboratory practice, fieldwork, study and analysis of bibliography, tutorials, placements, clinical practice, art workshop, interactive teaching, educational visits, project, essay writing, artistic creativity, etc.</i> <i>The student's study hours for each learning activity are given as well as the hours of non-directed study according to the principles of the ECTS</i>	Activity	Semester workload
	Bibliographical research	100
	Writing of parts/chapters of the MA thesis (mostly in draft form)	150
	Autonomy study of research material (philosophical sources, secondary literature)	100
	Course Total	350
STUDENT PERFORMANCE EVALUATION <i>Description of the evaluation procedure</i> <i>Language of evaluation, methods of evaluation, summative or conclusive, multiple choice questionnaires, short-answer questions, open-ended questions, problem solving, written work, essay/report, oral examination, public presentation, laboratory work, clinical examination of patient, art interpretation, other</i> <i>Specifically-defined evaluation criteria are given, and if and where they are accessible to students.</i>	The evaluation takes place in the following way: • by assessing the results of the bibliographic research, by successfully applying the rules of research methodology and ethics, and by actively assimilating the research material. • by drawing up the drafts form of the parts and chapters of the thesis and by the continuous interaction (submission of written texts, corrections/comments by the supervisor, and the anticipated integration of the corrections) between the postgraduate student and the supervisor. • by presenting the progress of the research in academic events, organized by the hosting research laboratory.	

RECOMMENDED BIBLIOGRAPHY

The bibliography is determined by the topic selection and is designed in cooperation with the supervisor.

Citation method:

Chicago style:

https://www.lib.teiep.gr/images/stories/BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ_ΑΝΑΦΟΡΕΣ_ΠΡΟΤΥΠΑ_ΚΑΙ_ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ_ΟΚΤ_2018_ΠΙ.pdf

4TH SEMESTER

1. EPISTEMOLOGY – PHILOSOPHY OF SCIENCES

GENERAL

SCHOOL	PHILOSOPHY		
ACADEMIC UNIT	PHILOSOPHY		
LEVEL OF STUDIES	POSTGRADUATE PROGRAM GREEK PHILOSOPHY-PHILOSOPHY OF THE SCIENCES		
COURSE CODE	ΔΕΦ 401	SEMESTER	D
COURSE TITLE	EPISTEMOLOGY – PHILOSOPHY OF SCIENCE Course Administrator: S. Orestis Palermos INSTRUCTORS ASSISTANT PROFESSOR SPYRIDON-ORESTIS PALERMOS PROFESSOR MARIA POURNARI ASSISTANT PROFESSOR ATHANASIOS SAKELLARIADIS ASSOCIATE PROFESSOR MARIA VENIERI		
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES <i>if credits are awarded for separate components of the course, e.g. lectures, laboratory exercises, etc. If the credits are awarded for the whole of the course, give the weekly teaching hours and the total credits</i>		WEEKLY TEACHIN G HOURS	CREDITS
LECTURES		3	8
Add rows if necessary. The organisation of teaching and the teaching methods used are described in detail at (d).			
COURSE TYPE <i>general background, special background, specialised general knowledge, skills development</i>	GENERAL BACKGROUND		
PREREQUISITE COURSES:	—		
LANGUAGE OF INSTRUCTION and EXAMINATIONS:	GREEK		
IS THE COURSE OFFERED TO ERASMUS STUDENTS	YES (IN ENGLISH)		
COURSE WEBSITE (URL)	https://ecourse.uoi.gr/		

LEARNING OUTCOMES

Learning outcomes

The course learning outcomes, specific knowledge, skills and competences of an appropriate level, which the students will acquire with the successful completion of the course are described.

Consult Appendix A

- Description of the level of learning outcomes for each qualifications cycle, according to the Qualifications Framework of the European Higher Education Area

- Descriptors for Levels 6, 7 & 8 of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning and Appendix B

- Guidelines for writing Learning Outcomes

The course is divided in three units: (1) Epistemology; (2) Philosophy of Science; (3) Special Issues in Philosophy of Science

The aim of the first unit of the course are the familiarization of students with epistemology as a branch of philosophy, which helps them to understand the normative enterprise of knowledge production and to acquire the rational abilities of applying the criteria and the reasoning rules for its acquisition.

The aims of the second unit of the course involve familiarizing students with philosophy of science as a branch of philosophy to help them understand the nature and methodology of scientific knowledge.

The third unit of the course aims at familiarizing students with the intersections between epistemology and the philosophy of science with other branches of philosophy and the sciences. This enables them to become acquainted with interdisciplinary research within philosophy.

Learning outcomes

Learning Outcomes

After successful completion of this course, students will be able to demonstrate the following:

Knowledge: They will have acquired a range of complex and specialized information in the fields of epistemology and philosophy of science, which they will be able to critically evaluate and interpret. They will also be able to apply this knowledge to the analysis of theoretical, interdisciplinary issues within philosophy.

Skills: They will be able to critically understand and analyze a variety of complex issues within epistemology and philosophy of science. They will be able to explain and develop these issues both in the context of group discussions and in the form of written philosophical essays.

Abilities: They will be able to reconstruct, explain, and analyze logically and create complex arguments within epistemology and philosophy of science. They will be able to argue on their basis for a range of relevant scientific, philosophical, and technological issues, both orally and in written form.

General Competences	
The course aims to: • Foster the critical thinking skills of students • Promote independent, creative, and productive study of and work on the theory of knowledge and the way this may be applied in order to evaluate specific scientific fields, ideas and discoveries • Encourage autonomous research • Cultivate the ability to participate to team discussion and debates.	
0. SYLLABUS	
Indicative topics per unit: Unit 1: Epistemology Epistemology focuses on the conceptual analysis of the nature of knowledge, according to its tripartite definition as true and justified belief. This analysis highlights the importance of critical scrutiny in every form of knowledge, as knowledge surpasses mere belief in terms of its scientific value, justificatory power, and its relationship with understanding. Seminar 1: Introduction (Orestis Palermos) Seminar 2: The Tripartite Definition of Knowledge: Belief, Truth, Justification (Maria Pournari, Orestis Palermos) Seminar 3: Theories of Justification: Foundationalism, Coherence, Context (Maria Pournari, Orestis Palermos) Seminar 4: Knowledge and Understanding (Maria Pournari, Orestis Palermos) Unit 2: Philosophy of Science Philosophy of science examines the nature of scientific knowledge and the scientific method. Does scientific knowledge correspond to proven knowledge? If the answer is negative, what is the epistemic authority of scientific knowledge? Seminar 5: Wittgenstein and Logical Positivism (Thanasis Sakellaridis, Orestis Palermos) Seminar 6: The Problem of Induction and Falsificationism (Orestis Palermos) Seminar 7: New Philosophy of Science I: Thomas Kuhn (Orestis Palermos) Seminar 8: New Philosophy of Science II: Imre Lakatos and Paul Feyerabend (Orestis Palermos and Thanasis Sakellaridis) Unit 3: Special Topics in Epistemology and Philosophy of Science	

Both epistemology and the philosophy of science have significantly influenced the study of various philosophical issues that either lie at the core of scientific branches or are of particular scientific interest. In this unit, we will explore various special topics that showcase how epistemology and philosophy of science interact with other branches of philosophy and science, and which are indicative of interdisciplinary study within philosophy.

Seminar 9: Philosophy of Mind and Cognitive Science I: From Cartesian Dualism to Behaviorism (Maria Venieri, Orestis Palermos)

Seminar 10: Philosophy of Mind and Cognitive Science II: Mind-Brain Identity Theory. Functionalism (Maria Venieri, Orestis Palermos)

Seminar 11: Philosophy of Mind and Cognitive Science III: The Problem of Consciousness (Maria Venieri, Orestis Palermos)

Seminar 12: Philosophy of Cognitive Science (Orestis Palermos)

Seminar 13: Philosophy of Artificial Intelligence (Orestis Palermos)

TEACHING and LEARNING METHODS - EVALUATION

DELIVERY <i>Face-to-face, Distance learning, etc.</i>	Hybrid: In person and Online	
USE OF INFORMATION AND COMMUNICATIONS TECHNOLOGY <i>Use of ICT in teaching, laboratory education, communication with students</i>	Yes	
TEACHING METHODS <i>The manner and methods of teaching are described in detail.</i> <i>Lectures, seminars, laboratory practice, fieldwork, study and analysis of bibliography, tutorials, placements, clinical practice, art workshop, interactive teaching, educational visits, project, essay writing, artistic creativity, etc.</i>	Activity	Semester workload
	Lectures	39
	Independent study of bibliography	111
	Essay	50
	Course Total	200
<i>The student's study hours for each learning activity are given as well as the hours of non-directed study according to the principles of the ECTS</i>		

STUDENT PERFORMANCE EVALUATION <i>Description of the evaluation procedure</i> <i>Language of evaluation, methods of evaluation, summative or conclusive, multiple choice questionnaires, short-answer questions, open-ended questions, problem solving, written work, essay/report, oral examination, public presentation, laboratory work, clinical examination of patient, art interpretation, other</i> <i>Specifically-defined evaluation criteria are given, and if and where they are accessible to students.</i>	● Essay
--	---

2. GREEK PHILOSOPHY AND EUROPEAN CIVILIZATION

GENERAL

SCHOOL	PHILOSOPHY		
ACADEMIC UNIT	PHILOSOPHY		
LEVEL OF STUDIES	POSTGRADUATE PROGRAM GREEK PHILOSOPHY-PHILOSOPHY OF THE SCIENCES		
COURSE CODE	ΔΕΦ 402	SEMESTER	D
COURSE TITLE	GREEK PHILOSOPHY AND EUROPEAN CIVILAZATION: Topic: NEOPLATONISM Teachers: Assoc. Professor Irini-Fotini Viltanioti Dr. Akindynos Kaniamos Dr. Argyro Lithari Professor Konstantinos Rantis		
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES <i>if credits are awarded for separate components of the course, e.g. lectures, laboratory exercises, etc. If the credits are awarded for the whole of the course, give the weekly teaching hours and the total credits</i>		WEEKLY TEACHIN G HOURS	CREDITS
LECTURES, SEMINAR AND TEXT HERMENEUTICS		3	8
Add rows if necessary. The organisation of teaching and the teaching methods used are described in detail at (d).			
COURSE TYPE <i>general background, special background, specialised general knowledge, skills development</i>	SPECIALISED GENERAL KNOWLEDGE		
PREREQUISITE COURSES:	—		

LANGUAGE OF INSTRUCTION and EXAMINATIONS:	GREEK
IS THE COURSE OFFERED TO	YES (IN ENGLISH)

ERASMUS STUDENTS	
COURSE WEBSITE (URL)	https://ecourse.uoi.gr/

LEARNING OUTCOMES

Learning outcomes
<i>The course learning outcomes, specific knowledge, skills and competences of an appropriate level, which the students will acquire with the successful completion of the course are described.</i> <i>Consult Appendix A</i> • <i>Description of the level of learning outcomes for each qualifications cycle, according to the Qualifications Framework of the European Higher Education Area</i> • <i>Descriptors for Levels 6, 7 & 8 of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning and Appendix B</i> • <i>Guidelines for writing Learning Outcomes</i>
With the successful completion of the course, the students: • will have acquired general knowledge of the development of Neoplatonism. • will be able to offer an overview of the reception of Platonism from Antiquity to Modern Times and of the role of Neoplatonism in the development of European philosophy and spirituality (from the Renaissance to the 20th century). • will have gained specialised knowledge concerning the relationship between philosophy and science as well as between philosophy and religion from Antiquity to Modern Times. • will be able to analyze, summarize, and compare philosophical concepts, theories, and texts discussed in class. • will be able to produce new research ideas and to formulate arguments in defense of their view both orally and in writing.

General Competences	
<i>Taking into consideration the general competences that the degree-holder must acquire (as these appear in the Diploma Supplement and appear below), at which of the following does the course aim?</i>	
<i>Search for, analysis and synthesis of data and information, with the use of the necessary technology</i> <i>Adapting to new situations</i> <i>Decision-making</i> <i>Working independently</i> <i>Team work</i> <i>Working in an international environment</i> <i>Working in an interdisciplinary environment</i> <i>Production of new research ideas</i>	<i>Project planning and management</i> <i>Respect for difference and multiculturalism</i> <i>Respect for the natural environment</i> <i>Showing social, professional and ethical responsibility and sensitivity to gender issues</i> <i>Criticism and self-criticism</i> <i>Production of free, creative and inductive thinking</i> <i>.....</i> <i>Others...</i> <i>.....</i>
• Search for, analysis and synthesis of data and information, with the use of the necessary technology • Adapting to new situations • Decision-making • Working independently • Team work • Working in an interdisciplinary environment • Production of new research ideas • Criticism and self-criticism • Production of free, creative and critical thinking	

SYLLABUS

STRUCTURE

Part 1

Platonism, Neoplatonism and European Civilization

Instructor: *Assoc. Professor Irini-Fotini Viltanioti*

- 1 Plato, Platonism, Neoplatonism
- 2 Plotinus and Neoplatonism: from Late Antiquity to Byzantium and the Renaissance
- 3 Neoplatonism and European Culture: from the Cambridge Platonists to French Postmodernism

Part 2

Philosophy and Religion:

Cosmology and Soteriology from Plotinus to Ficino

Instructor: *Dr. Akindynos Kaniamos*

- 4 Plotinus and Porphyry
- 5 Iamblichus and Proclus
- 6 Marsilio Ficino

Part 3

Philosophy and Science:

From Plato's *Timaeus* to Proclus' *Hypotyposis astronomicarum positionum*, and Beyond

Instructor: *Dr. Argyro Lithari*

- 7 Philosophy and Astronomy
- 8 The *Timaeus*: Time and Eternity in Plato and Proclus
- 9 Time and the Celestial Bodies: the Visible Universe

Part 4

Neoplatonism and German Idealism

Instructor: *Professor Konstantinos Rantis*

- 10 "The Dialectic of the One" in Proclus' Neoplatonic Philosophy
- 11 Reception of the "Dialectic of the One" in Hegelian Dialectics
- 12 Essay Presentation
- 13 Essay Presentation, Concluding Remarks and Overall Discussion

DETAILED CONTENT

- Part 1 (Instructor: *Assoc. Professor Irini-Fotini Viltanioti*)
Platonism, Neoplatonism, and European Civilization

The first part of the course aims at introducing the students to the history of Platonism. It discusses the basic concepts of both Plato's philosophy and Platonism, with a special focus on Neoplatonism, while also investigating the relationship between, on the one hand, philosophy and science and, on the other, philosophy and religion in the Platonic tradition. We shall explore aspects of late antique Neoplatonic metaphysics, Neoplatonism in the Renaissance (Marsilio Ficino) and its Byzantine background (George Gemistos Pletho), the Cambridge Platonists' (17th c.) attempt to reconcile Neoplatonism with Christian ethics within the framework of the so called *philosophia perennis*, and the French revival of Neoplatonism in response to Neo-scholasticism and modern philosophical movements (19th-20th c.). Additionally, we shall briefly consider aspects of the interaction between Neoplatonism and modern and contemporary European literature.

- Part 2 (Instructor: *Dr. Akindynos Kaniamos*)
Philosophy and Religion:
Cosmology and Soteriology from Plotinus to Ficino

The second part of the course discusses topics in Late antique and Renaissance cosmology through the lens of Neoplatonic psychology and soteriology.

We shall address key questions, including:

- World and Soul: Soul's Descent and Ascent within the Visible Universe.
- The Role of Astrology in Neoplatonism.
- Deification and the Vehicle of the Soul (*ochêma-pneuma*).
- Magic, Theurgy, and the Neoplatonic Tradition.
- Purification of the Soul and Encounter with the Celestial Gods.

Texts:

- Selected excerpts from various Platonic dialogues (*Timaeus*, *Phaedrus*, *Republic*, among others).
- Passages from the *Corpus Hermeticum* (classified, following John Dillon, under the rubric of the "Platonic Underworld").
- Selected Neoplatonic readings (Plotinus, Porphyry, Iamblichus, Proclus, Ficino).
- * This selection provides a foundation for exploring the Platonic and Neoplatonic frameworks that shape the thematic focus of the course on the interaction between cosmology and soteriology.

- Part 3 (Instructor: *Dr. Argyro Lithari*)

Philosophy and Science:

From Plato's *Timaeus* to Proclus' *Hypotyposis astronomicarum positionum*, and Beyond

The third part of the course focuses on philosophy and science in the Neoplatonic tradition, taking Plato's *Timaeus* and Proclus' *In Timaeum* and *Hypotyposis astronomicarum positionum* as starting points. It discusses the Platonic and Ptolemaic origin of late ancient astronomy as well as aspects of the reception of Neoplatonic metaphysics, natural philosophy, and science in the Arabic World, in Byzantium and in Western Europe.

3.1. Philosophy and Astronomy

- Proclus and His Legacy: from Dionysius Areopagite to the *Liber de Causis*
- Astronomic Exegesis in the 5th c. CE: Proclus' *Hypotyposis astronomicarum positionum*

Texts:

- *Hypot.* I §§1-10, 32-36 (Proemium)
- *Hypot.* VII §§1, 50-58
- Intermediary §§: Principles, aims, and method of astronomy | observational – mathematical astronomy & 'philosophical' astronomy | Proclus and the astronomers: similarities and differences

3.2. The *Timaeus*: Time and Eternity from Plato to Proclus

- Plato, *Timaeus*: Content and Legacy, Time and Eternity
- Proclus, *In Timaeum*: The Demiurge's Gifts to the Cosmos

Texts:

- *In Ti.* II.2.22-4.8
- *In Ti.* III.8.12-23
- *In Ti.* III.10.2-11.19, III.12.12-14.2
- *In Ti.* III.24.30-27.8

3.3. Time and the Celestial Bodies: The Visible Universe

- The Twofold Creation of the Cosmos
- Kinds of Time and the Role of the Celestial Bodies
- Celestial Spheres and Celestial Bodies, Celestial Motions, Sublunary World
- Concluding Remarks: the Visible Universe from Plato and Claudius Ptolemaeus to the Renaissance

Texts:

- *In Ti.* III.53.1-55.2.
- *In Ti.* III.55.2-57.14
- *In Ti.* III.57.14-58.4
- *In Ti.* III.59.15-60.23
- *In Ti.* III.69.2-28

- Part 4 (Instructor: *Professor Konstantinos Rantis*)

Neoplatonism and German Idealism

Proclus' "Dialectic of the One", including its reception by G.W.F. Hegel in his theoretical dialectics (spekulative Dialektik), comprises the main focus of the course's fourth part. In order to interpretate the Proclus' "Dialectic of the One", Hegel is based on Proclus' works "*Stoicheiosis Theologike*" and "*Platonic*

Theology” respectively. The interpretation of the “Dialectic of the One” appears in his works “Lectures on the Philosophy of History”, “Science of Logic”, as well as in Hegel’s “Encyclopedia of the Philosophical Sciences”. Proclus’ objective Neoplatonic dialectics is characterized as being an early stage for the absolute subjectivity of the Hegelian Dialectics, since Hegel perceives the notions of “noein”, also as notions of “being” (Denkbestimmungen an und für sich).

TEACHING and LEARNING METHODS - EVALUATION

DELIVERY <i>Face-to-face, Distance learning, etc.</i>	Face-to-face or Distance Learning.		
USE OF INFORMATION AND COMMUNICATIONS TECHNOLOGY <i>Use of ICT in teaching, laboratory education, communication with students</i>	Use of ICT in teaching, in communication with students		
TEACHING METHODS <i>The manner and methods of teaching are described in detail.</i>	Activity	Semester workload	

<i>Lectures, seminars, laboratory practice, fieldwork, study and analysis of bibliography, tutorials, placements, clinical practice, art workshop, interactive teaching, educational visits, project, essay writing, artistic creativity, etc.</i> <i>The student's study hours for each learning activity are given as well as the hours of non-directed study according to the principles of the ECTS</i>	Lectures	26	
	Tutorials	13	
	Study and analysis of bibliography	21	
	Essay Writing	100	
	Essay Presentation	40	
	Course Total	200	

STUDENT PERFORMANCE EVALUATION <i>Description of the evaluation procedure</i> <i>Language of evaluation, methods of evaluation, summative or conclusive, multiple choice questionnaires, short-answer questions, open-ended questions, problem solving, written work, essay/report, oral examination, public presentation, laboratory work, clinical examination of patient, art interpretation, other</i> <i>Specifically-defined evaluation criteria are given, and if and where they are accessible to students.</i>	Language of evaluation: Greek (English, French, German or Italian for Erasmus Students) Methods of evaluation: written essay; personal choice and use of relevant literature besides the provided texts; use of other texts written by the applicant; presenting the works and works within the framework of the tutorial. The evaluation criteria: Monitoring / participation / study: 30% Essay Writing: 50% Written work, essay report, oral examination: 20%
--	---

RECOMMENDED BIBLIOGRAPHY

Selective Bibliography

- Addey, C. 2014. *Divination and Theurgy in Neoplatonism. Oracles of the Gods*. Farnham and Burlington VT: Ashgate.
- Armstrong, A. H. 1967. *Plotinus*. The Cambridge History of Later Greek and Early Medieval Philosophy. Cambridge: CUP.
- Beierwaltes, W. „Hegel und Proklos“. Rüdiger Bubner and Konrad Cramer and Reiner Wiehl, eds. 1970. *Hermeneutik und Dialektik. Festschrift H.-G. Gadamer*, Vol. 2. Tübingen: J.C.B. Mohr, p. 243-277.
- Beiser, F. C. 1996, *The Sovereignty of Reason: The Defense of Rationality in the Early English Enlightenment*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Blumenthal, H. J. 1971. *Plotinus' Psychology. His Doctrines of the Embodied Soul*. The Hague: Nijhoff.
- Chiaradonna, R. ed. 2005. *Studi sull'anima in Plotino*. Napoli: Bibliopolis.
- ----- 2023. *Ontology in Early Neoplatonism. Plotinus, Porphyry, Iamblichus*. Commentaria in Aristotelem Graeca et Byzantina 9. Berlin: De Gruyter.
- Corrigan, K. and J. Turner, eds. 2007. *Platonisms, Ancient, Modern, and Postmodern*. Leiden: Brill.
- Cumont, F. 1911. *The Oriental Religions in Roman Paganism*. Chicago IL: The Open Court Publishing Company.
- D'Hoine, P., M. Martijn, eds. 2017. *All from One. A guide to Proclus*. Oxford: Oxford University Press.
- D'Hoine, P., J. Opsomer, and I.-F. Viltanioti, eds. 2021. *Logic and Exegesis: The Logical Reconstruction of Arguments in the Greek Commentary Tradition. History of Philosophy & Logical Analysis* 24.1-2.
- Dillon J. and L. P. Gerson, 2004. *Neoplatonic Philosophy. Introductory Readings*. Indianapolis and Cambridge: Hackett Publishing Company, Inc.
- Dillon, J. and A. Timotin, eds. 2015. *Platonic Theories of Prayer*. Leiden and Boston, MA: Brill.

- Dörrie, H., J.-H. Waszink, and W. Theiler, eds. 1966. *Porphyre. Entretiens sur l'Antiquité classique* 12. Vandoeuvres: Fondation Hardt.
- Edwards, M. 2000. *Neoplatonic Saints: The Lives of Plotinus and Proclus by Their Students*. Translated texts for historians 35. Liverpool: Liverpool University Press.
- ----- 2006. *Culture and Philosophy in the Age of Plotinus*. London: Duckworth.
- ----- 2021. *The Routledge Handbook of Early Christian Philosophy*. London: Routledge.
- Emilsson, E. 2017, *Plotinus*. London: Routledge.
- Festugière, A.-J. 2014. *La Révélation d'Hermès Trismégiste*, vols. I-IV. Édition revue et corrigée avec la collaboration de C. Luna, H. D. Saffrey et N. Roudet. Paris: Les Belles Lettres [1944-1954¹].
- Finamore, J. F. 1985. *Iamblichus and the Theory of the Vehicle of the Soul*. Chico CA: The American Philological Association.
- Fowden, G. 1986 [1993²]. *The Egyptian Hermes. A Historical Approach to the Late Pagan Mind*. First Princeton Paperback printing, with corrections and a new preface, Princeton NJ: Princeton University Press.
- Gerson, L. P. ed. 1996. *The Cambridge Companion to Plotinus*. Cambridge: CUP.
- ----- ed. 2011. *The Cambridge History of Philosophy in Late Antiquity*. 2 vols. Cambridge: CUP.
- ----- and J. Wilberding, eds. 2022. *The New Cambridge Companion to Plotinus*. Cambridge: CUP.
- Gourinat, M. 1996. “La querelle de l’ontothéologie. L’interprétation de la théologie médiévale par Heidegger.” *Cahiers de recherches médiévales* 2: 85-93
- Hadot, P. 1973. *Plotin ou la simplicité du regard*. Paris: Études Augustiniennes.
- Hankey, W. H. 2000. “Le rôle du néoplatonisme dans le tentatives postmodernes français d’échapper à l’ontothéologie.” *Actes du XXVIIe Congrès de l’Association des Sociétés de Philosophie de Langue Française. La métaphysique: son histoire, sa critique, ses enjeux*, eds. L. Langlois et J.-M. Narbonne, 36-43. Paris/Québec: Librairie Philosophique J. Vrin/Les Presses de l’Université Laval.
- Hladky, V. 2024. *The Philosophy of Gemistos Plethon. Platonism in Late Byzantium, between Hellenism and Orthodoxy*. London: Routledge.
- Hutton, S. 2012. “The Cambridge Platonists and the Scottish Enlightenment.” *Canadian Journal of Philosophy*, 42(1): 8–26.
- ----- 2015, *British Philosophy in the Seventeenth-Century*, Oxford: Oxford University Press.
- ----- ed., 2017, “The Cambridge Platonists.” Special Issue of *The British Journal of the History of Philosophy* 25, 5.
- Ierodiakonou, K. ed. 2004. *Byzantine Philosophy and its Ancient Sources*. Oxford: OUP.
- Kalligas, P. 2014-2023. *The Enneads of Plotinus, A Commentary*. 2 vols. Trans. E.K. Fowden, N. Pilavachi, and N. Koutras. Princeton: Princeton University Press.
- Karamanolis, G. and A. Sheppard, eds. 2007. *Studies on Porphyry*. London: Institute of Classical Studies, University of London.
- Lithari, A. 2025. *Proclus, ‘Hypotyposis Astronomicarum Positionum’. Introduction, Text, Translation, and Commentary with a Study of the Diagrams and Illustrations*. Berlin; Boston: De Gruyter.
- Marmodoro, A. and I.-F. Viltanioti, eds. 2017. *Divine Powers in Late Antiquity*. Oxford: OUP.
- Nightingale, A. 2021. *Philosophy and Religion in Plato’s Dialogues*. Cambridge and New York NY: CUP.
- O’Meara, D. J. 2005. *An Introduction to the Enneads*. Oxford: Clarendon Press.
- Πελεgrίνης, Θ. 2015. *Μάγοι της Φιλοσοφίας*. Αθήνα: Πεδίο.
- Ράντης, Κ. 2015. *Εισαγωγή στη διαλεκτική. Από τον Πλάτωνα ως τον Μαρκούζε*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια
- Remes, P. 2008. *Neoplatonism*. Stocksfield: Acumen.

- Shaw, G. 1995¹. *Theurgy and the Soul: The Neoplatonism of Iamblichus*. University Park: Pennsylvania State University Press [2014², revised edition, Kettering, OH: Angelico Press/Sophia Perennis].
- Roberts, J. D., 1968. *From Puritanism to Platonism in Seventeenth-Century England*. The Hague: Nijhoff.
- Rogers, G.A.J., J.-M. Vienne, Y.-C. Zarka, eds. 1997. *The Cambridge Platonists in Philosophical Context. Politics, Metaphysics and Religion*, Dordrecht: Kluwer.
- Sinclair, M. 2019, *Bergson*. London: Routledge
- Siniosoglou, N. 2011. *Radical Platonism in Byzantium: Illumination and Utopia in Gemistos Plethon*. Cambridge: CUP.
- Smith, A. 1972. *Porphyry's Place in the Neoplatonic Tradition. A Study in Post-Plotinian Neoplatonism*. The Hague: Martinus Nijhoff.
- ----- 2011. *Plotinus, Porphyry, and Iamblichus. Philosophy and Religion in Neoplatonism*. Farnham: Ashgate Variorum.
- Sonderegger, E. 2004. *Proklos. Grundkurs über Einheit*. Sankt Augustin: Academia Verlag.
- Sperl, St. and. Y. Dedes, eds. 2022. *Faces of the Infinite: Neoplatonism and Poetry at the Confluence of Africa, Asia, and Europe*. Oxford: OUP.
- Στεΐρης, Γ. 2010. *Φιλοσοφία και Κόσμος. Κοσμολογικές αντιλήψεις κατά τους Μέσους Χρόνους και την Αναγέννηση*. Αθήνα: Καρδαμίτσα.
- ----- 2016. *Η Παράδοση της Αναγέννησης. Βυζαντινή και Δυτική Φιλοσοφία τον 15^ο αι.* Αθήνα: Παπαζήσης.
- Tanaseanu-Döbler, I., 2013, *Theurgy in Late Antiquity. The invention of a ritual tradition*. Beiträge zur europäischen Religionsgeschichte 1. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- Tarrant, H., D. A. Layne, D. Baltzly, and F. Renaud, eds. 2017. *Brill's Companion to the Reception of Plato in Antiquity*. Leiden/Boston: Brill.
- Van Liefferinge, C. 1999. *La Théurgie. Des Oracles Chaldaïques à Proclus*. Liège: Kernos (Centre International d'Étude de la Religion Grecque Antique).
- Viltanioti, I.-F. ed. 2024. "New Light." *The International Journal of the Platonic Tradition* 18, 1: Special Issue in Honour of the Twentieth Anniversary of the Bibliotheca Alexandrina.
- Wallis, R. T. 1995. *Neoplatonism*. Second Edition with a Foreword and Bibliography by Lloyd P. Gerson. Bristol: Bristol Classical Press.
- Vargas, A. 2021. *Time's Causal Power. Proclus on the Natural Theology of Time*. Leiden; Boston : Brill.
- Woodhouse, C. M. 1986. *George Gemistos Plethon: The Last of the Hellenes*. Oxford: OUP.

Online Ressources

- <https://plato.stanford.edu/>
- <https://historyofphilosophy.net/late-antiquity/late-antiquity>
- https://athens-alexandria.ims.forth.gr/?page_id=115

Journals

- *The International Journal of the Platonic Tradition*
- *Ancient Philosophy*
- *Phronesis*
- *Dionysius*
- *Methexis*
- *Elenchos*, etc

WRITE-UP AND COMPLETION OF MA THESIS

GENERAL

SCHOOL	PHILOSOPHY		
ACADEMIC UNIT	PHILOSOPHY		
LEVEL OF STUDIES	POSTGRADUATE PROGRAM GREEK PHILOSOPHY-PHILOSOPHY OF THE SCIENCES		
COURSE CODE	ΔΕΦ 403	SEMESTER	D
COURSE TITLE	WRITE-UP AND COMPLETION OF MA THESIS		
INDEPENDENT TEACHING ACTIVITIES <i>if credits are awarded for separate components of the course, e.g. lectures, laboratory exercises, etc. If the credits are awarded for the whole of the course, give the weekly teaching hours and the total credits</i>		WEEKLY TEACHING HOURS	CREDITS
			14
<i>Add rows if necessary. The organisation of teaching and the teaching methods used are described in detail at (d).</i>			
COURSE TYPE <i>general background, special background, specialised general knowledge, skills development</i>	SPECIAL BACKGROUND (the research for the master thesis may be hosted at one of the four research laboratories of the department and some of the research outputs may be presented in the academic events organized by the respective laboratory)		
PREREQUISITE COURSES:	—		
LANGUAGE OF INSTRUCTION and EXAMINATIONS:	GREEK		
IS THE COURSE OFFERED TO ERASMUS STUDENTS	YES		
COURSE WEBSITE (URL)	https://ecourse.uoi.gr/		

LEARNING OUTCOMES

Learning outcomes
<i>The course learning outcomes, specific knowledge, skills and competences of an appropriate level, which the students will acquire with the successful completion of the course are described.</i> <i>Consult Appendix A</i> • <i>Description of the level of learning outcomes for each qualifications cycle, according to the Qualifications Framework of the European Higher Education Area</i> • <i>Descriptors for Levels 6, 7 & 8 of the European Qualifications Framework for Lifelong Learning and Appendix B</i> • <i>Guidelines for writing Learning Outcomes</i>

Upon completion of the thesis, students will acquire the following skills: • Promotion of free and creative thinking. • Systematic effort to produce new research ideas. • Encouragement of research novelty. • Acquaintance with the basic methods of bibliographical research. • Practising the ability of unifying different thematic units and designing the entire research.	
General Capabilities <i>Taking into account the general competencies that the graduate must have acquired (as listed in the Diploma Supplement and listed below) in which of them is the course intended?</i>	
<i>Search, analyze and synthesize data and information, using the necessary technologies</i> <i>Adapt to new situations</i> <i>Decision making</i> <i>Autonomous work</i> <i>Teamwork</i> <i>Work in an international environment</i> <i>Working in an interdisciplinary environment</i> <i>Producing new research ideas</i>	<i>Project design and management</i> <i>Respect for diversity and multiculturalism</i> <i>Respect for the natural environment</i> <i>Demonstration of social, professional and moral responsibility and gender sensitivity</i> <i>Exercise of criticism and self-criticism</i> <i>Promote free, creative and inductive thinking</i> <i>.....</i> <i>Other ...</i> <i>.....</i>
• Practising of criticism and self-criticism. • Promotion of free, creative and inductive thinking. • Adaptability to new situations • Rigorous and coherent logical construction and consistent formulation of arguments and solid philosophical theses	

SYLLABUS

The master thesis should have the following structure: • cover page, • summary (Greek and English), • Keywords (Greek and English), • Tables (figures, images, index, etc.), • Contents, • Foreword (and acknowledgments, optionally), • Introduction/parts/chapters, • Epilogue, • Bibliography.
--

TEACHING AND LEARNING METHODS - EVALUATION

DELIVERY METHOD <i>Face to face, Distance Learning, etc.</i>	Face-to-face, distand learning and hybrid.
USE OF INFORMATION AND	ICT Teaching, communication with students,

COMMUNICATION TECHNOLOGIES <i>Use of ICT Teaching, Laboratory Education, Communication with Students</i>	e-course (Uoi central platform)	
TEACHING ORGANIZATION <i>Describe in detail the way and methods of teaching.</i> <i>Lectures, Seminars, Laboratory Exercise, Field Exercise, Study & Analysis of Bibliography, Tutorial, Practice (Placement), Clinical Exercise, Art Workshop, Interactive Teaching, Educational Visits, Project Work, It; / RTI & gt;</i> <i>The student's study hours for each learning activity and the hours of non- guided study according to the ECTS principles</i>	Activity	Semester Workload
	Writing up thesis	150
	Checking of references	100
	Independent study	100
	Course Total	350
EVALUATION OF STUDENTS <i>Description of the evaluation process Assessment Language, Assessment Methods, Formulation or Conclusion, Multiple Choice Test, Short Response Questions, Test Questions, Problem Solving, Written Work, Reporting / Reporting, Oral Examination, Public Presentation, Laboratory Work, Clinical Patient Examination, Artistic Interpretation, Other</i> <i>Certainly identified evaluation criteria are stated and if and where they are accessible by the students.</i>	The evaluation of students is based on the following points: 1. the bibliographical research and the compliance with the rules 2. the originality of material, 3. the level of understanding of the philosophical text, 4. the quality of public oral presentation.	

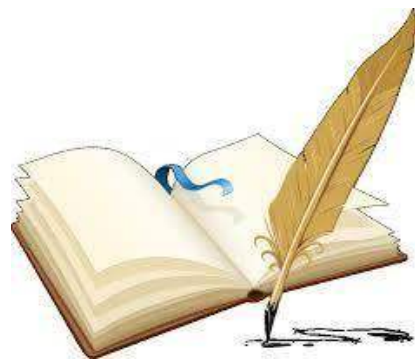
RECOMMENDED BIBLIOGRAPHY

The bibliography is determined by the topic selection and is designed in cooperation with the supervisor.

Citation method:

Chicago style:

https://www.lib.teiep.gr/images/stories/BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ_ΑΝΑΦΟΡΕΣ_ΠΡΟΤΥΠΑ_ΚΑΙ_ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ_OKT_2018_ΠΙ.pdf

Β. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟΥ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ» ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Άρθρο 1 Γενικές Διατάξεις

Το Τμήμα Φιλοσοφίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και τον Τομέα Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης συνεχίζουν την οργάνωση και λειτουργία του Διδρυματικού Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Δ.Π.Μ.Σ.) με τίτλο «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» [το οποίο επανιδρύθηκε με την υπ' 14071/17-5-2018 (ΦΕΚ 1756/Β'/2018) απόφασης της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων]. Τη διοικητική υποστήριξη του Προγράμματος αναλαμβάνει το Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Άρθρο 2

Αντικείμενο – Σκοπός

Αντικείμενο του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. είναι οι κατευθύνσεις της Ελληνικής Φιλοσοφίας και της Φιλοσοφίας των Επιστημών. Σκοπός του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. είναι η κατάρτιση πτυχιούχων του Τμήματος Φιλοσοφίας καθώς και πτυχιούχων άλλων Τμημάτων των Πανεπιστημίων της χώρας ή του εξωτερικού όσον αφορά τα γνωστικά αντικείμενα του Προγράμματος, ώστε να εξασφαλίζεται με την εξειδίκευση των μεταπτυχιακών φοιτητών η προαγωγή της επιστημονικής γνώσης και συναφώς η ικανοποίηση των ερευνητικών, εκπαιδευτικών και αναπτυξιακών αναγκών του τόπου.

Άρθρο 3

Όργανα Διοίκησης του Προγράμματος – Σύνθεση – Αρμοδιότητες

1. Αρμόδια όργανα για την οργάνωση και λειτουργία του Διδρυματικού Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» είναι τα ακόλουθα:
α) η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Κρήτης, β) η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών (Ε.Π.Σ.),
γ) η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και δ) ο Διευθυντής του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.
2. Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Κρήτης ασκούν τις αρμοδιότητες που ορίζονται στο άρθρο 82 του ν. 4957/2022.
3. Η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών (Ε.Π.Σ.) αποτελείται από επτά (7) μέλη Δ.Ε.Π. των συνεργαζόμενων στο Πρόγραμμα Τμημάτων που έχουν συναφές γνωστικό αντικείμενο με αυτό του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., αναλαμβάνουν διδακτικό έργο στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και έχουν αρμοδιότητες που ορίζονται κατ' αναλογία προς τις αρμοδιότητες της Συνέλευσης Τμήματος στο άρθρο 82, παρ. 2

του ν. 4957/2022. Τα μέλη της Ε.Π.Σ. ορίζονται με αποφάσεις των Συνελεύσεων των συνεργαζόμενων στο Πρόγραμμα Τμημάτων. Η θητεία της Ε.Π.Σ. είναι διετής. Στην Ε.Π.Σ. δύναται να συμμετέχουν Ομότιμοι Καθηγητές των συνεργαζόμενων Τμημάτων, εφόσον παρέχουν διδακτικό έργο στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Το Τμήμα Φιλοσοφίας συμμετέχει στην Ε.Π.Σ. με τέσσερα (4) μέλη Δ.Ε.Π., το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης με ένα (1) μέλος Δ.Ε.Π. και ο Τομέας Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης με δύο (2) μέλη Δ.Ε.Π.

4. Η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. αποτελείται από τον Διευθυντή του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και τέσσερα (4) μέλη της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών, τα οποία ορίζονται με απόφαση της Ε.Π.Σ. και ασκεί τις αρμοδιότητες της παρ. 3 του άρθρου 82 του ν. 4957/2022. Η θητεία της Σ.Ε. είναι διετής, παράλληλη με αυτή της Ε.Π.Σ.
5. Ο Διευθυντής του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. που ορίζεται από την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών προέρχεται κατά προτεραιότητα από τη βαθμίδα Καθηγητή ή Αναπληρωτή Καθηγητή και ασκεί τις αρμοδιότητες της παρ. 4 του άρθρου 82 του ν. 4957/2022. Η θητεία του Διευθυντή του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. είναι διετής, με δυνατότητα ανανέωσης χωρίς περιορισμό.
6. Τα μέλη της Σ.Ε. καθώς και ο Διευθυντής του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. δεν δικαιούνται αμοιβής ή οποιασδήποτε αποζημίωσης για την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων που τους ανατίθενται και σχετίζονται με την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Ειδικότερα, οι αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης του Προγράμματος ορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 82 του ν. 4957/2022 ως εξής:

7. Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Κρήτης έχουν τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
 - α) εγκρίνουν την ίδρυση Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) ή την τροποποίηση της απόφασης ίδρυσης του Π.Μ.Σ.,
 - β) εγκρίνουν την παράταση της χρονικής διάρκειας της λειτουργίας των Π.Μ.Σ.,
 - γ) αποφασίζουν την κατάργηση των Π.Μ.Σ. που προσφέρονται από τα Α.Ε.Ι.
8. Η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών (Ε.Π.Σ.) είναι αρμόδια για την οργάνωση, διοίκηση και διαχείριση του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και ιδίως:
 - α) συγκροτεί Επιτροπές για την αξιολόγηση των αιτήσεων των υποψήφιων μεταπτυχιακών φοιτητών και εγκρίνει την εγγραφή αυτών στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
 - β) αναθέτει το διδακτικό έργο στους διδάσκοντες του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
 - γ) εισηγείται προς τις Συγκλήτους την τροποποίηση της απόφασης ίδρυσης του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., καθώς και την παράταση της διάρκειας του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
 - δ) συγκροτεί συμβουλευτικές επιτροπές και εξεταστικές επιτροπές για τη συγγραφή και την εξέταση των μεταπτυχιακών διπλωματικών εργασιών των μεταπτυχιακών φοιτητών και ορίζει τον επιβλέποντα ανά εργασία,
 - ε) διαπιστώνει την επιτυχή ολοκλήρωση της φοίτησης, προκειμένου να απονεμηθεί ο τίτλος του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
 - στ) εγκρίνει τον απολογισμό του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., κατόπιν εισήγησης της Σ.Ε.
9. Η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.) είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και ιδίως:
 - α) καταρτίζει τον αρχικό ετήσιο προϋπολογισμό του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και τις τροποποιήσεις του, εφόσον το Δ.Δ.Π.Μ.Σ. διαθέτει πόρους σύμφωνα με το άρθρο 84 του ν. 4957/2022 και εισηγείται την έγκρισή του προς την Επιτροπή Ερευνών του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.),

- β) καταρτίζει τον απολογισμό του προγράμματος και εισηγείται την έγκρισή του προς την Ε. Π. Σ.,
- γ) εγκρίνει τη διενέργεια δαπανών του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
- δ) εγκρίνει τη χορήγηση υποτροφιών, ανταποδοτικών ή μη, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην απόφαση ίδρυσης του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών,
- ε) εισηγείται προς την Ε.Π.Σ. την κατανομή του διδακτικού έργου, καθώς και την ανάθεση διδακτικού έργου στις κατηγορίες διδασκόντων του άρθρου 83 του ν. 4957/2022,
- στ) εισηγείται προς την Ε.Π.Σ. την πρόσκληση Επισκεπτών Καθηγητών για την κάλυψη διδακτικών αναγκών του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
- ζ) καταρτίζει σχέδιο για την τροποποίηση του Προγράμματος Σπουδών, το οποίο υποβάλλει προς την Ε.Π.Σ.,
- η) εισηγείται προς την Ε.Π.Σ. την ανακατανομή των μαθημάτων μεταξύ των ακαδημαϊκών εξαμήνων, καθώς και θέματα που σχετίζονται με την ποιοτική αναβάθμιση του Προγράμματος Σπουδών.
- Στη Σ.Ε. δύναται να μεταβιβάζονται συγκεκριμένες αρμοδιότητες της Ε.Π.Σ. για την αποτελεσματικότερη λειτουργία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., κατόπιν έκδοσης σχετικής απόφασης μεταβίβασης αρμοδιοτήτων.
10. Ο Διευθυντής του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:
- α) προεδρεύει της Σ.Ε. και της Ε.Π.Σ., συντάσσει την ημερήσια διάταξη και συγκαλεί τις συνεδριάσεις της,
- β) εισηγείται τα θέματα που αφορούν στην οργάνωση και λειτουργία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. προς την Ε.Π.Σ.,
- γ) εισηγείται προς τη Σ.Ε., την Ε.Π.Σ. του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και τα λοιπά όργανα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Πανεπιστημίου Κρήτης θέματα σχετικά με την αποτελεσματική λειτουργία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
- δ) είναι Επιστημονικός Υπεύθυνος του Προγράμματος σύμφωνα με το άρθρο 234 του ν. 4957/2022 και ασκεί τις αντίστοιχες αρμοδιότητες,
- ε) παρακολουθεί την υλοποίηση των αποφάσεων των οργάνων του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και του Εσωτερικού Κανονισμού Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, καθώς και την παρακολούθηση εκτέλεσης του προϋπολογισμού του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.,
- στ) ασκεί οποιαδήποτε άλλη αρμοδιότητα, η οποία ορίζεται στην απόφαση ίδρυσης του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.

Άρθρο 4

Κατηγορίες Πτυχιούχων

Στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου του πρώτου κύκλου σπουδών Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή ομοταγών αναγνωρισμένων Ιδρυμάτων της αλλοδαπής (επίπεδο έξι (6) του Εθνικού και Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων σύμφωνα με το άρθρο 47 του ν. 4763/2020). Η αρμόδια Γραμματεία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. ελέγχει αν το ίδρυμα αλλοδαπής απονομής του τίτλου ανήκει στο Εθνικό Μητρώο Αναγνωρισμένων Ιδρυμάτων της αλλοδαπής και αν ο τύπος του τίτλου αυτού ανήκει στο Εθνικό Μητρώο Τύπων Τίτλων Σπουδών Αναγνωρισμένων Ιδρυμάτων που είναι αναρτημένα στον ιστότοπο του Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.

Άρθρο 5

Αριθμός Εισακτέων – Εισαγωγικές Εξετάσεις – Κριτήρια και Διαδικασία Επιλογής

Ο αριθμός των εισακτέων στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. ορίζεται κατ' ανώτατο όριο σε είκοσι (20) ετησίως. Σε ημερομηνίες που ορίζονται από την Ε.Π.Σ. προκηρύσσονται θέσεις με ανοιχτή διαδικασία (πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος) για την εισαγωγή πτυχιούχων των τμημάτων Α.Ε.Ι. της

ημεδαπής ή Τμημάτων αναγνωρισμένων ομοταγών της αλλοδαπής στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος αναφέρονται ο αριθμός των εισακτέων, τα απαραίτητα προσόντα των υποψηφίων, η προθεσμία υποβολής των δικαιολογητικών, τα δικαιολογητικά που απαιτούνται, ο τρόπος εισαγωγής, τα κριτήρια επιλογής, ο αριθμός και η ύλη των εξεταστέων μαθημάτων, οι ημερομηνίες εξέτασης. Η πρόσκληση αναρτάται στο διαδικτυακό τόπο του Τμήματος Φιλοσοφίας <https://philosophy.uoi.gr> και δημοσιοποιείται στον ημερήσιο τύπο μέχρι τα τέλη Ιουνίου.

Οι αιτήσεις με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά κατατίθενται σε έντυπη μορφή στη Γραμματεία του Τμήματος Φιλοσοφίας:

1. Αίτηση συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ.
2. Τίτλοι Σπουδών.
3. Πιστοποιητικό Σπουδών με αναλυτική βαθμολογία.
4. Βιογραφικό Σημείωμα.
5. Πιστοποιητικό γνώσης της αγγλικής είτε της γαλλικής είτε της γερμανικής είτε της ιταλικής γλώσσας επιπέδου B2 (καλή γνώση) ή ανώτερο, το οποίο γίνεται αποδεκτό από το ΑΣΕΠ. Σε περίπτωση που ο υποψήφιος δεν κατέχει κάποιο από τα παραπάνω πιστοποιητικά μπορεί να δώσει εξετάσεις στην ξένη γλώσσα που θα διενεργηθούν με μέριμνα της Εξεταστικής Επιτροπής που θα ορισθεί από την Ε.Π.Σ. Οι αλλοδαποί καταθέτουν Πιστοποιητικό γνώσης της Ελληνικής Γλώσσας για αλλοδαπούς φοιτητές (πτυχίο από ελληνικό Πανεπιστήμιο ή πιστοποιητικό ελληνομάθειας).
6. Φωτοτυπία της αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατηρίου.

Οι υποψηφιότητες υποβάλλονται από την ημερομηνία δημοσιοποίησης της πρόσκλησης και η διαδικασία επιλογής ολοκληρώνεται με την έναρξη του χειμερινού εξαμήνου. Οι ημερομηνίες διεξαγωγής των εξετάσεων με απόφαση της Ε.Π.Σ. μπορούν να τροποποιούνται για λόγους ανωτέρας βίας ή έκτακτης ανάγκης.

Γίνονται δεκτοί και υποψήφιοι που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τις σπουδές τους και δεν έχουν ακόμη λάβει το πτυχίο τους, υπό την προϋπόθεση να υποβάλουν σχετική βεβαίωση περάτωσης σπουδών.

Η επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται με τη συνεκτίμηση των ακόλουθων κριτηρίων (Άριστα: 100 μόρια):

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΟΡΙΩΝ
α. Γενικός βαθμός Πτυχίου πολλαπλασιαζόμενος με τον συντελεστή δυόμισι (2,5) με ανώτατο όριο τα είκοσι πέντε (25) μόρια	έως 25 μόρια
β. Μέσος όρος βαθμολογίας προπτυχιακών μαθημάτων σχετικών με το Π.Μ.Σ. με ανώτατο όριο τα δέκα (10) μόρια	έως 10 μόρια
γ. Πτυχιακή Διπλωματική Εργασία	2 μόρια
δ Κατοχή άλλου Μεταπτυχιακού Διπλώματος Σπουδών	3 μόρια

ε. Κατοχή Διδακτορικού Τίτλου	5 μόρια
στ. Προφορική συνέντευξη	έως 5 μόρια
ζ. Γραπτές εξετάσεις	έως 50 μόρια
Μέγιστο Σύνολο Μορίων	100

Στις γραπτές εξετάσεις οι υποψήφιοι του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» εξετάζονται σε δύο (2) θέματα από τέσσερα (4) θέματα που τους δίνονται βάσει της ύλης της προκήρυξης των εξετάσεων. Η διαδικασία των γραπτών εξετάσεων είναι η ακόλουθη: Η ενότητα της «Ελληνικής Φιλοσοφίας» υποδιαιρείται σε δύο υποενότητες. Στην υποενότητα α) της «Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας» και στην υποενότητα β) της «Νεοελληνικής Φιλοσοφίας». Στην ενότητα αυτή οι υποψήφιοι του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» εξετάζονται σε ένα θέμα που επιλέγουν μεταξύ ενός θέματος από την υποενότητα της «Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας» και ενός θέματος από την υποενότητα της «Νεοελληνικής Φιλοσοφίας». Ο βαθμός του γραπτού της ενότητας «Ελληνική Φιλοσοφία» πολλαπλασιάζεται επί δυόμισι (2,5) και οι υποψήφιοι δύνανται να συγκεντρώσουν έως είκοσι πέντε (25) μόρια.

Η ενότητα της «Φιλοσοφίας των Επιστημών» υποδιαιρείται σε δύο υποενότητες. Στην υποενότητα γ) «Φιλοσοφία των Επιστημών» και στην υποενότητα δ) «Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών». Στην ενότητα αυτή οι υποψήφιοι του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» εξετάζονται σε ένα θέμα που επιλέγουν μεταξύ ενός θέματος από την υποενότητα της «Φιλοσοφίας των Επιστημών» και ενός θέματος από την υποενότητα «Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών». Ο βαθμός του γραπτού της ενότητας «Φιλοσοφία των Επιστημών» πολλαπλασιάζεται επί δυόμισι (2,5) και οι υποψήφιοι δύνανται να συγκεντρώσουν έως είκοσι πέντε (25) μόρια. Από τη συνάθροιση των μορίων των δύο (2) εξετασθέντων θεμάτων από τις δύο (2) ενότητες οι υποψήφιοι δύνανται να συγκεντρώσουν έως πενήντα (50) μόρια.

Απαραίτητη προϋπόθεση επιτυχίας είναι οι υποψήφιοι να συγκεντρώσουν συνολικά τουλάχιστον τη βάση των πενήντα (50) μορίων με τη συνεκτίμηση όλων των κριτηρίων. Η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων γίνεται από την αρμόδια Εξεταστική Επιτροπή, όπως αυτή ορίζεται με απόφαση της Ε.Π.Σ. και απαρτίζεται από μέλη Δ.Ε.Π. που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο στο Πρόγραμμα. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας καταρτίζεται ο τελικός πίνακας των επιτυχόντων, ο οποίος αφού επικυρωθεί από την Ε.Π.Σ. αναρτάται στον πίνακα ανακοινώσεων του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Σε περίπτωση ισοψηφίας εισάγονται στο Πρόγραμμα όλοι οι ισοψηφίσαντες.

Άρθρο 6

Χρονική Διάρκεια και Όροι Φοίτησης

1. Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. που οδηγεί στη λήψη του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) ορίζεται κατ' ελάχιστο σε τέσσερα (4) εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος που απαιτείται για την εκπόνηση, την κρίση και αξιολόγηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (Μ.Δ.Ε.). Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών καθορίζεται σε έξι (6) εξάμηνα. Τα εξάμηνα διαρκούν δεκατρείς (13) πλήρεις εβδομάδες, η έναρξη και η λήξη των μαθημάτων εναρμονίζεται με το ακαδημαϊκό ημερολόγιο των Ιδρυμάτων.
2. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως ασθένεια, σοβαροί οικογενειακοί λόγοι, στράτευση, δύναται η χορήγηση παράτασης σπουδών και μέχρι ένα έτος, κατόπιν προσκόμισης των απαραίτητων δικαιολογητικών από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές αλλά και αιτιολογημένης απόφασης της Ε.Π.Σ.

3. Στους μεταπτυχιακούς φοιτητές παρέχεται η δυνατότητα μερικής φοίτησης, η διάρκεια της οποίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο της κανονικής φοίτησης, μετά από αίτηση που υποβάλλει ο φοιτητής και έγκριση από την Ε.Π.Σ.
4. Στους μεταπτυχιακούς φοιτητές παρέχεται, επίσης, η δυνατότητα προσωρινής αναστολής των σπουδών τους μετά την υποβολή σχετικής αίτησης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο (2) συνεχόμενα εξάμηνα. Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια της κανονικής φοίτησης.
5. Οι εγγραφές των εισαγομένων μεταπτυχιακών φοιτητών και η υποβολή των συναφών δικαιολογητικών αρχίζουν αμέσως μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της Γραμματείας και ολοκληρώνονται εντός μίας εβδομάδας. Οι νεοεισαχθέντες μεταπτυχιακοί φοιτητές δηλώνουν τα μαθήματα στην αρχή κάθε εξαμήνου ηλεκτρονικά στην ατομική μερίδα τους. Οι παλαιότεροι εισαχθέντες οφείλουν στην αρχή κάθε εξαμήνου (χειμερινό και εαρινό) να ανανεώνουν την εγγραφή τους με τη συμπλήρωση του σχετικού εντύπου εγγραφής. Εάν δεν εγγραφούν για δύο συνεχόμενα εξάμηνα, τίθεται ζήτημα αυτοδίκαιης διαγραφής τους. Μόνο οι εγγεγραμμένοι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα, τις παροχές και τις διευκολύνσεις που προβλέπονται και για τους φοιτητές του πρώτου κύκλου σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Σε μεταπτυχιακούς φοιτητές με αναπηρία και σε μεταπτυχιακούς φοιτητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες εφαρμόζονται όλα τα μέτρα που προβλέπονται από το άρθρο 226 του ν. 4957/2022 για τη φυσική προσβασιμότητα των χώρων και των κτιρίων, την πρόσβαση στην εκπαιδευτική διαδικασία και τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, την ηλεκτρονική προσβασιμότητα, την υποστήριξη στην ένταξη της αγοράς εργασίας και την ισότιμη συμμετοχή στην εν γένει ακαδημαϊκή ζωή.

Άρθρο 7

Πρόγραμμα Σπουδών- Αξιολόγηση – Πιστοποίηση της Επιτυχούς Ολοκλήρωσης των Σπουδών

Τα μαθήματα, η διδακτική και ερευνητική απασχόληση, οι πρακτικές ασκήσεις και οι κάθε άλλου είδους εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες για την απονομή των τίτλων ορίζονται ως εξής:

Για την απονομή του Δ.Μ.Σ. απαιτείται:

α) η υποχρεωτική παρακολούθηση και επιτυχής εξέταση σε όλα τα μαθήματα, όπως αυτά κατανέμονται και στα τέσσερα εξάμηνα σπουδών (α', β', γ' και δ'),

β) η παρακολούθηση φροντιστηρίων ειδικών θεμάτων εξαμηνιαίας διάρκειας και γ)

η παρακολούθηση ετήσιας σειράς διαλέξεων.

Η διαδικασία εκπόνησης της Μ.Δ.Ε. πραγματοποιείται στα δύο τελευταία εξάμηνα σπουδών. Ειδικότερα, στο Γ' εξάμηνο, ύστερα από αίτηση του υποψηφίου, στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της Μ.Δ.Ε., ο προτεινόμενος επιβλέπων και επισυνάπτεται περίληψη – υπόμνημα της προτεινόμενης εργασίας, ορίζεται από την Ε.Π.Σ. ο επιβλέπων και το θέμα της εργασίας. Στο Δ' εξάμηνο ολοκληρώνεται η έρευνα και η εκπόνηση της Μ.Δ.Ε., για την οποία ως ανώτατο όριο ορίζονται οι 20.000 λέξεις. Η εκπονηθείσα Μ.Δ.Ε., προκειμένου να εγκριθεί, παρουσιάζεται δημόσια από τον υποψήφιο μεταπτυχιακό φοιτητή, εξετάζεται από Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή και αξιολογείται στην κλίμακα μηδέν (0) έως δέκα (10), με βάση επιτυχίας τον βαθμό πέντε (5), ως ακολούθως: Άριστα: 8.50-10, Λίαν Καλώς: 6.50-8.49, Καλώς: 5-6,49.

Η μορφή της Μ.Δ.Ε., ο αριθμός των αντιτύπων που κατατίθενται και οτιδήποτε άλλο σχετικό με τη δομή της καθώς και το χρονοδιάγραμμα των διορθώσεων της ορίζονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές των θεματικών των Μ.Δ.Ε. μετά από εισήγηση της Σ.Ε. και απόφαση της Ε.Π.Σ.

Στην περίπτωση, επίσης, που η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή κρίνει μετά τη δημόσια

υποστήριξη της Μ.Δ.Ε. πως αυτή δεν πληροί τα απαιτούμενα ακαδημαϊκά κριτήρια εισηγείται προς την Ε.Π.Σ. με τεκμηριωμένη έκθεση τη μη απονομή του τίτλου του Μ.Δ.Σ. και τη χορήγηση βεβαίωσης που πιστοποιεί την επιτυχή παρακολούθηση των μαθημάτων του δεύτερου κύκλου σπουδών.

Το σύνολο των πιστωτικών μονάδων (ECTS) που απαιτούνται για την απόκτηση του Δ.Μ.Σ. ανέρχονται σε εκατόν είκοσι (120), ήτοι τριάντα (30) πιστωτικές μονάδες (ECTS) ανά εξάμηνο σπουδών. Ο βαθμός του Δ.Μ.Σ. υπολογίζεται ως το άθροισμα των γινομένων του βαθμού κάθε μαθήματος επί τις αντίστοιχες πιστωτικές μονάδες (ECTS), διαιρούμενο με το σύνολο των πιστωτικών μονάδων (ECTS). Στην έννοια του μαθήματος περιλαμβάνεται κάθε είδους ερευνητική και εκπαιδευτική δραστηριότητα, στην οποία αποδίδονται πιστωτικές μονάδες (ECTS).

Αναλυτικά, τα μαθήματα κατανέμονται ως εξής:

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

Υποχρεωτικά Μαθήματα	Πιστωτικές Μονάδες (ECTS)
Ερευνητική Μεθοδολογία Ι	14
Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία	8
Νεότερη και Σύγχρονη Φιλοσοφία	8
ΣΥΝΟΛΟ Πιστωτικών Μονάδων.:	30

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

Υποχρεωτικά Μαθήματα	Πιστωτικές Μονάδες (ECTS)
Ερευνητική Μεθοδολογία ΙΙ	14
Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών	8
Νεοελληνική Φιλοσοφία	8
ΣΥΝΟΛΟ Πιστωτικών Μονάδων:	30

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

Υποχρεωτικά Μαθήματα – Εναρξη Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας	Πιστωτικές Μονάδες (ECTS)
Κοινωνική και Πολιτική Φιλοσοφία	8
Η Προβληματική της Φιλοσοφικής Ιστοριογραφίας	8

Έναρξη Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (ερευνητικό στάδιο)	14
ΣΥΝΟΛΟ Πιστωτικών Μονάδων:	30

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

Υποχρεωτικά Μαθήματα - Ολοκλήρωση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας	Πιστωτικές Μονάδες (ECTS)
Επιστημολογία – Φιλοσοφία της Επιστήμης	8
Η Ελληνική Φιλοσοφία και ο Ευρωπαϊκός Πολιτισμός	8
Συνέχιση και ολοκλήρωση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας	14
ΣΥΝΟΛΟ Πιστωτικών Μονάδων:	30

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές δηλώνουν τα μαθήματα που θα παρακολουθήσουν κατά την έναρξη του κάθε εξαμήνου. Όλα τα προσφερόμενα μαθήματα είναι υποχρεωτικά.

Η έναρξη και η λήξη των μαθημάτων εναρμονίζονται με το ακαδημαϊκό ημερολόγιο των Ιδρυμάτων. Η διδασκαλία ή η συνδιδασκαλία των μαθημάτων δύναται να πραγματοποιείται διά ζώσης ή μέσω της μεθοδολογίας και των τεχνικών της σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μετά από έγκριση της Ε.Π.Σ., η οποία δεν δύναται να ξεπερνά το 70% των ωρών του κάθε μαθήματος. Στην αρχή του εξαμήνου ορίζεται ο ελάχιστος αριθμός παρουσιών – συμμετοχής των μεταπτυχιακών φοιτητών σε κάθε μάθημα που δεν μπορεί να είναι μικρότερος από εννέα (9) και τηρείται παρουσιολόγιο με ευθύνη του διδάσκοντα. Η επίδοση των μεταπτυχιακών φοιτητών στα επιμέρους μαθήματα αξιολογείται στη βαθμολογική κλίμακα από μηδέν (0) έως δέκα (10), βάσει των εργασιών που οφείλουν να παραδώσουν στο τέλος του κάθε εξαμήνου σε όλα τα μαθήματα που έχουν δηλώσει.

Η γλώσσα διδασκαλίας των μαθημάτων και εκπόνησης της Μ.Δ.Ε. είναι η ελληνική γλώσσα, αλλά μπορεί να γίνεται και σε άλλη γλώσσα σύμφωνα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες.

Άρθρο 8

Αξιολόγηση μαθημάτων και διδασκόντων

Η αξιολόγηση των μαθημάτων διενεργείται σύμφωνα με τα ισχύοντα πρότυπα των δύο Ιδρυμάτων. Μετά την ολοκλήρωση ενός μαθήματος οι μεταπτυχιακοί φοιτητές αξιολογούν ηλεκτρονικά το μάθημα μέσω του πληροφοριακού συστήματος της ΜΟ.ΔΙ.Π. του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Η αξιολόγηση των διδασκόντων γίνεται με κριτήριο τις γνώσεις και την παιδαγωγική και διδακτική ικανότητά τους, το επίπεδο προετοιμασίας τους, τη χρήση έγκυρης, σύγχρονης και διεθνώς αναγνωρισμένης βιβλιογραφίας, την προθυμία επικοινωνίας με τους φοιτητές, την υποστήριξη των φοιτητών στην εκπαιδευτική και ερευνητική δραστηριότητά τους, την έγκαιρη βαθμολόγηση των εργασιών, την τήρηση των ωρών διδασκαλίας και συνεργασίας κ.λπ.

Άρθρο 9

Διπλωματική Εργασία

Προϋπόθεση για την απόκτηση του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.), εκτός από την επιτυχή αξιολόγηση των μαθημάτων μέσω των γραπτών ερευνητικών εργασιών, αποτελεί και η επιτυχής ολοκλήρωση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (Μ.Δ.Ε.). Η Μ.Δ.Ε. συγγράφεται στην ελληνική ή την αγγλική ή σε άλλη γλώσσα. Για τις περιπτώσεις που δικαιολογούν την αναγκαιότητα της συγγραφής της στην αγγλική ή σε άλλη γλώσσα αποφασίζει η Ε.Π.Σ., ύστερα από εισήγηση της Σ.Ε.

Για την εκπόνηση της Μ.Δ.Ε. ο φοιτητής υποβάλλει κατά την έναρξη του Γ' εξαμήνου στην Ε.Π.Σ.:

α) αίτηση στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της Μ.Δ.Ε.,

β) τον προτεινόμενο επιβλέποντα Καθηγητή,

γ) ερευνητική πρόταση στην οποία τεκμηριώνεται η σημασία της ενασχόλησης με το συγκεκριμένο θέμα, περίγραμμα της εργασίας του, συνοπτική αποτύπωση της σχετικής βιβλιογραφίας και περιγράφονται ενδεικτικά οι βασικές συνιστώσες της προτεινόμενης ερευνητικής μεθοδολογίας.

Η ερευνητική πρόταση συνυπογράφεται από τον προτεινόμενο επιβλέποντα Καθηγητή, του οποίου το γνωστικό αντικείμενο πρέπει να έχει συνάφεια με το θέμα της ερευνητικής πρότασης. Η Ε.Π.Σ. που είναι το αρμόδιο όργανο σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 82 του ν. 4957/2022 (Α'141), ορίζει τον επιβλέποντα της Μ.Δ.Ε. Δικαίωμα επίβλεψης διπλωματικών εργασιών έχουν οι διδάσκοντες των περ. α) έως στ) της παρ. 1 του άρθρου 83 του ν. 4957/2022 (Α'141) υπό την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Με απόφαση της Ε.Π.Σ. δύναται να ανατίθεται η επίβλεψη διπλωματικών εργασιών και σε μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος, που δεν έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ.

Όταν ο επιβλέπων κρίνει ότι η Μ.Δ.Ε. έχει ολοκληρωθεί, ο υποψήφιος υποβάλλει την εργασία του στη Γραμματεία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. για να προσδιορισθεί η διαδικασία δημόσιας υποστήριξής της. Η Μ.Δ.Ε. του μεταπτυχιακού φοιτητή θα συνοδεύεται από δήλωση συμμόρφωσης με τις ορθές ακαδημαϊκές πρακτικές του ερευνητικού έργου (για τον τύπο της δήλωσης βλ. άρθρο 10 του παρόντος Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας). Στη συνέχεια ο επιβλέπων αιτείται στην Ε.Π.Σ. τη συγκρότηση Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής για να πραγματοποιηθεί η δημόσια προφορική υποστήριξη. Στην Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή συμμετέχουν διδάσκοντες του παρόντος Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π. των Τμημάτων, που έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ., υπό την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Με απόφαση της Ε.Π.Σ. δύναται να συμμετέχουν στην Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή και μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος, που δεν έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ., υπό την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος.

Η Μ.Δ.Ε. υποστηρίζεται δημόσια ενώπιον της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής σε ημερομηνία και τόπο που ορίζεται μετά από εισήγηση του επιβλέποντος. Ο τόπος και η ημερομηνία δημόσιας υποστήριξης κάθε Μ.Δ.Ε. αναρτώνται στους χώρους και στον διαδικτυακό τόπο του Τμήματος με ευθύνη του επιβλέποντος τουλάχιστον οκτώ (8) ημέρες πριν τη δημόσια υποστήριξη. Μετά το πέρας της δημόσιας υποστήριξης της διπλωματικής εργασίας από τον μεταπτυχιακό φοιτητή, η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή συνεδριάζει προκειμένου να την αξιολογήσει και να τη βαθμολογήσει με τη βοήθεια της δεκάβαθμης βαθμολογικής κλίμακας, όπως ορίζεται στο άρθρο 7 του παρόντος Κανονισμού, συντάσσοντας σχετικό πρακτικό, το οποίο αποστέλλει στη Γραμματεία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Στην περίπτωση, επίσης, που η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή κρίνει μετά τη δημόσια υποστήριξη της Μ.Δ.Ε. πως αυτή δεν πληροί τα απαιτούμενα ακαδημαϊκά κριτήρια εισηγείται προς την Ε.Π.Σ. με τεκμηριωμένη έκθεση τη μη απονομή του τίτλου του Μ.Δ.Σ. και τη χορήγηση βεβαίωσης που πιστοποιεί την επιτυχή παρακολούθηση των μαθημάτων του δεύτερου κύκλου σπουδών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν υφίσταται αντικειμενική αδυναμία ή εξαιρετικά σοβαρός λόγος, είναι δυνατή η αντικατάσταση του επιβλέποντος ή μέλους της

Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, με απόφαση της Ε.Π.Σ., ύστερα από εισήγηση της Σ.Ε. Το Πρακτικό της δημόσιας υποστήριξης επικυρώνεται από την Ε.Π.Σ.

Η έκταση της Μ.Δ.Ε. θα πρέπει να είναι ως 20.000 λέξεις.

Ο υποψήφιος έχει περιθώριο εξήντα (60) ημερών μετά τη δημόσια υποστήριξη να προβεί στις απαραίτητες διορθώσεις και συμπληρώσεις στο κείμενο της εργασίας του. Σε περίπτωση που δεν τηρηθεί η προθεσμία η Μ.Δ.Ε. θεωρείται ατελής και δεν απονέμεται ο τίτλος.

Άρθρο 10

Ζητήματα Ακαδημαϊκής Δεοντολογίας

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται να εφαρμόζουν ορθές ακαδημαϊκές πρακτικές στο επιστημονικό τους έργο. Πρακτικές πλαγιαρισμού (λογοκλοπής) συνιστούν σοβαρό ακαδημαϊκό παράπτωμα και εφόσον διαπιστωθούν επιτρέπουν στη Ε.Π.Σ., μετά από σχετική εισήγηση της Σ.Ε. του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., την αφαίρεση της ιδιότητας του μεταπτυχιακού φοιτητή. Η Μ.Δ.Ε. κατατίθεται συνοδευόμενη από δήλωση συμμόρφωσης στις ορθές ακαδημαϊκές πρακτικές του ερευνητικού έργου. Η δήλωση υπογράφεται από τον φοιτητή και έχει το χαρακτήρα της υπεύθυνης δήλωσης. Το κείμενο της δήλωσης είναι το ακόλουθο:

Δηλώνω ότι έχω διαβάσει και κατανοήσει το πληροφοριακό υλικό το οποίο έλαβα ηλεκτρονικά με την εγγραφή μου στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών». Επομένως δηλώνω επίσης ότι:

(α) γνωρίζω ότι η λογοκλοπή απαγορεύεται

(β) η εργασία που παραδίδω είναι προϊόν προσωπικής μου εργασίας

(γ) αναφέρω στο σώμα της εργασίας αυτής όλες τις πηγές, έντυπες ή ηλεκτρονικές, δημοσιευμένες ή μη, αυτούσιες ή κατά παράφραση, που έχω χρησιμοποιήσει,

(δ) αν και όποτε έχω δανειστεί ιδέες και ακριβείς διατυπώσεις από εργασίες άλλων συγγραφέων αναφέρω ρητά την πηγή με τη χρήση εισαγωγικών, ή (ανάλογα με τον αριθμό των λέξεων που παραθέτω) με μια χωριστή παράγραφο

(ε) αναφέρω στο τέλος της εργασίας πλήρη περιγραφή των πηγών που αναφέρω στο σώμα

(στ) γνωρίζω ότι η παραβίαση των κανόνων ηθικής δεοντολογίας μπορεί να έχει συνέπειες ως προς τη συμμετοχή μου στο εν λόγω μεταπτυχιακό πρόγραμμα και να οδηγήσει στην αφαίρεση της ιδιότητας του μεταπτυχιακού φοιτητή, σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.

Άρθρο 11

Αφαίρεση της Ιδιότητας του Μεταπτυχιακού Φοιτητή

Η Ε.Π.Σ. μετά από αιτιολογημένη εισήγηση της Σ.Ε. δύναται να αποφασίσει την αφαίρεση της ιδιότητας του μεταπτυχιακού φοιτητή (πέρα από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στις σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις) στις παρακάτω περιπτώσεις:

1. Εάν υπερβεί το ανώτατο όριο απουσιών.
2. Εάν υπερβεί τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ., όπως ορίζεται στο άρθρο 6 του παρόντος Κανονισμού.

3. Εάν δεν έχει παραδώσει, μέσα στα χρονικά όρια που έθεσε ο διδάσκων, την εργασία που προβλέπεται για κάθε μάθημα στο τέλος του εξαμήνου ή δεν έχει ολοκληρώσει τη Μ.Δ.Ε.
4. Εάν έχει υιοθετήσει αντιδεοντολογικές πρακτικές (π.χ. αντιγραφή / λογοκλοπή) και γενικώς αθέμιτες ακαδημαϊκές πρακτικές (π.χ. αντιγραφή/απάτη σε γραπτή εξέταση, κατασκευή ψευδών δεδομένων, **συμπαιγνία**) ή έχει υποπέσει σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (ν. 2121/1993) κατά τη συγγραφή των προβλεπόμενων ερευνητικών εργασιών ή/και της Μ.Δ.Ε.
5. Εάν δεν τηρήσει τις συμβατικές υποχρεώσεις κάθε μεταπτυχιακού φοιτητή, όπως αυτές περιγράφονται στον παρόντα Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας.
6. Αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερόμενου.

Άρθρο 12

Δικαιώματα και Υποχρεώσεις Μεταπτυχιακών Φοιτητών – Υποτροφίες

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται και για τους φοιτητές του πρώτου κύκλου σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Το Ίδρυμα υποχρεούται να εξασφαλίζει στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία. Σε μεταπτυχιακούς φοιτητές με αναπηρία και σε μεταπτυχιακούς φοιτητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες εφαρμόζονται όλα τα μέτρα που προβλέπονται από το άρθρο 226 του ν. 4957/2022 για τη φυσική προσβασιμότητα των χώρων και των κτιρίων, την πρόσβαση στην εκπαιδευτική διαδικασία και τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, την ηλεκτρονική προσβασιμότητα, την υποστήριξη στην ένταξη της αγοράς εργασίας και την ισότιμη συμμετοχή στην εν γένει ακαδημαϊκή ζωή.

Δεν προβλέπονται τέλη φοίτησης.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. δύνανται να ενισχύονται οικονομικά με:

- α. Υποτροφίες που χορηγούνται για πρόσληψη μεταπτυχιακών φοιτητών (Επικουρικό έργο),
- β. Υποτροφίες άλλων Ιδρυμάτων (Ι.Κ.Υ. κ.ά.).

Σε κάθε περίπτωση, αν απαιτηθεί διαδικασία επιλογής υποψηφίων για υποτροφία, η επιλογή των δικαιούχων γίνεται βάσει ακαδημαϊκών κριτηρίων και κοινωνικο-οικονομικών κριτηρίων, τα οποία συνεκτιμώνται.

Ως ακαδημαϊκά κριτήρια (από 5 έως 10 μόρια) ορίζονται:

- α. Η κατάταξη εισαγωγής στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. για τους πρωτοετείς φοιτητές. Η βαθμολογία (5 έως 10 μόρια) αντιστοιχεί στα μόρια εισαγωγής (ανώτατη επίδοση 100 μόρια) διαιρεμένα διά του δέκα (10) με ακρίβεια δύο (2) δεκαδικών ψηφίων.
- β. Η επίδοση στα μαθήματα του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. για τους δευτεροετείς φοιτητές. Η βαθμολογία (5 έως 10 μόρια) αντιστοιχεί στον Μέσο Όρο Μαθημάτων βάσει της σχετικής βεβαίωσης της Γραμματείας, με ακρίβεια δύο (2) δεκαδικών ψηφίων.

Ως κοινωνικο-οικονομικά κριτήρια (έως 10 μόρια) ορίζονται: η αξιολόγηση του κοινωνικού και οικονομικού προφίλ του υποψηφίου με ακρίβεια ενός (1) δεκαδικού ψηφίου, με συνεκτίμηση στοιχείων όπως ο τόπος μόνιμης κατοικίας των γονέων, το οικογενειακό εισόδημα, η οικογενειακή κατάσταση, ποσοστά Α.Μ.Ε.Α. του υποψηφίου.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται να συμμετέχουν ως επιτηρητές στις εξετάσεις, καθώς και στην πραγματοποίηση της αξιολόγησης των μαθημάτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών, σύμφωνα με τις ανάγκες του Τμήματος.

Στους μεταπτυχιακούς φοιτητές είναι δυνατόν να ανατίθεται ειδικό επικουρικό έργο (φροντιστηριακή υποστήριξη, εργαστηριακά μαθήματα κ.λπ.) έπειτα από απόφαση της Ε.Π.Σ.

Άρθρο 13

Διδάσκοντες Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

1. Το διδακτικό έργο του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» ανατίθεται κατόπιν απόφασης της Ε.Π.Σ. στις ακόλουθες κατηγορίες διδασκόντων:

- α) μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.), Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.), Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.) και Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.) του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) ή Ανώτατου Στρατιωτικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Σ.Ε.Ι.),
- β) ομότιμους Καθηγητές ή αφυπηρετήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι.,
- γ) συνεργαζόμενους καθηγητές,
- δ) εντεταλμένους διδάσκοντες,
- ε) επισκέπτες καθηγητές ή επισκέπτες ερευνητές,
- στ) ερευνητές και ειδικούς λειτουργικούς επιστήμονες ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014 (Α' 258) ή λοιπών ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της ημεδαπής ή αλλοδαπής,
- ζ) επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους, οι οποίοι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις και σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.
2. Η ανάθεση του διδακτικού έργου του Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται με απόφαση της Ε.Π.Σ. κατόπιν εισήγησης της Σ.Ε. του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.
3. Δικαίωμα επίβλεψης διπλωματικών εργασιών έχουν οι διδάσκοντες των περ. α) έως στ) της παρ. 1 υπό την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Με απόφαση της Ε.Π.Σ. του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. δύναται να ανατίθεται η επίβλεψη διπλωματικών εργασιών και σε μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος, που δεν έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Π.Μ.Σ.
4. Όλες οι κατηγορίες διδασκόντων δύνανται να αμείβονται αποκλειστικά από τους πόρους του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. Δεν επιτρέπεται η καταβολή αμοιβής ή άλλης παροχής από τον κρατικό προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων. Με απόφαση της Ε.Π.Σ. του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. περί ανάθεσης του διδακτικού έργου, καθορίζεται το ύψος της αμοιβής κάθε διδάσκοντος. Ειδικώς οι διδάσκοντες που έχουν την ιδιότητα μέλους Δ.Ε.Π., δύνανται να αμείβονται επιπρόσθετα για έργο που προσφέρουν προς το Δ.Δ.Π.Μ.Σ., εφόσον εκπληρώνουν τις ελάχιστες εκ του νόμου υποχρεώσεις τους, όπως ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 155. Το τελευταίο εδάφιο εφαρμόζεται αναλογικά και για τα μέλη Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π., εφόσον εκπληρώνουν τις ελάχιστες εκ του νόμου υποχρεώσεις τους.
5. Με απόφαση της Ε.Π.Σ. δύναται να ανατίθεται επικουρικό διδακτικό έργο στους υποψήφιους διδάκτορες του Τμήματος ή της Σχολής, υπό την επίβλεψη διδάσκοντος του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.
6. Οι διδάσκοντες στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» οφείλουν να ενημερώνουν έγκαιρα τους μεταπτυχιακούς φοιτητές για τη δομή και το περιεχόμενο του μαθήματος που διδάσκουν, να παρέχουν σχετική με το μάθημα βιβλιογραφία, να ενημερώνουν τους μεταπτυχιακούς φοιτητές για τον τρόπο αξιολόγησης του διδασκόμενου μαθήματος, να επικοινωνούν τακτικά με τους μεταπτυχιακούς φοιτητές σχετικά με το διδασκόμενο μάθημα και τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες, να ορίζουν ώρες εβδομαδιαίας συνεργασίας με τους φοιτητές, να τηρούν πιστά και επακριβώς το πρόγραμμα και το ωράριο παραδόσεων του μαθήματος, να υποβάλλουν εγκαίρως προς διανομή στη Γραμματεία το αναλυτικό περίγραμμα του μαθήματος, να αναπληρώνουν τα μαθήματα που για λόγους οφειλόμενους στους ίδιους δεν πραγματοποιήθηκαν στις προβλεπόμενες ημέρες και ώρες τα μαθήματά τους, να τηρούν παρουσιολόγιο.
- Στο τέλος κάθε εξαμήνου, με τη βοήθεια ειδικών ερωτηματολογίων, πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές. Τη Γραμματειακή υποστήριξη του προγράμματος παρέχει η Γραμματεία του Τμήματος Φιλοσοφίας, το οποίο έχει και τη διοικητική στήριξη του Π.Μ.Σ.

Άρθρο 14

Χορηγούμενοι Τίτλοι – Καθομολόγηση

Ο τύπος των χορηγούμενων Διπλωμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) στην «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» καθώς και ό,τι αφορά στην καθομολόγηση των

κατόχων καθορίζονται με απόφαση της Ε.Π.Σ. σε συνάρτηση με τον ισχύοντα Εσωτερικό Κανονισμό του Ιδρύματος.

Στο Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών αναγράφονται τα συμμετέχοντα Τμήματα και Ιδρύματα, η χρονολογία περάτωσης των σπουδών, η χρονολογία έκδοσης του Δ.Μ.Σ., ο τίτλος του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., τα στοιχεία του μεταπτυχιακού φοιτητή και ο βαθμός του πτυχίου. Το Μ.Δ.Σ. αντιστοιχεί στο επίπεδο έξι (6) του Εθνικού και Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων σύμφωνα με το άρθρο 47 του ν. 4763/2020. Στο Μ.Δ.Σ. επισυνάπτεται παράρτημα διπλώματος ως προς το οποίο ισχύουν οι ρυθμίσεις του άρθρου 15 ν. 3374/2005 και της υπουργικής απόφασης Φ5/89656/Β3/13.8.2007 (ΦΕΚ 1466, τ. Β').

Πριν την επίσημη απονομή του τίτλου, στον τελειόφοιτο υποψήφιο του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών δύναται να χορηγείται βεβαίωση επιτυχούς παρακολούθησης και περάτωσης του Προγράμματος.

Άρθρο 15

Κόστος Λειτουργίας – Πόροι – Χρηματοδότηση

Οι πόροι ενός Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) σύμφωνα με το άρθρο 84 ν. 4957/2022 δυνατόν να προέρχονται από:

- α) τέλη φοίτησης,
- β) δωρεές, χορηγίες και πάσης φύσεως ενισχύσεις,
- γ) κληροδοτήματα,
- δ) πόρους από ερευνητικά έργα ή προγράμματα,
- ε) ιδίους πόρους του Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) και
- στ) τον κρατικό προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων.

Το Δ.Δ.Π.Μ.Σ. λειτουργεί χωρίς τέλη φοίτησης, το κόστος λειτουργίας του για την κάλυψη των λειτουργικών του αναγκών ανέρχεται σε 21.000 ευρώ και αναλύεται στις ακόλουθες κατηγορίες δαπανών:

Συντήρηση – Αναβαθμίσεις πάγιου εξοπλισμού	3.000,00 €
Εκπαιδευτικό υλικό – Βιβλία	4.000,00 €
Προμήθεια/Δικαιώματα χρήσης λογισμικού	1.000,00 €
Δαπάνες μετακίνησης	6.000,00 €
Αναλώσιμα	5.000,00 €
Λοιπές δαπάνες	2.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ:	21.000,00 €

Άρθρο 16

Υλικοτεχνική Υποδομή

Τα συμμετέχοντα Τμήματα και Ιδρύματα διαθέτουν τη βασική υποδομή σε όλα τα επίπεδα για την υποστήριξη και την εξυπηρέτηση της λειτουργίας του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών».

Ειδικότερα, η υλικοτεχνική υποδομή που διαθέτει το Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων για τη διεξαγωγή του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. συνίσταται στα εξής:

- α) τέσσερις (4) αίθουσες διδασκαλίας, τέσσερις (4) αίθουσες Φροντιστηρίων και μια (1)

αίθουσα Μεταπτυχιακών Σεμιναρίων,

β) δύο (2) αίθουσες εργασίας των μεταπτυχιακών φοιτητών, γ)

υπολογιστικό εξοπλισμό,

δ) τις Βιβλιοθήκες και τις αρχειακές ενότητες των τεσσάρων Ερευνητικών Μονάδων του Τομέα Φιλοσοφίας: του «Εργαστηρίου Πλατωνικών και Αριστοτελικών Μελετών», του «Εργαστηρίου Ερευνών της Νεοελληνικής Φιλοσοφίας», του «Εργαστηρίου Τεκμηρίωσης και Μελέτης της Ιστορίας των Κοινωνικών και Πολιτικών Ιδεών» και του «Εργαστηρίου Φιλοσοφικών Ερευνών για τις Επιστήμες, την Τεχνολογία και τον Πολιτισμό». Οι πρακτικές ασκήσεις των μεταπτυχιακών φοιτητών διεξάγονται στο Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Άρθρο 17

Διάρκεια Ισχύος

Το Διδρυματικό Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» με την παρούσα μορφή θα λειτουργήσει ως το ακαδημαϊκό έτος 2026/2027 σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 18

Μεταβατικές Διατάξεις

Οι φοιτητές που πραγματοποίησαν την εγγραφή τους και άρχισαν τη φοίτησή τους στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ. από το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023, συνεχίζουν και ολοκληρώνουν το Πρόγραμμα, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του ν. 4957/2022.

Η λειτουργία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» διέπεται από τις ρυθμίσεις του Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών και της ισχύουσας νομοθεσίας. Όσα θέματα δεν ρυθμίζονται από τον Κανονισμό του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., ρυθμίζονται κατ' εξουσιοδότηση από τα αρμόδια όργανα διοίκησης του Προγράμματος και ιδίως από την Ε.Π.Σ., ύστερα από εισήγηση της Σ.Ε. του Δ.Δ.Π.Μ.Σ., όπου αυτό προβλέπεται.

Ιωάννινα,

Η Πρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΕΝΤΥΠΟ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ

Στοιχεία Συμβούλου Σπουδών

Όνομα:.....

Επώνυμο:.....

Ιδιότητα:.....

Στοιχεία Ταυτότητας Μεταπτυχιακού/ής Φοιτητή/τριας

Όνομα:.....

Επώνυμο:.....

Αρ. Μητρώου:.....

Εξάμηνο φοίτησης:.....

Τηλέφωνο:.....

E-mail:.....

Στοιχεία Συνάντησης

Πρώτη Συνάντηση;

Αν όχι, αριθμός συνάντησης:.....

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Ημερομηνία συνάντησης:.....

Ώρα συνάντησης:.....

Διάρκεια:.....

ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ (ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΑ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ζητήθηκε επαναληπτική συνάντηση από τον/την μεταπτυχιακό/ή φοιτητή/τρια;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Προτάθηκε επαναληπτική συνάντηση από τον Σύμβουλο Σπουδών;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Η συλλογή και η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται πραγματοποιείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του Ν. 4624/19 και του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/2019. Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων συλλέγει και επεξεργάζεται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα αποκλειστικά στο πλαίσιο της υλοποίησης του σκοπού της παρούσας διαδικασίας. Για το χρονικό διάστημα που τα προσωπικά δεδομένα θα παραμείνουν στη διάθεση του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων το υποκείμενο έχει τη δυνατότητα να ασκήσει τα δικαιώματά του σύμφωνα με τους όρους του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα 2016/679 (Ε.Ε.) και τα οριζόμενα στα άρθρα 34 και 35 Ν. 4624/2019. Υπεύθυνη Προσωπικών Δεδομένων του Ιδρύματος είναι η κα. Σταυρούλα Σταθαρά (email: dpo@uoi.gr).

II. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Προϋπόθεση για την απόκτηση του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.), εκτός από την επιτυχή αξιολόγηση των μαθημάτων μέσω των γραπτών ερευνητικών εργασιών, αποτελεί και η επιτυχής ολοκλήρωση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (Μ.Δ.Ε.). Η Μ.Δ.Ε. συγγράφεται στην ελληνική ή την αγγλική ή σε άλλη γλώσσα. Για τις περιπτώσεις που δικαιολογούν την αναγκαιότητα της συγγραφής της στην αγγλική ή σε άλλη γλώσσα αποφασίζει η Ε.Π.Σ., ύστερα από εισήγηση της Σ.Ε.
- Η διαδικασία εκπόνησης της Μ.Δ.Ε. πραγματοποιείται στα δύο τελευταία εξάμηνα σπουδών. Ειδικότερα, κατά την έναρξη του Γ' εξαμήνου, ο φοιτητής υποβάλλει στην Ε.Π.Σ.:
α) αίτηση στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της Μ.Δ.Ε.,
β) τον προτεινόμενο επιβλέποντα Καθηγητή,
γ) ερευνητική πρόταση, στην οποία να τεκμηριώνεται η σημασία της ενασχόλησης με το συγκεκριμένο θέμα. Στην πρόταση θα πρέπει να περιλαμβάνεται περίληψη-υπόμνημα της προτεινόμενης εργασίας, το περίγραμμα της εργασίας, συνοπτική αποτύπωση της σχετικής βιβλιογραφίας και να περιγράφονται ενδεικτικά οι βασικές συνιστώσες της προτεινόμενης ερευνητικής μεθοδολογίας.
- Η ερευνητική πρόταση συνυπογράφεται από τον προτεινόμενο επιβλέποντα Καθηγητή, του οποίου το γνωστικό αντικείμενο πρέπει να έχει συνάφεια με το θέμα της ερευνητικής πρότασης. Η Ε.Π.Σ., που είναι το αρμόδιο όργανο σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 82 του ν. 4957/2022 (Α'141), ορίζει τον επιβλέποντα της Μ.Δ.Ε. Δικαίωμα επίβλεψης διπλωματικών εργασιών έχουν οι διδάσκοντες των περ. α) έως στ) της παρ. 1 σύμφωνα με το άρθρο 83 του ν. 4957/2022 (Α'141) υπό την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Με απόφαση της Ε.Π.Σ. δύναται να ανατίθεται η επίβλεψη διπλωματικών εργασιών και σε μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος, που δεν έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ.
- Στο Δ' εξάμηνο ολοκληρώνεται η έρευνα και η εκπόνηση της Μ.Δ.Ε., για την οποία ως ανώτατο όριο ορίζονται οι 20.000 λέξεις.
- Όταν ο επιβλέπων κρίνει ότι η Μ.Δ.Ε. έχει ολοκληρωθεί, ο υποψήφιος υποβάλλει την εργασία του στη Γραμματεία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. για να προσδιορισθεί η διαδικασία δημόσιας υποστήριξής της. Η Μ.Δ.Ε. του μεταπτυχιακού φοιτητή θα συνοδεύεται από δήλωση συμμόρφωσης με τις ορθές ακαδημαϊκές πρακτικές του ερευνητικού έργου (για τον τύπο της δήλωσης βλ. Α.12, άρθρο 10 του παρόντος Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας). Στη συνέχεια ο επιβλέπων αιτείται στην Ε.Π.Σ. τη συγκρότηση Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής για να πραγματοποιηθεί η δημόσια προφορική υποστήριξη. Στην Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή συμμετέχουν διδάσκοντες του παρόντος Δ.Δ.Π.Μ.Σ. και μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π. των Τμημάτων, που έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ., υπό την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Με απόφαση της Ε.Π.Σ. δύναται να συμμετέχουν στην Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή και μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος, που δεν έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Δ.Δ.Π.Μ.Σ., υπό την προϋπόθεση ότι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος.
- Η Μ.Δ.Ε. υποστηρίζεται δημόσια ενώπιον της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής σε ημερομηνία και τόπο που ορίζεται μετά από εισήγηση του επιβλέποντος. Ο τόπος και η ημερομηνία δημόσιας υποστήριξης κάθε Μ.Δ.Ε. αναρτώνται στους χώρους και στον διαδικτυακό τόπο του Τμήματος με ευθύνη του επιβλέποντος τουλάχιστον οκτώ (8) ημέρες πριν τη δημόσια υποστήριξη.

- Μετά το πέρας της δημόσιας υποστήριξης της διπλωματικής εργασίας από τον μεταπτυχιακό φοιτητή, η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή συνεδριάζει προκειμένου να την αξιολογήσει και να τη βαθμολογήσει συντάσσοντας σχετικό πρακτικό, το οποίο αποστέλλει στη Γραμματεία του Δ.Δ.Π.Μ.Σ.. Πιο συγκεκριμένα, η διπλωματική εργασία αξιολογείται στην κλίμακα μηδέν (0) έως δέκα (10), με βάση επιτυχίας τον βαθμό πέντε (5), ως ακολούθως: Άριστα: 8.50-10, Λίαν Καλώς: 6.50-8.49, Καλώς: 5-6,49.
- Στην περίπτωση που η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή κρίνει μετά τη δημόσια υποστήριξη της Μ.Δ.Ε. πως αυτή δεν πληροί τα απαιτούμενα ακαδημαϊκά κριτήρια εισηγείται προς την Ε.Π.Σ. με τεκμηριωμένη έκθεση τη μη απονομή του τίτλου του Δ.Μ.Σ. και τη χορήγηση βεβαίωσης που πιστοποιεί την επιτυχή παρακολούθηση των μαθημάτων του δεύτερου κύκλου σπουδών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν υφίσταται αντικειμενική αδυναμία ή εξαιρετικά σοβαρός λόγος, είναι δυνατή η αντικατάσταση του επιβλέποντος ή μέλους της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής, με απόφαση της Ε.Π.Σ., ύστερα από εισήγηση της Σ.Ε. Το Πρακτικό της δημόσιας υποστήριξης επικυρώνεται από την Ε.Π.Σ.
- Ο υποψήφιος έχει περιθώριο εξήντα (60) ημερών μετά τη δημόσια υποστήριξη να προβεί στις απαραίτητες διορθώσεις και συμπληρώσεις στο κείμενο της εργασίας του. Σε περίπτωση που δεν τηρηθεί η προθεσμία η Μ.Δ.Ε. θεωρείται ατελής και δεν απονέμεται ο τίτλος.
- Η μορφή της Μ.Δ.Ε., ο αριθμός των αντιτύπων που κατατίθενται και οτιδήποτε άλλο σχετικό με τη δομή της καθώς και το χρονοδιάγραμμα των διορθώσεων της ορίζονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές των θεματικών των Μ.Δ.Ε. μετά από εισήγηση της Σ.Ε. και απόφαση της Ε.Π.Σ.
- Η εργασία πρέπει να έχει την παρακάτω δομή:
 - Εξώφυλλο
 - Περίληψη (ελληνικά και Αγγλικά)
 - Λέξεις κλειδιά (ελληνικά και Αγγλικά)
 - Πίνακες (σχημάτων, index, εικόνων κτλ, προαιρετικά)
 - Περιεχόμενα
 - Πρόλογος (και, προαιρετικά, ευχαριστίες)
 - Κεφάλαια
 - Επίλογος
 - Βιβλιογραφία (σε πρότυπο APA 7)
 - Παραρτήματα (προαιρετικά)

III. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΚΑΙ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»

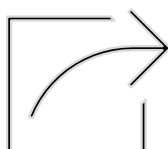
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ – ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ο παρών Κανονισμός Λειτουργίας Μηχανισμού Διαχείρισης Παραπόνων και Ενστάσεων Φοιτητών του Διδρυματικού Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ελληνική Φιλοσοφία– Φιλοσοφία των Επιστημών» εγκρίθηκε από την Ε.Π.Σ. του Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών» του Τμήματος Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων στη συνεδρία με αριθμ. 169/27-01-2023 και υιοθετεί τον ΠΡΟΤΥΠΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΚΑΙ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ, που εγκρίθηκε με την υπ’ αρ. 1139/08-11-2022 απόφαση της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

**ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΚΑΙ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ
ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Απόφαση Συγκλήτου 1139/08-11-2022

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2022

Έκδοση 1η

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡΘΡΟ 1: Σκοπός	180
ΑΡΘΡΟ 2: Ορισμοί.....	180
ΑΡΘΡΟ 3: Πεδίο Εφαρμογής.....	182
ΑΡΘΡΟ 4: Διαδικασία υποβολής των παραπόνων και των ενστάσεων...	182
ΑΡΘΡΟ 5: Δικαίωμα ενημέρωσης.....	184
ΑΡΘΡΟ 6: Αποτίμηση της εφαρμογής της διαδικασίας επίλυσης των παραπόνων και ενστάσεων.....	184
ΑΡΘΡΟ 7: Έγκριση-τροποποίηση παρόντος κανονισμού.....	185

ΑΡΘΡΟ 1

Σκοπός

Ο παρών Κανονισμός Διαχείρισης Παραπόνων και Ενστάσεων (ΚΔΠΕ) των φοιτητών/τριών, συντάσσεται στο πλαίσιο του Εσωτερικού Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας (ΕΣΔΠ) και της βελτίωσης του παραγόμενου έργου του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Σκοπός του ΚΔΠΕ είναι να διασφαλιστεί, μέσω ενός μηχανισμού διαχείρισης φοιτητικών παραπόνων και ενστάσεων, η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων εκπαιδευτικών και διοικητικών υπηρεσιών των ακαδημαϊκών Τμημάτων προς όλους/ες τους/τις φοιτητές/τριες, που συμμετέχουν στα Προγράμματα Σπουδών.

Ειδικότεροι στόχοι θέσπισης του ΚΔΠΕ είναι να οριστούν προκειμένου να εφαρμοστούν οι διαδικασίες για την αξιόπιστη, συστηματική και διαρκώς βελτιούμενη αντιμετώπιση δυσκολιών, που συναντά ο/η φοιτητής/τρια κατά τη διάρκεια των σπουδών του/της. Επίσης, να καθοριστούν τα κανονιστικά πρότυπα μέσω των οποίων θα γίνεται πιο αξιόπιστη, εύχρηστη και συστηματική η ανάλυση και αντιμετώπιση των παραπόνων και ενστάσεων που ενδέχεται να προκύψουν σε κάθε φοιτητή/τρια, ώστε να συμβάλλουν στη βελτίωση της μαθησιακής και διδακτικής εμπειρίας του/της, καθώς και στην εύρυθμη λειτουργία όλων των Προγραμμάτων Σπουδών των Τμημάτων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Επιπροσθέτως, θα δημιουργηθεί ένα πλαίσιο στήριξης με βάση τον/την φοιτητή/τρια, το οποίο θα συμβάλλει στον επανασχεδιασμό και στη διαρκή βελτίωση των παρεχόμενων σπουδών και υπηρεσιών.

ΑΡΘΡΟ 2

Ορισμοί

Ως παράπονο ορίζεται η έκφραση διαμαρτυρίας (προφορική ή γραπτή) ενός/μιας φοιτητή/τριας, σχετικά με την ποιότητα των παρεχόμενων ακαδημαϊκών και διοικητικών υπηρεσιών ακαδημαϊκών Τμημάτων του Πανεπιστημίου.

Ως ένσταση ορίζεται κάθε γραπτή διατύπωση αντίρρησης ή αμφιβολίας από τον/την φοιτητή/τρια αναφορικά με εκκρεμή ή προβληματική επίλυση του ζητήματος/προβλήματος που τον/την απασχολεί.

Οι λόγοι με βάση τους οποίους οι φοιτητές/τριες θα διατυπώσουν και θα υποβάλουν είτε γραπτά είτε προφορικά παράπονα, σχετίζονται με:

1) Προβλήματα που προκύπτουν από ενέργειες ή αποφάσεις μέλους του Τμήματος ή συλλογικού οργάνου. Τα προβλήματα αυτά μπορεί (ενδεικτικά) να είναι:

- ✓ Προβλήματα που προκύπτουν από τη μη τήρηση κανονισμών σπουδών και φοίτησης.
- ✓ Προβλήματα που προκύπτουν από τη μη τήρηση των προβλεπόμενων διαδικασιών που αφορούν στη διδασκαλία και την έρευνα.
- ✓ Προβλήματα που αφορούν σε θέματα εξετάσεων και βαθμολογίας.
- ✓ Προβλήματα στην αλληλεπίδραση φοιτητή/τριας-διδάσκοντα.
- ✓ Προβλήματα που αφορούν στο πνεύμα συνεργασίας ανάμεσα στους φοιτητές και στα μέλη του επιστημονικού προσωπικού της πανεπιστημιακής κοινότητας, καθώς και στην ισότιμη αντιμετώπιση όλων των φοιτητών/τριών.
- ✓ Θέματα, που προκύπτουν από τη μη τήρηση της συνέπειας (ωράρια, μη έγκαιρη γνωστοποίηση αλλαγών, έκτακτη αντικατάσταση διδάσκοντα κ.λπ.), που αφορούν στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- ✓ Θέματα που προκύπτουν από ανάρμοστη συμπεριφορά του ακαδημαϊκού προσωπικού ή θέματα παρενόχλησης οποιασδήποτε φύσης.
- ✓ Προβλήματα που αφορούν στην εφαρμογή της μαθησιακής διαδικασίας, όπως η αργοπορημένη ανταπόκριση στην ανάθεση ή βαθμολόγηση των εργασιών ή/και γραπτών εξετάσεων, επίλυση αποριών, ή παροχή διευκρινήσεων κ.λπ.

2) Προβλήματα στην επικοινωνία φοιτητών/τριών με τις διοικητικές υπηρεσίες του Τμήματος ή και του Ιδρύματος που οφείλονται ενδεικτικά:

- ✓ Στην ανάρμοστη συμπεριφορά διοικητικών υπαλλήλων.
- ✓ Στην αργοπορημένη ή ελλιπή ανταπόκριση των διοικητικών υπαλλήλων.

3) Προβλήματα, που αφορούν σε κτιριακές και υλικοτεχνικές υποδομές του Τμήματος ή και του Ιδρύματος. Τα προβλήματα αυτά μπορεί (ενδεικτικά) να είναι:

- ✓ Ανεπάρκειες εγκαταστάσεων (θέρμανση, εξαερισμός, θέσεις, αμφιθέατρα, εργαστήρια κ.λπ).
- ✓ Ελλείψεις στην υλικοτεχνική υποδομή (εξοπλισμός, προσβασιμότητα κ.λπ.) που δυσκολεύουν τον/την φοιτητή/τρια στην καθημερινότητά του/της και στις σπουδές του/της.

- ✓ Δυσκολίες, που προκύπτουν από ελλείψεις στις παρεχόμενες διοικητικές υπηρεσίες, που υποστηρίζουν τη λειτουργία των Τμημάτων.
- 4) Προβλήματα, που προκύπτουν στις σχέσεις μεταξύ των φοιτητών/τριών. Ενδεικτικά μπορεί να είναι:
- ✓ Θέματα, που προκύπτουν από τη συνεργασία μεταξύ των φοιτητών/τριών για ακαδημαϊκά θέματα.
 - ✓ Θέματα, που προκύπτουν από τη συνεργασία μεταξύ φοιτητών/τριών και συλλογικών τους οργάνων.
- 5) Άλλα θέματα που αφορούν (ενδεικτικά) σε προσβολή/οικειοποίηση των πνευματικών δικαιωμάτων.

ΑΡΘΡΟ 3 **Πεδίο Εφαρμογής**

Η πολιτική διαχείρισης παραπόνων και ενστάσεων, απευθύνεται σε όλο τον ενεργό φοιτητικό πληθυσμό των τριών κύκλων σπουδών των Τμημάτων του Πανεπιστημίου. Οι φοιτητές οφείλουν πριν υποβάλουν το παράπονο ή την ένσταση τους να μελετήσουν τους Οδηγούς και τους γενικούς και ειδικούς Κανονισμούς Σπουδών των Προγραμμάτων Σπουδών στα οποία φοιτούν, καθώς και τους γενικούς Κανονισμούς Λειτουργίας του Πανεπιστημίου, ώστε να γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Ως αρμόδιο όργανο σε κάθε Ακαδημαϊκό Τμήμα για την παρακολούθηση και ορθή εφαρμογή της διαδικασίας διαχείρισης των φοιτητικών παραπόνων και ενστάσεων, ορίζεται η Επιτροπή Φοιτητικών Ζητημάτων. Κατά την εφαρμογή της διαδικασίας σε όλα της τα στάδια, οι εμπλεκόμενοι έχουν την υποχρέωση της τήρησης και προστασίας των προσωπικών δεδομένων, όπως αυτή καθορίζεται από την ισχύουσα κάθε φορά νομοθεσία.

ΑΡΘΡΟ 4 **Διαδικασία υποβολής των παραπόνων και των ενστάσεων**

Η διαδικασία υποβολής παραπόνων και ενστάσεων στοχεύει στον καθορισμό ενεργειών προκειμένου ο/η φοιτητής/τρια να μπορέσει να επικοινωνήσει τα ζητήματα, που τον απασχολούν καθώς και στην επίλυσή τους. Η διαδικασία αναπτύσσεται σε βήματα:

Πριν γίνει κάθε ενέργεια γραπτής διατύπωσης οποιοδήποτε παραπόνου ή ένστασης, ως πρώτο στάδιο-βήμα θα πρέπει ο/η φοιτητής/τρια, ανάλογα με τη φύση του παραπόνου του/της, να επικοινωνήσει με μέλος ΔΕΠ/ΕΔΙΠ ή με τον Ακαδημαϊκό Σύμβουλο του/της, ο οποίος σύμφωνα με τον κανονισμό του Πανεπιστημίου (απόφαση Συγκλήτου 1104/30-03-2021) συζητάει με τον/την φοιτητή/τρια για οποιοδήποτε θέμα δημιουργεί εμπόδια στις σπουδές του/της και άπτονται των αρμοδιοτήτων του Ακαδημαϊκού Συμβούλου. Εάν το πρόβλημα δεν επιλυθεί μέσω της παραπάνω άτυπης διαδικασίας ή προκύπτει σύγκρουση αρμοδιοτήτων ή ρόλων με τον Ακαδημαϊκό Σύμβουλο, τότε, ακολουθείται η παρακάτω γραπτή/τυπική διαδικασία:

ΒΗΜΑ 1^ο: Ο/η φοιτητής/τρια καταγράφει το ζήτημα που τον/την απασχολεί στο Έντυπο Υποβολής Παραπόνων και Ενστάσεων (Έντυπο Α9α) και το υποβάλλει στη Γραμματεία του Τμήματος του/της. Σε περίπτωση που έχει προηγηθεί άτυπη διαδικασία επίλυσης, θα πρέπει να αναφέρεται στο Έντυπο και η διαδικασία ακρόασης και διαμεσολάβησης, που ακολουθήθηκε.

ΒΗΜΑ 2^ο: Η Γραμματεία του Τμήματός, αφού πρωτοκολλήσει το Έντυπο Υποβολής Παραπόνων και Ενστάσεων που συμπλήρωσε ο/η φοιτητής/τρια, το διαβιβάζει στην Επιτροπή Φοιτητικών Ζητημάτων του Τμήματος. Αυτή με την σειρά της, εξετάζει τις διαστάσεις του προβλήματος που απασχολεί τον/την φοιτητή/τρια και προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να το επιλύσει, παραπέμποντας το, όταν χρειάζεται, σε οποιοδήποτε αρμόδιο μέλος ή όργανο του Τμήματος ή στη Συνέλευση του Τμήματος ή σε αρμόδια υπηρεσία ή δομή του Ιδρύματος. Μπορεί ανάλογα με τη φύση του προβλήματος η Επιτροπή Φοιτητικών Ζητημάτων να καλεί σε κατ' ιδίαν συνάντηση τον/την ενδιαφερόμενο φοιτητή/τρια για να εκθέσει τις απόψεις του/της πριν προβεί στις απαραίτητες ενέργειες. Ο/Η φοιτητής/τρια θα πρέπει να ενημερωθεί έγκαιρα και με τον προσφορότερο τρόπο για την ώρα και την ημέρα της συνάντησης, καθώς και για τους συμμετέχοντες που θα παρίστανται σε αυτή.

Στο πλαίσιο του 2^{ου} βήματος, εάν η Επιτροπή Φοιτητικών Ζητημάτων δεν έχει επιλύσει το ζήτημα και η κατάσταση παραμένει προβληματική ή η προσφερόμενη λύση δεν ικανοποιεί τον/την φοιτητή/τρια, τότε ο/η φοιτητής/τρια μπορεί να υποβάλει εκ νέου το θέμα που τον/την απασχολεί στη Συνέλευση του Τμήματος ακολουθώντας την διαδικασία που αναφέρεται στο 1^ο Βήμα, προσθέτοντας επιπλέον τις ενέργειες, που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι εκείνη τη στιγμή.

ΒΗΜΑ 3^ο: Στην περίπτωση, που το ζήτημα παραπεμφθεί στη Συνέλευση του Τμήματος οι

όποιες αποφάσεις σχετίζονται με την επίλυσή του είναι οριστικές και αμετάκλητες. Αν η υπόθεση είναι σύνθετη, η Συνέλευση του Τμήματος μπορεί να παραπέμψει την υπόθεση σε άλλο όργανο ή δομή του Πανεπιστημίου. Αν η επίλυση του ζητήματος επιτευχθεί χωρίς την παραπομπή του στη Συνέλευση του Τμήματος, τότε η υπόθεση κλείνει.

Στην περίπτωση, που έχουν εφαρμοστεί όλες οι παραπάνω διαδικασίες αλλά ο/η φοιτητής/τρια εξακολουθεί να διαφωνεί με την απόφαση της επίλυσης του ζητήματος, μπορεί να απευθυνθεί στον/στην αντιπρύτανη ακαδημαϊκών υποθέσεων του Πανεπιστημίου για εκ νέου διευθέτηση.

ΑΡΘΡΟ 5

Δικαίωμα ενημέρωσης

Ο/Η φοιτητής/τρια θα πρέπει να ενημερώνεται εγγράφως από το Τμήμα σε χρονικό διάστημα 20 ημερών από την υποβολή του παραπόνου του/της για τις ενέργειες που έχουν γίνει, καθώς και για όποια απόφαση ελήφθη για το ζήτημα του/της. Σε περίπτωση όπου ο/η φοιτητής/τρια δεν λάβει την απάντηση στο ανωτέρω χρονικό διάστημα, μπορεί να απευθυνθεί στον/στην αντιπρύτανη των ακαδημαϊκών υποθέσεων για την περαιτέρω διευθέτηση του παραπόνου του/της.

ΑΡΘΡΟ 6

Αποτίμηση της εφαρμογής της διαδικασίας επίλυσης των παραπόνων και ενστάσεων

Κρίνεται σκόπιμο να εφαρμοστούν ενέργειες, οι οποίες θα συμβάλλουν στην βελτιστοποίηση της διαδικασίας επίλυσης παραπόνων και ενστάσεων. Τα παράπονα και οι ενστάσεις που υποβάλλονται μέσω τη γραπτής/τυπικής διαδικασίας, θα πρέπει να καταχωρίζονται και να ταξινομούνται ηλεκτρονικά, προκειμένου τα αποτελέσματα από την επίλυση τους να είναι μετρήσιμα, αξιολογήσιμα και συγκρίσιμα, τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά (Έντυπο Α9β).

Η Επιτροπή Φοιτητικών Ζητημάτων προβαίνει σε αποτίμηση και ταξινόμηση των παραπόνων και των ενστάσεων. Προτείνεται να ταξινομεί τα παράπονα και τις ενστάσεις όσον αφορά την προέλευσή τους (διδασκτικό-ακαδημαϊκό περιβάλλον, διοικητικές υπηρεσίες, υποδομές Τμήματος, προβλήματα συνεργασίας μεταξύ φοιτητών) και να προβαίνει στην αποτίμηση των αποτελεσμάτων της διαδικασίας. Στο παραπάνω πλαίσιο και με τη λήξη κάθε ακαδημαϊκού έτους η Επιτροπή συντάσσει αναφορά που περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:

- Το σύνολο των παραπόνων και ενστάσεων που υποβλήθηκαν από τους φοιτητές στο

Τμήμα.

- Το σύνολο των παραπόνων και ενστάσεων των φοιτητών που εξετάστηκαν, σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία από το Τμήμα.
- Το σύνολο των παραπόνων και ενστάσεων των φοιτητών που μετά την εξέτασή τους επιλύθηκαν από το Τμήμα ή το Ίδρυμα.

ΑΡΘΡΟ 7

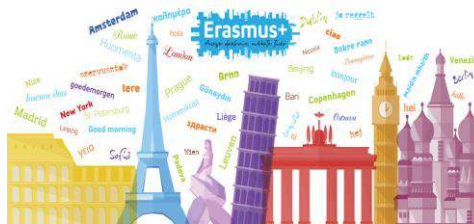
Έγκριση-τροποποίηση παρόντος κανονισμού

Ο πρότυπος κανονισμός εγκρίνεται στην υπ. αριθμόν 1139/08-11-2022 απόφαση της Συγκλήτου και μπορεί να **τροποποιηθεί** και να **αναθεωρηθεί** σύμφωνα με απόφαση της Συγκλήτου.

IV. ΛΟΙΠΟΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ERASMUS

<https://www.philosophy.uoi.gr>

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

<https://www.rc.uoi.gr/index.php/thesmiko-plaisio/kodikas-deontologias>

<https://ethics.ac.uoi.gr/epitropi/nomothetiko-plaisio-kanonismoi/>

**ΜΟΝΑΔΑ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ
& ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ**
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

<https://www.gpa.uoi.gr>

ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΚΑΙ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

<http://www.materials.uoi.gr/files/kanonismos-paraponon-foititon.pdf>

Ε. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

1. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	E-MAIL	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
Κωνσταντίνος Ράντης	Καθηγητής, Διευθυντής του Εργαστηρίου [1.9.2023- 31.8.2026]	krantis@uoi.gr	26510-05751 26510-05650
Παναγιώτης Νούτσος	Ομότιμος Καθηγητής, Ιδρυτής και Διευθυντής του Εργαστηρίου [2001-2015]	pnoutsos@uoi.gr	26510-05751
Ιορδάνης Μαρκουλάτος	Αναπληρωτής Καθηγητής	imarcoul@uoi.gr	26510-05754
Αγλαΐα Μελά	Επίκουρη Καθηγήτρια	amela@uoi.gr	26510-05865
Σπυρίδων Καλτσάς	Επίκουρος Καθηγητής	spkaltsas@uoi.gr	26510-05743
Μαρία Παππά	Μέλος Διοικητικού Προσωπικού Τμήματος Φιλοσοφίας ΔΕ Διοικητικού-Λογιστικού	mpappa@uoi.gr	26510-05657

2. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	E-MAIL	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
Κωνσταντίνος Θ. Πέτσιος	Καθηγητής, Διευθυντής του Εργαστηρίου [1.9.2023- 31.8.2026]	kpetsios@uoi.gr	26510-05651 26510-05659
Νίκος Ψημμένος	Ομότιμος Καθηγητής, Ιδρυτής και Διευθυντής του Εργαστηρίου [1993-2002]	kenef@uoi.gr	26510-05651
Αγγελική Αγγέλη	Διδάκτωρ Φιλοσοφίας	kenef@uoi.gr	26510-05651
Ελευθερία Νταλιάνη	Διδάκτωρ Φιλοσοφίας		
Σταυρούλα Γκούντα	Υποψήφια Διδάκτωρ		
Σοφία Λιολίτσα	Υποψήφια Διδάκτωρ		
Παυλίδης Σπυρίδων	Υποψήφιος Διδάκτωρ		
Ψόφiou Άννα	Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια		

3. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΛΑΤΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	E-MAIL	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
Ελένη Λεοντσίνη	Επίκουρη Καθηγήτρια, Διευθύντρια του Εργαστηρίου [1.9.2023-31.8.2026]	eleon@uoi.gr	26510-05764 26510-05658
Χρίστος Α. Τέζας	Ομότιμος Καθηγητής, Ιδρυτής και Διευθυντής του Εργαστηρίου [2003-2008]	chtezas@uoi.gr	26510-05764
Βασιλική Σολωμού- Παπανικολάου	τ. Επίκουρη Καθηγήτρια	vsolomou@cc.uoi.gr	26510-05764
Αργύρης Δημητριάδης	Υποψήφιος Διδάκτωρ	mariopernniola@gmail.com	+30 6944282531
Γεώργιος Σκολαρίκης	Υποψήφιος Διδάκτωρ	geoskola_91@hotmail.com	+30 6970566984
Ραφαηλία Τόσιου	Υποψήφια Διδάκτωρ	tosiou.rafaela@yahoo.gr	+30 6951480667
Φωτεινή Σαρημιχαηλίδου	Υποψήφια Διδάκτωρ	fotinisari@gmail.com	+30 6972129129
Βασίλειος Ρίνης	Υποψήφιος Διδάκτωρ	vassilisrenes@gmail.com	+30 6981912457
Κωνσταντίνος Παπαδημητρίου	Μεταπτυχιακός φοιτητής	Kostas.papadim141@gmail.com	+30 6955571243
Μαρία Παππά	Μέλος Διοικητικού Προσωπικού Τμήματος Φιλοσοφίας ΔΕ Διοικητικού- Λογιστικού	mpappa@uoi.gr	26510-05657

4. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ, ΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ-ΕΦΕΕΤΠ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	E-MAIL	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
Γκόλφω Μαγγίνη	Καθηγήτρια, Διευθύντρια του Εργαστηρίου [1.9.2023-31.8.2026]	gmaggini@uoi.gr	26510-05698 26510-05673
Γεωργία Αποστολοπούλου	Ομότιμη Καθηγήτρια, Ιδρύτρια και Διευθύντρια του Εργαστηρίου Πλωτικών Ερευνών [2003-2013]	gapostol@cc.uoi.gr	26510-05698

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	E-MAIL	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
Αθανάσιος Σακελλαριάδης	Επίκουρος Καθηγητής	asakel@uoi.gr	26510-05665
Αντώνιος Καλατζής	Επίκουρος Καθηγητής	kalatzis@uoi.gr	26510-05650
Χρήστος Γρηγορίου	Επίκουρος Καθηγητής	chgrigoriou@uoi.gr	26510-05862
Σπυρίδων-Ορέστης Παλέρμος	Επίκουρος Καθηγητής	sopalermos@uoi.gr	26510-05685
Παρασκευή Ζάψα	Υποψήφια Διδάκτωρ	vivi.zapsa@nikitec.gr	26510-85230
Ευδοκία Κουτσόπετρα	Υποψήφια Διδάκτωρ	evdokiakoutsopetra@yahoo.gr	26510-05698 26510-05673
Ιωάννης Περπερίδης	Υποψήφιος Διδάκτωρ	johnperpe@gmail.com	
Κωνσταντίνος Σέρρας	Υποψήφιος Διδάκτωρ	ppp100069@uoi.gr	
Ευάγγελος Γραμματικόπουλος	Υποψήφιος Διδάκτωρ	vagrammat@yahoo.gr	
Ειρήνη Φωλίνα	Απόφοιτη Δ.Δ.Π.Μ.Σ. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ»	eirinifolina3@gmail.com	
Ιάκωβος Γεωργουδής - Πιταροκοίλης	Υποψήφιος Διδάκτωρ		
Μαρία Παππά	Μέλος Διοικητικού Προσωπικού Τμήματος Φιλοσοφίας ΔΕ Διοικητικού- Λογιστικού	mpappa@uoi.gr	26510-05657

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΥΡΟΥ ΜΑΛΑΦΟΥΡΗ [ΕΡΝΑΝΗ]

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	E-MAIL	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
Παναγιώτης Νούτσος	Ομότιμος Καθηγητής Κοινωνικής και Πολιτικής Φιλοσοφίας	pnoutsos@uoi.gr	26510-05781
Μαρία Παππά	Μέλος Διοικητικού Προσωπικού Τμήματος Φιλοσοφίας ΔΕ Διοικητικού- Λογιστικού	mpappa@uoi.gr	26510-05657

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΥΡΟΥ ΜΑΛΑΦΟΥΡΗ [ΕΡΝΑΝΗ]

Ε. Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

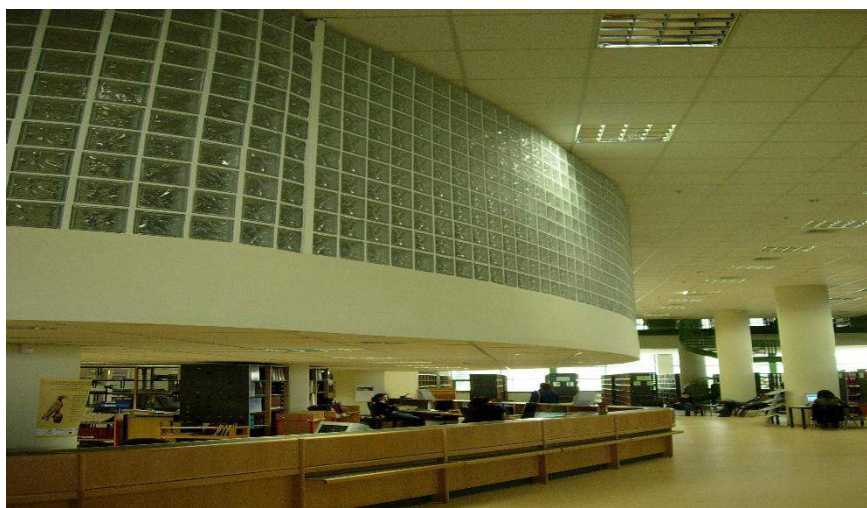
Ι. ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ Π.Ι.

Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων διαθέτει την μεγαλύτερη σε έκταση ενιαία Βιβλιοθήκη της Ελλάδας, η οποία λόγω της ευρείας χρήσης της πληροφοριακής τεχνολογίας που παρέχει, ονομάζεται «Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων» (Β.Κ.Π.-Π.Ι.).

Η «Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων» (Β.Κ.Π.-Π.Ι.) αποσκοπεί στην παροχή σχετικών υπηρεσιών κάθε μορφής: αναγνωστήρια, δανεισμός βιβλίων, δανεισμός βιβλίων από άλλες βιβλιοθήκες (διαδανεισμός), πρόσβαση στο διαδίκτυο, και ειδικότερα εξασφάλιση πρόσβασης σε πληροφοριακές πηγές και ψηφιοποιημένο υλικό του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, καθώς και καταλόγους βιβλιοθηκών της Ελλάδας και του εξωτερικού, φωτοτυπικά μηχανήματα κ.ά.

Διαθέτει μεγάλη συλλογή επιστημονικών βιβλίων και φοιτητικών εγχειριδίων, επιστημονικά περιοδικά, εφημερίδες, ψηφιακό και οπτικοακουστικό υλικό κάθε μορφής, εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, ευρετήρια, βιβλία για δανεισμό στους φοιτητές, καθώς και ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών και ερευνητικών αναγκών της ακαδημαϊκής κοινότητας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Διαθέτει επίσης ειδική συλλογή σε γραφή Braille, καθώς και εξοπλισμό για χρήση από άτομα με προβλήματα όρασης.

Χρήστες της Β.Κ.Π.-Π.Ι. είναι όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, ήτοι: μέλη του Διδακτικού, Ερευνητικού και Διοικητικού Προσωπικού του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, φοιτητές, μεταπτυχιακοί φοιτητές ή υποψήφιοι διδάκτορες, μεταδιδακτορικοί ερευνητές, αλλοδαποί φοιτητές που συμμετέχουν σε προγράμματα διαπανεπιστημιακής συνεργασίας, καθώς και άτομα εκτός της ακαδημαϊκής κοινότητας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και φοιτητές άλλων Α.Ε.Ι. της Ελλάδας.

Η λειτουργία της διέπεται από κανονισμό λειτουργίας στον οποίο υποχρεούνται να συμμορφώνεται ο κάθε χρήστης της. Ο κανονισμός λειτουργίας υπάρχει στον δικτυακό τόπο της Βιβλιοθήκης στη διεύθυνση <http://www.lib.uoi.gr>

Η διεύθυνση της Βιβλιοθήκης είναι:
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης
Πανεπιστημιούπολη
Τ.Κ. 451 10 Ιωάννινα

Τηλ.: 26510-5958, **FAX :** 26510-05096

E-mail: cedesk1@cc.uoi.gr

Ιστοσελίδα: <http://www.lib.uoi.gr>

*

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΘΙΜΟΤΥΠΙΑΣ

Τηλ. 26510-07105, 07106

*

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Τηλ. 26510-07107

*

ΔΟΜΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ (ΔΑΣΤΑ)

Τηλ. 26510-07278

*

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ

Τηλ. 26510-08454

*

ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Τηλ. 26510-07479

*

ΜΟΝΑΔΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Τηλ. 26510-05014

*

ΤΜΗΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Τηλ. 26510-08009

*

ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Τηλ. 26510-05467

*

ΤΜΗΜΑ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ

Τηλ. 26510-05646

*

ΤΜΗΜΑ ΣΙΤΙΣΗΣ

Τηλ. 26510-05388

*

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ (Σ.ΚΕ.ΠΙ)

Τηλ. 26510-06600

*

ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (Κ.Ε.Κ.)

Τηλ. 26510-09141, 09121

*

ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Τηλ. 26510-09147, 09135

*

ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΝΕΡΓΩΝ

Τηλ. 26510-07940

*

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ

1. Από το ΕΠΕΑΕΚ (για τα έτη 1998/99, 1999/2000, 2000/ 2001, 2001/2002, 2002/2003, 2003/2004)
2. Από την Επιτροπή Ερευνών (τηλ. 26510-07135)
3. Από το Τμήμα Κληροδοτημάτων (τηλ. 26510-07137)
4. Από το «Ίδρυμα Έφης και Παναγιώτη Μιχελή»
5. Από Φορείς της πόλης των Ιωαννίνων
6. Από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών
7. Στη μνήμη της Πόπης Βουτσινά (χορηγός ο ομότιμος καθηγητής Μανόλης Παπαθωμόπουλος)

*

ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

Τηλ. 26510-05390, 05381

*

ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ

Τηλ. 26510-08330, 08331

*

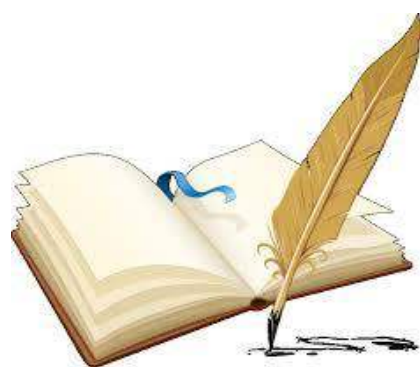
Α΄ ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ

Τηλ. 26510-06436

*

Β΄ ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ

Τηλ. 26510-07105, 07106

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ
ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

APA STYLE

MLA STYLE

CHICAGO STYLE

HARVARD STYLE

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τι είναι οι βιβλιογραφικές παραπομπές και γιατί είναι σημαντικές.....	4
Ο οδηγός	4
Ενότητα Α	5
1. Είδη βιβλιογραφικών παραπομπών	5
2. Προτυπα βιβλιογραφικών παραπομπών	6
2.1 APA (American Psychological Association) Citation Style	6
2.2 MLA (Modern Language Association) Citation Guide	7
2.3 The Chicago Manual of Style (CMS)	9
2.4 Harvard Style	11
3. Λογισμικά διαχείρισης βιβλιογραφικών παραπομπών	12
3.1 Mendeley.....	12
3.2 Zotero	12
3.3 colwiz	12
3.4 EndNote.....	12
Ενότητα Β	13
Παραδείγματα προτύπων βιβλιογραφικών παραπομπών.....	13
1. APA Citation and referencing	13
1.1 Παρενθετικές και εντός κειμένου αναφορές (in-text citations)	13
1.2 Κατάλογος Βιβλιογραφικών Αναφορών (Reference List)	15
1.3 Υποσημειώσεις (footnotes, endnotes).....	16
1.4 Παραδείγματα αναφορών και βιβλιογραφίας με το APA Style.....	17
1.4.1 Παραδείγματα για βιβλία και άλλα δημοσιεύματα	17
1.4.2 Παραδείγματα για άρθρα (επιστημονικών, εκλαϊκευμένων περιοδικών και εφημερίδων)	20
1.4.2 Παραδείγματα για πηγές σε ηλεκτρονική μορφή.....	22
2. MLA style.....	24
2.1 Παρενθετικές και εντός κειμένου αναφορές (in-text citations)	24
2.2 Κατάλογος Βιβλιογραφικών Αναφορών (Works Cited)	26
2.3 Παραδείγματα αναφορών και βιβλιογραφίας με το MLA Style.....	28
2.3.1 Παραδείγματα για βιβλία και άλλα δημοσιεύματα	28
2.3.2 Παραδείγματα για άρθρα (επιστημονικών, εκλαϊκευμένων περιοδικών και εφημερίδων) και άλλες διαδικτυακές πηγές	31
3. THE CHICAGO MANUAL OF STYLE (CMS)	33

3.1	Υποσημειώσεις και Βιβλιογραφία (Notes/Bibliography system)	33
3.2	Συγγραφέας και Χρονολογία (Author/Date system).....	35
3.3	Παραδείγματα αναφορών και βιβλιογραφίας με το CMS (Chicago Manual of Style) – Notes/Bibliography system	37
3.4	Παραδείγματα αναφορών και βιβλιογραφίας με το CMS (Chicago Manual of Style) – Author/Date system	43
4.	Harvard style	48
4.1	Παρενθετικές και εντός κειμένου αναφορές (in-text citations)	48
4.2	Κατάλογος Βιβλιογραφικών Αναφορών (Reference List)	50
4.3	Παραδείγματα αναφορών και βιβλιογραφίας με το σύστημα Harvard.....	51
4.3.1	Παραδείγματα για βιβλία και άλλα δημοσιεύματα	51
4.3.2	Άρθρα (περιοδικών και εφημερίδων).....	53
4.3.3	Ηλεκτρονικές πηγές και άλλα δημοσιεύματα.....	53
	Βιβλιογραφία	55

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ

Η συγγραφή μιας ερευνητικής εργασίας (πτυχιακής ή διπλωματικής) γίνεται έπειτα από βιβλιογραφική έρευνα και απαιτεί την αναφορά των δημοσιευμένων πηγών (βιβλίων ή κεφαλαίων βιβλίων, άρθρων περιοδικών, πηγών του Διαδικτύου, κ.ά.) που χρησιμοποιήθηκαν. Η χρήση των πηγών μπορεί να γίνει με διαφόρους τρόπους όπως παρουσίαση, παράφραση, περιγραφή, σύνοψη ιδεών, απόψεων, δεδομένων, αυτολεξεί παράθεση αποσπάσματος ή αυτούσια παράθεση τεκμηρίου (π.χ. φωτογραφίας).

Η αναφορά των πηγών* που χρησιμοποίησε ο συγγραφέας στηρίζεται σε ορισμένες αρχές και γίνεται με συγκεκριμένους τρόπους έτσι ώστε η πληροφορία να χρησιμοποιείται ορθά και νόμιμα. Ορισμένες από αυτές τις αρχές είναι:

- **Εντιμότητα:** ο συγγραφέας βεβαιώνει πως δεν έχει οικειοποιηθεί έργα ή ιδέες άλλων, δεν διαπράττει δηλαδή το αδίκημα της λογοκλοπής.

- **Ελεγκσιμότητα:** ο αναγνώστης μπορεί να ελέγξει και να διαπιστώσει την εγκυρότητα και την ακρίβεια των πληροφοριών του συγγραφέα.

Άλλοι λόγοι για τους οποίους είναι απαραίτητη η χρήση των βιβλιογραφικών παραπομπών:

- * Ο συγγραφέας αποδεικνύει το εύρος και το βάθος της έρευνάς του προσδίδοντας αξία στην εργασία του.

- * Ο συγγραφέας αποδεικνύει τη βαθιά γνώση του επιστημονικού αντικειμένου καθώς και την παρακολούθηση της τρέχουσας εξέλιξης του τομέα του.

- * Ο αναγνώστης μπορεί να εντοπίσει και να διερευνήσει ένα επιστημονικό πεδίο και να βρει παρόμοιες πηγές μελέτης.

Η μορφή και η σύνταξη των παραπομπών ακολουθεί ορισμένους κανόνες ή πρότυπα που έχουν επεξεργαστεί και δημοσιευτεί από πανεπιστήμια, ενώσεις ή οργανισμούς και προέκυψαν από τις ανάγκες τεκμηρίωσης διαφόρων επιστημονικών πεδίων.

Ο ΟΔΗΓΟΣ

Ο σκοπός του παρόντος οδηγού είναι να περιγράψει με σύντομο και περιεκτικό τρόπο τα γνωστότερα και πιο διαδεδομένα συστήματα / πρότυπα συγγραφής βιβλιογραφικών παραπομπών και βιβλιογραφίας. Περιέχει 2 ενότητες. Στην πρώτη αναφέρονται τα είδη των παραπομπών και συνοπτικά τα πιο διαδεδομένα πρότυπα. Στη δεύτερη ενότητα υπάρχουν επιλεγμένα παραδείγματα και οδηγίες σύνταξης παραπομπών εντός κειμένου και εγγραφών βιβλιογραφίας όπως περιγράφονται για τέσσερα συγκεκριμένα πρότυπα. Καταγράφονται παραδείγματα για τα πιο συχνά χρησιμοποιούμενα δημοσιεύματα ενώ στις ιστοσελίδες που προτείνονται («Διαβάστε περισσότερα») ο ενδιαφερόμενος μπορεί να βρει πλήθος παραδειγμάτων για όλες τις ειδικές περιπτώσεις. Όλα τα παραδείγματα εμφανίζονται με γαλάζιο χρώμα για να διευκολυνθεί η ανάγνωση και κατανόηση.

* Ως πηγή εννοείται κάθε είδος τεκμηρίου (έντυπο, ηλεκτρονικό, οπτικοακουστικό) που περιέχει πληροφορίες κάθε μορφής (κείμενο, αριθμητικά δεδομένα, εικόνες, διαγράμματα, κ.λπ.) και είδους (πρωτογενείς ή δευτερογενείς)

ΕΝΟΤΗΤΑ Α

1. ΕΙΔΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΑΡΑΠΟΜΠΩΝ

Όλες οι βιβλιογραφικές παραπομπές έργων εμφανίζονται σε μια εργασία με δύο μορφές. Ως βιβλιογραφικές παραπομπές εντός κειμένου και ως εγγραφές στον κατάλογο των βιβλιογραφικών αναφορών ή ως εγγραφές βιβλιογραφίας.

1. Με την **βιβλιογραφική παραπομπή εντός κειμένου** (in-text citation) ο συγγραφέας παραθέτει σε σύντομη μορφή μια αναφορά σε έργο άλλου συγγραφέα¹ και με αυτόν τον τρόπο παραπέμπει στην πλήρη εγγραφή της πηγής που υπάρχει στον Κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών (βλ. παρακάτω). Οι παραπομπές αυτές μπορούν να εμφανιστούν με δύο μορφές, ως αριθμητικές παραπομπές και ως παρενθετικές παραπομπές.

Η **αριθμητική παραπομπή** έχει τη μορφή αριθμητικού εκθέτη δίπλα στο σημείο που παρατίθεται ένα απόσπασμα ή ιδέα (στη ροή του κειμένου). Οι αριθμητικοί εκθέτες με τα πλήρη στοιχεία του έργου προς αναφορά βρίσκονται στο τέλος της σελίδας (υποσελίδες παραπομπές – footnotes) ή στο τέλος του κειμένου (endnotes).

Η **παρενθετική παραπομπή** καταγράφει τα βασικά στοιχεία της πηγής αναφοράς (συγγραφέας - έτος έκδοσης ή συγγραφέας - σελίδες) στο σημείο του αποσπάσματος ή της αναφοράς. Τα πλήρη στοιχεία των έργων που αναφέρθηκαν περιλαμβάνονται με πλήρεις εγγραφές στη Βιβλιογραφία που βρίσκεται στο τέλος της εργασίας.

2. Ο **κατάλογος βιβλιογραφικών αναφορών ή Βιβλιογραφία** αποτελεί ξεχωριστό τμήμα της εργασίας, βρίσκεται στο τέλος της και περιλαμβάνει το σύνολο των έργων ή πηγών που συμβουλευτήκε ο συγγραφέας και τα οποία έχει αναφέρει με εντός κειμένου παραπομπές.

Ορολογική διευκρίνιση: Στην ελληνική γλώσσα και συγγραφική πρακτική γενικά χρησιμοποιούμε τον όρο «Βιβλιογραφία» χωρίς να διακρίνουμε ανάμεσα σε Κατάλογο Βιβλιογραφικών Αναφορών (Reference List/Works Cited) και Βιβλιογραφία (Bibliography) όπως γίνεται στον αγγλοσαξωνικό χώρο. Σύμφωνα με αυτή τη διάκριση ο Κατάλογος Βιβλιογραφικών Αναφορών περιέχει μόνο το υλικό που έχει αναφερθεί με παρενθετικές ή αριθμητικές αναφορές εντός κειμένου ενώ η Βιβλιογραφία περιέχει όλες τις πηγές που έχει χρησιμοποιήσει ο συγγραφέας για να διαμορφώσει άποψη για το θέμα του και να στηρίξει τα επιχειρήματά του ασχέτως αν τελικά χρησιμοποιήθηκαν ή όχι (δηλ. αναφέρθηκαν εντός κειμένου). Τα διάφορα πρότυπα σύνταξης βιβλιογραφικών αναφορών ακολουθούν διαφορετική πρακτική στο θέμα αυτό και αντίστοιχα χρησιμοποιούν διαφορετική ορολογία. Κάθε φοιτητής/τρια, σε συνεργασία με τον επιβλέποντα καθηγητή, μπορεί να επιλέξει το πρότυπο που ταιριάζει στις απαιτήσεις της εργασίας του. Στον παρόντα οδηγό χρησιμοποιείται η ακόλουθη ορολογία:

Βιβλιογραφική παραπομπή = citation

Βιβλιογραφική παραπομπή εντός κειμένου = in-text citation

Κατάλογος Βιβλιογραφικών Αναφορών = List of references / Reference List / References

Βιβλιογραφία = Bibliography

¹ Ως αναφορά σε έργο συγγραφέα εννοούμε την παράθεση αυτούσιου αποσπάσματος, την παράφραση προτάσεων ή φράσεων, την σύνοψη ιδεών, την παράθεση εικόνων, πινάκων, γραφημάτων κ.λπ. που έχουμε συμβουλευτεί και τα οποία έχουν δημοσιευτεί, καταγραφεί ή αναρτηθεί σε κάθε είδους υλική ή άυλη μορφή (βιβλίο, εφημερίδα, αρχείο, βάση δεδομένων, ψηφιοποιημένο αρχείο, ιστοσελίδα, κ.λπ.)

2. ΠΡΟΤΥΠΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΑΡΑΠΟΜΠΩΝ

Ο τρόπος με τον οποίο γίνονται οι αναφορές σε έργα από τα οποία άντλησε πληροφόρηση ο συγγραφέας, καθορίζεται από συστήματα, πρότυπα ή στυλ που έχουν αναπτυχθεί από πανεπιστήμια, ενώσεις ή οργανισμούς του εξωτερικού και προέκυψαν από τις ανάγκες τεκμηρίωσης διαφόρων επιστημονικών πεδίων. Ακολούθως παρουσιάζονται συνοπτικά 4 από αυτά ενώ αναλυτικά παρουσιάζονται στην Ενότητα Β.

2.1 APA (American Psychological Association) Citation Style

Το βιβλιογραφικό σύστημα της APA είναι ευρύτατα διαδεδομένο στις κοινωνικές επιστήμες. Απαιτεί την αναφορά μιας πηγής σε 2 σημεία:

1. Στο σώμα της εργασίας και στο σημείο όπου αναφέρονται οι ιδέες άλλου συγγραφέα ή το απόσπασμα έργου άλλου συγγραφέα, καταγράφεται το όνομα του συγγραφέα/ων και το έτος δημοσίευσης του έργου. Ανάλογα με τη διατύπωση του κειμένου μπορεί αυτή η αναφορά να βρίσκεται σε παρενθεση ή όχι. Αυτές οι αναφορές ονομάζονται παρενθετικές ή εντός κειμένου παραπομπές.
2. Στο τέλος της εργασίας με τη μορφή καταλόγου Βιβλιογραφικών Αναφορών (References), που περιλαμβάνει όλες τις πηγές που έχουν αναφερθεί στο σώμα της εργασίας με παρενθετικές ή εντός κειμένου παραπομπές. Οι πηγές καταχωρούνται σε αλφαβητική σειρά με το όνομα του συγγραφέα (ή την πρώτη λέξη του τίτλου αν δεν υπάρχει συγγραφέας) και είναι πλήρεις δηλ. περιέχουν όλες τις πληροφορίες ταυτοποίησης ή/και εντοπισμού μιας πηγής (π.χ. όνομα συγγραφέα, πλήρη τίτλο, όνομα εκδότη, χρονολογία έκδοσης, ηλεκτρονική διεύθυνση (για ηλεκτρονικές πηγές, κ.ά.).

Διαβάστε περισσότερα για το σύστημα APA:

- American Psychological Association. (2019). *APA Style. Academic Writer: APA's tool for teaching and learning effective writing*. Ανακτήθηκε από <https://apastyle.apa.org/index>
- Columbia College. (2019). *APA Citation Guide (6th edition)*. Ανακτήθηκε από <http://columbiacollege-ca.libguides.com/apa>
- UBC Okanagan Library/UBC Library. (2013). *Getting started with APA Citation style*. Ανακτήθηκε από <http://ok-lib.sites.olt.ubc.ca/files/2014/08/APA-Guide-Fall-2013.pdf>
- Πανεπιστήμιο Πειραιώς Βιβλιοθήκη. (201?). *APA style. American Psychological Association*. Ανακτήθηκε από https://www.lib.unipi.gr/files/Bibliografikes_Piges/2.%20APA%20Style.pdf
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Βιβλιοθήκη-Κέντρο Πληροφόρησης. (2016). *APA American Psychological Association Citation Style 6th ed.: σύντομος οδηγός σύνταξης παραπομπών & βιβλιογραφίας*. Ανακτήθηκε από https://www.lib.auth.gr/sites/default/files/docs_files/APA-%CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82.pdf
- Anglia Ruskin University. Faculty of Science and Technology: Department of Psychology (2012). *APA Citation and Referencing Guide*. Ανακτήθηκε από [https://libweb.anglia.ac.uk/referencing/files/Referencing%20Guide%202016%20\(APA%206th%20Edition\)%20.pdf](https://libweb.anglia.ac.uk/referencing/files/Referencing%20Guide%202016%20(APA%206th%20Edition)%20.pdf)
- Purdue University. Online Writing Lab. (2019). *APA Style*. Ανακτήθηκε από https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/apa_style/apa_style_introduction.html

2.2 MLA (Modern Language Association) Citation Guide

Το βιβλιογραφικό σύστημα MLA (MLA Handbook for Writers of Research Papers) δημιουργήθηκε από την Modern Language Association στις ΗΠΑ. Είναι ένα σύνολο κανόνων για τρόπο αναφοράς σε δημιουργούς και τα έργα τους και παρέχει οδηγίες για την καταγραφή των εντός κειμένου αναφορών και των εγγραφών στη βιβλιογραφία. Είναι ευρύτατα διαδεδομένο στις ανθρωπιστικές επιστήμες. Απαιτεί την αναφορά μιας πηγής σε 2 σημεία:

1. Στο σώμα της εργασίας και στο σημείο όπου αναφέρονται οι ιδέες άλλου συγγραφέα ή το απόσπασμα έργου άλλου συγγραφέα, καταγράφεται το όνομα του συγγραφέα/ων και το έτος δημοσίευσης του έργου. Ανάλογα με τη διατύπωση του κειμένου η αναφορά μπορεί να βρίσκεται σε παρενθεση ή όχι (παρενθετικές ή εντός κειμένου παραπομπές).
2. Στο τέλος της εργασίας με τη μορφή καταλόγου Βιβλιογραφικών Αναφορών (Works Cited), που περιλαμβάνει όλες τις πηγές που έχουν αναφερθεί στο σώμα της εργασίας με παρενθετικές ή εντός κειμένου παραπομπές. Κάθε πηγή καταγράφεται με μια εγγραφή που αποτελείται από ορισμένα **βασικά στοιχεία** (core elements) που εμφανίζονται με συγκεκριμένη σειρά. Η εγγραφή συμπληρώνεται **με πληροφορίες για το στοιχείο που περιέχει την πληροφορία το οποίο ονομάζεται container**. Για παράδειγμα, ένα κεφάλαιο βιβλίου (η πηγή που έχουμε χρησιμοποιήσει) ανήκει σε ένα container (βιβλίο) για το οποίο πρέπει να δώσουμε (στην εγγραφή του καταλόγου Βιβλιογραφικών Αναφορών) ορισμένες πληροφορίες ταυτοποίησης και εντοπισμού. Αν μια πληροφορία λείπει ή δεν έχει εφαρμογή παραλείπεται.

Σημείωση: η «Βιβλιογραφία» ως όρος και περιεχόμενο δεν χρησιμοποιείται στο πρότυπο MLA. Αν ο συγγραφέας επιθυμεί να αναφέρει και άλλες πληροφορίες επιπλέον αυτών που παρέθεσε στην εργασία του, μπορεί να το κάνει σε ξεχωριστό κατάλογο που έχει τίτλο “Works Consulted”.

Παράδειγμα:

[Πηγή πληροφορίας: Κεφάλαιο βιβλίου]

Συγγραφέας. Παράδειγμα: Copeland, Edward.

Τίτλος πηγής με πλάγια στοιχεία αν δεν υπάρχει container, μέσα σε εισαγωγικά να υπάρχει. Παράδειγμα τίτλου βιβλίου: *Διεθνείς οικονομικές κρίσεις*, παράδειγμα κεφαλαίου βιβλίου: “Money.”

[Container]

Τίτλος container με πλάγια στοιχεία. Παράδειγμα τίτλου περιοδικού: *Journal of Asian Studies*, παράδειγμα βιβλίου: *The Cambridge Companion to Jane Austen*,

Συντελεστές όπως επιμελητής/τες, μεταφραστής, κ.λπ. Παράδειγμα: edited by Jane MacDonald,

Στοιχεία έκδοσης. Παράδειγμα: 6^η έκδ.,

Αριθμός δηλ. ο αριθμός τόμου αν αναφερόμαστε σε άρθρο περιοδικού. Παράδειγμα: vol. 3, no. 4,

Εκδότης ο οποίος παραλείπεται αν η πηγή είναι εφημερίδα, περιοδικό, ιστοσελίδα με τίτλο ίδιο με το όνομα του εκδότη ή ιστοσελίδα που δεν συμμετέχει στην παραγωγή ενός έργου (π.χ. YouTube). Παράδειγμα: Καστανιώτης,

Ημερομηνία έκδοσης. Παράδειγμα: 1996,

Τοποθεσία όπου εννοείται η πληροφορία για το που υπάρχει η πηγή μέσα στο container δηλ. οι συγκεκριμένες σελίδες του άρθρου σε ένα περιοδικό ή η διεύθυνση μιας ιστοσελίδας. Παράδειγμα: pp. 45-57.

Ολοκληρωμένο το παράδειγμα πλήρους εγγραφής στον κατάλογο Βιβλιογραφικών Αναφορών είναι:

Copeland, Edward. “Money.” *The Cambridge Companion to Jane Austen*, edited by Edward Copeland and Juliet McMaster, Cambridge UP, 1997, pp. 131-48.

Υποσημειώσεις (Footnotes, endnotes)

Το σύστημα MLA διατηρεί τις υποσημειώσεις αν είναι ανάγκη να καταγραφούν συμπληρωματικές πληροφορίες ή σχόλια για μια πηγή, που θα δυσχέραιναν την ανάγνωση αν εμφανίζονταν στη ροή του κειμένου. Δηλ. οι υποσημειώσεις μπορεί να υποκαταστήσουν ή να συμπληρώσουν τις παρενθετικές παραπομπές. Οι υποσημειώσεις ξεκινούν με τον αριθμό 1 και συνεχίζονται χωρίς διακοπή σε όλη την εργασία. Οι υποσημειώσεις δεν πρέπει να διασπούν τη ροή του κειμένου για αυτό και εμφανίζονται συνήθως στο τέλος μιας πρότασης ή φράσης και γενικά ακολουθούν τα σημεία στίξης (εκτός από τις παύλες). Η ένδειξη μιας υποσημείωσης είναι ένας αραβικός αριθμός δεξιά και πάνω από μια λέξη π.χ. «...πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι το 2020²». Το περιεχόμενο της υποσημείωσης μπορεί να εμφανιστεί με 2 τρόπους

A. ως υποσελίδια υποσημείωση (footnote) στο κάτω μέρος της σελίδας. Περιέχει όλες τις πληροφορίες ταυτοποίησης μιας πηγής καθώς και υποχρεωτικά τον αριθμό της σελίδας από όπου έχουμε πάρει την πληροφορία ή στην οποία αναφερόμαστε, π.χ. 2 Jeorg Huffschnid, Πολιτική οικονομία των χρηματιστηριακών αγορών (Αθήνα: Καστανιώτης, 2006) 57. Αν χρειαστεί να αναφερθούμε ξανά στο ίδιο έργο, κάθε ακόλουθη υποσημείωση γράφεται σε συντομευμένη μορφή: 4 Huffschnid 62-65.

B. ως υποσημείωση στο τέλος του κεφαλαίου (endnote) σε ξεχωριστή δική τους σελίδα και με τον τίτλο «Σημειώσεις» (Notes). Κάθε υποσημείωση ξεκινά πέντε διαστήματα (1/2 ίντσα) από το αριστερό περιθώριο ενώ η δεύτερη και οι επόμενες γραμμές της βρίσκονται στο αριστερό περιθώριο. Υπάρχουν αναλυτικοί κανόνες για τη σύνταξη των υποσημειώσεων ανάλογα με τον αριθμό των συγγραφέων μιας πηγής ή το είδος του τεκμηρίου.²

Στο παρόντα οδηγό δεν υπάρχουν παραδείγματα υποσημειώσεων με το πρότυπο MLA. Αναλυτικές οδηγίες υπάρχουν στη σελίδα <https://www.utoledo.edu/library/help/guides/docs/MLAstyle.pdf>

Διαβάστε περισσότερα για το στυλ MLA:

- Modern Language Association. (2019). The MLS Style Center.: Writing resources from the Modern Language Association. Ανακτήθηκε από <https://style.mla.org/works-cited-a-quick-guide/>
- Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου. Βιβλιοθήκη και Υπηρεσία Πληροφόρησης. (2019). *Βιβλιογραφία MLA*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.cut.ac.cy/citing/MLA#s-lg-box-14602366>
- Murdoch University Library. (2018). *MLA Style: a guide to MLA referencing style for Murdoch University students and staff*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.murdoch.edu.au/mla/home>
- Purdue University. Online Writing Lab. (2019). *MLA Style*. Ανακτήθηκε από https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/mla_style/mla_style_introduction.html
- Memorial University Libraries. (2016). *MLA style (8th ed.) quick guide*. Ανακτήθηκε από <https://www.library.mun.ca/media/MUNLibrary/pdf/MLAStyleQuickGuide8thed.pdf>
- Williams Library. (2019). *Citing your sources: MLA*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.williams.edu/citing/mla#s-lg-box-11358468>
- Columbia College. (2019). *MLA Citation Guide (8th edition)*. Ανακτήθηκε από <http://columbiacollege-ca.libguides.com/mla>
- Πανεπιστήμιο Πειραιώς Βιβλιοθήκη. (201?). *MLA style. Modern Language Association*. Ανακτήθηκε από https://www.lib.unipi.gr/files/Bibliografikes_Piges/5.%20MLA%20Style.pdf

² <https://www.utoledo.edu/library/help/guides/docs/MLAstyle.pdf>

2.3 The Chicago Manual of Style (CMS)

Το Chicago Manual of Style (CMS) (17^η έκδ.) παρέχει οδηγίες και συμβουλές για τη σύνταξη αναφορών και βιβλιογραφίας και γενικά για τη μορφοποίηση και έκδοση επιστημονικών εργασιών. Χρησιμοποιείται ευρέως στις εργασίες των ανθρωπιστικών επιστημών και ειδικά ιστορίας, λογοτεχνίας, τέχνης, αγγλικής φιλολογίας και αφορά τη μορφοποίηση μιας εργασίας, την σύνταξη των αναφορών και την γενική προετοιμασία μιας δημοσίευσης.

Υπάρχουν δύο διακριτά στυλ αναφορών ανάμεσα στα οποία μπορεί να διαλέξει ο συγγραφέας:

A) Υποσημειώσεις και Βιβλιογραφία (Notes/Bibliography system). Αυτό το σύστημα εφαρμόζεται κυρίως στις ανθρωπιστικές επιστήμες, ιστορία και τέχνες και παρέχει οδηγίες και κανόνες για τη σύνταξη των υποσημειώσεων (endnotes/footnotes) και της Βιβλιογραφίας. Η αναφορά των πηγών με το στυλ Notes/Bibliography απαιτεί:

1. Έναν αριθμητικό δείκτη στη ροή του κειμένου και την αντίστοιχη σημείωση στο κάτω μέρος της σελίδας (footnote) ή στο τέλος της ενότητας (endnote).
2. Μια βιβλιογραφία (bibliography). Η βιβλιογραφία περιέχει όλες τις πηγές που αναφέρθηκαν στις υποσημειώσεις και όσες άλλες πηγές έχει χρησιμοποιήσει ο συγγραφέας.

Αναλυτική παρουσίαση και παραδείγματα στη σελ. 33-34

B) Συγγραφέας και Χρονολογία (Author/Date system). Αυτό το σύστημα εφαρμόζεται κυρίως στις φυσικές και κοινωνικές επιστήμες και παρέχει οδηγίες και κανόνες για τη σύνταξη των παρενθετικών αναφορών της μορφής «Συγγραφέας – Ημερομηνία έκδοσης» (**Author-Date**) και της λίστας των Βιβλιογραφικών Αναφορών (reference list). Η αναφορά των πηγών με το στυλ Author-Date απαιτεί:

1. Μια παρενθετική αναφορά (in-text citation) που υποδεικνύει στον αναγνώστη ότι τα πλήρη στοιχεία της πηγής υπάρχουν στη λίστα των Βιβλιογραφικών Αναφορών στο τέλος της εργασίας, π.χ.If a man were to disregard notions of deservingness, he would “act as if he lives in a jungle with all the attendant psychological consequences” (Lerner 1977, 6).
2. Μια λίστα Βιβλιογραφικών Αναφορών (Reference list). Αυτή βρίσκεται στο τέλος της εργασίας σε ξεχωριστή σελίδα και περιέχει σε αλφαβητική σειρά όλες τις παραπομπές που έχουν καταχωρηθεί με παρενθετική μορφή μέσα στην εργασία. Αυτός ο κατάλογος είναι δυνατό να περιέχει και έργα που δεν έχουν αναφερθεί μέσα στην εργασία αλλά ο συγγραφέας έχει συμβουλευτεί για την εκπόνησή της.

Αναλυτική παρουσίαση και παραδείγματα στη σελ. 35-36

Διαβάστε περισσότερα για το πρότυπο CMS:

- The University of Chicago. (2017). *The Chicago Manual of Style Online*. Ανακτήθηκε από https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html
- Memorial University Libraries. (2018). *Chicago (17th ed.) Notes-Bibliography style quick guide*. Ανακτήθηκε από <https://www.library.mun.ca/media/MUNLibrary/pdf/ChicagoNotesBibliographyQuickGuide.pdf>
- Memorial University Libraries. (2018). *Chicago (17th ed.) Author-Date style quick guide*. Ανακτήθηκε από <https://www.library.mun.ca/media/MUNLibrary/pdf/ChicagoAuthorDateQuickGuide17th.pdf>

- Purdue University. Online Writing Lab. (2019). *Chicago Manual of Style 17th edition*. Ανακτήθηκε από https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/chicago_manual_17th_edition/cmos_formatting_and_style_guide/chicago_manual_of_style_17th_edition.html
- University College Dublin Library. (2019). *Academic integrity – referencing, citation & avoiding plagiarism: plagiarism defined: Chicago Style Guide*. Ανακτήθηκε από <http://libguides.ucd.ie/academicintegrity/chicagostyle>
- Williams Library. (2019). *Citing your sources: Chicago: Notes (17th)*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.williams.edu/citing/chicago-notes>
- Williams Library. (2019). *Citing your sources: Chicago: Author-Date (17th)*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.williams.edu/citing/chicago-author-date>
- Sheridan Library and Learning Services. (2019). *Chicago Style: Tables & Figures*. Ανακτήθηκε από http://sheridancollege.libguides.com/ld.php?content_id=23330161
- Thompson Rivers University Library. (2019). *Chicago Manual of Style*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.tru.ca/chicago/home>
- Montana State University Billings Library. (2018). *Turabian Citation Style Guide 8th edition: Home*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.msubillings.edu/c.php?g=242157&p=1610210>
- West Virginia University Libraries. (2018). *The Chicago Manual of Style Online*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.wvu.edu/c.php?g=418946&p=2854239>

2.4 Harvard Style

Το στυλ Harvard είναι το πιο απλό από τα τέσσερα που παρουσιάζονται στον παρόντα οδηγό. Πρόκειται για ένα στυλ της μορφής «Συγγραφέας – Έτος έκδοσης» αλλά δεν διαθέτει έναν επίσημο οδηγό ή εγχειρίδιο εφαρμογής καθώς διάφοροι φορείς (συνήθως πανεπιστήμια) έχουν αναπτύξει τις δικές του παραλλαγές. Είναι εξαιρετικά δημοφιλές και διαδεδομένο κυρίως ανάμεσα σε φοιτητές γιατί ασχολείται αποκλειστικά με τη σύνταξη των παραπομπών εντός κειμένου και του καταλόγου των Βιβλιογραφικών Παραπομπών χωρίς να επεκτείνεται σε κανόνες για τη δομή και μορφοποίηση της εργασίας.

1. Παραπομπή εντός κειμένου (in-text referencing). Για κάθε αναφορά που κάνετε σε απόσπασμα ή ολόκληρο έργο (κάθε μορφής) πρέπει να καταγράψετε σύντομες πληροφορίες για το συγγραφέα και την ημερομηνία έκδοσης του έργου. Η αναφορά σε κάποιο έργο μπορεί να έχει τη μορφή παράφρασης, σύνοψης ή παράθεσης αυτούσιου αποσπάσματος. Ανάλογα με τη διατύπωση του κειμένου η αναφορά μπορεί να βρίσκεται σε παρένθεση ή όχι (παρενθετικές ή εντός κειμένου αναφορές).
2. Οι αναλυτικές πληροφορίες για κάθε ένα τεκμήριο (κάθε είδους) που έχετε αναφέρει με παραπομπή εντός κειμένου περιέχονται στον κατάλογο των Βιβλιογραφικών Αναφορών (reference list) που βρίσκεται στο τέλος της εργασίας.

Διαβάστε περισσότερα για το στυλ Harvard:

- University College Dublin Library. (2019). *Academic integrity – referencing, citation & avoiding plagiarism: plagiarism defined: Harvard Style Guide*. Ανακτήθηκε από <http://libguides.ucd.ie/academicintegrity/harvardstyle>
- Charles Darwin University Library Services. (2019). *CDU Harvard Referencing Style Guide (February 2019)*. Ανακτήθηκε από <http://libguides.cdu.edu.au/cdureferencing/harvard>
- Anglia Ruskin University. University Library. (2018). *Harvard System*. Ανακτήθηκε από <http://www.libweb.anglia.ac.uk/referencing/harvard.htm>
- Cardiff University. Information Literacy Resource Bank. (2019). *Cardiff Harvard referencing tutorial*. Ανακτήθηκε από <http://sites.cardiff.ac.uk/ilrb/resource/cardiff-harvard-referencing-tutorial/>

3. ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

Τα προγράμματα διαχείρισης βιβλιογραφικών αναφορών (Reference Management Software) βοηθούν στη δημιουργία, καταγραφή και χρήση των βιβλιογραφικών αναφορών ενώ ορισμένα επιτρέπουν την αναζήτηση και διασύνδεση δημοσιεύσεων. Μπορεί να είναι online, τοπικά εγκατεστημένα ή και τα δύο συγχρόνως ενώ κάποια είναι εμπορικά (Refworks, EndNote) και κάποια δωρεάν διαθέσιμα μέσω του διαδικτύου (Mendeley, Zotero, colwiz). Υπάρχουν επίσης ιστοσελίδες που περιέχουν εργαλεία σύνταξης βιβλιογραφίας για άμεση χρήση (Citation Machine, Citethisforme, EasyBib, κ.ά.).

3.1 Mendeley

Το Mendeley αποτελεί συνδυασμό desktop εφαρμογής και διαδικτυακής πλατφόρμας που επιτρέπει στον χρήστη να εξάγει αυτόματα βιβλιογραφικά στοιχεία για τη δημιουργία των αναφορών του και να τις διαχειρίζεται όπως θέλει. Συγκεκριμένα το Mendeley desktop αποθηκεύει αυτόματα μια αναφορά αλλά και το σχετικό αρχείο μετά από αναζήτηση, επιτρέπει την αναζήτηση και επεξεργασία των αποθηκευμένων αναφορών και αρχείων και επιτρέπει τον συγχρονισμό και διαμοιρασμό αρχείων με άλλους ερευνητές. Με το Mendeley Web ο χρήστης μπορεί να αποθηκεύει ή ανεβάζει αρχεία ώστε να έχει πρόσβαση από παντού, μπορεί να παρακολουθεί τις δημοσιεύσεις άλλων ερευνητών και να ενημερώνεται για σχετικές με την έρευνά του δημοσιεύσεις που εισάγονται στο σύστημα.

<https://www.mendeley.com/>

3.2 Zotero

Το Zotero είναι ένα ερευνητικό εργαλείο που συγκεντρώνει και οργανώνει περιεχόμενο (άρθρα, βιβλία, μελέτες), δημιουργεί καθώς γράφετε βιβλιογραφικές παραπομπές εντός κειμένου και τη βιβλιογραφία, και επιτρέπει τον συγχρονισμό των αρχείων ώστε να μπορείτε να εργαστείτε με αυτό από διάφορες συσκευές.

<https://www.zotero.org/>

3.3 colwiz

Το colwiz είναι ένα λογισμικό που αναπτύχθηκε από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και έχει στόχο να επιταχύνει το ερευνητικό έργο προσφέροντας δυνατότητες διαμοιρασμού και οργάνωσης αρχείων και αναφορών. Διαθέτει εφαρμογές για υπολογιστή και κινητές συσκευές καθώς και αποθηκευτικό χώρο στο διαδίκτυο.

<https://www.colwiz.com/>

3.4 EndNote

Το EndNote είναι ένα εμπορικό λογισμικό που διαχειρίζεται βιβλιογραφικές αναφορές και συντάσσει βιβλιογραφία ενώ παρέχεται από το Web of Science (της εταιρείας Clarivate Analytics). Εκτός από τις εκδόσεις EndNote X8 και EndNote for iPad υπάρχει και η δωρεάν διαδικτυακή εφαρμογή EndNote basic (με περιορισμένες δυνατότητες).

<http://endnote.com/product-details>

ΕΝΟΤΗΤΑ Β

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΑΡΑΠΟΜΠΩΝ

Στο δεύτερο μέρος το παρόντος οδηγού παρουσιάζονται παραδείγματα για το πώς συντάσσονται οι παρενθετικές και εντός κειμένου παραπομπές καθώς και οι εγγραφές σε ένα Κατάλογο Βιβλιογραφικών Αναφορών ή οι εγγραφές σε μια Βιβλιογραφία για διάφορα είδη δημοσιευμάτων και πηγών. Καταγράφονται παραδείγματα για συχνά χρησιμοποιούμενες πηγές και για τα 4 πρότυπα που αναφέρθηκαν (APA style, MLA style, Chicago style και Harvard style).

1. APA CITATION AND REFERENCING

1.1 Παρενθετικές και εντός κειμένου αναφορές (in-text citations)

Κάθε έργο (κάθε είδους) από το οποίο αντλήσατε ιδέες, θεωρίες, συμπεράσματα, ευρήματα και τα οποία αναφέρετε αυτολεξεί ή μέσω παράφρασης, πρέπει να αναφερθεί με παρενθετική ή εντός κειμένου αναφορά στη ροή του κειμένου σας. Η παρενθετική αναφορά έχει γενικά τη μορφή (Συγγραφέας – έτος δημοσίευσης) ώστε ο αναγνώστης να εντοπίσει το έργο στις Βιβλιογραφικές Παραπομπές (στο τέλος της εργασίας). Επιπλέον, προστίθεται και ο αριθμός της σελίδας εφόσον παρατίθεται αυτούσιο απόσπασμα.

Βασικοί κανόνες:

- i. Κάθε αναφορά αποτελείται από το επίθετο συγγραφέα/ων και το έτος έκδοσης/δημοσίευσης και μπορεί να έχει 3 μορφές:
 1. Συγγραφέας/φείς (έτος έκδοσης σε παρένθεση): ...υπάρχει αλληλεξάρτηση μεταξύ των μερών για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά και είναι ανοιχτά προς το περιβάλλον, αλλά και μεταξύ τους (Miller, 2006).
 2. Συγγραφέας/φείς και έτος έκδοσης σε παρένθεση: ...Ο Williams (1993) θεωρεί ότι η κουλτούρα, προκειμένου να μετρηθεί,...
 3. Συγγραφέας/φείς και έτος έκδοσης χωρίς παρένθεση μέσα στο ροή του κειμένου: ...το 1979 ο Shrinivas μελέτησε την παραδοσιακή ινδική μουσική...
- ii. Αν ένα έργο έχει πολλούς συγγραφείς χρησιμοποιούμε «κ.ά.» “et al.” (και άλλοι):
 1. Για έργα με δύο συγγραφείς η αναφορά καταγράφει και τους 2 συγγραφείς: ...μέσα απ’ την ακριβή αξιολόγησή της και την επιλογή των κατάλληλων για την περίπτωση συμπεριφορών (Buchanan & Badham, 1999).
 2. Οι αναφορές με τρεις ως πέντε συγγραφείς περιέχουν όλα τα ονόματα την πρώτη φορά που γίνεται η καταγραφή του έργου και μόνο τον πρώτο συγγραφέα με «κ.ά.» για τις επόμενες καταγραφές: ...έχουν χαμηλότερα επίπεδα κατάθλιψης και καλύτερη διανοητική υγεία από τις μη εργαζόμενες μητέρες (Rout, Cooper & Kerslake, 1997). [η πρώτη καταγραφή] , ...και συσχετίζεται θετικά με την επαγγελματική του εξέλιξη (Rout et al., 1997). [η επόμενη καταγραφή].
 3. Αν υπάρχουν περισσότεροι από έξι συγγραφείς από την πρώτη αναφορά καταγράφεται ο πρώτος και το «κ.ά.»
- iii. Η χρήση του «και» και του & (ampersand) : Όταν η παραπομπή είναι εντός κειμένου χρησιμοποιείται το «και» ενώ όταν είναι εντός παρένθεσης χρησιμοποιείται το «&».

iv Για συγγραφείς με το ίδιο επίθετο οι παραπομπές διαφοροποιούνται με την προσθήκη του αρχικού του μικρού ονόματος: [Αντωνίου, Μ. \(2015\)](#) και [Αντωνίου, Ε. \(2001\)](#).

v Συνεχόμενες παραπομπές:

1. Αν υπάρχουν περισσότερες παραπομπές καταγράφονται με χρονολογική σειρά ξεκινώντας από την παλαιότερη. Οι ξενόγλωσσες αναφορές χωρίζονται με ερωτηματικό (;) και οι ελληνόγλωσσες με τελεία (.) : [...ένα φαινόμενο που περιγράφηκε ως «γυάλινη οροφή» \(glass ceiling\) \(Davidson & Cooper, 1992; Adler, 1993; Petraki-Kottis, 1996\).... στα προϊόντα της εργασίας τους \(Θεοτοκάς 1999α, σελ. 79. Σακελλαρόπουλος 2000, σελ.128\).](#)

2. Αν υπάρχουν 2 παραπομπές στον ίδιο συγγραφέα, δεν επαναλαμβάνεται το επίθετο του συγγραφέα: [\(Διαμαντόπουλος, 2002, 2013\).](#)

3. Αν υπάρχουν παραπομπές σε έργα του ίδιου συγγραφέα που έχουν εκδοθεί το ίδιο έτος αυτά διαφοροποιούνται με δείκτες : [...Ο Le Bon \(1986a\) στο κλασικό βιβλίου του Η Ψυχολογία των επαναστάσεων εμπλούτισε...](#)

vi Αν η παραπομπή αφορά δευτερογενή πηγή (δηλ. έργο που δεν έχετε προσωπικά μελετήσει αλλά αναφέρεται σε άλλο έργο) καταγράφεται η δευτερογενής πηγή στην εντός κειμένου παραπομπή με την ένδειξη «όπως αναφέρεται στο». Ωστόσο, η πρωτογενής πηγή περιέχεται στον κατάλογο των Βιβλιογραφικών Αναφορών στο τέλος της εργασίας: [... τονίζει ο Ελευθερίου \(2008, όπως αναφέρεται στο \(Γιώτη, 2010\).](#) Στον κατάλογο των Βιβλιογραφικών Αναφορών θα καταγραφεί το έργο του Γιώτη.

vii Η χρήση αυτούσιων αποσπασμάτων είναι καλό να γίνεται σπάνια και μόνο αν είναι απολύτως απαραίτητο. Προσπαθήστε να αποδώσετε το νόημα με δικά σας λόγια, παραφράζοντας ή συνοψίζοντας. Όταν όμως παραθέτετε αποσπάσματα να θυμάστε: Μεταφέρετε λέξη προς λέξη και ενός εισαγωγικών το απόσπασμα που θέλετε. Αν αυτό είναι ως 40 λέξεις ενσωματώνεται στο κείμενο ως τμήμα μιας πρότασης και όχι ως άλλη παράγραφος. Αν περιλαμβάνει περισσότερες από 40 λέξεις παρατίθεται σε ανεξάρτητη παράγραφο με διπλό διάστιχο, χωρίς εισαγωγικά και σε εσοχή. Και στις δύο περιπτώσεις είναι υποχρεωτική η αναφορά στο συγγραφέα με παρενθετική παραπομπή και η ένδειξη της σελίδα τη των σελίδων όπου εντοπίστηκε το απόσπασμα:

[...If a man were to disregard notions of deservingness, he would “act as if he lives in a jungle with all the attendant psychological consequences” \(Lerner, 1977, p. 6\).](#)

Ο Sutton εντοπίζει μια ανάλογη δυναμική της περιορισμένης εξουσίας στην ιαβανέζικη μουσική γκαμελάν:

[Αναγνωρίζοντας την πολιτισμική κυριαρχία της πλαγίας οδού και της ελεγχόμενης αποκάλυψης, μπορούμε να καταλάβουμε καλύτερα γιατί οι Ιαβανέζοι βρίσκουν ωραία τα μουσικά μέρη που συγκλίνουν \(nunggal\) και διαχωρίζονται \(misah\) κατά τέτοιον τρόπο ώστε κανένα μέρος από μόνο του να μην εκφράζει πλήρως το εννοιολογικό σχέδιο του εκτελεστή του \(1979, σελ. 75\).](#)

viii Μια πηγή δεν παρέχει σελίδες (π.χ. ιστοσελίδα). Σε αυτή την περίπτωση καταγράφετε τον τίτλο της ενότητας ή την αρίθμηση της παραγράφου (αν υπάρχει) αλλιώς η πληροφορία παραλείπεται. Να προσπαθείτε να εντοπίζετε έγγραφα σε μορφή pdf ή doc που παρέχουν αυτή την πληροφορία.

ix Πηγή χωρίς ημερομηνία έκδοσης. Σε αυτή την περίπτωση χρησιμοποιείται η συντομογραφία n.d. (no date=χωρίς ημερομηνία): [...Προγενέστερη έρευνα \(Adams, n.d.\) έχει δείξει πως...](#)

x Ο συγγραφέας είναι οργανισμός ή συλλογικό όργανο. Σε αυτή την περίπτωση αναφέρεται στην πρώτη παραπομπή ο πλήρης τίτλος του οργανισμού ενώ στις επόμενες η συντομογραφία του εφόσον είναι γνωστή: [...Ο εργασιακός εκφοβισμός ορίζεται ως «η συστηματική, επώδυνη, διαπροσωπική κακομεταχείριση ενός ατόμου από έναν εκφοβιστή» σύμφωνα με το The Workplace Bullying & Trauma Institute \(WBI\) \(1998\).](#) [πρώτη παραπομπή] [...όπως επιβεβαίωσε η έρευνα του WBI \(2000\).](#) [επόμενη παραπομπή].

- xi Πηγή χωρίς συγγραφική υπευθυνότητα (π.χ. ιστοσελίδα). Σε αυτή την περίπτωση αναφέρεται ο τίτλος του έργου εντός παρένθεσης. – π.χ. (Citation guide: In-Text citations, 2018).
- xii Παραπομπή σε πίνακες, διαγράμματα, κ.λπ. Όταν χρησιμοποιείτε δεδομένα από ένα πίνακα/διάγραμμα ή αντιγράφετε ολόκληρο τον πίνακα/διάγραμμα, κάνετε αναφορά μέσα στο κείμενο στην πηγή ή κάτω δεξιά από τον πίνακα/διάγραμμα.

1.2 Κατάλογος Βιβλιογραφικών Αναφορών (Reference List)

Ο κατάλογος των Βιβλιογραφικών Αναφορών βρίσκεται στο τέλος της εργασίας ή του κειμένου και έχει τίτλο Βιβλιογραφία ή Βιβλιογραφικές Αναφορές ή References. Έχει σκοπό να επιτρέψει στον αναγνώστη να βρει τα πλήρη στοιχεία των αναφορών που έχουν γίνει εντός κειμένου ώστε να εντοπίσει τα αναφερόμενα έργα. Για αυτό τον λόγο οι εγγραφές πρέπει να πλήρεις και ακριβείς.

Οι ξενόγλωσσες εγγραφές δίνονται σε ξεχωριστή λίστα που ακολουθεί τις ελληνόγλωσσες ή ενσωματώνονται στις ελληνικές ακολουθώντας του κανόνες κατάταξης ονομάτων του ΕΛΟΤ 743.³

Βασικοί κανόνες για τη μορφή των εγγραφών

- i. Σε μια εγγραφή που υπάρχουν περισσότεροι από ένας συγγραφείς, αυτοί διαχωρίζονται με κόμμα (,) ενώ αν είναι περισσότεροι από τρεις ο τελευταίος εισάγεται με & (ampersand): Κλωνάρη, Ι., Κακάλη, Κ. & Σπυροπούλου, Κ. (2010).
- ii. Το πρώτο γράμμα της πρώτης λέξης τίτλου άρθρου ή βιβλίου γράφεται με κεφαλαία και το ίδιο ισχύει και για τον υπότιτλο. Όλα τα πρώτα γράμματα όλων των λέξεων τίτλων περιοδικών γράφονται με κεφαλαία.
- iii. Πριν τον υπότιτλο έργου προηγείται άνω κάτω τελεία (:) και διάστημα.
- iv. Για τεκμήρια όπως cd, χάρτες, ταινίες χειριστείτε τους τίτλους τους όπως ένα τίτλο βιβλίου και προσθέστε στο τέλος σε αγκύλη την ένδειξη του είδους: [CD], [Motion picture] [Κινηματογραφική ταινία].
- v. Με πλάγια στοιχεία (italics) γράφονται οι τίτλοι βιβλίων, οι τίτλοι περιοδικών και οι αριθμοί τόμων των περιοδικών.
- vi. Αν θέλετε να αναφέρετε κεφάλαιο βιβλίου (με συγγραφική υπευθυνότητα επιμελητή/ών) αναφέρετε τον συγγραφέα του κεφαλαίου, το έτος δημοσίευσης του βιβλίου και τον τίτλο του κεφαλαίου. Ακολουθεί η λέξη Στο (αγγλικά In) και μετά από κενό διάστημα τα ονόματα των επιμελητών του βιβλίου με τη συντομογραφία (Επιμ.) (αγγλικά Ed./Eds.): Paoletti, M. (2006). *Γυναίκες και πολιτικά κόμματα*. Στο M. Maruani (Επιμ.), *Γυναίκες, φύλο, κοινωνίες: Τι γνωρίζουμε σήμερα* (413-423). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- vii. Σχετικά με τις πληροφορίες έκδοσης περιοδικού: Ο αριθμός του τόμου ενός περιοδικού καταγράφεται με αραβικό αριθμό (ακόμα και αν στο περιοδικό γράφεται αλλιώς) και με πλάγια γραφή. Η αρίθμηση ενός τεύχους δεν καταγράφεται εκτός και αν το περιοδικό έχει ανεξάρτητη σελιδαρίθμηση σε κάθε τεύχος: *The International Journal of Logistics Management*, 21 (2), 180-206.
- viii. Σχετικά με την ημερομηνία έκδοσης/δημοσίευσης: 1. Για την ημερομηνία έκδοσης άρθρου ή κειμένου σε εφημερίδα ή μη επιστημονικό περιοδικό: καταγράφεται η ακριβής ημερομηνία σε παρένθεση: Τσελίκος, Α. (2018, Οκτώβριος 31). 2. Στην περίπτωση που δεν υπάρχει ή δεν μπορεί να εντοπιστεί ημερομηνία έκδοσης/δημοσίευσης καταγράφεται η ένδειξη (n.d.) ή (χ.χ.) ανάλογα με τη γλώσσα του τεκμηρίου.
- ix. Σχετικά με τις πληροφορίες έκδοσης βιβλίου: αν υπάρχει αρίθμηση έκδοσης γράφεται ως αριθμός μετά από τον τίτλο, σε παρένθεση: Μάρκετινγκ μάνατζμεντ (12^η έκδ.).

³ <https://www.teicrete.gr/users/kutrulis/Ergalia/ELOT743.htm>

- x. Για τεκμήρια που εμφανίζονται σε ηλεκτρονική μορφή (π.χ. άρθρα περιοδικών) αναφέρετε: 1. Αριθμό DOI⁴ χωρίς τελεία στο τέλος του, 2. Αν δεν υπάρχει DOI, το όνομα της βάσης δεδομένων που περιέχει το άρθρο (π.χ. Academic Search Premier με τελεία στο τέλος), 3. Αν δεν υπάρχουν τα παραπάνω (π.χ. για άρθρο από ανοικτή βάση δεδομένων) αναφέρετε τη διεύθυνση URL (χωρίς τελεία στο τέλος) και την ημερομηνία πρόσβασης.
- xi. Σχετικά με την ημερομηνία πρόσβασης σε ηλεκτρονικό υλικό (τεκμήρια ή ιστοσελίδες): Αν υπάρχει DOI δεν χρειάζεται επιπλέον πληροφορία ανάκτησης. Αν δεν υπάρχει DOI αλλά υπάρχει URL δεν χρειάζεται η ημερομηνία ανάκτησης εκτός αν η πηγή της πληροφορίας ενδέχεται να αλλάξει (π.χ. Wikis)⁵.
- xii. Η παραπομπή σε μια ολόκληρη ιστοσελίδα (όχι ένα συγκεκριμένο τμήμα ή τεκμήριο) γίνεται με αναφορά της διεύθυνσης (URL) εντός παρένθεσης στη ροή του κειμένου: [η πιο αξιόπιστη πηγή στατιστικών στοιχείων είναι η Ελληνική Στατιστική Αρχή \(www.statistics.gr\)](#).
- xiii. Πίνακες/διαγράμματα/εικόνες, κ.λπ. που έχουν αναφερθεί στη ροή του κειμένου περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία με αναφορά της πηγής από όπου τα ανασύρατε και ακολουθώντας τους αντίστοιχους κανόνες σύνταξης αναφοράς π.χ. για βιβλίο, άρθρο, κ.λπ.

1.3 Υποσημειώσεις (footnotes, endnotes)

Το πρότυπο APA δεν συνιστά τη χρήση υποσημειώσεων, ωστόσο αυτές είναι δυνατό να εμφανίζονται σε μια εργασία για λόγους διευκρινιστικούς του περιεχομένου (content notes) ή αναφοράς πνευματικών δικαιωμάτων (copyright notes). Εισάγονται στη ροή του κειμένου με τη χρήση ενός εκθέτη σε αραβικό αριθμό. Οι εκθέτες συνεχίζονται σε αύξουσα σειρά ξεκινώντας από το ένα (1) σε κάθε ένα κεφάλαιο. Οι υποσημειώσεις καταγράφονται στο τέλος κάθε σελίδας ως footnotes (υποσελίδες) με εσοχή πέντε διαστημάτων από το αριστερό περιθώριο. Σπανιότερα καταγράφονται ως endnotes δηλ. στο τέλος κάθε κεφαλαίου.⁶

⁴ Ο αριθμός DOI (Digital Object Identifier) είναι ένα μόνιμο ψηφιακό αναγνωριστικό εντός αντικειμένου, συνήθως ηλεκτρονικού εγγράφου (π.χ. άρθρο περιοδικού). Αν καταχωρηθεί σε μια εγγραφή αναφοράς δεν είναι απαραίτητη η ένδειξη τελευταίας πρόσβασης στο τεκμήριο.

⁵ <https://www.apastyle.org/learn/fags/when-include-retrieval-date>

⁶ Για περισσότερες λεπτομέρειες συμβουλευτείτε τη σελίδα https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/apa_style/apa_formatting_and_style_guide/footnotes_and_endnotes.html

1.4 Παραδείγματα αναφορών και βιβλιογραφίας με το APA Style

1.4.1 Παραδείγματα για βιβλία και άλλα δημοσιεύματα

Γενική μορφή

[έντυπο] Επώνυμο, Α. Κ., Επώνυμο, Ρ. & Επώνυμο, Ε. (Έτος δημοσίευσης). *Τίτλος βιβλίου: Υπότιτλος*. Πόλη έκδοσης: Όνομα εκδότη.
[ηλεκτρονικό] Επώνυμο, Α. Κ., Επώνυμο, Ρ. & Επώνυμο, Ε. (Έτος δημοσίευσης). *Τίτλος έργου: Υπότιτλος*. Ανακτήθηκε από: url

Είδος πηγής	1 ^η παραπομπή (εντός κειμένου)	Επόμενες παραπομπές (εντός κειμένου)	1 ^η παραπομπή (παρενθετική)	Επόμενες παραπομπές (παρενθετικές)	Εγγραφή βιβλιογραφικής αναφοράς
Βιβλίο (έντυπο) με 1 συγγραφέα	Axelrod (1998)	Axelrod (1998)	(Axelrod, 1998)	(Axelrod, 1998)	Axelrod, R. (1998). <i>Η εξέλιξη της συνεργασίας</i> . Αθήνα:Καστανιώτης.
Βιβλίο (έντυπο) με 2 συγγραφείς	Παπαλεξανδρή και Μπουραντάς (2003)	Παπαλεξανδρή και Μπουραντάς (2003)	(Παπαλεξανδρή & Μπουραντάς, 2003)	(Παπαλεξανδρή & Μπουραντάς, 2003)	Παπαλεξανδρή, Ν. και Μπουραντάς, Δ. (2003). <i>Διοίκηση ανθρωπίνων πόρων</i> . Αθήνα: Μπένος.
Βιβλίο (έντυπο) με 3-5 συγγραφείς	Davenport, Schwartz and Elliott (1995)	Davenport et al. (1995)	(Davenport, Schwartz & Elliott(1995)	(Davenport et al., 1995)	Davenport, N.Z., Schwartz, R.D. & Elliott, G.P. (1995). <i>Mobbing, emotional abuse in the American workplace</i> . Ames, IA: Civil Society Publishing.
Βιβλίο (έντυπο) με συγγραφέα συλλογικό όργανο	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ, 1998)	ΕΑΠ (1998)	(Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, 1998)	(ΕΑΠ, 1998)	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. (1998). <i>Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση</i> . Πάτρα: ΕΑΠ.
Βιβλίο (έντυπο) με επιμελητή/τές	Duncan and Brooks- Gunn (1997)	Duncan and Brooks- Gunn (1997)	(Duncan & Brooks- Gunn, 1997)	(Duncan & Brooks- Gunn, 1997)	Duncan, G.J. and Brooks-Gunn, J. (Eds.). (1997). <i>Consequences of growing up poor</i> . New York, NY: Russell Sage Foundation.
Βιβλίο (έντυπο) χωρίς συγγραφέα ή επιμελητή	<i>Αίγυπτος: Οι θησαυροί (2010)</i>	<i>Αίγυπτος: Οι θησαυροί (2010)</i>	<i>(Αίγυπτος: Οι θησαυροί, 2010)</i>	<i>(Αίγυπτος: Οι θησαυροί, 2010)</i>	<i>Αίγυπτος: Οι θησαυροί</i> (2010). Αθήνα: National Geographic.
Κεφάλαιο βιβλίου (έντυπο)	Paoletti (2006)	Paoletti (2006)	(Paoletti, 2006)	(Paoletti, 2006)	Paoletti, M. (2006). Γυναίκες και πολιτικά κόμματα. Στο Μ. Maruani (Επιμ.), <i>Γυναίκες, φύλο, κοινωνίες: Τι γνωρίζουμε σήμερα</i> (413-423). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Νεώτερη έκδοση βιβλίου (έντυπου)	Kotler (2006)	Kolter (2006)	(Kolter, 2006)	(Kotler, 2006)	Kottler, P. (2006). <i>Μάρκετινγκ μανάτζμεντ</i> (12 ^η έκδ.). Αθήνα: Κλειδάριθμος.
Ανακοίνωση (ομιλία) σε συνέδριο (δημοσιευμένα πρακτικά)	Κλωνάρη, Κακάλη και Σπυροπούλου (2010)	Κλωνάρη, Κακάλη και Σπυροπούλου (2010)	(Κλωνάρη, Κακάλη & Σπυροπούλου, 2010)	(Κλωνάρη κ.ά., 2010)	Κλωνάρη, Ι., Κακάλη, Κ. & Σπυροπούλου, Κ. (2010). Η θεματική ευρετηρίαση στη Βιβλιοθήκη 2.0: η συνάντηση του παραδοσιακού με το νέο. Σε <i>Επιστημονικές κοινότητες και βιβλιοθήκες στον κόσμο της κοινωνικής δικτύωσης και συνέργειας</i> (σ. 255-271). Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο.
Πολύτομο έργο	Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (2006)	Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (2006)	(Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, 2006)	(Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, 2006)	<i>Διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης I.F.R.S.</i> (2006). (Τόμ. 1-3). Αθήνα: Grant Thornton.
Δευτερογενής Αναφορά	Torres (όπως αναφέρεται στο Dessler, 2015)	Torres (όπως αναφέρεται στο Dessler, 2015)	(Torres όπως αναφέρεται στο Dessler, 2015)	(Torres όπως αναφέρεται στο Dessler, 2015)	Dessler, G. (2015). <i>Διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού</i> (2 ^η έκδ.). Αθήνα: Κριτική.
Διδακτορική διατριβή (έντυπη)	Καζολέα-Ταβουλάρη (2001)	Καζολέα-Ταβουλάρη (2001)	(Καζολέα-Ταβουλάρη, 2001)	(Καζολέα-Ταβουλάρη, 2001)	Καζολέα-Ταβουλάρη, Π. (2001). <i>Η ιστορία της ψυχολογία στην Ελλάδα: 1830-1987</i> . (Διδακτορική διατριβή). Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο.
Διπλωματική εργασία (έντυπη)	Κωλέτση (2017)	Κωλέτση (2017)	(Κωλέτση, 2017)	(Κωλέτση, 2017)	Κωλέτση, Α. (2017). <i>Η θεωρία παιγνίων και οι εφαρμογές της</i> . (Διπλωματική εργασία). Πρέβεζα: ΤΕΙ Ηπείρου.
Λήμμα από εγκυκλοπαίδεια ή Λεξικό με συγγραφέα (έντυπα)	Κάντζος (2001)	Κάντζος (2001)	(Κάντζος, 2001)	(Κάντζος, 2001)	Κάντζος, Κ. (2001). <i>Credit reference</i> . Σε Αγγλοελληνικό και ελληνοαγγλικό Λεξικό Λογιστικής. Αθήνα: Σταμούλης.
Λήμμα από εγκυκλοπαίδεια ή Λεξικό (έντυπα)	«Φερεκκύδης ο Σύριος» (1991)	«Φερεκκύδης ο Σύριος» (1991)	(«Φερεκκύδης ο Σύριος», 1991)	(«Φερεκκύδης ο Σύριος», 1991)	Φερεκκύδης ο Σύριος. (1991). Σε <i>Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό</i> . (τ. 9β, σ. 269). Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.
Βιβλίο (ηλεκτρονικό) με 1 συγγραφέα	Κοράκης (2015)	Κοράκης (2015)	(Κοράκης, 2015)	(Κοράκης, 2015)	Κοράκης, Γ. (2015). <i>Δασική βοτανική</i> . Ανακτήθηκε από https://repository.kallipos.gr
Σημείωση: οι κανόνες αναγραφής περισσότερων συγγραφέων για τα ηλεκτρονικά βιβλία είναι ίδιοι με αυτούς για τα έντυπα βιβλία					
Διδακτορική διατριβή (ηλεκτρονική πηγή)	Τήκος (2008)	Τήκος (2008)	(Τήκος, 2008)	(Τήκος, 2008)	Τήκος, Ε. (2008). <i>Η οργάνωση, η φύση και η λειτουργία του συνδικαλιστικού φαινομένου στα σώματα ασφαλείας</i> . (Διδακτορική διατριβή). Ανακτήθηκε από Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών https://www.didaktorika.gr/eadd/

Διπλωματική εργασία (ηλεκτρονική πηγή)	Καραλή (2017)	Καραλή (2017)	(Καραλή, 2018)	(Καραλή, 2018)	Καραλή, Ε. (2017). Η μετάβαση από το Ε.Γ.Λ.Σ. στα Ε.Λ.Π. (Διπλωματική εργασία). Ανακτήθηκε από Ιδρυματικό Αποθετήριο ΤΕΙ Ηπείρου http://apothetirio.teiep.gr/xmlui/handle/123456789/7252
Λήμμα από ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια ή λεξικό με συγγραφέα	Chapman (2015)	Chapman (2015)	(Chapman, 2015)	(Chapman, 2015)	Chapman, C.R. (2019). Dwarf planet. Σε <i>Encyclopaedia Britannica online</i> . Ανακτήθηκε https://www.britannica.com/science/dwarf-planet
Λήμμα από ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια ή λεξικό χωρίς συγγραφέα	“Striated thornbill” (2017)	“Striated thornbill” (2017)	(“Striated thornbill”, 2017)	(“Striated thornbill”, 2017)	Striated thornbill. (2017, 21 February). In <i>Wikipedia</i> . Ανακτήθηκε 21 Φεβρουαρίου 2017, από https://en.wikipedia.org/wiki/Striated_thornbill
Σημείωση: Η Wikipedia δεν θεωρείται αξιόπιστη και αποδεκτή πηγή πληροφοριών για μια ακαδημαϊκή εργασία ⁷ . Αξιολογήστε το περιεχόμενο πριν το χρησιμοποιήσετε ή αναζητήστε μια άλλη πηγή πληροφοριών.					
Κυβερνητικό δημοσίευμα (έντυπο)	Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών (2002)	Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών (2002)	(Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών, 2002)	(Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών, 2002)	Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών. (2002). <i>Κείμενο στρατηγικής για την ευρυζωνική πρόσβαση</i> . Αθήνα: Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών.
Κυβερνητικό δημοσίευμα (ηλεκτρονικό)	Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων (2017)	ΕΦΕΤ (2017)	(Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων, 2017)	(ΕΦΕΤ, 2017)	Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων. (2017). <i>Οδηγός ορθής πρακτικής για τις μονάδες τροφίμων οικολογικής παρασκευής</i> . Ανακτήθηκε στις 28 Μαΐου, από http://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/OIKOTEXNIA/odh_gos_oikotexnias200617.pdf
Δημοσίευση της ΕΕ (ηλεκτρονική)	European Union (2018)	EU (2018)	(European Union, 2018)	(EU, 2018)	European Union. (2018). <i>The EU in 2018: general report on the activities of the European Union</i> . Available at http://publications.europa.eu/webpub/com/general-report-2018/en/
Οπτικοακουστικό υλικό	Geisler and Malick (1999)	(Geisler & Malick, 1999)	(Geisler & Malick, 1999)	(Geisler & Malick, 1999)	Geisler, B. (producer) & Malick, T. (Director). (1998). <i>The thin red line</i> [Motion picture]. United States: Fox 2000 Pictures.
Φύλλα Εφημερίδας της Κυβέρνησης (ΦΕΚ)	N. 4389/2016	N. 4389/2016	N. 4389/2016	N. 4389/2016	N. 4389/2016 (ΦΕΚ 94/Α/27-5-2016). Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
Σημείωση: Στις αναφορές εντός κειμένου προστίθεται η πληροφορία για το άρθρο και την παράγραφο του νόμου που παρουσιάζεται, π.χ. Ν. 4389/2016 (άρθρο. 5, παρ. 2)					

⁷ βλ. [https://libweb.anglia.ac.uk/referencing/files/Referencing%20Guide%202016%20\(APA%206th%20Edition\)%20.pdf](https://libweb.anglia.ac.uk/referencing/files/Referencing%20Guide%202016%20(APA%206th%20Edition)%20.pdf)

1.4.2 Παραδείγματα για άρθρα (επιστημονικών, εκλαϊκευμένων περιοδικών και εφημερίδων)

Γενική μορφή

[έντυπο] Επώνυμο, Α. Κ., Επώνυμο, Ρ. & Επώνυμο, Ε. (έτος δημοσίευσης). Τίτλος άρθρου. *Τίτλος περιοδικού, αριθμός τόμου, σελίδες.*

[ηλεκτρονικό] Επώνυμο, Α. Κ., Επώνυμο, Ρ. & Επώνυμο, Ε. (έτος δημοσίευσης). Τίτλος άρθρου. *Τίτλος περιοδικού, αριθμός τόμου, σελίδες.* doi:

Είδος πηγής	1 ^η παραπομπή (εντός κειμένου)	Επόμενες παραπομπές (εντός κειμένου)	1 ^η παραπομπή (παρενθετική)	Επόμενες παραπομπές (παρενθετικές)	Εγγραφή βιβλιογραφικής αναφοράς
Άρθρο επιστημονικού περιοδικού με 1 συγγραφέα (έντυπο)	Friedman (1971)	Friedman (1971)	(Friedman, 1971)	(Friedman, 1971)	Friedman, J.W. (1971). A non-cooperative equilibrium for supergames. <i>Review of Economic Studies</i> , 38, 1-12.
Άρθρο επιστημονικού περιοδικού με 2 συγγραφείς (έντυπο)	Defee and Fugate (2010)	Defee and Fugate (2010)	(Defee & Fugate, 2010)	(Defee & Fugate, 2010)	Defee, C.C. & Fugate, B.S. (2010). Changing perspective of capabilities in the dynamic supply chain area. <i>The International Journal of Logistics Management</i> , 21 (2), 180-206.
Άρθρο επιστημονικού περιοδικού με 3-5 συγγραφείς (έντυπο)	Aitken, Christopher and Towill (2002)	Aitken, Christopher and Towill (2002)	(Aitken, Christopher & Towill, 2002)	(Aitken et al., 2002)	Aitken, J., Christopher, M. & Towill, D. (2002). Understanding implementing and exploiting agility and leanness. <i>International Journal of Logistics</i> , 5 (1), 59-74.
Άρθρο επιστημονικού περιοδικού με 1 συγγραφέα (ηλεκτρονικού με DOI)	Tumbleson (2016)	Tumbleson (2016)	(Tumbleson, 2016)	(Tumbleson, 2016)	Tumbleson, B.E. (2016). Collaborating in research: Embedded librarianship in the learning management system. <i>The Reference Librarian</i> , 57, (3), 224-234. doi: 10.1080/02763877.2015.1134376
Άρθρο επιστημονικού περιοδικού με 1 συγγραφέα (ηλεκτρονικού χωρίς DOI)	Tkalenko (2013)	Tkalenko (2013)	(Tkalenko, 2013)	(Tkalenko, 2013)	Tkalenko, S. (2013). Financial security of the state in terms of globalization processes escalation. <i>International Economic Policy</i> , 1 (18), 78-93. Ανακτήθηκε από https://doaj.org/article/1f1115b06d7c4626912fa45059bacd58

Άρθρα επιστημονικών περιοδικών των ίδιων συγγραφέων με ίδιο έτος έκδοσης	Henning-Thurau and Walsh (2004a)	Hennin-Thurau and Walsh (2004a)	(Henning-Thurau & Walsh, 2004a)	(Henning-Thurau & Walsh, 2004a)	Henning-Thurau, T. and Walsh, G. (2004a). Electronic word-of-mouth via consumer-opinion platforms. <i>Journal of interactive Marketing</i> , 18 (1), 38-52.
	Henning-Thurau and Walsh (2004b)	Henning-Thurau and Walsh (2004b)	(Henning-Thurau & Walsh, 2004b)	(Henning-Thurau & Walsh, 2004b)	Henning-Thurau, T. and Walsh, G. (2004b). Electronic word-of-mouth: Consequences of and motives for reading customer articulations on the Internet. <i>International Journal of Electronic Commerce</i> , 8 (2), 51-74.
Σημείωση: οι δείκτες a, b, c ή α, β, γ χρησιμοποιούνται και για εγγραφές βιβλίων με τον ίδιο συγγραφέα που έχουν δημοσιευτεί την ίδια χρονολογία.					
Άρθρο εκλαϊκευμένου περιοδικού (έντυπου)	Lyons (2010)	Lyons (2010)	(Lyons, 2010)	(Lyons, 2010)	Lyons, D. (2010, December 13). Selling to the world. <i>Newsweek</i> , 24, 14-15.
Άρθρο εφημερίδας με 1 συγγραφέα (ηλεκτρονικής)	Lawrence (2017)	Lawrence (2017)	(Lawrence, 2017)	(Lawrence, 2017)	Lawrence, F. (2017, February 20). Opinion: The supermarket food gamble may by up. <i>The Guardian</i> . Ανακτήθηκε από https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/feb/20/super-market-food-gamble-brexit-climate-migrant
Άρθρο εφημερίδας με 1 συγγραφέα (έντυπης)	Τσελίκος (2018)	Τσελίκος (2018)	(Τσελίκος, 2018)	(Τσελίκος, 2018)	Τσελίκος, Α. (2018, 31 Οκτωβρίου). Ήχοι αρχαίων: Εκπαιδευτική δράση στο Μουσείο της Νικόπολης. <i>Τοπική Φωνή</i> .

1.4.2 Παραδείγματα για πηγές σε ηλεκτρονική μορφή

Γενική μορφή

Επώνυμο, Α. Κ., (έτος δημοσίευσης). *Τίτλος πηγής*. Ανακτήθηκε από: url
Όνομα οργανισμού. (έτος δημοσίευσης). *Τίτλος τεκμηρίου*. Ανακτήθηκε από: doi

Είδος πηγής	1 ^η παραπομπή (εντός κειμένου)	Επόμενες παραπομπές (εντός κειμένου)	1 ^η παραπομπή (παρενθετική)	Επόμενες παραπομπές (παρενθετικές)	Εγγραφή βιβλιογραφικής αναφοράς
Ηλεκτρονικό τεκμήριο με ή χωρίς συγγραφική υπευθυνότητα (οργανισμός)	The University of Nottingham (2016) If Everyone Knew (n.d.)	The University of Nottingham (2016) If Everyone Knew (n.d.)	(The University of Nottingham, 2016) (If Everyone Knew, n.d.)	(The University of Nottingham, 2016) (If Everyone Knew, n.d.)	The University of Nottingham. (2016). <i>Annual Statement on Research Integrity to the Council</i> . Ανακτήθηκε από http://www.nottingham.ac.uk/research/resources/docu ments/2015-16-uon-annual-statement-on-research- integrity-to-the-council.pdf If Everyone Knew. (n.d.). <i>The prison system in the United States is a profit-making industry</i> . Available at http://www.ifeveryoneknew.com/#p1
Ηλεκτρονικό τεκμήριο με συγγραφική υπευθυνότητα (φυσικό πρόσωπο)	Stanely (2019)	Stanley (2019)	(Stanley, 2019)	(Stanley, 2019)	Stanley, M. (2019). <i>Curving the Universe</i> . Ανακτήθηκε από https://aeon.co/essays/einstein-v-newton-the-final-battle-during-a-tot eclipse
Ιστοσελίδα	Aeon essays (2019)	Aeaon essays (2019)	(Aeon essays, 2019)	(Aeon essays, 2019)	Aeon essays. (2019). Ανακτήθηκε από https://aeon.co/essays
Blog posting	Σαραντάκος (2017)	Σαραντάκος (2017)	(Σαραντάκος, 2017)	(Σαραντάκος, 2017)	Σαραντάκος, Ν. (2017, 19 Φεβρουαρίου). <i>Τραγούδια του σαλονιού (διήγημα του Δημήτρη Πετσετίδη)</i> . Ανακτήθηκε από https://sarantakos.wordpress.com/2017/02/19/petsetidis/

Ροή βίντεο (YouTube, Vimeo etc.)	Aguirre (2015)	Aguirre (2015)	(Aguirre, 2015)	(Aguirre, 2015)	Aguirre, C. (2015, 12 November). <i>What would happen if you didn't sleep?</i> [Video file]. Ανακτήθηκε από https://www.youtube.com/watch?v=dqONk48I5vY
Προσωπική συνέντευξη	Λακασάς, Α. (προσωπική συνέντευξη, 25 Ιανουαρίου 2017).	Λακασάς, Α. (προσωπική συνέντευξη, 25 Ιανουαρίου 2017).	(Λακασάς, Α., προσωπική συνέντευξη, 25 Ιανουαρίου 2017).	(Λακασάς, Α., προσωπική συνέντευξη, 25 Ιανουαρίου 2017).	
Δημοσιευμένη συνέντευξη στο διαδίκτυο					Αναστασοπούλου, Γ. (συνεντεύκτρια) (2017). <i>Στην Κοιλιά του «Κήτους» της Ούρσουλας Φωσκόλου</i> . Ανακτήθηκε από https://goo.gl/9gFgze
Σημείωση: η αναφορά σε προσωπική συνέντευξη που έλαβε ο συγγραφέας γίνεται μόνο στη ροή του κειμένου μέσω των βιβλιογραφικών παραπομπών και όχι στη Βιβλιογραφία εφόσον δεν πρόκειται για δημοσιευμένο υλικό. Ο συγγραφέας όμως, αν το επιθυμεί, μπορεί να συμπεριλάβει και μια αναγραφή όπως η πρώτη παραπάνω και στη Βιβλιογραφία. Για δημοσιευμένες συνεντεύξεις ακολουθούμε τους κανόνες σύνταξης του μέσου παρουσίασης π.χ. άρθρο σε περιοδικό ή ιστοσελίδα ⁸ .					

⁸ Βλ. αναλυτικά <https://blog.apastyle.org/apastyle/2009/10/apa-style-for-citing-interviews.html>

2. MLA STYLE

2.1 Παρενθεντικές και εντός κειμένου αναφορές (in-text citations)

Κάθε έργο ανεξαρτήτως μορφής, από το οποίο αντλήσατε ιδέες, θεωρίες, συμπεράσματα, ευρήματα και τα οποία αναφέρετε αυτολεξεί ή μέσω παράφρασης, πρέπει να αναφερθεί με παρενθεντική ή εντός κειμένου αναφορά στη ροή του κειμένου μιας ερευνητικής εργασίας. Η παρενθεντική αναφορά στο στυλ MLA έχει γενικά τη μορφή (Συγγραφέας – σελίδα) ώστε να μπορεί ο αναγνώστης να εντοπίσει το έργο στις Βιβλιογραφικές Αναφορές (στο τέλος της εργασίας). Κάθε παραπομπή αποτελείται από το επίθετο του συγγραφέα (ή τα επίθετα των συγγραφέων) και τη σελίδα όπου υπάρχει η αναφορά και μπορεί να έχει 2 μορφές:

1. Συγγραφέας/φείς και σελίδα σε παρένθεση: Η ικανοποίηση των κοινωνικών διεκδικήσεων δεν είναι πλέον ο σκοπός της οικονομίας (Huffschnid 188).
2. Συγγραφέας/φείς και μόνο η σελίδα σε παρένθεση: ...Ο Huffschnid υποστηρίζει πως η ικανοποίηση των κοινωνικών διεκδικήσεων δεν είναι πλέον ο σκοπός της οικονομίας (188).

Σημείωση: η παρένθεση με την ένδειξη των σελίδων τοποθετείται πάντα στο τέλος της πρότασης.

Η μορφή της αναφοράς στον Κατάλογο Βιβλιογραφικών Αναφορών στο τέλος της εργασίας είναι:

Huffschnid, Jorg. *Πολιτική οικονομία των χρηματιστηριακών αγορών και εναλλακτικές στρατηγικές*. Καστανιώτης, 2006.

Βασικοί κανόνες:

i Παράθεση αυτούσιου αποσπάσματος: Το απόσπασμα εμφανίζεται μέσα σε εισαγωγικά και στο τέλος αναφέρεται ο συγγραφέας και η σελίδα ανάκτησης εντός παρένθεσης:If a man were to disregard notions of deservingness, he would “act as if he lives in a jungle with all the attendant psychological consequences” (Lerner 6).

Αν δεν υπάρχουν αριθμοί σελίδων (π.χ. αν η πηγή είναι ιστοσελίδα) καταγράφεται μόνο ο συγγραφέας σε παρένθεση. Αν το απόσπασμα έχει έκταση μεγαλύτερη των 4 γραμμών καταγράφεται σε ξεχωριστή παράγραφο, εκτός εισαγωγικών και μετά από άνω κάτω τελεία:

Είναι εύκολο να εντοπίσουμε μια ανάλογη δυναμική της περιορισμένης εξουσίας στην ιαβανέζικη μουσική γκαμελάν:

Αναγνωρίζοντας την πολιτισμική κυριαρχία της πλαγίας οδού και της ελεγχόμενης αποκάλυψης, μπορούμε να καταλάβουμε καλύτερα γιατί οι Ιαβανέζοι βρίσκουν ωραία τα μουσικά μέρη που συγκλίνουν (nunggal) και διαχωρίζονται (misah) κατά τέτοιον τρόπο ώστε κανένα μέρος από μόνο του να μην εκφράζει πλήρως το εννοιολογικό σχέδιο του εκτελεστή του (Sutton 75).

ii Η παράθεση παράφρασης δεν απαιτεί τη χρήση εισαγωγικών ενώ αν η παράφραση αφορά πληροφορίες ή ιδέες που προέρχονται από διάφορες σελίδες καταγράφονται όλες: Οι διάφορες μορφές τουρισμού έχουν ποικίλες επιδράσεις στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον (Σφακιανάκης 37, 162, 291).

iii Αν είναι απαραίτητο να αναφερθεί μια πηγή που δεν έχετε συμβουλευτεί αλλά έχετε εντοπίσει σε κάποιο έργο, αναφέρετε την πρωτογενή πηγή στη ροή του κειμένου (με την ένδειξη qtd. in = όπως αναφέρεται στο) και καταγράψτε την πηγή που την αναφέρει στον κατάλογο των Βιβλιογραφικών Αναφορών: ... τονίζει ο Ελευθερίου (όπως αναφέρεται στο Γιώτης 2010). Στον κατάλογο των Βιβλιογραφικών Αναφορών θα καταγραφεί το έργο του Γιώτη.

iii Όλες οι εικόνες, πίνακες, διαγράμματα που έχετε χρησιμοποιήσει σε μια εργασία πρέπει να αναφερθούν

μέσα στη ροή του κειμένου και στον κατάλογο Βιβλιογραφικών Αναφορών στο τέλος της εργασίας. Η αναφορά θα πρέπει να περιλαμβάνει κατά περίπτωση το όνομα του δημιουργού, τον τίτλο του έργου, τη σελίδα που έχει εντοπιστεί ή τον αριθμό του (π.χ. αν πρόκειται για εικόνα):

...Στο Διάγραμμα 7.2 φαίνεται η διαχρονική εξέλιξη του... [το διάγραμμα που υπάρχει στην εργασία έχει τίτλο «Δείκτες Διαφθοράς» και ένδειξη ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7.2]⁹,

...Ardagna et al. have created a three layer structure for e-services; e-service components, an application server and the operating system platform (Fig. 1). [η εικόνα έχει τίτλο Figure 1 (ή Fig. 1) και στα ελληνικά Εικόνα 1 (Εικ. 1) και σχετική λεζάντα.]. Κάθε είδους οπτικοποιημένη πληροφορία (φωτογραφία, χάρτης, πίνακας, κ.λπ.) θα πρέπει να έχει μια λεζάντα του τύπου Εικ. (Fig.) και να είναι αριθμημένη. Η πλήρης αναγραφή της αναφοράς γίνεται αμέσως μετά από αυτή την ένδειξη:

E-services three-layered structure (Fig. 1) from Ardagna, Claudio Agostino, et al. "Open-Source Solution to Secure E-Government Services." *Encyclopedia of Digital Government*. Edited by Ari-Veikko Anttiroiko and Matti Malkia, Idea Group Reference, 2007, pp.1300-1305. *IGI Global*, <http://www.igiglobal.com.libproxy.murdoch.edu.au/gateway/chapter/full-text-pdf/11671>.¹⁰

Σημείωση: Στο πρότυπο MLA ως Εικόνες (Figures) θεωρούνται οι φωτογραφίες, τα σχέδια, οι χάρτες, τα γραφήματα, τα διαγράμματα. Οι πίνακες (tables) περιέχουν αριθμητικές ή άλλης μορφής πληροφορίες.

Παραδείγματα και περιπτώσεις:

- i. Για έργα με 2 ή 3 συγγραφείς η παραπομπή καταγράφει και τους 2 συγγραφείς: ...μέσα απ' την ακριβή αξιολόγησή της και την επιλογή των κατάλληλων για την περίπτωση συμπεριφορών (Buchanan and Badham 58).
- ii. Για έργα με περισσότερους από 3 συγγραφείς η παραπομπή καταγράφει τον πρώτο συγγραφέα με την ένδειξη κ.ά. (et al.) Οι παραπομπές με τρεις ή περισσότερους συγγραφείς περιέχουν όλα τα ονόματα την πρώτη φορά που γίνεται η καταγραφή του έργου και μόνο τον πρώτο συγγραφέα με «κ.ά.» για τις επόμενες καταγραφές: ...έχουν χαμηλότερα επίπεδα κατάθλιψης και καλύτερη διανοητική υγεία από τις μη εργαζόμενες μητέρες (Rout et al. 89). Στον κατάλογο των Βιβλιογραφικών Αναφορών καταγράφονται όλοι οι συγγραφείς.
- iii. Για πολλαπλά έργα του ίδιου συγγραφέα η παραπομπή περιλαμβάνει και μια σύντομη εκδοχή του τίτλου: Η μεγέθυνση στις πλούσιες χώρες και η ανάπτυξη στις φτωχές χώρες απειλούνται από τη στενότητα πόρων, την υποβάθμιση του περιβάλλοντος και την κλιματική αλλαγή (Salvatore, *Διεθνής Οικονομική* 15).
- iv. Αν το έργο δεν έχει συγγραφέα ή το όνομα του συγγραφέα έχει αναφερθεί στη ροή του κειμένου τότε εντός παρένθεσης καταγράφεται μόνο η σύντομη εκδοχή του τίτλου. Μέσα στην παρένθεση καταγράφεται με πλάγια στοιχεία αν έχει αξιοσημείωτη έκταση [βιβλίο, ιστοσελίδα] ή σε εισαγωγικά αν έχει μικρή έκταση [άρθρο]: ...είναι γεμάτη από εντυπωσιακά επιτεύγματα (Θεμελιωτές των επιστημών 18). [Το βιβλίο έχει τίτλο Οι θεμελιωτές των επιστημών στην Ελλάδα: 19^{ος}-20^{ος} αιώνας.]
- v. Για συγγραφείς με το ίδιο επίθετο περιλαμβάνεται και το αρχικό του μικρού ονόματος: (Μ. Αντωνίου 48) και (Κ. Αντωνίου 215).
- vi. Η παραπομπή σε πολύτομο έργο απαιτεί να καταγραφεί ο αριθμός του τόμου και οι σελίδες: ...όπως έγραψε ο Μαρξ στα *Grundrisse* (3: 59). Αν η παραπομπή αφορά ολόκληρο το τόμο περιλαμβάνεται και η ένδειξη τόμ. (vol.): (Marx, vol. 3: 59).
- vii. Αν ο συγγραφέας είναι συλλογικό όργανο καταγράφεται το όνομα του οργάνου ή οργανισμού: ...Ο εργασιακός εκφοβισμός ορίζεται ως «η συστηματική, επώδυνη, διαπροσωπική κακομεταχείριση ενός ατόμου από έναν εκφοβιστή» (The Workplace Bullying & Trauma Institute 4).

⁹ Η αναφορά αντλήθηκε από το βιβλίο: Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών. *Παραοικονομία και φοροδιαφυγή στην Ελλάδα*. Παπαζήσης, 2001, σελ. 247.

¹⁰ Το παράδειγμα είναι από την ιστοσελίδα https://libguides.murdoch.edu.au/mla/citing_images. Επίσης αναλυτικά παραδείγματα υπάρχουν στην σελίδα <http://columbiacollege-ca.libguides.com/mla/images>

- viii. Πολλαπλές πηγές για την ίδια αναφορά. Αν θέλουμε να παραπέμψουμε συγχρόνως σε περισσότερες από μια πηγές τις καταγράφουμε διαχωρίζοντάς τις με ερωτηματικό (semicolon) (;): [...ένα φαινόμενο που περιγράφηκε ως «γυάλινη οροφή» \(glass ceiling\) \(Davidson & Cooper 23; Adler 4; Petraki-Kottis 19\).](#)
- ix. Πολλαπλές διαδοχικές αναφορές στην ίδια πηγή. Αν χρησιμοποιείτε μια πηγή πολλές φορές χωρίς αναφορές σε άλλες πηγές ενδιάμεσως, την καταγράφετε με πιο απλοποιημένη μορφή: [...while others have stressed that the motives for engaging in positive wom communication may differ from the motives that drive negative wom \(Sundaram, Mitra and Webster 529\). However, only a few studies have explicitly addressed the specific motives underlying wom communication behavior \(527\).](#)
- x. Για έργα χωρίς συγγραφέα αλλά με επιμελητή/ες. Στην παραπομπή καταγράφεται το επίθετο του επιμελητή: [\(Duncan and Brooks-Gunn 156\).](#)
- xi. Αναφορά σε κεφάλαιο βιβλίου υπό επιμελητή. Στην παραπομπή καταγράφεται το επίθετο του συγγραφέα του κεφαλαίου: [\(Paoletti 276\).](#) Η αναφορά του έργου στον κατάλογο των Βιβλιογραφικών αναφορών είναι ως εξής: [Paoletti, Marion. «Γυναίκες και πολιτικά κόμματα.» *Γυναίκες, φύλο, κοινωνίες: Τι γνωρίζουμε σήμερα*, επιμέλεια Margaret Maruani, Μεταίχμιο, 2006, σελ. 413-423.](#)
- xii. Αν η πηγή δεν έχει σελιδαρίθμηση (π.χ. ιστοσελίδα) στην παραπομπή εντός παρένθεσης καταγράφεται μόνο το επίθετο του συγγραφέα ή το όνομα του συλλογικού οργάνου: [\(The University of Nottingham\).](#)

2.2 Κατάλογος Βιβλιογραφικών Αναφορών (Works Cited)

Ο σκοπός του καταλόγου των Βιβλιογραφικών Αναφορών είναι να επιτρέψουν στον αναγνώστη να βρει τα πλήρη στοιχεία των παραπομπών εντός κειμένου ώστε να εντοπίσει τα αναφερόμενα έργα. Για αυτό το λόγο οι εγγραφές της πρέπει να πλήρεις και ακριβείς. Κάθε εγγραφή γενικά αποτελείται από 3 τμήματα: το όνομα του συγγραφέα, τον τίτλο και τις πληροφορίες δημοσίευσης του έργου ενώ κάθε τμήμα τελειώνει με τελεία.

Βασικοί κανόνες για τη μορφή των εγγραφών

- i. Ο κατάλογος των Βιβλιογραφικών Παραπομπών ξεκινά σε ξεχωριστή σελίδα στο τέλος της εργασίας που φέρει τον τίτλο «Βιβλιογραφικές Αναφορές».
- ii. Κάθε γραμμή μιας εγγραφής (εκτός από την πρώτη) ξεκινά από εσοχή πέντε διαστημάτων (1/2 ίντσα): [Paoletti, Marion. «Γυναίκες και Πολιτικά Κόμματα.» *Γυναίκες, φύλο, κοινωνίες: Τι γνωρίζουμε σήμερα*, επιμέλεια Margaret Maruani. Μεταίχμιο, 2006, σελ. 413-423.](#)
- iii. Όλες οι εγγραφές ταξιθετούνται αλφαβητικά με το επίθετο του συγγραφέα (ή του επιμελητή) ή με την πρώτη λέξη του τίτλου (για έργα χωρίς συγγραφέα) χωρίς να υπολογίζονται τα άρθρα.
- iv. Ένας τίτλος κλείνεται σε εισαγωγικά αν αναφέρεται σε πηγή που είναι τμήμα μεγαλύτερης ενότητας, π.χ. άρθρο περιοδικού, διήγημα, κεφάλαιο βιβλίου, επεισόδιο τηλεοπτικής σειράς, blog posting. Αντίθετα οι τίτλοι βιβλίων και περιοδικών γράφονται με πλάγια στοιχεία (αναφέρονται σε αυτοτελές και ανεξάρτητο έργο). Δείτε το παράδειγμα στο ii.
- v. Γράφονται με κεφαλαία όλα τα αρχικά γράμματα όλων των λέξεων των τίτλων εξαιρουμένων των άρθρων (εκτός αν η πρώτη λέξη του τίτλου ή του υπότιτλου είναι άρθρο): [Gone with the Wind.](#)
- vi. Τα ονόματα των συγγραφέων εμφανίζονται στην πλήρη μορφή δηλ. επίθετο, όνομα αρχικό ονόματος: [Βιτανζτάκης, Νίκος Β.](#) Δεν καταγράφονται αρχικά τίτλων ευγενείας ή αξιωματικών.
- vii. Τα ονόματα των ξένων συγγραφέων γράφονται με λατινικούς χαρακτήρες.
- viii. Αν η λίστα περιέχει περισσότερα έργα του ίδιου συγγραφέα, το όνομά του γράφεται ολόκληρο την πρώτη φορά και μετά αντικαθίσταται με τρεις παύλες: [Thery, Irene. *Le demariage*. Odile Jacob, 1993.](#)
[---. "La notion de division par sexe chez Marcel Mauss." *L'Annee sociologique*, vol. 53, no 1, pp. 33-54.](#)

- ix. Αν ένα έργο έχει γραφτεί από 2 συγγραφείς, το όνομα του πρώτου γράφεται με αντεστραμμένη σειρά και του δεύτερου με φυσική σειρά: Παπαλεξανδρή, Νάνσυ και Δημήτρης Μπουραντάς.
- x. Αν ένα έργο έχει 3 ή περισσότερους συγγραφείς αναφέρεται μόνο ο πρώτος και προστίθεται η ένδειξη κ.ά. (et al.).
- xi. Αν ένας οργανισμός είναι συγγραφέας και εκδότης ενός έργου, η εγγραφή ξεκινά με τον τίτλο του έργου ενώ ο οργανισμός εμφανίζεται μόνο ως εκδότης.
- xii. Δεν απαιτείται η καταγραφή του τόπου έκδοσης ενός βιβλίου.
- xiii. Δεν απαιτείται η καταγραφή του είδους της πηγής (π.χ. έντυπο, ιστοσελίδα, κ.λπ.).
- xiv. Σχετικά με τις ηλεκτρονικές και διαδικτυακές πηγές:
 - a. Ως ηλεκτρονικά δημοσιεύματα θεωρούνται οι ιστοσελίδες, μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, άρθρα περιοδικών σε ηλεκτρονική μορφή μέσω μιας βάσης δεδομένων, κ.ά. Επίσης διαδικτυακές πηγές που μπορεί να αποτελέσουν πηγή πληροφόρησης είναι και νομοθετικά και κυβερνητικά κείμενα, ιστοσελίδες, προσωπικές ιστοσελίδες, ιστολόγια, βίντεο.
 - b. Στις εγγραφές του καταλόγου Βιβλιογραφικών Αναφορών οι παρεχόμενες πληροφορίες ταυτοποίησης και εντοπισμού είναι παρόμοιες με αυτές των έντυπων πηγών αλλά πρέπει να παρέχεται και επιπλέον πληροφορία που να αποδεικνύει πως έχετε αποκτήσει πρόσβαση στο ηλεκτρονικό τεκμήριο. Αν είναι διαθέσιμο ένα μόνιμο ψηφιακό αναγνωριστικό ενός ψηφιακού τεκμηρίου (DOI) καταγράφεται ("doi:#####) αλλιώς καταγράφεται μια σταθερή διεύθυνση URL (χωρίς το πρόθεμα http:// ή https:// και εκτός αγκυλών).
 - c. Η ημερομηνία πρόσβασης σε ηλεκτρονική πηγή δεν είναι απαραίτητη αλλά συνίσταται να καταγράφεται ειδικά για σελίδες που αλλάζουν συχνά ή δεν έχουν εύκολα ανιχνεύσιμη ημερομηνία έκδοσης/ενημέρωσης.

2.3 Παραδείγματα αναφορών και βιβλιογραφίας με το MLA Style

2.3.1 Παραδείγματα για βιβλία και άλλα δημοσιεύματα

Γενική μορφή

[έντυπο] Επώνυμο, Όνομα Α., Όνομα Α. Επώνυμο, και Επώνυμο, Όνομα Α. *Τίτλος βιβλίου: Υπότιτλος*. Αριθμός έκδοσης, Όνομα εκδότη, έτος έκδοσης.

[ηλεκτρονικό] Επώνυμο, Όνομα Α., Όνομα Α. Επώνυμο, και Επώνυμο, Όνομα Α. *Τίτλος έργου: Υπότιτλος*. Όνομα εκδότη/διαθέτη, έτος δημοσίευσης, Όνομα ιστοσελίδας/πηγής, URL.

Είδος πηγής	Παραπομπή εντός κειμένου	Παρενθετική παραπομπή	Εγγραφή βιβλιογραφικής αναφοράς
Βιβλίο (έντυπο) με 1 συγγραφέα	Axelrod (221)	(Axelrod 221)	Axelrod, Robert M. <i>Η εξέλιξη της Συνεργασίας</i> . Καστανιώτης, 2000.
Βιβλίο (έντυπο) με 2 συγγραφείς	Παπαλεξανδρή και Μπουραντάς (18)	(Παπαλεξανδρή και Μπουραντάς 18)	Παπαλεξανδρή, Νάνσυ και Δημήτρης Μπουραντάς. <i>Διοίκηση Ανθρωπίνων Πόρων</i> . Μπένος, 2003.
Βιβλίο (έντυπο) με 3 ή περισσότερους συγγραφείς	Davenport, Schwartz and Elliott (157)	(Davenport, Schwartz and Elliott 157)	Davenport, Noa Z., et al. <i>Mobbing, Emotional Abuse in the American Workplace</i> . Civil Society Publishing, 1995.
Βιβλίο (έντυπο) με συγγραφέα συλλογικό όργανο	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (28)	(Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο 28)	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. <i>Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση</i> . ΕΑΠ, 1998.
Βιβλίο (έντυπο) με επιμελητή/τές	Duncan and Brooks-Gunn (428)	(Duncan and Brooks-Gunn, 428)	Duncan, G.J. and J. Brooks-Gunn, Editors. <i>Consequences of growing up poor</i> . Russell Sage Foundation, 1997.
Βιβλίο (έντυπο) χωρίς συγγραφέα ή επιμελητή	<i>Αίγυπτος: Οι θησαυροί (188)</i>	<i>(Αίγυπτος: Οι θησαυροί 188)</i>	<i>Αίγυπτος: Οι θησαυροί</i> . National Geographic, 2010.
Κεφάλαιο βιβλίου (έντυπο)	Paoletti (413)	(Paoletti 413)	Paoletti, Marion. «Γυναίκες και πολιτικά κόμματα.» <i>Γυναίκες, φύλο, κοινωνίες: Τι γνωρίζουμε σήμερα</i> . Επιμέλεια Margaret Maruani. Μεταίχμιο, 2006, σ. 413-423.

Νεώτερη έκδοση βιβλίου (έντυπου)	Kotler (302)	(Kotler 302)	Kottler, Philip. <i>Μάρκετινγκ μάνατζμεντ</i> . 12 ^η έκδ., Κλειδάριθμος, 2006.
Ανακοίνωση (ομιλία) σε συνέδριο (δημοσιευμένα πρακτικά)	Κλωνάρη, Κακάλη και Σπυροπούλου (256)	(Κλωνάρη, Κακάλη και Σπυροπούλου 256)	Κλωνάρη, Ιωάννα, Κωνσταντία Κακάλη και Κορίνα Σπυροπούλου. «Η θεματική ευρετηρίαση στη Βιβλιοθήκη 2.0: η συνάντηση του παραδοσιακού με το νέο». <i>Επιστημονικές κοινότητες και βιβλιοθήκες στον κόσμο της κοινωνικής δικτύωσης και συνέργειας : πρακτικά 19^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών</i> . Επιμέλεια Κωνσταντίνα Κακάλη, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2010, σ. 255-271.
Πολύτομο έργο	Σκαρίμπας (2: 36)	(Σκαρίμπας 2:36)	Σκαρίμπας, Ιωάννης. <i>Το 1821 και η αλήθεια</i> . Κάκτος, 1995. 2 τ.
Δευτερογενής Αναφορά	Torres (αναφέρεται στο Dessler 125)	(Torres όπως αναφέρεται στο Dessler 125)	Dessler, Gary. <i>Διοίκηση ανθρώπινου δυναμικού</i> . 2 ^η έκδ., Κριτική, 2015.
Διδακτορική διατριβή (έντυπη, αδημοσίευτη)	Καζολέα-Ταβουλάρη (143)	(Καζολέα-Ταβουλάρη, 143)	Καζολέα-Ταβουλάρη, Παναγιώτα. «Η ιστορία της ψυχολογίας στην Ελλάδα: 1830-1987.» Διδακτορική διατριβή. Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2001.
Διπλωματική εργασία (έντυπη)	Κωλέτση (83)	(Κωλέτση 83)	Κωλέτση, Αμαλία. « <i>Η θεωρία παιγνίων και οι εφαρμογές της</i> .» Διπλωματική εργασία. ΤΕΙ Ηπείρου, 2017.
Λήμμα από εγκυκλοπαίδεια ή Λεξικό με συγγραφέα (έντυπα)	Κάντζος (93)	(Κάντζος 93)	Κάντζος, Κωνσταντίνος. «Credit reference.» <i>Αγγλοελληνικό και ελληνοαγγλικό Λεξικό Λογιστικής</i> . Σταμούλης, 2001.
Λήμμα από εγκυκλοπαίδεια ή Λεξικό (έντυπα)	«Φερεκκύδης ο Σύριος» (269)	(«Φερεκκύδης ο Σύριος» 269)	<i>Φερεκκύδης ο Σύριος</i> . Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό, Εκδοτική Αθηνών, 1991. τ. 9β, σ. 269.
Βιβλίο (ηλεκτρονικό) με 1 συγγραφέα	Κοράκης (2015)	(Κοράκης, 2015)	Κοράκης, Γεώργιος. <i>Δασική βοτανική</i> . Αποθετήριο Κάλλιπος, 2015, https://repository.kallipos.gr
Διδακτορική διατριβή (ηλεκτρονική πηγή)	Τήκος (268)	(Τήκος 268)	Τήκος, Ευστάθιος. «Η οργάνωση, η φύση και η λειτουργία του συνδικαλιστικού φαινομένου στα σώματα ασφαλείας.» Διδακτορική διατριβή. Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2008. <i>Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών</i> , https://www.didaktorika.gr/eadd/
Διπλωματική εργασία (ηλεκτρονική πηγή)	Καραλή (83)	(Καραλή 83)	Καραλή, Ευτυχία. «Η μετάβαση από το Ε.Γ.Α.Σ. στα Ε.Λ.Π.» Διπλωματική εργασία. ΤΕΙ Ηπείρου, 2017. <i>Ιδρυματικό Αποθετήριο ΤΕΙ Ηπείρου</i> , http://apothetirio.teiep.gr/xmlui/handle/123456789/7252

Λήμμα από ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια ή λεξικό με συγγραφέα		(Chapman)	Chapman, Clark R. "Dwarf planet." <i>Encyclopaedia Britannica online</i> , 2019. Encyclopaedia Britannica
Κυβερνητικό Δημοσίευμα ή οργανισμός (έντυπο)	Υπουργείο Πολιτισμού (38)	(Υπουργείο Πολιτισμού 38)	Υπουργείο Πολιτισμού. Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων. <i>Η Οθωμανική αρχιτεκτονική στην Ελλάδα</i> . Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων, 2008.
Κυβερνητικό Δημοσίευμα ή οργανισμός (ηλεκτρονικό)		(Οδηγός ορθής πρακτικής 45)	<i>Οδηγός ορθής πρακτικής για τις μονάδες τροφίμων οικοτεχνικής παρασκευής</i> . ΕΦΕΤ, 2017, http://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/OIKOTEXNIA/odhgos_oikotexnias20061f
Δημοσίευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ηλεκτρονική)		(European Union)	European Union. <i>The EU in 2018: general report on the activities of the European Union</i> . EU, 2018, http://publications.europa.eu/webpub/com/general-report-2018/en/
Οπτικοακουστικό Υλικό (ταινία)		(Malick)	<i>The Thin Red Line</i> . Directed by Terence Malick, produced by Robert Michael Geisler, 1998, Motion picture. Fox 2000 Pictures.
Οπτικοακουστικό Υλικό (π.χ. έργο τέχνης)		(Degas) (Degas) (Degas) (Degas 105)	Degas, Edgar. <i>The Dance Class</i> . 1874, Metropolitan Museum of Art, New York. Degas, Edgar. <i>The Dance Class</i> . 1874. <i>The Met</i> , www.metmuseum.org/art/collection/search/438817 . Degas, Hilaire-Germain-Edgar. <i>The Dance Class</i> . 1874. ArtStor, library.artstor.org. Degas, Edgar. <i>The Dance Class</i> . 1875-1876. <i>Impressionism: A Centenary Exhibition, the Metropolitan Museum of Art, December 12, 1974-February 10, 1975</i> , edited by Anne Dayez, Michel Hoog, and Charles S. Moffett, [Metropolitan Museum of Art], 1974, p. 105.
Σημείωση 1: Στα παραπάνω παραδείγματα υπάρχουν 4 διαφορετικές μορφές πρόσβασης στο έργο τέχνης του Degas, δηλ. η πρώτη αν το δούμε άμεσα στο μουσείο, η δεύτερη αν το δούμε στην ιστοσελίδα μουσείου, η τρίτη να το δούμε μέσω βάσης δεδομένων και η τέταρτη αν έχουμε χρησιμοποιήσει την εικόνα ενός έντυπου βιβλίου. Το παράδειγμα αντλήθηκε από την σελίδα https://libguides.williams.edu/citing/mla#s-lg-box-11669372			
Σημείωση 2: Δείτε αναλυτικά παραδείγματα για την αναγραφή οπτικοακουστικού υλικού στις ιστοσελίδες https://libguides.murdoch.edu.au/mla/all και https://www.library.mun.ca/media/MUNLibrary/pdf/MLAStyleQuickGuide8thed.pdf			
Φύλλα Εφημερίδας της Κυβέρνησης (ΦΕΚ)		(N. 4389/2016)	N. 4389/2016 (ΦΕΚ 94/Α/27-5-2016). Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις. Εθνικό Τυπογραφείο.

Σημείωση: Αν ένα έργο δεν έχει συγγραφέα η αναγραφή γίνεται υπό τον τίτλο του έργου. Αν το έργο έχει δημιουργεί από συλλογικό όργανο (οργανισμό, κρατική υπηρεσία, κ.λπ.) τότε αυτό θεωρείται συγγραφέας. Εξαιρέση υπάρχει όταν το συλλογικό όργανο είναι και εκδότης του έργου οπότε αναφέρεται μόνο σε αυτό το σημείο. Βλ. παραπάνω ΕΦΕΤ.			

2.3.2 Παραδείγματα για άρθρα (επιστημονικών, εκλαϊκευμένων περιοδικών και εφημερίδων) και άλλες διαδικτυακές πηγές Γενική μορφή

[έντυπο] Επώνυμο, Όνομα Α., Όνομα Α. Επώνυμο, και Όνομα Α. Επώνυμο. «Τίτλος άρθρου: Υπότιτλος». *Τίτλος περιοδικού*, τόμ. Αριθμός τόμου, Τεύχ. Αριθμός τεύχους, Έτος έκδοσης, σ. αρχική–τελική σελίδα άρθρου.

[ηλεκτρονικό] Επώνυμο, Όνομα Α., Όνομα Α. Επώνυμο, και Όνομα Α. Επώνυμο. «Τίτλος άρθρου: Υπότιτλος». *Τίτλος περιοδικού*, τόμ. Αριθμός τόμου, Τεύχ. Αριθμός τεύχους, Έτος έκδοσης, pp. σελίδες αρχική–τελική σελίδα άρθρου. *Όνομα βάσης δεδομένων*, doi: αριθμός DOI

Είδος πηγής	1 ^η παραπομπή (εντός κειμένου)	1 ^η παραπομπή (παρενθετική)	Εγγραφή βιβλιογραφικής αναφοράς
Άρθρο επιστημονικού περιοδικού (έντυπο) με 1 συγγραφέα	Friedman (3)	(Friedman 3)	Friedman, James W. "A non-cooperative equilibrium for supergames." <i>Review of Economic Studies</i> , vol. 38, 1971, pp. 1-12.
Άρθρο επιστημονικού περιοδικού (έντυπο) με 2 συγγραφείς	Defee and Fugate (187)	(Defee and Fugate 187)	Defee, Clifford C. and Brian S. Fugate. "Changing perspective of capabilities in the dynamic supply chain area." <i>The International Journal of Logistics Management</i> , vol. 21, no. 2, 2010, pp. 180-206.
Άρθρο επιστημονικού περιοδικού (έντυπο) με 3 ή περισσότερους συγγραφείς	Aitken and others (69)	(Aitken et al. 69)	Aitken, James, et al. "Understanding implementing and exploiting agility and leanness." <i>International Journal of Logistics</i> , vol. 5, no. 1, 2002, pp. 59-74.
Άρθρο επιστημονικού περιοδικού (ηλεκτρονικό) με 1 συγγραφέα με doi	Tumbleson (227)	(Tumbleson 227)	Tumbleson, Beth E. "Collaborating in research: Embedded librarianship in the learning management system." <i>The Reference Librarian</i> , vol. 57, no. 3, 2016, pp. 224-234. <i>Taylor and Francis online</i> , doi: 10.1080/02763877.2015.1134376

Σημείωση: αν το άρθρο έχει ανασυρθεί από βάση δεδομένων καταχωρείται και το όνομα της βάσης			
Άρθρο επιστημονικού περιοδικού (ηλεκτρονικό) με 1 συγγραφέα χωρίς doi	Tkalenko (93)	(Tkalenko 93)	Tkalenko, Svitlana. "Financial security of the state in terms of globalization processes escalation." <i>International Economic Policy</i> , vol. 1, no. 18, 2013, pp. 78-93. https://doaj.org/article/1f1115b06d7c4626912fa45059bacd58 .
Άρθρο εκλαϊκευμένου περιοδικού (έντυπου)	Lyons (14)	(Lyons 14)	Lyons, Daniel. "Selling to the world." <i>Newsweek</i> , 13 Dec. 2010, pp. 14-15.
Άρθρο εφημερίδας με 1 συγγραφέα (ηλεκτρονικής)	Lawrence		Lawrence, Felicity. "Opinion: The supermarket food gamble may be up." <i>The Guardian</i> , 20 Feb. 2017, https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/feb/20/supermarket-food-gamble-brexite-clim-migrant .
Σημείωση: αν δεν υπάρχει σελιδαρίθμηση είναι προτιμότερο να μην χρησιμοποιήσετε παρενθετική παραπομπή αλλά να αναφέρεται το συγγραφέα μέσα στο κείμενο.			
Άρθρο εφημερίδας με 1 συγγραφέα (έντυπη)	Τσελίκος (8)	(Τσελίκος 8)	Τσελίκος, Άρης. «Ήχοι αρχαίων: Εκπαιδευτική δράση στο Μουσείο της Νικόπολης.» <i>Τοπική Φωνή</i> , 31 Οκτ. 2018, σ. 8
Σημείωση: Οι συντομογραφίες των ονομάτων των μηνών είναι ως ακολούθως: January=Jan., February=Feb., March=Mar., April=Apr., June=June, July=July, August=Aug., September=Sept., October=Oct., November=Nov., December= Dec.			
Τεκμήρια σε ιστοσελίδα με συγγραφέα συλλογικό όργανο	The University of Nottingham	(The University of Nottingham)	"Annual Statement on Research Integrity to the Council." <i>The University of Nottingham</i> , 2016, http://www.nottingham.ac.uk/research/resources/documents/2015-16-uon-annual-statement-on-research-integrity-to-the-council.pdf
Σημείωση: αν ο εκδότης/διαθέτης του τεκμηρίου είναι ίδιος με το όνομα της ιστοσελίδας αναφέρεται μια φορά μόνο ως εκδότης/διαθέτης.			
Τεκμήριο σε ιστοσελίδα με συγγραφική υπευθυνότητα (φυσικό πρόσωπο)	Stanley	(Stanley)	Stanley, Matthew. "Curving the Universe." <i>Aeon</i> , 23 May 2019, https://aeon.co/essays/einstein-v-newton-final-battle-during-a-total-eclipse . Accessed 12 June 2019.
Blog posting	Σαραντάκος	(Σαραντάκος)	Σαραντάκος, Νίκος. «Τραγούδια του σαλονιού (διήγημα του Δημήτρη Πετσετίδη).» <i>Οι λέξεις έχουν τη δική τους ιστορία</i> , 19 Φεβ. 2017, https://sarantakos.wordpress.com/2017/02/19/petsetidis/ . Πρόσβαση στις 12 Ιουνίου 2019.
Ροή βίντεο (YouTube, Vimeo, etc.)	..."What would happen..."		"What would happen if you didn't sleep?" <i>YouTube</i> , uploaded by Claudia Aguirre, 12 Nov. 2015, https://www.youtube.com/watch?v=dqONk48I5vY . Πρόσβαση στις 12 Ιουνίου 2019.
Σημείωση: αν δεν υπάρχει συγγραφική υπευθυνότητα στην εντός κειμένου παραπομπή καταγράφεται ο τίτλος ή αν είναι μακροσκελής μέρος του τίτλου.			

3. THE CHICAGO MANUAL OF STYLE (CMS)

3.1 Υποσημειώσεις και Βιβλιογραφία (Notes/Bibliography system)

Σε αυτό το σύστημα όταν αναφέρεστε άμεσα ή έμμεσα σε μια πηγή εισάγεται έναν **αριθμητικό εκθέτη** ⁽¹⁾ στο τέλος μιας πρότασης ή φράσης που οδηγεί τον αναγνώστη σε μια **υποσημείωση** (note) που βρίσκεται στο κάτω μέρος της σελίδας (footnote) ή στο τέλος του κεφαλαίου ή της εργασίας (endnote) και περιέχει την πλήρη αναφορά της πηγής. Η λίστα όλων των πηγών που έχουν αναφερθεί σε υποσημειώσεις βρίσκεται στη **βιβλιογραφία (bibliography)** στο τέλος της εργασίας. Αυτή η μορφή επιτρέπει στον αναγνώστη να διαβάσει την πλήρη εγγραφή της αναφοράς χωρίς να μετακινηθεί στο τέλος της εργασίας.

Παράδειγμα από το βιβλίο «Η εδαφική ολοκλήρωση της Ελλάδας (1830-1947) της Λένας Διβάνη (σ. 68-69):

...Το κριτήριο εισόδου στο ολιγαρχικό αυτό κλαμπ, που ονομάστηκε Ευρωπαϊκή Συμφωνία (European Concert), ήταν φυσικά η δύναμη.⁸⁵ Στόχος κοινός: η κλειστή και αποκλειστική διαχείριση των διεθνών κρίσεων. Η Γαλλία ήταν επίσης σε δυσκολότερη θέση λόγω της πρόσφατης ήττας και της συνεπακόλουθης διπλωματικής απομόνωσής της. Οι αναμφισβήτητοι πρώτοι ήταν οι Άγγλοι⁸⁶ με σημεία υπεροχής το δυναμικό ναυτικό τους, τη διεθνή εμπορική τους δραστηριότητα και τις αποικίες,...

85 R. Langhorne, "Establishing international organization: The Concert and the League", *Diplomacy and Statecraft*, 1, no. 1 (1990): 1-18.

86 C.K. Webster (επιμ.), *British diplomacy 1813-1815: Selected documents dealing with the reconstruction of Europe*, (Λονδίνο, 1921).

Οι παραπάνω υποσημειώσεις θα εμφανιστούν στη βιβλιογραφία στο τέλος της εργασίας ως εξής:

Langhorne, R., "Establishing international organization: The Concert and the League", *Diplomacy and Statecraft*, 1, no. 1 (1990): 1-18.

Webster, C.K (επιμ.), *British diplomacy 1813-1815: Selected documents dealing with the reconstruction of Europe* (Λονδίνο, 1921).

Βασικοί κανόνες για τις Υποσημειώσεις

- i. Μια υποσημείωση περιέχει το όνομα του συγγραφέα, τον τίτλο του δημοσιεύματος και τις πληροφορίες έκδοσης.
- ii. Τα ονόματα των συγγραφέων γράφονται με φυσική σειρά δηλ. όνομα επίθετο π.χ. Γιάννης Θεοφιλάτος. Για έργα με 1, 2 ή 3 συγγραφείς καταγράφονται όλα τα ονόματά τους. Για 4 έως 10 συγγραφείς στην σημείωση καταγράφεται μόνο ο πρώτος με «κ.ά.» (et al.): Gilbert A. Churchill et al., *Sales Force Management* (Boston: Irwin McGraw-Hill, 2000), 1987. [υποσημείωση], Churchill, Gilbert A., Neil M. Ford, Orville C. Walker, Mark W. Johnston, and John F. Tanner. *Sales Force Management*. Boston: Irwin McGraw-Hill, 2000. [η εγγραφή της βιβλιογραφίας για το ίδιο έργο].
- iii. **Οι τίτλοι των βιβλίων και των περιοδικών γράφονται με πλάγια στοιχεία** : *Journal of Accounting*.
- iv. **Οι τίτλοι άρθρων περιοδικών ή κεφαλαίων βιβλίων περιέχονται σε εισαγωγικά**: «Σουλιώτες: Βοσκοί και άρπαγες» [άρθρο στο περιοδικό *Τα Ιστορικά*].
- v. Τα διαφορετικά τμήματα της υποσημείωσης χωρίζονται με κόμμα.
- vi. Οι πληροφορίες δημοσίευσης (τόπος, όνομα εκδότη, χρονολογία) εμφανίζονται μέσα σε παρένθεση.
- vii. Γράψτε σε συντομογραφίες τον επιμελητή (επιμ. ή ed.), τον μεταφραστή (μτφ. ή trans.), τον τόμο

περιοδικού (τόμ. ή vol.), τον αριθμό τεύχους (τεύχ. ή no.), την έκδοση (έκδ. ή ed.).

viii. Συντομευμένες υποσημειώσεις:

- a. αν θέλετε να αναφέρεται ξανά μια πηγή σε άλλο σημείο της εργασίας αυτή καταγράφεται συντομευμένη και περιέχει το επίθετο του συγγραφέα, τον συντομευμένο τίτλο της πηγής και τον αριθμό της σελίδας από όπου ανασύρατε την αναφορά:

¹²⁷ Χ. Παπασωτηρίου, *Ο αγώνας για την ελληνική ανεξαρτησία, πολιτική και στρατηγική των Ελλήνων της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, 1821-1832*, (Σιδέρης: Αθήνα, 1996), 140-235.

¹⁵¹ Χ. Παπασωτηρίου, *Ο αγώνας για την ελληνική ανεξαρτησία...*, 242.

- b. αν η ίδια υποσημείωση αναφέρεται για δεύτερη φορά αμέσως μετά την πρώτη (στη ίδια σελίδα της εργασίας) τότε χρησιμοποιείται το ό.π. (ibid.)¹¹ (όπως προηγούμενως):

¹²⁷ Χ. Παπασωτηρίου, *Ο αγώνας για την ελληνική ανεξαρτησία, πολιτική και στρατηγική των Ελλήνων της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, 1821-1832*, (Αθήνα: Σιδέρης, 1996), 140-235.

¹²⁸ Χ. Παπασωτηρίου, *ό.π.*, σελ. 242.

Βασικοί κανόνες για τη σύνταξη της βιβλιογραφίας

Η βιβλιογραφία βρίσκεται στο τέλος της εργασίας, σε ξεχωριστή σελίδα με τίτλο «Βιβλιογραφία» (Bibliography) και περιέχει όλες τις πηγές που χρησιμοποιήθηκαν από το συγγραφέα είτε αναφέρθηκαν σε υποσημείωση είτε όχι. Οι εγγραφές καταχωρούνται αλφαβητικά με το επίθετο του συγγραφέα ενώ το έτος δημοσίευσης αναφέρεται στο τέλος της εγγραφής.

- i. Κάθε γραμμή μιας εγγραφής (εκτός από την πρώτη) ξεκινά από εσοχή πέντε διαστημάτων (1/2 ίντσα):
Paoletti, Marion. «Γυναίκες και Πολιτικά Κόμματα.» Στο *Γυναίκες, φύλο, κοινωνίες: Τι γνωρίζουμε σήμερα*, επιμ. Margaret Maruani, 413-423. Αθήνα: Μεταίχμιο, 2006.
- ii. Κάθε εγγραφή ξεκινά με το επίθετο του συγγραφέα ενώ το όνομα (ολόκληρο) ακολουθεί μετά από κόμμα (,): Παπασωτηρίου, Χαράλαμπος.
- iii. Χρησιμοποιείτε το «και» και όχι το «&» (ampersand) για να συνδέσετε τα ονόματα των συγγραφέων:
Churchill, Gilbert A., Neil M. Ford, Orville C. Walker, Mark W. Johnston, and John F. Tanner.
- iv. 2 ή 3 συγγραφείς καταγράφονται όλοι.
- v. 4 έως 10 συγγραφείς καταγράφονται όλοι στη βιβλιογραφία αλλά μόνο ο πρώτος με «κ.ά.» (et al.) στις σημειώσεις εντός κειμένου.
- vi. Οι πληροφορίες έκδοσης εμφανίζονται μέσα σε παρενθέσεις: (Αθήνα: Σιδέρης, 1996)
- vii. Αναφέρονται ολόκληρες οι λέξεις «επιμέλεια» «μετάφραση» (edited by, translated by):
Thoreau, Henry David. "Walking." In *The Making of the American Essay*, edited by John D'Agata, 167–95. Minneapolis: Graywolf Press, 2016.
- viii. Οι εγγραφές της βιβλιογραφίας εμφανίζονται σε πλήρη αλφαβητική σειρά π.χ. η εγγραφή για "Fernandez, Angelines" προηγείται της εγγραφής "Fernan Gomez, Fernando" γιατί το d προηγείται του g.
- ix. Αν δεν υπάρχει συγγραφέας χρησιμοποιείται ο τίτλος του έργου ως στοιχείο ταξινόμησης. Στην ταξινόμηση δεν λαμβάνεται υπόψη το αρχικό άρθρο αν υπάρχει.

¹¹ Ibid είναι η συντομογραφία της λατινικής λέξης ibidem που σημαίνει «στο ίδιο σημείο»

3.2 Συγγραφέας και Χρονολογία (Author/Date system)

Σε αυτό το σύστημα (**παρενθετικό**) όταν αναφέρεστε άμεσα ή έμμεσα σε μια πηγή, η παραπομπή καταγράφεται εντός παρένθεσης στο σημείο της αναφοράς. Η παρένθεση περιέχει το επίθετο του συγγραφέα, την χρονολογία έκδοσης του έργου και τη σελίδα του αποσπάσματος αν χρειάζεται:

....If a man were to disregard notions of deservingness, he would “act as if he lives in a jungle with all the attendant psychological consequences” (Lerner 1977, 6).

Στο τέλος της εργασίας και σε ξεχωριστή σελίδα υπάρχει ο κατάλογος των Βιβλιογραφικών Αναφορών που περιέχει σε αλφαβητική σειρά όλες τις παραπομπές που έχουν καταχωρηθεί με παρενθετική μορφή μέσα στην εργασία. Αυτός ο κατάλογος είναι δυνατό να περιέχει και έργα που δεν έχουν αναφερθεί μέσα στην εργασία αλλά έχετε συμβουλευτεί για την εκπόνησή της.

Βασικοί κανόνες για τις παραπομπές:

- i. Κάθε αναφορά αποτελείται από το επίθετο συγγραφέα/ων και το έτος έκδοσης/δημοσίευσης και μπορεί να έχει 2 μορφές:
 - a. Συγγραφέας/φείς (έτος έκδοσης σε παρένθεση): ...**υπάρχει αλληλεξάρτηση μεταξύ των μερών για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά και είναι ανοιχτά προς το περιβάλλον, αλλά και μεταξύ τους** (Miller 2006).
 - b. Συγγραφέας/φείς και έτος έκδοσης σε παρένθεση: ...**O Williams (1993) θεωρεί ότι η κουλτούρα, προκειμένου να μετρηθεί...**
- ii. Συνεχόμενες παραπομπές.
 - a. Αν υπάρχουν περισσότερες παραπομπές καταγράφονται με χρονολογική σειρά ξεκινώντας από την παλαιότερη. Οι ξενόγλωσσες αναφορές χωρίζονται με ερωτηματικό (;) και οι ελληνόγλωσσες με άνω τελεία ('): ...**ένα φαινόμενο που περιγράφηκε ως «γυάλινη οροφή» (glass ceiling)** (Davidson and Cooper 1992; Adler 1993; Petraki-Kottis 1996).
...**στα προϊόντα της εργασίας τους** (Θεοτοκάς 1999α 79· Σακελλαρόπουλος 2000, 128).
 - b. Αν υπάρχουν 2 παραπομπές στον ίδιο συγγραφέα, δεν επαναλαμβάνεται το επίθετο του συγγραφέα: (Διαμαντόπουλος 2002, 2013).
- iii. Αν δεν υπάρχει συγγραφέας καταγράφεται ο τίτλος και αν αυτός είναι μακροσκελής (πάνω από 5 λέξεις) χρησιμοποιείται μια σύντομη μορφή του (εξαιρούνται άρθρα): (**Γυναίκες, φύλο, κοινωνίες** 2006) [ο τίτλος του βιβλίου είναι «Γυναίκες, φύλο, κοινωνίες: τι γνωρίζουμε σήμερα»]. Ο τίτλος είναι με πλάγια στοιχεία ή εντός εισαγωγικών ανάλογα με το είδος του τεκμηρίου.
- iv. Αν υπάρχουν 2 ή 3 συγγραφείς αναφέρονται και 2 επίθετα χωρισμένα με κόμμα και τη λέξη «και»: (Smith, Lee, and Alvarez 2016).
- v. Αν υπάρχουν 4 ή περισσότεροι συγγραφείς καταγράφεται μόνο ο πρώτος και η ένδειξη κ.ά. (et al.): (Davenport et al. 2009), (Μακρής κ.ά. 1990).
- vi. Συγγραφείς με το ίδιο επίθετο: Οι παραπομπές διαφοροποιούνται με την προσθήκη του αρχικού του μικρού ονόματος: (Μ. Αντωνίου 2015) και (Ε. Αντωνίου 2001)
- vii. Πηγή χωρίς ημερομηνία έκδοσης. Σε αυτή την περίπτωση χρησιμοποιείται η συντομογραφία n.d. (no date=χωρίς ημερομηνία): ...**Προγενέστερη έρευνα** (Adams, n.d.) **έχει δείξει πως...**
- viii. Αν ο ίδιος συγγραφέας έχει πολλά δημοσιεύματα με την ίδια χρονολογία έκδοσης αυτά καταχωρούνται με αλφαβητική σειρά (στον κατάλογο των βιβλιογραφικών αναφορών) με τον τίτλο και διακρίνονται με α, β, γ,... : (Δημητρίου 2015α), (Δημητρίου 2015β).
- ix. Αν αναφέρεται και συγκεκριμένες σελίδες από όπου ανασύρατε το απόσπασμα, αυτές καταχωρούνται μετά από κόμμα (,): (Δημητρίου 2015β, 21-23).

Βασικοί κανόνες για τη σύνταξη εγγραφών στον κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών

Ο κατάλογος βρίσκεται στο τέλος της εργασίας, σε ξεχωριστή σελίδα με τίτλο «Βιβλιογραφικές Αναφορές» (References/Reference List) και περιέχει όλες τις πηγές που χρησιμοποιήθηκαν από το συγγραφέα και είτε αναφέρθηκαν σε υποσημείωση είτε όχι. Οι εγγραφές καταχωρούνται αλφαβητικά με το επίθετο του συγγραφέα ενώ ακολουθεί το έτος δημοσίευσης μετά από τελεία (.). Σε μεγάλο βαθμό οι αναγραφές της βιβλιογραφίας μοιάζουν με αυτές του στυλ APA.

- i. Αν δεν υπάρχει συγγραφέας αλλά υπάρχει επιμελητής, μεταφραστής κ.λπ. καταγράφεται αυτός στη θέση του συγγραφέα με την αντίστοιχη ένδειξη: [Duncan, Greg J. and Jean Brooks-Gunn, eds. 1997. *Consequences of growing up poor*. New York, NY: Russell Sage Foundation.](#)
- ii. Αν η συγγραφική υπευθυνότητα ανήκει σε συλλογικό όργανο αυτό εμφανίζεται στη θέση του συγγραφέα: [ΕΑΠ \(Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο\). 1998. *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. Πάτρα: ΕΑΠ.](#)
[Σημείωση: στο παραπάνω παράδειγμα χρησιμοποιείται η συντομογραφία του οργανισμού και το πλήρες όνομα σε παρένθεση ώστε στις εντός κειμένου παραπομπές να χρησιμοποιείται η συντομογραφία ΕΑΠ για λόγους συντομίας]
- iii. Με πλάγια στοιχεία (italics) γράφονται οι τίτλοι βιβλίων και οι τίτλοι περιοδικών.
- iv. Αν υπάρχουν 2 ή περισσότερα έργα του ίδιου συγγραφέα δεν επαναλαμβάνεται το επίθετό του. Αν αυτά τα έργα έχουν δημοσιευτεί το ίδιο έτος διαφοροποιούνται με δείκτες:
[Dunlavy, Colleen. 2006a. "Social Conceptions of the Corporation: Insights from the History of Shareholder Voting Rights." *Washington and Lee Law Review* 63: 1347-88.](#)
[—. 2006b. "Why Did American Businesses Get So Big?" In *Major Problems in American Business History*, edited by Regina Blaszczyk and Philip Scranton, 257-63. New York: Houghton-Mifflin.](#)
- v. Κάθε εγγραφή ξεκινά με το επίθετο του συγγραφέα ενώ το όνομα (ολόκληρο) ακολουθεί μετά από κόμμα (,): [Παπασωτηρίου, Χαράλαμπος.](#)
- vi. Όλοι οι συγγραφείς ενός έργου καταγράφονται στην εγγραφή της βιβλιογραφίας ανεξαρτήτως του αριθμού τους. Χρησιμοποιείτε το «και» και όχι το «&» (ampersand) πριν από τον τελευταίο συγγραφέα: [Churchill, Gilbert A., Neil M. Ford, Orville C. Walker, Mark W. Johnston, and John F. Tanner.](#)
[Σημείωση: για 4 ως 10 συγγραφείς η εντός κειμένου παραπομπή καταγράφει μόνο τον πρώτο: [\(Churchill et al. 2000\)](#)]

3.3 Παραδείγματα αναφορών και βιβλιογραφίας με το CMS (Chicago Manual of Style) – Notes/Bibliography system

Είδος πηγής	Υποσημειώσεις και εγγραφές καταλόγου βιβλιογραφικών αναφορών
Έντυπο βιβλίο με 1 συγγραφέα	Υποσημείωση Robert Axelrod, <i>Η εξέλιξη της Συνεργασίας</i> (Αθήνα: Καστανιώτης, 2000), 25. Σύντομη υποσημείωση Axelrod, <i>Εξέλιξη</i>, 25. Βιβλιογραφία Axelrod, Robert M. <i>Η εξέλιξη της Συνεργασίας</i>. Αθήνα: Καστανιώτης, 2000.
Έντυπο βιβλίο με 2 ή 3 συγγραφείς	Υποσημείωση Νάνσυ Παπαλεξανδρή και Δημήτρης Μπουραντάς, <i>Διοίκηση Ανθρωπίνων Πόρων</i> (Αθήνα: Μπένος, 2003), 170. Σύντομη υποσημείωση Παπαλεξανδρή και Μπουραντάς, <i>Διοίκηση</i>, 170. Βιβλιογραφία Παπαλεξανδρή, Νάνσυ και Δημήτρης Μπουραντάς. <i>Διοίκηση Ανθρωπίνων Πόρων</i>. Αθήνα: Μπένος, 2003.
Σημείωση: αν υπάρχουν 3 συγγραφείς ο σύνδεσμος «και» “and” μπαίνει πριν το όνομα του τρίτου συγγραφέα.	
Έντυπο βιβλίο με 4 ή περισσότερους συγγραφείς	Υποσημείωση Gilbert A. Churchill et al., <i>Sales Force Management</i> (Boston: Irwin McGraw-Hill, 2000), 187. Σύντομη υποσημείωση Churchill et al., <i>Sales</i>, 187. Βιβλιογραφία Churchill, Gilbert A., Neil M. Ford, Orville C. Walker, Mark W. Johnston, and John F. Tanner. <i>Sales Force Management</i>. Boston: Irwin McGraw-Hill, 2000.
Σημείωση: στην υποσημείωση αναφέρεται μόνο ο πρώτος συγγραφέας ενώ στη Βιβλιογραφία αναφέρονται όλα τα ονόματα.	
Έντυπο βιβλίο με συγγραφέα συλλογικό όργανο	Υποσημείωση Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, <i>Βασικές Στατιστικές Σειρές της Κοινότητας</i> (Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1981), 55. Σύντομη υποσημείωση Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, <i>Βασικές Στατιστικές...</i>, 55.

	Βιβλιογραφία Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. <i>Βασικές Στατιστικές Σειρές της Κοινότητας</i>. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επιστήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1981.
Έντυπο βιβλίο με επιμελητή/ες	Υποσημείωση Greg J. Duncan and Jeanne Brooks-Gunn, eds., <i>Consequences of Growing up Poor</i> (New York: Russell Sage Foundation, 1997), 160. Σύντομη υποσημείωση Duncan and Brooks-Gunn, <i>Consequences</i>, 160. Βιβλιογραφία Duncan, Greg J. and Jeanne Brooks-Gunn, eds. <i>Consequences of Growing up Poor</i>. New York: Russell Sage Foundation, 1997.
Κεφάλαιο βιβλίου με επιμελητή/ες	Υποσημείωση Steve Bradley and Jeremy Smith, "The economics of secondary schooling," In <i>International Handbook on the Economics of Education</i>, ed. Geraint Johnes and Jill Johnes (Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2004), 451. Σύντομη υποσημείωση Brandley and Smith, "Economics", 451. Βιβλιογραφία Bradley, Steve and Jeremy Smith. "The economics of secondary schooling." In <i>International Handbook on the Economics of Education</i>, edited by Geraint Johnes and Jill Johnes. Cheltenham, UK: Edward Elgar, 2004.
Βιβλίο χωρίς συγγραφέα ή επιμελητή	Υποσημείωση <i>Hyper lexicon αγγλοελληνικό & ελληνοαγγλικό</i>, 9^η έκδ. (Αθήνα: Σταφυλίδης, 2009), 404. Σύντομη υποσημείωση <i>Hyper lexicon</i>, 404. Βιβλιογραφία <i>Hyper lexicon αγγλοελληνικό & ελληνοαγγλικό</i>. 9^η έκδ. Αθήνα: Σταφυλίδης, 2009.
Νεώτερη έκδοση βιβλίου	Υποσημείωση Philip Kottler, <i>Μάρκετινγκ Μάνατζμεντ</i>, 12^η έκδ. (Αθήνα: Κλειδάριθμος, 2006), 193. Σύντομη υποσημείωση Kottler, <i>Μάρκετινγκ</i>, 193. Βιβλιογραφία Kottler, Philip. <i>Μάρκετινγκ Μάνατζμεντ</i>. 12^η έκδ. Αθήνα: Κλειδάριθμος, 2006.

Ηλεκτρονικό βιβλίο	Υποσημείωση Γεώργιος Κοράκης, <i>Δασική Βοτανική</i> (Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2015), 193, http://hdl.handle.net/11419/742. Σύντομη υποσημείωση Κοράκης, <i>Δασική Βοτανική</i>, 193. Βιβλιογραφία Κοράκης, Γεώργιος. <i>Δασική Βοτανική</i>. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2015. http://hdl.handle.net/11419/742.
Σημείωση: αν δεν υπάρχει σελιδαρίθμηση στο ηλεκτρονικό βιβλίο αναφέρετε τίτλο τμήματος ή κεφαλαίου αλλιώς η πληροφορία παραλείπεται. Αν δεν υπάρχει URL μπορείτε να σημειώσετε το όνομα της βάσης δεδομένων π.χ. ProQuest Ebrary ή Kindle.	
Διατριβή, μεταπτυχιακή εργασία, πτυχιακή εργασία (έντυπα)	Υποσημείωση Ευστάθιος Τήκος, «<i>Η Οργάνωση, η Φύση και η Λειτουργία του Συνδικαλιστικού Φαινομένου στα Σώματα Ασφαλείας.</i>» (Διδακτορική διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2008), 55. Σύντομη υποσημείωση Τήκος, «<i>Η Οργάνωση, η Φύση...</i>», 55. Βιβλιογραφία Τήκος, Ευστάθιος. «<i>Η Οργάνωση, η Φύση και η Λειτουργία του Συνδικαλιστικού Φαινομένου στα Σώματα Ασφαλείας.</i>» Διδακτορική διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2008.
Διατριβή, μεταπτυχιακή εργασία, πτυχιακή εργασία (ηλεκτρονικές πηγές)	Υποσημείωση Ευστάθιος Τήκος, «<i>Η Οργάνωση, η Φύση και η Λειτουργία του Συνδικαλιστικού Φαινομένου στα Σώματα Ασφαλείας.</i>» (Διδακτορική διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2008), 55, doi 10.12681/eadd/22365. Σύντομη υποσημείωση Τήκος, «<i>Η Οργάνωση, η Φύση...</i>», 55. Βιβλιογραφία Τήκος, Ευστάθιος. «<i>Η Οργάνωση, η Φύση και η Λειτουργία του Συνδικαλιστικού Φαινομένου στα Σώματα Ασφαλείας.</i>» Διδακτορική διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2008. doi 10.12681/eadd/22365.
Πίνακες, Διαγράμματα, Εικόνες	Σημείωση: <i>Η αρίθμηση των πινάκων κ.λπ. γίνεται με αραβικούς αριθμούς και αναφέρονται στη ροή του κειμένου με αυτούς π.χ. ...όπως φαίνεται στον Πίνακα 1¹⁵...</i> Υποσημείωση 15. George Cavanaugh, "The Ethics of Organizational Politics." <i>Academy of Management Journal</i>, 6 (1981), 363-374. Σύντομη υποσημείωση 15. Cavanaugh, 363-374, πίνακας 1. Βιβλιογραφία Cavanaugh, George, "The Ethics of Organizational Politics." <i>Academy of Management Journal</i>, 6 (1981).

	Σημείωση: οι πληροφορίες για την πηγή τοποθετούνται κάτω από τον πίνακα/διάγραμμα, κ.λπ. ή σε Υποσημείωση. Σημείωση: Στη Βιβλιογραφία ακολουθούμε τους κανόνες αναγραφής ανάλογα με το είδος του τεκμηρίου από όπου προέρχεται ο πίνακας/διάγραμμα κ.λπ.
Άρθρο έντυπου περιοδικού (1 συγγραφέας)	Υποσημείωση Απόστολος Λακασάς, «Αξιολόγηση: η Αχίλλειος Πτέρνα των ΑΕΙ,» <i>Οικονομική Επιθεώρηση</i> 76, αρ. 861 (2009): 62. Σύντομη υποσημείωση Λακασάς, «Αξιολόγηση» 62. Βιβλιογραφία Λακασάς, Απόστολος. «Αξιολόγηση: η Αχίλλειος Πτέρνα των ΑΕΙ.» <i>Οικονομική Επιθεώρηση</i> 76, αρ. 861 (2009): 62-64.
Άρθρο έντυπου περιοδικού (2-3 συγγραφείς)	Υποσημείωση James Aitken, Martin Christopher and Denis Towell, "Understanding implementing and exploiting agility and leanness," <i>International Journal of Logistics</i> 5, 1 (2002): 60. Σύντομη υποσημείωση Aitken, Christopher and Towell "Understanding" 60. Βιβλιογραφία Aitken, J., Christopher, M. & Towill, D. "Understanding implementing and exploiting agility and leanness." <i>International Journal of Logistics</i>, 5, 1 (2002): 59-74.
Άρθρο έντυπου περιοδικού (4 ή περισσότεροι συγγραφείς)	Υποσημείωση Kim Brown et al. "Using phenomenography to build an understanding of how university people conceptualize their community-engaged activities," <i>Higher Education Research & Development</i> 35, 4 (2016): 643. Σύντομη υποσημείωση Brown et al. "Using phenomenography" 643. Βιβλιογραφία Brown, Kim, Kerry Shephard, David Warren, Gala Hesson and Jean Fleming. "Using phenomenography to build an understanding of how university people conceptualize their community-engaged activities." <i>Higher Education Research & Development</i> 35, 4 (2016): 643-657.
Άρθρο ηλεκτρονικού περιοδικού με DOI	Υποσημείωση Aaron Laylo, "Macro-level enabling conditions for the formations of social business enterprises in the Philippines," <i>Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship</i> 12, 1 (2018): 5-13, doi: org/10.1108/APJIE-12-2017-0044 Σύντομη υποσημείωση Laylo, "Macro-level" 8. Βιβλιογραφία Laylo, Aaron. "Macro-level enabling conditions for the formations of social business enterprises in the Philippines." <i>Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship</i> 12, 1 (2018): 5-13. doi:10.4172/2151-6219.1000206

Σημείωση 1: το σύστημα Chicago (Notes/Bibliography) δεν απαιτεί την καταγραφή της ημερομηνίας πρόσβασης στο τεκμήριο αλλά αν αυτό είναι απαραίτητο θα σημειωθεί πριν τη διεύθυνση πρόσβασης (μετά από κόμμα στην υποσημείωση και μετά από τελεία στη βιβλιογραφία). Σημείωση 2: άρθρα ηλεκτρονικών περιοδικών με περισσότερους από 2 συγγραφείς καταγράφονται όπως τα βιβλία με περισσότερους από 2 συγγραφείς (βλ. παραδείγματα παραπάνω).	
Άρθρο έντυπης εφημερίδας	Υποσημείωση Ντίνα Εξάρχου, «Η τέχνη κοντά στο παιδί», <i>Ριζοσπάστης</i>, 29 Ιαν., 1982, 4. Σύντομη υποσημείωση Εξάρχου «Η τέχνη κοντά στο παιδί», 4. Βιβλιογραφία Εξάρχου, Ντίνα. «Η τέχνη κοντά στο παιδί» <i>Ριζοσπάστης</i>. 29 Ιαν., 1982, 4.
Από έντυπη εγκυκλοπαίδεια, εγκυκλοπαιδικό λεξικό, λεξικό	Υποσημείωση 1. Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό, σ.ν. «Φερεκκύδης ο Σύριος.». 2. John Morris-Jones, "Wales", in <i>Encyclopedia Britannica</i>, 11th ed. (1911), 260. Σύντομη υποσημείωση 1. Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό «Φερεκκύδης ο Σύριος» 2. John Morris-Jones, "Wales", 260 Βιβλιογραφία 1. Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, 1983-. 2. Morris-Jones, John. "Wales". In <i>Encyclopedia Britannica</i>, 11th ed. 29 vols. New York: Encyclopedia Britannica Corporation, 1911. 258-70.
Σημείωση 1: στα αγγλικά χρησιμοποιείται η συντομογραφία "s.v." (sub verbo=κάτω από τη λέξη) για την ένδειξη του λήμματος. Σημείωση 2: Στο στυλ Chicago οι αναφορές σε γνωστές εγκυκλοπαίδειες και λεξικά δεν αναφέρονται απαραίτητως στη Βιβλιογραφία, π.χ. μια αναφορά στην εγκυκλοπαίδεια Μπριτάνικα θα εμφανιστεί μόνο στις υποσημειώσεις.	
Από ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια ή λεξικό	Υποσημείωση 1. Clark R. Chapman. "Dwarf planet" In <i>Encyclopaedia Britannica</i>, (Encyclopaedia Britannica, 2015), https://www.britannica.com/topic/dwarf-planet 2. <i>Wikipedia</i>, s.v. "Dwarf planet", last edited June 12, 2019, https://en.wikipedia.org/wiki/Dwarf_planet Σύντομη υποσημείωση 1. Clark R. Chapman, "Dwarf planet." 2. <i>Wikipedia</i>, "Dwarf planet." Βιβλιογραφία 1. Chapman, Clark R. "Dwarf planet." In <i>Encyclopaedia Britannica online</i>. Encyclopaedia Britannica, Inc., 2015. https://www.britannica.com/topic/dwarf-planet 2. <i>Wikipedia</i>, S.v. "Dwarf planet." Last edited June 12, 2019, https://en.wikipedia.org/wiki/Dwarf_planet
Ιστοσελίδα (περιεχόμενο με συγγραφική υπευθυνότητα)	Υποσημείωση Ana Valdes, "Research Finds Link between Vitamin E and Exposure to Air Pollution," <i>The University of Nottingham</i>, 2015, http://www.nottingham.ac.uk/news/pressreleases/2015/may/research-finds-link-between-vitamin-e-and-exposure-to-air-pollution.aspx

	Σύντομη υποσημείωση Valdes "Research finds." Βιβλιογραφία Valdes, Ana. "Research Finds Link between Vitamin E and Exposure to Air Pollution." <i>The University of Nottingham</i>, 2015, http://www.nottingham.ac.uk/news/pressreleases/2015/may/research-finds-link-between-vitamin-e-and-exposure-to-air-pollution.aspx
Ιστοσελίδα	Υποσημείωση "Στρατηγική έρευνας," <i>Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων</i>, πρόσβαση στις 20 Ιουνίου 2019, https://www.uoi.gr/ereyna/stratigiki-ereynas/ Σύντομη υποσημείωση Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, «Στρατηγική έρευνας.» Βιβλιογραφία Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. «Στρατηγική έρευνας.» Πρόσβαση στις 20 Ιουνίου 2019. https://www.uoi.gr/ereyna/stratigiki-ereynas/
Blog posting	Υποσημείωση Νίκος Σαραντάκος , «Τραγούδια του Σαλονιού (Διήγημα του Δημήτρη Πετσετίδη),» <i>Οι λέξεις έχουν τη δική τους ιστορία</i> (blog), 19 Φεβρουαρίου 2017,. https://sarantakos.wordpress.com/2017/02/19/petsetidis/ Σύντομη υποσημείωση Σαραντάκος, «Τραγούδια του Σαλονιού.» Βιβλιογραφία Σαραντάκος, Νίκος. «Τραγούδια του Σαλονιού (Διήγημα του Δημήτρη Πετσετίδη).» <i>Οι λέξεις έχουν τη δική τους ιστορία</i> (blog). 19 Φεβρουαρίου 2017. https://sarantakos.wordpress.com/2017/02/19/petsetidis/

3.4 Παραδείγματα αναφορών και βιβλιογραφίας με το CMS (Chicago Manual of Style) – Author/Date system

Είδος πηγής	Παρενθεντική παραπομπή και εγγραφή Βιβλιογραφίας
Έντυπο βιβλίο με 1 συγγραφέα	Παρενθεντική παραπομπή (Axelrod 2000) Βιβλιογραφία Axelrod, Robert M. 2000. <i>Η εξέλιξη της Συνεργασίας</i> . Αθήνα: Καστανιώτης.
Έντυπο βιβλίο με 2 ή 3 συγγραφείς	Παρενθεντική παραπομπή (Παπαλεξανδρή και Μπουραντάς 2003, 170) Βιβλιογραφία Παπαλεξανδρή, Νάνσυ και Δημήτρης Μπουραντάς. 2003. <i>Διοίκηση Ανθρωπίνων Πόρων</i> . Αθήνα: Μπένος.
Σημείωση: αν υπάρχουν 3 συγγραφείς ο σύνδεσμος «και» “and” μπαίνει πριν το όνομα του τρίτου συγγραφέα.	
Έντυπο βιβλίο με 4 ή περισσότερους συγγραφείς	Παρενθεντική παραπομπή (Churchill et al. 2000) Βιβλιογραφία Churchill, Gilbert A., Neil M. Ford, Orville C. Walker, Mark W. Johnston, and John F. Tanner. 2000. <i>Sales Force Management</i> . Boston: Irwin McGraw-Hill.
Σημείωση: στην υποσημείωση αναφέρεται μόνο ο πρώτος συγγραφέας ενώ στη Βιβλιογραφία αναφέρονται όλα τα ονόματα.	
Έντυπο βιβλίο με συγγραφέα συλλογικό όργανο	Παρενθεντική παραπομπή (Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 1981) Βιβλιογραφία Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. 1981. <i>Βασικές Στατιστικές Σειρές της Κοινότητας</i> . Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επιστήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.
Έντυπο βιβλίο με επιμελητή/ες	Παρενθεντική παραπομπή (Duncan and Brooks-Gunn 1997) Βιβλιογραφία Duncan, Greg J. and Jeanne Brooks-Gunn, eds. 1997. <i>Consequences of Growing up Poor</i> . New York: Russell Sage Foundation.

Κεφάλαιο βιβλίου με επιμελητή/ες	Παρενθετική παραπομπή (Brandley and Smith 2004, 451) Βιβλιογραφία Bradley, Steve and Jeremy Smith. 2004. "The economics of secondary schooling." In <i>International Handbook on the Economics of Education</i>, edited by Geraint Johnes and Jill Johnes. 451-468. Cheltenham, UK: Edward Elgar.
Βιβλίο χωρίς συγγραφέα ή επιμελητή	Παρενθετική παραπομπή (<i>Hyper lexicon</i> 2009, 404) Βιβλιογραφία <i>Hyper lexicon</i> αγγλοελληνικό & ελληνοαγγλικό. 2009. 9^η έκδ. Αθήνα: Σταφυλίδης.
Νεώτερη έκδοση βιβλίου	Παρενθετική παραπομπή (Kottler 2006) Βιβλιογραφία Kottler, Philip. 2006. <i>Μάρκετινγκ Μάνατζμεντ</i>. 12^η έκδ. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
Ηλεκτρονικό βιβλίο	Παρενθετική παραπομπή (Κοράκης 2015) Βιβλιογραφία Κοράκης, Γεώργιος. 2015. <i>Δασική Βοτανική</i>. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. http://hdl.handle.net/11419/742.
Σημείωση: αν δεν υπάρχει σελιδαρίθμηση στο ηλεκτρονικό βιβλίο αναφέρετε τίτλο τμήματος ή κεφαλαίου αλλιώς η πληροφορία παραλείπεται. Αν δεν υπάρχει URL μπορείτε να σημειώσετε το όνομα της βάσης δεδομένων π.χ. ProQuest Ebrary ή Kindle.	
Διατριβή, μεταπτυχιακή εργασία, πτυχιακή εργασία (έντυπα)	Παρενθετική παραπομπή (Τήκος 2008, 55) Βιβλιογραφία Τήκος, Ευστάθιος. 2008. «Η Οργάνωση, η Φύση και η Λειτουργία του Συνδικαλιστικού Φαινομένου στα Σώματα Ασφαλείας.» Διδακτορική διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο.
Διατριβή, μεταπτυχιακή εργασία, πτυχιακή εργασία (ηλεκτρονικές πηγές)	Παρενθετική παραπομπή (Τήκος 2008, 55) Βιβλιογραφία Τήκος, Ευστάθιος. 2008. «Η Οργάνωση, η Φύση και η Λειτουργία του Συνδικαλιστικού Φαινομένου στα Σώματα Ασφαλείας.» Διδακτορική διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2008. doi 10.12681/eadd/22365.
Πίνακες, Διαγράμματα, Εικόνες	<i>Παραπομπή εντός κειμένου: Συνήθως γίνεται εκτός παρένθεσης με αναφορά στην αρίθμηση του πίνακα/ διαγράμματος / χάρτη / εικόνας. Η αρίθμηση των πινάκων κ.λπ. γίνεται με αραβικούς αριθμούς και αναφέρονται στη ροή του κειμένου με αυτούς π.χ. ...όπως φαίνεται στον Πίνακα 1 ... Η αρίθμηση των διαφορετικών ειδών γραφημάτων είναι ξεχωριστή π.χ. πίνακας 1, εικόνα1, πίνακας 2, εικόνα 2, κ.λπ.</i>

	Η αναφορά κάτω από τον πίνακα / διάγραμμα / χάρτη γίνεται με μια λεζάντα (επεξηγηματικό κείμενο) και με αναφορά στην πηγή. Πλήρης αναφορά της πηγής υπάρχει στη βιβλιογραφία π.χ. Εικόνα 1: Poster for performer Chas. H. Kabrich billed as the only "Bike-Chute Aeronaut". Created by Donaldson Litho. Co. [c1896]. From Library of Congress Prints and Drawings Online Catalog. http://www.loc.gov/pictures/item/2014635895/. Βιβλιογραφία Library of Congress Prints and Drawings Online Catalogue. Accessed February 22, 2017, http://www.loc.gov/pictures/. Cavanaugh, George, "The Ethics of Organizational Politics." <i>Academy of Management Journal</i>, 6 (1981).
Σημείωση 1: εκτός από τους πίνακες που επιγράφονται με τη λέξη πίνακες (Tables) όλες οι άλλες γραφικές αναπαραστάσεις (π.χ. χάρτες, φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λπ. επιγράφονται με τη λέξη Εικόνες (figures). Σημείωση 2: Στη βιβλιογραφία ακολουθούμε τους κανόνες αναγραφής ανάλογα με το είδος του τεκμηρίου από όπου προέρχεται ο πίνακας/διάγραμμα κ.λπ. Σημείωση 3: το παραπάνω παράδειγμα έχει αντληθεί από τη σελίδα https://library.carleton.ca/find/images/citing-images/chicago-style-bibliographic-entries-images-and-figure-captions όπου υπάρχουν αναλυτικά παραδείγματα αναφορών.	
Άρθρο έντυπου περιοδικού (1 συγγραφέας)	Παρενθετική παραπομπή (Λακασάς 2009, 62) Βιβλιογραφία Λακασάς, Απόστολος. 2009. «Αξιολόγηση: η Αχιλλέως Πτέρνα των ΑΕΙ.» <i>Οικονομική Επιθεώρηση</i> 76, αρ. 861: 62-64.
Άρθρο έντυπου περιοδικού (2-3 συγγραφείς)	Παρενθετική παραπομπή (Aitken, Christopher and Towell 2002, 60) Βιβλιογραφία Aitken, James, Martin Christopher and Denis Towell. 2002. "Understanding implementing and exploiting agility and leanness," <i>International Journal of Logistics</i> 5, 1: 59-74.
Άρθρο έντυπου περιοδικού (4 ή περισσότεροι συγγραφείς)	Παρενθετική παραπομπή (Brown et al. 2016, 643) Βιβλιογραφία Brown, Kim, Kerry Shephard, David Warren, Gala Hesson and Jean Fleming. 2016. "Using phenomenography to build an understanding of how university people conceptualize their community-engaged activities." <i>Higher Education Research & Development</i> 35, 4: 643-657.
Σημείωση: άρθρα ηλεκτρονικών περιοδικών με περισσότερους από 2 συγγραφείς καταγράφονται όπως τα βιβλία με περισσότερους από 2 συγγραφείς (βλ. παραδείγματα παραπάνω). Αν οι συγγραφείς είναι έως 10 καταγράφονται όλοι στην βιβλιογραφία, αν είναι περισσότεροι μόνο ο πρώτος ακολουθούμενος από «κ.ά.» (et al.)	

Άρθρο ηλεκτρονικού περιοδικού με DOI	Παρενθετική παραπομπή (Laylo 2018, 8) Βιβλιογραφία Laylo, Aaron. 2018. "Macro-level enabling conditions for the formations of social business enterprises in the Philippines." <i>Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship</i> 12, 1: 5-13. doi:10.4172/2151-6219.1000206
Σημείωση 1: το σύστημα Chicago (Author/Date) δεν απαιτεί την καταγραφή της ημερομηνίας πρόσβασης στο τεκμήριο αλλά αν αυτό είναι απαραίτητο θα σημειωθεί πριν τη διεύθυνση πρόσβασης (μετά από κόμμα στην υποσημείωση και μετά από τελεία στη βιβλιογραφία).	
Άρθρο έντυπης εφημερίδας	Παρενθετική παραπομπή (Εξάρχου 1982, 4) Βιβλιογραφία Εξάρχου, Ντίνα. 1998. «Η τέχνη κοντά στο παιδί.» <i>Ριζοσπάστης</i>. 29 Ιανουαρίου, 4.
Σημείωση: αναφορές σε άρθρα εφημερίδων μπορούν να αναφέρονται μόνο μέσα στο κείμενο (π.χ. ...όπως σημειώνει η Ντίνα Εξάρχου στο άρθρο της στο Ριζοσπάστη της 29^{ης} Ιανουαρίου 1998 η επικοινωνία του παιδιού με το έργο τέχνης...) χωρίς αναγραφή στη βιβλιογραφία. Αν είναι απαραίτητη η εγγραφή στη βιβλιογραφία γίνεται όπως στο παραπάνω παράδειγμα. Αν δεν υπάρχει σελίδα μπορεί να καταγραφεί το τμήμα της εφημερίδας που εμφανίζεται το άρθρο π.χ. «Επιστήμη και Κοινωνία».	
Από έντυπη εγκυκλοπαίδεια, εγκυκλοπαιδικό λεξικό, λεξικό	Παρενθετική παραπομπή (Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό, 1983, 269) (Morris-Jones, 1911, 260) Βιβλιογραφία <i>Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό</i>. 1983. «Φερεκκύδης ο Σύριος.». τόμ. 9^α. 269. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών. Morris-Jones, John. 1911. "Wales". In <i>Encyclopedia Britannica</i>, 11th ed. 29 vols. 258-270. New York: Encyclopedia Britannica Corporation.
Σημείωση: Στο στυλ Chicago οι αναφορές σε γνωστές εγκυκλοπαίδειες και λεξικά δεν αναφέρονται απαραίτητως στη Βιβλιογραφία, π.χ. μια αναφορά στην εγκυκλοπαίδεια Μπριτάνικα θα εμφανιστεί μόνο στις υποσημειώσεις. Αν είναι απαραίτητο καταγράφονται όπως στο παράδειγμα.	
Άρθρο από ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια ή λεξικό	Παρενθετική παραπομπή (Chapman 2015) ("Dwarf planet" 2019) Βιβλιογραφία Chapman, Clark R. 2015. "Dwarf planet." In <i>Encyclopaedia Britannica online</i>. https://www.britannica.com/topic/dwarf-planet <i>Wikipedia</i>. 2019. S.v. "Dwarf planet." Last edited June 12. https://en.wikipedia.org/wiki/Dwarf_planet
Ιστοσελίδα (περιεχόμενο με συγγραφική υπευθυνότητα)	Παρενθετική παραπομπή (Valdes 2015) Βιβλιογραφία Valdes, Ana. 2015. "Research Finds Link between Vitamin E and Exposure to Air Pollution." <i>The University of Nottingham</i>. http://www.nottingham.ac.uk/news/pressreleases/2015/may/research-finds-link-between-vitamin-e-and-exposure-to-air-pollution.aspx

Ιστοσελίδα	Παρενθετική παραπομπή (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων 2019) Βιβλιογραφία Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. 2019. «Στρατηγική έρευνας.» Πρόσβαση στις 20 Ιουνίου 2019. https://www.uoi.gr/ereyna/stratigiki-ereynas/
Blog posting	Παρενθετική παραπομπή (Σαραντάκος 2017, Τραγούδια του Σαλονιού) Βιβλιογραφία Σαραντάκος, Νίκος. 2017. «Τραγούδια του Σαλονιού (Διήγημα του Δημήτρη Πετσετίδη).» <i>Οι λέξεις έχουν τη δική τους ιστορία</i> (blog). 19 Φεβρουαρίου 2017. https://sarantakos.wordpress.com/2017/02/19/petsetidis/

4. HARVARD STYLE

Το στυλ Harvard απαιτεί την αναφορά μιας πηγής σε 2 σημεία:

1. Στο σώμα της εργασίας με τη χρήση **παρενθετικών παραπομπών** (in-text referencing) της μορφής «Συγγραφέας – Έτος έκδοσης». Αυτές οι αναφορές είναι απαραίτητες όταν παραθέτουμε αυτούσια τα λόγια άλλου συγγραφέα ή παραφράζουμε τις ιδέες του.
2. Στο τέλος της εργασίας με τη μορφή **καταλόγου Βιβλιογραφικών Αναφορών** (Reference List) που περιλαμβάνει όλες τις πηγές που έχουν αναφερθεί στο σώμα της εργασίας με παρενθετικές παραπομπές. Η λίστα των Βιβλιογραφικών Αναφορών περιέχει εγγραφές σε αλφαβητική σειρά σύμφωνα με το όνομα του συγγραφέα (ή την πρώτη λέξη του τίτλου αν δεν υπάρχει συγγραφέας). Το στυλ Harvard εμφανίζεται με διάφορες υλοποιήσεις κυρίως σε σχέση με την εμφάνιση (π.χ. σημεία στίξης) αλλά όποια υλοποίηση επιλέξετε πρέπει να την εφαρμόσετε με συνέπεια σε όλη την εργασία και σε όλες τις εγγραφές.

4.1 Παρενθετικές και εντός κειμένου αναφορές (in-text citations)

Κάθε έργο, οποιουδήποτε είδους, από το οποίο αντλήσατε ιδέες, θεωρίες, συμπεράσματα, ευρήματα και τα οποία αναφέρετε αυτολεξεί ή μέσω παράφρασης, πρέπει να αναφερθεί με παρενθετική παραπομπή στη ροή του κειμένου της εργασίας. Η μορφή της είναι γενικά «Συγγραφέας - Έτος έκδοσης» ώστε να μπορεί ο αναγνώστης να εντοπίσει την αναφορά στο έργο και το έργο στον κατάλογο των Βιβλιογραφικών Αναφορών στο τέλος της εργασίας.

Βασικοί κανόνες:

i. Παράφραση.

1. Όταν ο συγγραφέας δεν αναφέρεται στη ροή του κειμένου και παραφράζετε τις ιδέες του, το επίθετό μου εμφανίζεται εντός παρένθεσης μαζί με τη χρονολογία έκδοσης : ...**υπάρχει αλληλεξάρτηση μεταξύ των μερών για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά και είναι ανοιχτά προς το περιβάλλον, αλλά και μεταξύ τους (Miller, 2006).**
2. Όταν ο συγγραφέας αναφέρεται στη ροή του κειμένου και παραφράζουμε τις ιδέες του, εντός της παρένθεσης υπάρχει μόνο η χρονολογία έκδοσης: ...**O Williams (1993, σ. 76) θεωρεί ότι η κουλτούρα, προκειμένου να μετρηθεί,...**

ii. Αυτούσιο απόσπασμα: Αν χρησιμοποιούμε αυτούσια τα λόγια του συγγραφέα εντός παρένθεσης, προστίθεται και η σελίδα που εντοπίσαμε το απόσπασμα:

...**σύμφωνα με τον ορισμό του Jensen (1972, σ. 35), «νοημοσύνη είναι η ικανότητα αφαιρετικής σκέψης και λύσης προβλημάτων»,...**
...**Όπως παρατηρεί ο DeGeus (2002, σ. 124): «Σε μια ζωντανή εταιρεία η συνοχή και η διαφοροποίηση έχει μεγάλη αξία» .**

iii. Αν το όνομα του συγγραφέα έχει αναφερθεί ξανά στην ίδια παράγραφο η χρονολογία δεν επαναλαμβάνεται: ...**όπως ο ορισμός του Jensen (1972, 35), «νοημοσύνη είναι η επίτευξη...».... Ο Jensen τόνισε επίσης πως «η κατανόηση των...»**

iv. Δύο συγγραφείς συνδέονται με «και» ενώ για τρεις συγγραφείς το «και» συνδέει τον δεύτερο και τρίτο συγγραφέα: ...**μέσα απ' την ακριβή αξιολόγησή της και την επιλογή των κατάλληλων για την περίπτωση συμπεριφορών (Buchanan και Badham, 1999).** ...**Οι Ulrich και Brockbank (2005) θεωρούν ότι για την αξιοποίηση του διανοητικού κεφαλαίου...**

v. Για έργο με τέσσερις ή περισσότερους συγγραφείς, χρησιμοποιήστε τα αρχικά κ.ά. (et al.): ...**και συσχετίζεται θετικά με την επαγγελματική του εξέλιξη (Judge et al., 1995).**

- vi. Αν κάνουμε αναφορά σε πολλά έργα του ίδιου συγγραφέα εντός παρένθεσης υπάρχουν όλα τα έτη έκδοσης των έργων. Αν τα έργα έχουν εκδοθεί το ίδιο έτος διακρίνονται με δείκτη πεζό γράμμα (α, β, γ ή a, b, c) δίπλα από το έτος έκδοσης: [Ο Skinner \(1938, 1963\) σε επαναλαμβανόμενες έρευνες έδειξε πως υπάρχει συνέπεια στη συμπεριφορά...](#) [...Ο Le Bon \(1895a\) στο κλασικό βιβλίου του Η Ψυχολογία του όχλου εμπλούτισε...](#)
- vii. Αν παραπέμπουμε σε περισσότερα από ένα έργο στο ίδιο σημείο αυτά καταγράφονται είτε το ένα μετά το άλλο εντός παρένθεσης και χωρίζονται με άνω τελεία είτε στη ροή του κειμένου:
- [...ένα φαινόμενο που περιγράφηκε ως «γυάλινη οροφή» \(glass ceiling\) \(Davidson και Cooper, 1992· Adler, 1993· Petraki-Kottis, 1996\).](#)
- [...Ωστόσο, όπως επισημαίνουν οι Davidson και Layder \(1994, σ. 217\) και η Reinharz \(1992\) οι φεμινίστριες μεθοδολόγοι δεν είναι ούτε οι μόνες ούτε οι πρώτες που υποστηρίζουν τέτοιες απόψεις.](#)
- viii. Για αναφορά σε έργο με συγγραφέα συλλογικό όργανο μπορεί να αναφερθεί η πλήρης ονομασία ή η συντομογραφία του οργάνου, εφόσον είναι γνωστή και έχει ήδη αναφερθεί ολόκληρη στην πρώτη αναφορά του έργου:
- [...Ο εργασιακός εκφοβισμός ορίζεται ως «η συστηματική, επώδυνη, διαπροσωπική κακομεταχείριση ενός ατόμου από έναν εκφοβιστή» \(The Workplace Bullying & Trauma Institute, 1998\).](#)
- [...More recently the International Monetary Fund \(2007\) has issues guidelines...The present poverty analysis \(IMF, 2009\) thus selects income as a monetary indicator of poverty, primarily because it is a well-developed module in the EU-SILC \(2004\) survey \(Eurostat, 2005\).](#)
- ix. Αν δεν μπορεί να προσδιοριστεί ο συγγραφέας ενός έργου χρησιμοποιείται η συντομογραφία Ανώνυμ. (ανώνυμο) (Anon.) και το έτος έκδοσης: [Marketing strategy \(Anon., 1999\)](#)
- x. Για έργο χωρίς χρονολογία έκδοσης χρησιμοποιούμε τις συντομογραφίες χ.χ. και n.d. (χωρίς χρονολογία και no date αντίστοιχα) ή ca (circa=περίπου) ή προσπαθούμε να εντοπίσουμε ένα πιθανό έτος έκδοσης: [\(Παππάς, 1935?\), \(Παππάς, ca. 1935\), \(Παππάς, 193-\)](#)
- xi. Αν περιλαμβάνετε στην εργασία σας εικόνες, πίνακες, διαγράμματα, αναφέρετε εντός παρένθεσης το όνομα του συγγραφέα/δημιουργού και την ημερομηνία έκδοσης/δημιουργίας της πηγής. Αυτή η αναφορά πρέπει να υπάρχει και κάτω από τον πίνακα/διάγραμμα/εικόνα και στη ροή του κειμένου ανάλογα με την αναφορά:
- [1. Εικόνα 1: RMIT Buildings-Brunswick Campus \(Margund και Sallowsky 2006\).](#) [η αναφορά κάτω από την εικόνα].
- [...η εικόνα 1 \(Margund και Sallowsky 2006\) αποδεικνύει ότι...](#) [η αναφορά εντός κειμένου].
- Το έργο των Margund και Sallowsky θα καταχωρηθεί και στον Κατάλογο Βιβλιογραφικών Αναφορών.
- xii. Δευτερογενής αναφορά. Στην περίπτωση που θέλετε να αναφέρεται την εργασία ενός συγγραφέα που εντοπίσατε σε έργο άλλου συγγραφέα το κάνετε με άμεση ή παρενθετική παραπομπή: [...Ο Maxwell σχολιάζει «Παραδοσιακά αυτό που συνεισφέρετε στην έρευνα από το υπόβαθρο και την ταυτότητά σας έχει θεωρηθεί ως μεροληψία» \(1996, όπως αναφέρεται στο Robson, 2000, σ. 59\).](#) Εδώ το έργο που διαβάσατε ήταν του Robson και αυτό θα εμφανιστεί στον κατάλογο των Βιβλιογραφικών Αναφορών.
- xiii. Για αναφορά σε πληροφορίες από ιστοσελίδες ή ολόκληρους ιστότοπους είναι απαραίτητη η αναφορά της συγγραφικής υπευθυνότητας (π.χ. φυσικό πρόσωπο ή συλλογικό όργανο) και της χρονολογίας (π.χ. copyright σελίδας): [\(BBC, 2016\) ...](#)

4.2 Κατάλογος Βιβλιογραφικών Αναφορών (Reference List)

Ο σκοπός των εγγραφών του καταλόγου των Βιβλιογραφικών Αναφορών είναι να επιτρέψουν στον αναγνώστη να βρει τα πλήρη στοιχεία των παραπομπών που έχουν καταγραφεί εντός κειμένου και να γίνει δυνατός ο εντοπισμός τους. Για αυτό το λόγο οι εγγραφές πρέπει να πλήρεις και ακριβείς.

Βασικοί κανόνες για τη μορφή των εγγραφών

- i. Οι Βιβλιογραφικές Αναφορές ξεκινούν σε ξεχωριστή σελίδα στο τέλος της εργασίας που φέρει τον τίτλο «Βιβλιογραφικές Αναφορές» (References).
- ii. Όλες οι εγγραφές ταξιθετούνται αλφαβητικά με το επίθετο του συγγραφέα (ή του επιμελητή) ή με την πρώτη λέξη του τίτλου (για έργα χωρίς συγγραφέα).
- iii. Τα ονόματα των συγγραφέων εμφανίζονται σε συντομευμένη μορφή δηλ. επίθετο, αρχικά ονομάτων (π.χ. Βιτανζτάκης, Ν.Β.). Δεν καταγράφονται αρχικά τίτλων ευγενείας ή αξιωμάτων.
- iv. Τα ονόματα των ξένων συγγραφέων γράφονται με λατινικούς χαρακτήρες.
- v. Όταν υπάρχουν περισσότεροι από 2 συγγραφείς καταχωρείται μόνο ο πρώτος και ακολουθεί η συντομογραφία «κ.ά.» “et al.” (και άλλοι).
- vi. Αν υπάρχουν περισσότερα έργα του ίδιου συγγραφέα καταχωρείται πρώτο το παλαιότερο.
- vii. Οι τίτλοι βιβλίων, αναφορών, πρακτικών συνεδρίων και περιοδικών γράφονται με πλάγια στοιχεία (αναφέρονται σε αυτοτελή και ανεξάρτητα έργα).
- viii. Για τις ηλεκτρονικές πηγές αναφέρετε διεύθυνση εντοπισμού URL ή το DOI και η σημείωση της ημερομηνίας πρόσβασης.

Σημείωση: στον παρακάτω πίνακα παραδειγμάτων δεν υπάρχουν οδηγίες για τις παρενθετικές και εντός κειμένου παραπομπές. Για αυτές συμβουλευτείτε τα παραδείγματα της παραγράφου 4.1 ή την αναλυτική ιστοσελίδα <http://www.libweb.anglia.ac.uk/referencing/harvard.htm>

4.3 Παραδείγματα αναφορών και βιβλιογραφίας με το σύστημα Harvard

4.3.1 Παραδείγματα για βιβλία και άλλα δημοσιεύματα¹²

Γενική μορφή

[έντυπο] Επώνυμο, Ό. Α., Έτος έκδοσης. *Τίτλος βιβλίου: Υπότιτλος*. Αριθμός έκδοσης. Τόπος έκδοσης: Όνομα εκδότη, έτος έκδοσης.
[ηλεκτρονικό] Επώνυμο, Ό. Α., Επώνυμο, Ό.Α. και Επώνυμο, Ό. Α. Έτος δημοσίευσης. *Τίτλος έργου: Υπότιτλος* [e-book]. Τόπος έκδοσης: Όνομα εκδότη/διαθέτη.
Διαθέσιμο στο: <URL ή doi> [Πρόσβαση στις [ημερομηνία]].

Έντυπα βιβλία, ηλεκτρονικά βιβλία, κεφάλαια βιβλίων, άλλο βιβλιακό υλικό

Είδος τεκμηρίου	Εγγραφή στον κατάλογο βιβλιογραφικών αναφορών
Βιβλίο με 1 συγγραφέα (έντυπο)	Axelrod, R.M., 2000. <i>Η εξέλιξη της Συνεργασίας</i> . Αθήνα: Καστανιώτης.
Βιβλίο με 2 ή περισσότερους συγγραφείς (έντυπο)	Παπαλεξανδρή, Ν. και Μπουραντάς, Δ., 2003. <i>Διοίκηση Ανθρωπίνων Πόρων</i> . Αθήνα: Μπένος. Davenport, N.Z., Schwartz, R.D. and Elliott, G.P., 1995. <i>Mobbing, emotional abuse in the American workplace</i> . Ames, IA: Civil Society Publishing.
Σημείωση: καταγράφονται όλοι οι συγγραφείς με την σειρά που εμφανίζονται στο τεκμήριο ενώ οι δύο τελευταίοι συνδέονται με «και» (and)	
Βιβλίο με συγγραφέα συλλογικό όργανο (έντυπο)	Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1981. <i>Βασικές Στατιστικές Σειρές της Κοινότητας</i> . Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επιστήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων, 2007. <i>Εθνικό συνταγολόγιο 2007</i> . Αθήνα: Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων.
Σημείωση: αν και στις παρενθετικές ή εντός κειμένου παραπομπές το όνομα του συλλογικού οργάνου μπορεί να καταγραφεί στη συντομευμένη μορφή του, αυτό αποφεύγεται στην καταγραφή του στη βιβλιογραφία.	
Βιβλίο με επιμελητή/ες (έντυπο)	Duncan, G.J. and Brooks-Gunn, J. eds., 1997. <i>Consequences of Growing up Poor</i> . New York, NY: Russell Sage Foundation.

¹² Τα παραδείγματα έχουν συνταχθεί με το στυλ Harvard που προτείνει το Anglia Ruskin University (<http://www.libweb.anglia.ac.uk/referencing/harvard.htm>)

Άρθρο ή κεφάλαιο βιβλίου με επιμελητή/ες (έντυπο)	Bradley, S. and Smith, J., 2004. The economics of secondary schooling. In: G. Johnes and J. Johnes, eds. 2004. <i>International Handbook on the Economics of Education</i> . Cheltenham, UK: Edward Elgar. pp. 368-414.
Βιβλίο χωρίς συγγραφέα ή επιμελητή (έντυπο)	<i>Hyper lexicon αγγλοελληνικό & ελληνοαγγλικό</i> , 2009. 9 ^η έκδ. Αθήνα: Σταφυλίδης.
Νεώτερη έκδοση βιβλίου	Kottler, P., 2006. <i>Μάρκετινγκ Μάνατζμεντ</i> . 12 ^η έκδ. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
Βιβλίο με πρακτικά/εισηγήσεις συνεδρίου (έντυπο)	Κουράκης, Ν. και Σπινέλλη, Κ.Δ., 2008. <i>Ευθανασία: ένα ακανθώδες ζήτημα: Πορίσματα έρευνας και πρακτικά ημερίδας</i> (31.1.2007). Αθήνα: Σάκκουλας.
Εισηγήση από δημοσιευμένα πρακτικά συνεδρίου	Κλωνάρη, Ι., Κακάλη, Κ. και Σπυροπούλου, Κ., 2010. Η θεματική ευρετηρίαση στη Βιβλιοθήκη 2.0: η συνάντηση του παραδοσιακού με το νέο. Σε: <i>Επιστημονικές κοινότητες και βιβλιοθήκες στον κόσμο της κοινωνικής δικτύωσης και συνέργειας: πρακτικά 19ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών</i> . Αθήνα, 3-5 Νοεμβρίου 2010. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο.
Ηλεκτρονικό βιβλίο	Κοράκης, Γ., 2015. <i>Δασική Βοτανική</i> [e-book]. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <i>Αποθετήριο Κάλλιπος</i> < http://hdl.handle.net/11419/742 > [Πρόσβαση στις 28 Φεβρουαρίου 2017]. Balwin, C.J., 2015. <i>The 10 Principles of Food Industry Sustainability</i> [e-book]. [s.l.]: John Wiley & Sons. Available through: Wiley Online Library. <10.1002/9781118447697> [Πρόσβαση στις 26 Ιουνίου 2019].
Διατριβή, μεταπτυχιακή εργασία, πτυχιακή εργασία (έντυπες πηγές)	Καζολέα-Ταβουλάρη, Π., 2001. <i>Η Ιστορία της Ψυχολογία στην Ελλάδα: 1830-1987</i> . Διδακτορική διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο. Χρήστου, Ε., 2010. <i>Τραπεζικά Δάνεια προς Νοικοκυριά</i> . Πτυχιακή εργασία, ΤΕΙ Ηπείρου.
Διατριβή, μεταπτυχιακή εργασία, πτυχιακή εργασία (ηλεκτρονικές πηγές)	Τήκος, Ε., 2008. <i>Η Οργάνωση, η Φύση και η Λειτουργία του Συνδικαλιστικού Φαινομένου στα Σώματα Ασφαλείας</i> . 2008. Διδακτορική διατριβή. Πάντειο Πανεπιστήμιο. Διαθέσιμο στο: <10.12681/eadd/22365> [Πρόσβαση στις 28 Φεβρουαρίου 2017]. Αμβροσιάδης, Θ. και Καραγωγέας, Δ., 2016. <i>Regulation of protein synthesis in the brain</i> . Μεταπτυχιακή εργασία. Πανεπιστήμιο Κρήτης. Διαθέσιμο στο: < http://elocus.lib.uoc.gr/dlib/0/2/f/metadata-dlib-1483962997-546836-8691.tkl > [Πρόσβαση στις 28 Φεβρουαρίου 2017].
Λήμμα από ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια ή λεξικό	Chapman, C.R., 2015. <i>Dwarf planet</i> . Σε <i>Encyclopaedia Britannica online</i> . Διαθέσιμο στο < https://www.britannica.com/topic/dwarf-planet > [Πρόσβαση στις 28 Φεβρουαρίου 2017].

Εικόνες, πίνακες, διαγράμματα	Melbourne Water 2012. <i>Weekly water report 5 January 2012: Chart view Daily residential water use in Melbourne</i> , Melbourne Water, Victoria. Διαθέσιμο στο < http://www.melbournewater.com.au/waterdata/waterstorages/Weekly-water-update/Pages/Weekly-water-update-archive.aspx > [Πρόσβαση στις 8 Μαρτίου 2017].
Φύλλα Εφημερίδας της Κυβέρνησης (ΦΕΚ)	Ν. 4389/2016. Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις. (ΦΕΚ 94/Α/27-5-2016). Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.

4.3.2 Άρθρα (περιοδικών και εφημερίδων)

Άρθρο επιστημονικού περιοδικού (έντυπου)	Λακασάς, Α., 2009. Αξιολόγηση: η αχίλλειος πτέρνα των ΑΕΙ. <i>Οικονομική Επιθεώρηση</i> , 76 (861), σ. 62-64. Defee, C.C. and Fugate, B.S., 2010. Changing perspective of capabilities in the dynamic supply chain area. <i>The International Journal of Logistics Management</i> , 21 (2), pp. 180-206.
Άρθρο επιστημονικού περιοδικού (ηλεκτρονικού με DOI)	Twersky, A. and Kahneman, D., 1981. The framing of decisions and the psychology of choice. <i>Science</i> , [e-journal] 211 (4481), pp.453-458. 10.1126/science.7455683
Άρθρο επιστημονικού περιοδικού (ηλεκτρονικού με URL)	Tkalenko, S., 2013. Financial security of the state in terms of globalization processes escalation. <i>International Economic Policy</i> , [e-journal] 1 (18), pp. 78-93. Διαθέσιμο στο: https://doaj.org/article/1f1115b06d7c4626912fa45059bacd58 [Πρόσβαση στις 28 Φεβρουαρίου 2017].
Άρθρο εφημερίδας (έντυπης)	Εξάρχου, Ν., 1982. Η τέχνη κοντά στο παιδί. <i>Ριζοσπάστης</i> , 29 Ιαν. σ. 4.
Άρθρο εφημερίδας (ηλεκτρονικής)	Lawrence, F., 2017. Opinion: The supermarket food gamble may by up. <i>The Guardian</i> , [online] 20 February. Available at: https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/feb/20/supermarket-food-gamble-brexite-climate-migrant [Accessed on 28 February 2017].

4.3.3 Ηλεκτρονικές πηγές και άλλα δημοσιεύματα

Ηλεκτρονικό τεκμήριο διαθέσιμο σε ιστοσελίδα με συγγραφέα φυσικό πρόσωπο	Valdes, A., 2015. <i>Research finds link between vitamin E and exposure to air pollution</i> . [online] Nottingham: The University of Nottingham. Available at: < http://www.nottingham.ac.uk/news/pressreleases/2015/may/research-finds-link-between-vitamin-e-and-exposure-to-air-pollution.aspx > [Accessed on 26 June 2019].
--	---

Ηλεκτρονικό τεκμήριο διαθέσιμο σε ιστοσελίδα με συγγραφέα συλλογικό όργανο	The University of Nottingham, 2016. <i>Annual Statement on Research Integrity to the Council</i> . [online] Available at: < http://www.nottingham.ac.uk/research/resources/documents/2015-16-uon-annual-statement-on-research-integrity-to-the-council.pdf > [Accessed on 28 February 2017].
Blog posting	Σαραντάκος, Ν., 2017. Τραγούδια του σαλονιού (διήγημα του Δημήτρη Πετσετίδη). <i>Οι λέξεις έχουν τη δική τους ιστορία</i> , [blog] 19 Φεβρουαρίου. Διαθέσιμο στο: < https://sarantakos.wordpress.com/2017/02/19/petsetidis/ > [Πρόσβαση στις 28 Φεβρουαρίου 2017].
Ροή βίντεο (YouTube)	Aguirre, C., 2015. <i>What would happen if you didn't sleep?</i> [video online] Available at: < https://www.youtube.com/watch?v=dqONk48l5vY > [Πρόσβαση στις 28 Φεβρουαρίου 2017].
Οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ηχογράφηση, ταινία)	<i>The thin red line</i> , 1999. Directed by Terence Malick. United States: Fox 2000 Pictures.
Προσωπική συνέντευξη	Η αναφορά σε μια προσωπική συνέντευξη γίνεται στη ροή του κειμένου και σε Παράρτημα όπου έχει τη μορφή: "Όνομα συνεντευξιζόμενου. Έτος συνέντευξης. Τίτλος συνέντευξης. [είδος μέσου/μορφή] Τόπος συνέντευξης και ακριβής ημερομηνία. Ακολουθεί το πλήρες κείμενο (απομαγνητοφώνηση).
Δημοσιευμένη συνέντευξη	Vecchioni, R., 2019. <i>Να πολεμήσουμε τον φόβο για τη διαφορετικότητα</i> . Συνέντευξη στον Τάσο Τσακίρογλου. Εφημερίδα των Συντακτών, 5 Μαΐου 2019, Διαθέσιμο στο: < https://www.efsyn.gr/politiki/synenteuxeis/193837_na-polemisoyme-ton-fobo-gia-ti-diaforetikotita > [Πρόσβαση στις 27 Ιουνίου 2019].

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Βιβλιοθήκη-Κέντρο Πληροφόρησης. (2016). *APA American Psychological Association Citation Style 6th ed.*: σύντομος οδηγός σύνταξης παραπομπών & βιβλιογραφίας. Ανακτήθηκε από https://www.lib.auth.gr/sites/default/files/docs_files/APA-%CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82.pdf

Ζάχος, Δ. (2017). *Η ακαδημαϊκή παιδαγωγική εργασία*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Παιδαγωγική Σχολή. Ανακτήθηκε από <http://users.auth.gr/dimzachos/DZ%20pedagogical%20Academic%20work-17.pdf>

Δημητριάδη, Ζ. (2000). *Μεθοδολογία επιχειρηματικής έρευνας*. Αθήνα: Interbooks.

Μάντζαρης, Γ. (2004). *Επιστημονική έρευνα: Συγγραφή-διαμόρφωση-παρουσίαση επιστημονικών εργασιών*. Θεσσαλονίκη: c4v.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς Βιβλιοθήκη. (2017?). *APA style. American Psychological Association*. Ανακτήθηκε από https://www.lib.unipi.gr/files/Bibliografikes_Piges/2.%20APA%20Style.pdf

Πανεπιστήμιο Πειραιώς Βιβλιοθήκη. (2017?). *MLA style. Modern Language Association*. Ανακτήθηκε από https://www.lib.unipi.gr/files/Bibliografikes_Piges/5.%20MLA%20Style.pdf

Παππάς, Θ. (2002). *Η μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας στις ανθρωπιστικές επιστήμες*. Αθήνα: Καρδαμίτσας.

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου. Βιβλιοθήκη και Υπηρεσία Πληροφόρησης. (2019). *Βιβλιογραφία MLA*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.cut.ac.cy/citing/MLA#s-lg-box-14602366>

American Psychological Association. (2019). *APA Style. Academic Writer: APA's tool for teaching and learning effective writing*. Ανακτήθηκε από <https://apastyle.apa.org/index>

Anglia Ruskin University. Faculty of Science and Technology: Department of Psychology (2012). *APA Citation and Referencing Guide*. Ανακτήθηκε από [https://libweb.anglia.ac.uk/referencing/files/Referencing%20Guide%202016%20\(APA%206th%20Edition\)%20.pdf](https://libweb.anglia.ac.uk/referencing/files/Referencing%20Guide%202016%20(APA%206th%20Edition)%20.pdf)

Anglia Ruskin University. University Library. (2018). *Harvard System*. Ανακτήθηκε από <http://www.libweb.anglia.ac.uk/referencing/harvard.htm>

Cardiff University. Information Literacy Resource Bank. (2016). *Handbook for information literacy teaching*. Ανακτήθηκε από <http://sites.cardiff.ac.uk/ilrb/handbook/>

Cardiff University. Information Literacy Resource Bank. (2019). *Cardiff Harvard referencing tutorial*. Ανακτήθηκε από <http://sites.cardiff.ac.uk/ilrb/resource/cardiff-harvard-referencing-tutorial/>

Charles Darwin University Library Services. (2019). *CDU Harvard Referencing Style Guide (February 2019)*. Ανακτήθηκε από <http://libguides.cdu.edu.au/cdureferencing/harvard>

Columbia College. (2019). *APA Citation Guide (6th edition)*. Ανακτήθηκε από <http://columbiacollege-ca.libguides.com/apa>

Columbia College. (2019). *MLA Citation Guide (8th edition)*. Ανακτήθηκε από <http://columbiacollege-ca.libguides.com/mla>

Memorial University Libraries. (2018). *Chicago (17th ed.) Notes-Bibliography style quick guide*. Ανακτήθηκε από <https://www.library.mun.ca/media/MUNLibrary/pdf/ChicagoNotesBibliographyQuickGuide.pdf>

Memorial University Libraries. (2018). *Chicago (17th ed.) Author-Date style quick guide*. Ανακτήθηκε από <https://www.library.mun.ca/media/MUNLibrary/pdf/ChicagoAuthorDateQuickGuide17th.pdf>

Memorial University Libraries. (2016). *MLA style (8th ed.) quick guide*. Ανακτήθηκε από <https://www.library.mun.ca/media/MUNLibrary/pdf/MLAStyleQuickGuide8thed.pdf>

Montana State University Billings Library. (2018). *Turabian Citation Style Guide 8th edition: Home*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.msubillings.edu/c.php?g=242157&p=1610210>

Modern Language Association. (2019). The MLS Style Center.: Writing resources from the Modern Language Association. Ανακτήθηκε από <https://style.mla.org/works-cited-a-quick-guide/>

Murdoch University Library. (2018). *MLA Style: a guide to MLA referencing style for Murdoch University students and staff*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.murdoch.edu.au/mla/home>

Purdue University. Online Writing Lab. (2019). *APA Style*. Ανακτήθηκε από https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/apa_style/apa_style_introduction.html

Purdue University. Online Writing Lab. (2019). *Chicago Manual of Style 17th edition*. Ανακτήθηκε από https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/chicago_manual_17th_edition/cmos_formatting_and_style_guide/chicago_manual_of_style_17th_edition.html

Purdue University. Online Writing Lab. (2019). *MLA Style*. Ανακτήθηκε από https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/mla_style/mla_style_introduction.html

Purdue University. Online Writing Lab. (2019). Citation Style Chart. Ανακτήθηκε από https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/using_research/citation_style_chart.html

Sheridan Library and Learning Services. (2019). *Chicago Style: Tables & Figures*. Ανακτήθηκε από http://sheridancollege.libguides.com/ld.php?content_id=23330161

Thompson Rivers University Library. (2019). *Chicago Manual of Style*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.tru.ca/chicago/home>

UBC Okanagan Library/UBC Library. (2013). *Getting started with APA Citation style*. Ανακτήθηκε από <http://ok-lib.sites.olt.ubc.ca/files/2014/08/APA-Guide-Fall-2013.pdf>

The University of Chicago. (2017). *The Chicago Manual of Style Online*. Ανακτήθηκε από https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html

The University of Toledo Libraries. (2000). *MLA Style Footnotes & Bibliography*. Ανακτήθηκε από <https://www.utoledo.edu/library/help/guides/docs/MLAstyle.pdf>

University College Dublin Library. (2019). *Academic integrity – referencing, citation & avoiding plagiarism: plagiarism defined: Chicago Style Guide*. Ανακτήθηκε από <http://libguides.ucd.ie/academicintegrity/chicagostyle>

University College Dublin Library. (2019). *Academic integrity – referencing, citation & avoiding plagiarism: plagiarism defined: Harvard Style Guide*. Ανακτήθηκε από <http://libguides.ucd.ie/academicintegrity/harvardstyle>

West Virginia University Libraries. (2018). *The Chicago Manual of Style Online*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.wvu.edu/c.php?g=418946&p=2854239>

Williams Library. (2019). *Citing your sources: MLA*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.williams.edu/citing/mla#s-lg-box-11358468>

Williams Library. (2019). *Citing your sources: Chicago: Notes (17th)*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.williams.edu/citing/chicago-notes>

Williams Library. (2019). *Citing your sources: Chicago: Author-Date (17th)*. Ανακτήθηκε από <https://libguides.williams.edu/citing/chicago-author-date>